

ФРИДРИХ НЕЗНАНСКИ ИЗБОР НА ОРЪЖИЕ

Част 23 от „Маршът на Турецки“

Превод от руски: Минка Златанова, 2000

chitanka.info

ВМЕСТО ПРОЛОГ ТУРЕЦКИ В НЕМИЛОСТ

В началото на юли 1996 година, скоро след като преизбраният за втори мандат президент на Русия Борис Николаевич Елцин положи клетва, в малкия южнобаварски град Гармиш-Партенкирхен, разположен в живописните предпланини на Алпите, два пъти домакин на зимните олимпийски игри, започна работа международен симпозиум на тема „Научно-техническият прогрес и жизнената среда на човека“. Както бе обявено в предварителната информация за пресата, в симпозиума участваха експерти от Германия, Русия, САЩ и Великобритания, а основен докладчик беше преподавателят от Мичиганския университет професор Дейвид Н. Бигърс, известен с активното си участие в дейността на движението „Грийнпийс“.

Възгледите на Бигърс бяха добре познати от многобройните му публикации в световния печат, а самият проблем за опазване на околната среда въпреки изключителната си важност не предлагаше нищо сензационно, така че медиите не проявиха особен интерес към срещата. Появиха се само няколко реда в хрониката на „Мюнхен беобахтер“, местните гармишки вестници отделиха малко повече място, но в тях се изтъкваше не толкова значението на тази международна проява, колкото удобствата, които Гармиш-Партенкирхен може да предложи за бъдещите организатори на конференции и срещи на всякакво равнище.

С това интересът към симпозиума бе напълно изчерпан, на което фактически разчитаха и организаторите. Нещо повече — дори ако някой от журналистическото братство бе решил от чисто любопитство да присъства на работата му, нямаше да получи тази възможност: всички входове и коридори към конферентната зала на хотел „Президент“, където се провеждаха заседанията, бяха блокирани от двайсетина млади мъже. По реверите на елегантните им костюми бяха закачени картички с надпис „Консултант“ и името на страната, която представляваха. Те се държаха с безукорна учтивост, под саката им не

се очертаваха кобурите с пистолетите, но човек не трябваше да е особено проникателен, за да се досети, че тези мъже са охрана, при това от такава висока класа, че не им е необходимо оръжие, за да осигурят безопасността на поверения им обект.

А този обект бяха участниците на международния симпозиум „Научно-техническият прогрес и жизнената среда на човека“. В действителност темата звучеше доста по-различно: „Актуални проблеми на международното сътрудничество в борбата с трансграничните мафиотски структури, тероризма и организираната престъпност“. Целта на обсъжданията беше да се изработят конкретни препоръки за създаването на международен център, който да координира действията на правозащитните органи на страните участнички в борбата срещу новото глобално зло: срастването на международните престъпни групировки, широкото им навлизане и завладяване на съвсем легални сфери от бизнеса (освен нелегалната търговия с наркотици, оръжие и други стоки), влиянието на мафията и нейните представители върху икономиката и политиката.

Делегациите на САЩ, Русия и Великобритания бяха оглавени от високопоставени ръководители на службите за сигурност, в тях като експерти влизаха по трима-четирима души от всяка страна — най-добрите от най-добрите: американски полицаи и агенти от ФБР, инспектори от Скотланд Ярд, германски оперативни служители, агенти от ФСС и служители от Главната прокуратура на Русия. Сред членовете на руската делегация беше и старши следователят от Главната прокуратура А. Б. Турецки.

Срещата бе подготвена при изключително голяма секретност и само ръководителите на делегациите знаеха, че инициативата бе подета лично от президентите на САЩ и Русия — Бил Клинтън и Борис Елцин, канцлера на Германия Хелмут Кол и премиера на Великобритания Джон Мейджър по време на конфиденциалната им среща на юбилейната конференция на ООН в Ню Йорк. САЩ, които бяха най-силно обезпокоени от проникването на руската мафия в живота на тяхната страна, настояваха за ускоряването на това международно начинание, но Русия се бавеше в очакване на резултатите от президентските избори и едва след победата на Борис Елцин при втория тур даде съгласие за събирането в Гармиш-Партенкирхен.

Вторият ден на симпозиума започна с доклад на Питър Редуей, ръководител на американската делегация и директор на разузнавателната школа във Вашингтон. Речта му продължи повече от два часа и бе изслушана с огромно внимание от участниците. Фактите повече или по-малко се знаеха от всички, но вашингтонските аналитици, извършили твърде обемна и задълбочена работа по тяхното обобщаване, бяха показали връзката между събития в различните точки на планетата — от Босна и Херцеговина до Чечня и Таджикистан, от турския Кюрдистан до окупираната част на Палестина и Либия, така че в крайна сметка картината на заплахата срещу целия цивилизован свят бе представена съвсем убедително. Редуей изтъкваше необходимостта борбата с тази нова и страшна заплаха да се превърне в приоритет за всички правителства, и то не само в организационен план. Не по-малка роля той отреждаше и на човешкия фактор: за тази работа трябва да бъдат привлечени най-талантливите, най-опитните и смели хора. Питър Редуей беше добър оратор и си позволи да завърши с шегата: „Имаме нужда от джеймсбондовци, и то не единици или десетки, а толкова, колкото може да ни даде всяка страна. Само така ще можем да разчитаме на успех.“ Шегата му постигна целта си — по лицата на слушателите се мярнаха усмивки.

Докладите на другите ръководители на делегациите допълниха картината, обрисувана от Редуей, но не добавиха нищо принципино ново. А обсъждането на организационните въпроси съвсем намали интереса в залата. При сутрешното заседание на третия ден думата бе дадена — по негова молба — на представителя на руската делегация Турецки.

Въпреки че говореше доста сносно английски, Турецки с основание реши, че езиковите му познания, напълно задоволителни при общуването с колегите в уютните барове на хотела, са все пак недостатъчни за изказване от трибуната и е най-добре да се довери на професионалните преводачи, осигуряващи симултанен превод на всичко казано в конферентната зала, затова предпочете да говори на руски. Тезисите в изказването му бяха следните:

Докладът на господин Редуей и на останалите ръководители на делегации са в пълно съответствие със задачите, които секретарят на

Съвета за сигурност на Руската федерация постави пред всички силови ведомства и правозащитни органи от името на Б. Н. Елцин.

Ходът на обсъждането на организационните въпроси показва, че се прави опит да се създаде още една международна бюрократична структура, която вместо да води реална борба срещу трансграничната организирана престъпност и тероризма, ще се занимава с чиновническа работа и координация между ведомствата на различните страни. За да се тръгне по правилния път, трябва да се мисли не за нова организация, а за усъвършенстване на вече действащите — в частност Интерпол и Европол, които не се справят или се справят лошо със своите задачи именно поради бюрократичната си организация.

Господин Редуей шеговито сравни служителите на новата структура с Джеймс Бонд. Разбира се, в случая и дума не може да става за прилагане на измисленото от писателя Йън Флеминг „право на убийство“ — неговият герой може да ликвидира враговете си според законите на страната, където в дадения момент работи. Би трябвало да се припомни на всички присъстващи, че легендарният супершпионин Джеймс Бонд винаги е имал една-единствена задача: да издири и неутрализира престъпника, който обикновено е от международен мащаб, а именно с такива бандити ще ни се наложи да си имаме работа. Според правилата на играта, поставени от писателя Йън Ланкастър Флеминг и неговите интерпретатори в киното, Джеймс Бонд не е принуден да събира доказателства за съда, да изпълнява безброй процесуални действия, задължителни за всеки служител от правозащитните органи, да ограничава личната си инициатива, когато тя се налага от обстоятелствата, но се разминава със законодателните норми. Всеки от вас може да продължи този списък от ограничения. Съгласен съм с господин Редуей, че при съответната организация в нашите страни ще можем да намерим и да подготвим за активна дейност много джеймсбондовци. Но ако — както това се очертава в хода на обсъжданията — ние ги поставим в положението на чиновници, ефектът от тяхната работа ще бъде минимален, а ако трябва да бъда откровен — абсолютно никакъв.

От всичко, казано дотук, следва моето предложение: ние трябва да мислим и работим не за създаването на още една междуправителствена комисия, а на нова самостоятелна организация,

чийто ръководител да бъде подчинен на един-единствен човек — генералния секретар на ООН или на упълномощен от него заместник. Въпросите за финансирането, подбора и подготовката на кадрите, разпределението на стратегическите, тактическите и оперативните задачи трябва да се решават еднолично от ръководителя на тази организация, а нейните служители да разполагат с пълна свобода за действие в рамките на законите на страната, в която ще им се наложи да работят. Внедряването на агенти в подземния свят, агентурното наблюдение, провеждането на активни мероприятия с цел разобличаването на престъпниците — всички тези въпроси трябва да се решават самостоятелно от всеки един служител, може би съгласувайки действията си само с ръководителя на групата, а понякога дори и без това, защото, както показва практиката, понякога няколко часа или дори минути са решаващи за успеха. Всички вие го знаете не по-зле от мен, завърши изказването си Турецки.

Той се върна на мястото си на четвъртия ред. До него седеше ръководителят на руската делегация, висш офицер от ФСС. По всичко личеше, че е недоволен от изказването на своя сънародник. Не че го погледна със смразяващ поглед например, но някак се стегна и се отдръпна от него. Турецки разбра, че ще си има неприятности — и то доста големи.

Майната му, с неочаквано озлобление си помисли той.

Предвиждаше се срещата да продължи четири дни, но след изказването на Турецки, горещо приветствано от представителите на Великобритания, САЩ и Германия, Питър Редуей закри конференцията с аргумента, че в светлината на принципно новия подход, предложен от господин Турецки, ръководителите на делегациите трябва да се консултират със своите правителства.

На следващата сутрин след завръщането си в Москва Турецки бе извикан при главния прокурор на Русия. В кабинета му беше и заместник главният прокурор, старият приятел и учител на Турецки — Константин Дмитриевич Меркулов. Предишната вечер Турецки се бе опитал да го намери, но не успя: от дома на Костя му казаха, че той е на вилата на някакъв приятел, който празнувал юбилей, и оттам утре щял да отиде направо на работа. Така че на Саша му се бе наложило сам да се подготви за трудния разговор с главния прокурор.

За непълната година работа с новия главен прокурор Турецки си бе изградил с него гладки, съвсем делови отношения. Но сега шефът с усилие сдържаше раздражението си и започна без никакви предисловия:

— С изказването си на срещата в Гармиш вие фактически провалихте едно начинание, предварително получило одобрението на лидерите на четири страни, включително и лично на руския президент.

— Така ли? — изненада се Турецки. — Не знаех.

— А ако знаехте? Щяхте ли да сдържате езика си?

Турецки се позамисли, след което твърдо отговори:

— Не.

— Вашата безотговорност е поразителна!

— Грешно са ви информирали — възрази Турецки. — Аз само изразих мнение, че работата на симпозиума тръгва по един принципно неправилен път.

— Вие бяхте длъжен да съгласувате речта си с ръководителя на руската делегация.

— Регламентът на срещата предвиждаше свободна обмяна на мнения. Аз просто се възползвах от това право.

— Но след вашето изказване конференцията беше закрыта ден по-рано от предвидения срок.

— Това само доказва, че аргументите ми са се сторили твърде убедителни на мнозина. Включително и на мистър Редуей, който ме помоли да предам идеите си в писмен вид. Те бяха размножени и раздадени на ръководителите на всички делегации.

— И защо аз изобщо не съм уведомен?

— На този въпрос би трябвало да отговори някой друг — каза Турецки. — Но аз мога да ви ги дам веднага.

Той сложи пред главния прокурор три машинописни страници, над които бе умувал цяла нощ, стараяйки се да направи текста колкото се може по-кратък и убедителен. Това беше докладна записка до президента на Русия с копие до секретаря на Съвета за сигурност.

Главният прокурор внимателно я прегледа и не без ирония попита:

— Сигурен ли сте, че те ще го прочетат?

— Не — призна Саша. — За мен беше важно да го напиша. Мога само да се надявам, че някои от хората, упълномощени да взимат

отговорни решения, ще му обърнат внимание.

— Принуден съм да ви отстраня от работа до изясняването на всички обстоятелства около този случай.

— Няма нужда. — Турецки хвърли на бюрото предварително написана молба за напускане по собствено желание, която бе решил да подаде, ако разговорът приеме такъв рязък обрат.

Главният прокурор се намръщи:

— Наистина ли искате да напуснете прокуратурата?

— Не. Но доколкото разбирам, такова е вашето желание.

Главният се замисли и накрая каза:

— Ще ви уведомя за решението си. Не искам да ви задържам повече.

Турецки стана.

— Изчакай ме в кабинета ми — обърна се към него Меркулов. Вече петнайсет години, ако не и повече, двамата бяха на „ти“, но сега при напрегнатата атмосфера в кабинета на главния прокурор това нескрито дружелюбно „изчакай ме“ можеше да означава само едно: ако за Саша тежкия разговор бе приключил, то за главния прокурор втората му половина тепърва предстоеше и едва ли щеше да бъде полета.

Турецки почака близо час. Меркулов най-сетне се завърна в кабинета си и седна зад огромното бюро, сякаш незабелязал напрегнатия му въпросителен поглед, и добродушно попита:

— Та как прекара, успя ли да си починеш там в Гармиш? Как ти се видяха Алпите?

Турецки сви рамене.

— Алпи като Алпи.

— Пийна ли си баварска биричка? Покара ли ски?

— Какви ски?! — учуди се Турецки. — Лятото в Алпите е мъртъв сезон.

— Поне срещна ли интересни хора?

— Имаше и интересни. Беше дошъл Ханс Юнге от Франкфурт на Майн, нали го помниш, онзи, с когото заедно разследвахме делото за убийството на банкера Алмазов^[1]? Присъстваше и Франц Шмид от хамбургската полиция. Боб Потър от Лондон — изключителна личност, владее седем езика, и то на пето ниво — като майчин. Руски говори като кореняк петербуржец от добро семейство. Кой още? Кейт

Уилсън от нюйоркската полиция. Също три езика, включително руски, макар и не на толкова високо ниво. Афроамериканка, както сама се представи. Негърка или мулатка. На двайсет и четири години вече е лейтенант, началник на отдел „Убийства“, като Володя Яковлев от Московската криминална милиция. По нашите рангове — значи подполковник. Дяволски красива. Но с нрав на дива котка.

— Не се ли опита да я опитомиш? — попита Меркулов. — Или се уплаши да не те одраска?

— Слушай, Костя, престани да ме измъчваш! — помоли Турецки. — Какво мислиш за тази история?

Меркулов позабави отговора си.

— Забъркал си се в огромна каша. Какво мога да кажа? Всичко е много добре измислено, Саша, чудесно обосновано. Но има едно „но“. Ето ти молбата за напускане, виж какво ще направя с нея...

Той разкъса листа на четири части и хвърли парчетата в кошчето за боклук.

— Какво ще рече това? — попита Турецки.

— Ще рече, че от днес си в отпуска. Заповедта е подписана от главния прокурор. Колко неизползвани дни ти останаха от миналата година?

— Към три седмици.

— Така, тези три седмици ще изкараш в полагащата ти се отпуска. А после ще минеш в неплатена, по семейни причини. Предай служебното си оръжие.

— И картата ли да предам?

— Защо? Ти не си уволнен. Дори няма да те местим в списъка на извънщатните служители. Просто си в отпуска. Вярно, навремето тия отпуски ги наричахме „немилост“.

— И колко ще продължи тази моя „немилост“? — мрачно попита Турецки.

Меркулов поклати глава.

— В момента никой не може да ти каже. Нито пък как ще приключи тя...

---

[1] Виж романа, на Ф. Незнански „Контролен изстрел“, изд. „Атика“, 1999 г. — Б.р. ↑

ГЛАВА ПЪРВА

ЗАВРЪЩАНЕ ОТ ТУНДРАТА

1.

Двамата приближаваха Норилск откъм североизток, вдясно от тях останаха огромните равни пространства на тундрата, измамно спокойни, проблясващи като стърнища под лъчите на анемичното септемврийско слънце. Отляво се точеха един след друг и неохотно изоставаха назад малките гористи хълмове на Талнах, в далечината се виждаха пращните кули, закриващи шахтите на рудниците. Отпред в масивен полукръг се издигаха кафеникави планини, закрили една трета от небето, стръмните склонове бавно се раздипляха към хоризонта. В потъналите в дим тъмносиви като буреносни облаци подножия едва се забелязваха заводски сгради, отпред високи, съразмерни с планинския контур правоъгълни блокове на леярските цехове с къси комини, а по-нататък все по-малки и по-ниски.

Вдясно от планините като димен стълб над града се извисяваше телевизионна кула.

Той крачеше отпред с механична отмереност, нито бавно, нито бързо, пъхнал мръсните си жилави пръсти под ремъците на тежката раница, сякаш в страничните джобчета на жилетка, като по навик сечеше пътя между кръглите черни езерца. При завоите слънцето позлатяваше четината на младежкото му обветрено лице, мургаво и невъзмутимо.

Тя се движеше отзад, без да се приближава или изостава, на пет-шест крачки от него и една встрани, сякаш матовите цеви на малокалибрена пушка и карабината, праметнати през гърба му, ѝ пречеха да гледа напред. Девојката не носеше нищо, но вървеше с усилие, като че ли на раменете ѝ тегнеше голям товар. Ръцете ѝ, със спуснати над пръстите ръкави на тъмночервения пуловер, които се бяха измъкнали изпод черната работна ватенка, висяха и се поклащаха не в такт с крачките. Лицето, дребно, мургаво и изтощено, почти се губеше между високата яка на пуловера и нахлупената до очите козирка на тъмночервеното плетено каскетче.

Пред тях все по-ясно се очертаваха градските квартали, проточили се като могъща каменна стена през равнината — сграда до

сграда, тротоар до тротоар, огромен пристан в края на тундрата.

Крачещите един след друг младеж и девойка усещаха как ушите им заглъхват. Шумът на града, все още тих, неясен, постепенно изместваше привичните за тях звуци, единствените оглушително гръмки звуци в пустата тундра: тропота на плътната гума на ботушите по камъните и почвата, жвакането в мочурищата, хрущенето на замръзналия мъх. И това усещане за глухота, което отначало ги обезпокои и накара на няколко пъти да се огледат наоколо, много по-ясно им говореше, че приближават целта и пътят им свършва, отколкото различимите вече сенки на сградите и слънчевите ивици по улиците.

Беше ясен и студен септемврийски ден, зимата приближаваше. Улиците бяха оживени и многолюдни и излазите към тундрата изглеждаха някак празнично. Двамата минаха през просторния прелез, завършвайки широката дъга на своя маршрут, и всеки, който ги срещнеше, неволно поглеждаше в посоката, откъдето се бяха появили, сякаш за да открие началната точка на пътя им и така да разбере кои са, какво е белязало лицата им, от чиято изтощеност струеше нещо повече от обикновена умора.

Оттам, откъм североизток, към града прииждаха пронизващите ледени циклони, оттам пълзеше полярната нощ, замразяваше пътищата и прогонваше на юг последните кораби.

Сякаш тези двама души, които с отмерени крачки минаха по тротоара и хлътнаха през вратата на хотела, обърнаха тежката си фасада към слънчевия многолюден булевард, бяха донесли със себе си острия мраз на близката зима.

Какви ли не хора бяха минавали оттук, през това уютно фоайе, отесняло от аспарагусите и високите китайски рози. С достойнството на салонни управители в някой парижки ресторант, с коректността на митничари и със завидна за социолозите проникателност тук всеки ден бързо и безпогрешно разпределяха по етажите на старата масивна сграда пътниците от двата редовни полета от Красноярск и Москва, и всички останали, включително и пристигналите с кораби през кратките месеци, когато това беше възможно: проектантите, монтажници, строители, заместник-министри и придружаващите ги лица, доставчици, учени, фоторепортери — най-различни по положение и по професия хора, обичайни гости за младите, бурно развиващи се градове. И за всеки, пристъпил към черния пластмасов

плот на рецепцията, дежурният администратор намираще — в пълно съответствие с неговата значимост — място в апартамент, в самостоятелна стая, в стая за двама, трима, четирима, или в общежитието на шестия етаж.

Само веднъж една възрастна администраторка в спретнат костюм допусна грешка и взе облекчения в тежък кожух доцент от Московския икономически университет за известен полярен изследовател, чието пристигане се очакваше всеки момент, и го настани в самостоятелна стая, макар че за доцента би било напълно достатъчно да го сложат в стая с две легла, дори без телефон. И сега в този хубав есенен ден същата администраторка вдигна глава от списанието на бюрото, когато чу тройното хлопване на дъбовите врати в преддверието, последвано от приближаващото се подрънкване на желязо в желязо, и видя двамата младежи, от които сякаш я лъхна мразовит студ.

Заявиха, че им трябва стая с баня. Трябвало им! Ама в такъв вид не се влиза в хотел! А и с открито оръжие е забранено да се разхождаш в града! Пък и...

При тези двамата всичко беше против правилата. Нямаха никакви командировъчни удостоверения. В паспорта на младия мъж имаше печат за адресна регистрация в едно от мъжките общежития в града — значи изобщо и дума не можеше да става за настаняване в хотел. И най-сетне — двамата бяха с различни фамилни имена.

Документът, който мъжът ѝ представи със злорада ирония, както се стори на администраторката, беше нещо невъобразимо по своята наивна наглост.

На листа пореста зеленикава хартия, вероятно откъснат от някаква складова или счетоводна книга, беше написано на ръка, дори не на машина, с едър ясен почерк на човек, свикнал да работи с цифрови таблици и чертежи, следното:

ВРЕМЕННО СВИДЕТЕЛСТВО ЗА БРАК

С настоящото се удостоверява, че гр-нът Игор Константинович Никитин, инженер-геолог от Хидрогеохимическия отряд на Норилската комплексна геологопроучвателна експедиция, и гр-ката Олга

Николаевна Новикова, студентка-стажант от Ленинградския държавен университет, на 23 април т.г. встъпиха в брак, за което в дневника за радиограми е направен съответният запис. Настоящото свидетелство, издадено от мен на основание параграф 26, част IV от „Инструкции за провеждането на геологопроучвателни работи в отдалечени и труднодостъпни райони“, подлежи при първа възможност да бъде подменено със съответстващия документ от Отдела за регистриране на актовете за гражданско състояние, а дотогава то се явява официален документ, потвърждаващ факта на сключен брак с всички произтичащи от това последици.

Началник на Хидрогеохимическия отряд: А. П.
Шчукин

Свидетели: завеждащ стопанската част на отряда,
радист I клас И. М. Чесноков
Работник-колектор И. П. Задонски

И това така наречено свидетелство, което същевременно имаше някаква респектираща убедителност, беше заверено с тлъст виолетов печат.

Администраторката, втренчила поглед в триъгълния печат, напразно се опитваше да открие някаква опора в богатия си житейски опит, а младият мъж, сякаш спомнил си нещо неприятно, но необходимо, посегна към телефона (жената потръпна, когато видя върху бялата пластмаса на слушалката ръката му, потъмняла от натрупалата се в кожата мръсотия) и набра някакъв номер.

— Обажда се Никитин. Свържете ме с началника на експедицията. — Той почака, мръщейки се от досада. В слушалката нещо прещрака и младежът повтори: — Обажда се Никитин. Ние сме в града... — Замълча. — Да, завършихме... Не, с велосипед. Разбира се, че пеша. — Пак помълча. — Може и да сте прав, но аз все още не съм сигурен. Кажете в счетоводството да ни донесат парите. Заплатите и теренните. Колкото и да е, няма значение. В хотела сме. Номерът на стаята ли? Момент! — Той погледна настоятелно жената на рецепцията.

— Триста два̀сет и пър̀ва — сепната от неговия поглед побър̀за да отговори тя, макар че нямаше намерение да дава стаята с две легла, баня и телефон, още по-малко пъ̀к на тях, защото я беше предвидила за някак̀ви писатели от Москва.

— Триста два̀сет и пър̀ва — повтори той и затвори телефона.

Дево̀йката не бе проронила нито дума, само отегчено позавър̀тя глава, за да измъкне брадичката си от високата яка на пуловера.

Администраторката, както често се случва с изпаднали в затруднение хора, вече не мислеше дали решението ѝ е правилно, а как да го реализира. Но те двамата не можеха да отседнат в мъ̀жкото общежитие, нали? Докато оформяше настаняването им, тя пресметна, че отначало щеше да настани писателите в тройката на втория етаж, освободена тази сутрин от двамата снабдители, заминали със самолет за Красноярск, а после щеше да ги премести в двойката на четвъртия етаж, след като си тръгнеха специалистите от ленинградския „Дипроникел“^[1]. Нищо нямаше да им стане, ще преживеят някак. Пъ̀к и не се знаеше що за писатели са, а тези...

Не че администраторката знаеше нещо за двамата младежи, но те поне със сигурност бяха свои хора, свър̀зани с града, на който и тя служеше с отговорната си и нелека работа. Дори лично ги изпрати до етаж̀а, а след половин час, когато пристигна камионът на геолозите, отново се качи при тях с куриерката, младо заспало момиче, което не помнеше на кого от хотела трябва да предаде парите.

Двамата, изглежда, не се бяха помръ̀двали от местата си, откак̀то бяха влезли. Дево̀йката се бе отпуснала уморено в един фотьойл, разкошната ѝ черна коса, отдавна немита и загубила блясъ̀к, се бе разпръ̀снала по облегалката. Младежът седеше прегър̀бен на стола, с разкопчана ватенка, подпря̀л ръ̀це на коленете си като някак̀ъв старец.

След като изпрати донеслото парите момиче, администраторката се позабави в коридора пред вратата и дочу някак̀во движение в стаята, а после гласа на дево̀йката — малко сипкав и напрегнат:

— Ето че се вър̀нахме... Игор...

Администраторката се вър̀на на рецепцията и още веднъ̀ж внимателно прочете анкетните карти, които бяха попъл̀нили.

Той беше на два̀сет и пет години, а тя — на два̀сет и три.

В графата „цел на пристигането в града“ и на двете места пишеше: „Постоя̀нно пребиваване“.

Датата на настаняването в хотела: 12 септември 1971 година.

Двайсет и пет години по-късно, през втората половина на юли 1996 година, две седмици след като старши следователят от Главна прокуратура на Русия А. Б. Турецки бе изпратен в отпуска, на Шереметиево-2 със самолет от Франкфурт на Майн пристигна американският гражданин от руски произход Игор Константинович Никитин (на английски — Хари К. Никитин), петдесетгодишен, родом от Ленинград, инженер-геолог, ръководител на най-голямата геологопроучвателна експедиция в Южноафриканската република, която търсеше мед, никел и други цветни метали в обширните земи на север от Претория.

Малко над среден ръст, мършав, стегнат, с остри черти на загорялото си лице, с бяла, късо подстригана коса, подчертаваща загара му, в лек сив костюм със сребриста вратовръзка от „Карден“ или „Сен Лоран“, той приличаше на обичайния вече за международните линии на московското летище преуспяващ и уверен в себе си бизнесмен.

Невъзмутим, с хладно безразличие към суетата в залата за пристигащи, той търпеливо дочака закъснелия си, както почти винаги ставаше, багаж, свали от конвейерната лента обемист черен куфар със заоблени ъгли и колелца, тип „ракетonosител“, отвори го и след като се увери, че нищо не е откраднато, а това нередко се случваше на Шереметиево, се отправи към гишетата за митнически контрол. Тук отново отвори куфара, вътре имаше още един костюм, тъмен, няколко ризи и сиво дипломатическо куфарче. В него бяха подредени купчинка документи на английски и немски, портативен компютър, диктофон, слушалки и черна плоска кутия с фирмената емблема на „Сони“. Представените от Никитин пет хиляди американски долара, кредитна карта „Виза“, а от ценните вещи — брачна халка с диаманти и швейцарски златен часовник „Мозер“, отговаряха на обявеното в митническата декларация. След като се увери в това, митничарят му върна документите.

— Всичко е наред. Успех в работата, господин Никитин.

— Благодаря. Бизнесът ми винаги е успешен.

След като се провря през тълпата посрещачи, Никитин се насочи с куфара към дългата редица остъклени кабини — бюра на агенции за коли под наем, но съобщението, прозвучало по високоговорителите в залата, го накара да промени намерението си.

„Умолява се господин Никитин, пристигнал с полета от Франкфурт, да дойде на гишето за информация.“

Там обаче никой не го чакаше.

— Съобщението бе поръчано преди десетина минути от някакъв млад мъж — обясни дежурната служителка. — Може би скоро ще дойде. Почакайте малко.

Никитин постоя четири-пет минути, оглеждаше се озадачено наоколо, след което отново подхвана куфара и се върна към бюрата за коли под наем. Трябваше му кола за около месец, чуждестранен модел, нова или почти нова, без шофьор, незабавно. Но и тук изгуби доста време. Московският представител на известната фирма „Коли под наем“ предлагаше само жигули и волги, в съседното бюро му обещаха чуждестранен модел, но едва за другата сутрин, само в третата агенция — „Ръст“ — успяха да изпълнят всичките му изисквания.

— Какво предпочитате: мерцедес, волво, форд-сиера, джип гранд чероки? — попита младият мъж, агент на фирмата.

— Май форд — след известно колебание каза Никитин. — Можете ли да ми го докарате веднага?

— Докато приключим с оформянето на документите, колата вече ще ви очаква. Моля, дайте ми паспорта и свидетелството за правоуправление. Как ще платите — в брой, с чек или с кредитна карта?

— Удобно ли е с „Виза“?

— Разбира се.

След четвърт час приключиха с всички формалности, агентът на „Ръст“ излезе иззад гишето, любезно пое куфара от ръцете на клиента и го изпрати до изхода. Никитин се насочи към чакащия го тъмносин форд-сиера, но някакъв русоляв млад мъж с очила и пътна чанта, който очевидно закъсняваше за полета си, се блъсна в него и едва не го

събори на земята, сконфузи се и взе да се извинява, слагайки ръка ту на гърдите си, ту на рамото на Никитин.

— Няма проблеми, на всекиго се случва — прекъсна потока от извинения Никитин. Очиларкото още веднъж помоли за извинение и се втурна нататък, изчезвайки сред тълпата в залата.

— Ама че шемет! Трябваше да му плеснете един зад врата! Удари ли ви? — съчувствено попита агентът на „Ръст“ и прибра в багажника куфара му.

— Всичко е наред — махна с ръка Никитин.

После мълчаливо изслуша обясненията на шофьора, докарал колата, който му показва как се включва алармената система, но когато той понечи да му обясни за какво служат бутоните на таблото, го прекъсна:

— Познавам този модел.

Фордът потегли плавно и уверено, но петдесетина метра след като се спусна по пандуса^[2], на пътя му се изпречи катаджия и вдигна палка. Никитин отби и спря в края на платното, спусна стъклото и понечи да извади документите си.

— Недейте, няма нужда — спря го с жест катаджията. — Тук един другар иска да поговори с вас.

Униформеният служител отстъпи настрана, а на мястото му до вратата на шофьора се изправи цивилен мъж.

— Да е изчезнало нещо от джобовете ви, документи или пари? Аз съм от криминалната милиция — обясни той и показва служебната си карта.

Никитин се потупа по гърдите — портфейлът му беше на мястото си във вътрешния джоб, а от страничните джобове нямаше какво да се открадне — там бяха само цигарите, запалката и носната кърпа.

— Май всичко е тук. Защо, какво има?

— Проверете още веднъж.

Никитин извади портфейла и погледна в него, след което потвърди:

— Всичко си е на място.

— Разбирате ли, човекът, който се блъсна във вас...

— Случва се. Бързаше за самолета.

— Никой не може да замине от залата за пристигащи. Мъжът с очилата е джебчия, и то особено ловък. От доста време го следим. Днес го заснехме със скрита камера. Така че ако нещо ви беше изчезнало, щяхме да го арестуваме. Но няма значение, ще намерим случай да го приберем. Извинете, че ви забавихме. Лек път.

След по-малко от час Никитин вече бе пред основно ремонтирана и преустроена по най-високите норми на европейските стандарти стара сграда на „Садовое колцо“, в която се намираше една от най-големите и влиятелни финансови институции в Русия — Народната банка. Каза името си на служителя пред входа и незабавно бе приет от генералния директор Дорофеев. И макар че в пренатоварената програма на генералния директор тази среща не бе предвидена, а самият той рядко отделяше за разрешаването и на най-сложните проблеми повече от осемнайсет минути, неговият конфиденциален разговор с Никитин на четири очи продължи безпрецедентно дълго — четиридесет и четири минути.

Когато посетителят си отиде, Дорофеев се обади по телефона и нареди да дойдат в кабинета му началникът на отдела за анализи Борис Глузман и началникът на отдела за охрана Анатолий Андреевич Пономарьов. Стана от старото, изкусно реставрирано писалище с красива дърворезба и крака във вид на лъвски лапи и започна да се разхожда из огромния кабинет. Тук имаше и голяма маса за съвещания, около която можеха да се съберат не по-малко от трийсет души.

Дорофеев беше около четиридесетгодишен мъж, възнисък, явно предразположен към пълнеене, което елегантните му костюми, дело на най-добрите московски шивачи, не можеха да прикрият. През светлата рядка коса проблясваше лъскавото му теме, добродушното му кръгло лице с едва забележими лунички в минути на дълбок размисъл ставаше някак безгрижно, разсеяно и само острият поглед и леко потрепващите ноздри издаваха усиленото умствено напрежение.

Когато Глузман и Пономарьов се появиха на вратата, Дорофеев отново седна в креслото си — също старо, с дъбови резбовани облегалки за ръцете — и им кимна да седнат. След кратко мълчание се обърна към Глузман:

— Борис, искам да направиш пълна справка за търговията на никел през последните пет-седем години. Равнище на производството,

динамиката на цените, борсовите котировки, основните тенденции към днешна дата.

— За Русия ли?

— Не само. За целия свят. ЮАР, Канада. Какви още страни производителки има? Картината трябва да бъде максимално пълна.

— Досега никога не сме се занимавали с никел — напомни Глузман. — Да няма да започнем тепърва?

— Може би. Работата е спешна. Свободен си.

Глузман излезе.

— Сега за вас, Анатолий Андреевич. — Дорофеев постави пред началника на отдела за охрана визитната картичка на посетителя. — Възможно най-скоро трябва да узнаем всичко за този човек. Абсолютно всичко.

— Имаме интересно предложение? — позволи си да полюбопитства Пономарьов, макар че в Народната банка подобна любознателност не се поощряваше.

— Интересно ли? — повтори въпроса Дорофеев. — Това не е точната дума. Невероятно. Разбира се, ако не става въпрос за измама. Но дори да е така — все пак е невероятно.

---

[1] Държавен институт за проектиране на предприятия в никеловата промишленост. — Б.р. ↑

[2] Пандус — наклон на пътя пред гараж, болница, летище и т.н. — Б.р. ↑

2.

Дорофеев: Радвам се да се запозная с вас, господин Никитин. Директорът на франкфуртския филиал на Дойчебанк господин Шпилер ме предупреди за вашето пристигане. Посочи приблизителния размер на сумата, която възнамерявате да инвестирате в нашата промишленост, и каза, че тези пари вече са постъпили по ваша сметка в Дойчебанк. Доколкото разбрах, той ме е уведолил за всичко това по ваша молба.

Никитин: Точно така.

Дорофеев: Заповядайте, моля. Настанете се удобно. Ще пиете ли нещо?

Никитин: Не, благодаря. С кола съм.

Дорофеев: Може би кафе?

Никитин: Няма нужда. Бих искал да ви благодаря и че изпратихте хора да ме посрещнат. Но някак си се разминахме с тях.

Дорофеев: Не съм изпращал никого да ви посрещне. Непременно щях да го направя, но не знаех с кой полет ще пристигнете.

Никитин: Ами тогава младежът, който е дал... Впрочем няма значение.

Дорофеев: И така, слушам ви. За Бога, господин Никитин, моля да не пушите, ако това няма да ви затрудни особено. Не съм добре с гърлото и изобщо не понасям тютюневия дим. Както виждате, тук дори няма пепелници.

Никитин: Извинете, не знаех. Разбира се, че няма да пуша.

Дорофеев: И така...

Пауза.

Дорофеев: Как мина пътуването? Вие сте пристигнали във Франкфурт директно от Претория, нали?

Пауза.

Никитин: Не, за няколко дни се отбих в Ню Йорк, където имах да свърша някои неща. А оттам вече — във Франкфурт и после в Москва.

Пауза.

Дорофеев: Уморително пътешествие.

Никитин: Няма как.

Пауза.

Дорофеев: От колко време не сте се връщали в Русия?

Пауза.

Никитин: Около двайсет години.

Пауза.

Дорофеев: В такъв случай няма да познаете родните си места. У нас много неща се промениха.

Никитин: Но не всичко.

Дълга пауза.

Дорофеев: Имате чудесен загар. Навярно в ЮАР сега е горещо.

Пауза.

Никитин: У нас винаги е горещо. Освен през зимата, когато е просто топло. Много дълга пауза.

Дорофеев: Колко години вече сте в ЮАР?

Никитин: Осем.

Много дълга пауза.

Дорофеев: А преди това къде сте работили?

Много дълга пауза.

Никитин: В Канада. Пет години. И пет години прекарах в Щатите, в Ню Йорк. Бях безработен, живеях с парите, които ми отпускате службата за социална помощ. Много дълга пауза.

Дорофеев: Все пак да пийнем нещо, а? Имам великолепно шотландско уиски.

Пауза.

Никитин: Благодаря. Не искам да си имам проблеми с ДАИ.

Пауза.

Дорофеев: Каква марка е колата ви?

Пауза.

Никитин: Форд-сиера, взех я под наем.

Пауза.

Дорофеев: По-добре да бяхте наели БМВ, катаджиите рядко спират тези коли.

Никитин: Вероятно и сега, както и преди, не обичат да си имат работа с чужденци?

Дорофеев: По-скоро — с бандити. Сега в Москва те са повече от чужденците. И кой знае защо, предпочитат именно БМВ.

Много дълга пауза.

Никитин: Не знаех. Иначе щях да си взема.

Много дълга пауза.

Дорофеев: Не бих искал да ви задържам излишно. След пътуването трябва да си отпочинете. Ще имаме време да говорим за работата. Къде сте отседнали?

Никитин: Засега никъде. Дойдох тук направо от Шереметиево. Ще отседна в „Русия“ или в „Москва“.

Дорофеев: Съобщете ми своите координати, за да си уговорим нова среща. Ето визитната ми картичка, тук е телефонът на секретаря ми. Ще ви запиша и директния си телефон.

Никитин: Благодаря, господин Дорофеев, че ме приехте. Беше ми изключително приятно да се запозная с вас. Всичко хубаво.

Дорофеев: Довиждане, господин Никитин.

Шум от разместване на кресла.

Началникът на отдела за охрана на Народната банка Анатолий Андреевич Пономарьов изключи касетофона и погледна часовника си. Точно четиридесет и четири минути. Разговорът запълваше не повече от двайсет. Намръщи се. Тук нещо не беше наред. Още веднъж внимателно прослуша записа, като прескачаше паузите, пускайки лентата на бързи обороти. После извади касетата, прибра я в джоба на коженото си яке и излезе от тесния кабинет, който се намираше на втория етаж, до приемната на генералния директор. На минаване

покрай приемната натисна дръжката на вратата. Беше заключена. Така и трябваше да бъде, работното време бе приключило преди един час. Наистина, Дорофеев имаше навика да остава докъм десет часа, а понякога и до полунощ, ако не се налагаше да присъства на някое представяне или артистично-политическо празненство. Но обикновено предупреждаваше затова Пономарьов, а днес си бе отишъл, без нищо да му каже. Много странно.

Пономарьов слезе на партера по широкото мраморно стълбище с червена килимена пътека по стъпалата и влезе в стаята на охраната. Едната стена бе скрита зад мониторите на видеокамерите за външно и вътрешно наблюдение. Двата младежи от охраната, облечени като всички останали служители в банката — черен костюм с вратовръзка, — седяха в креслата, вдигнали крака върху ниската масичка за вестници и списания, пушеха и пиеха вносна бира в кутийки. Когато се обърнаха при лекото почукване на вратата и видяха набитата фигура на Пономарьов, младежите припряно скриха кутийките с бира и свалиха краката си от масичката.

Началникът на отдела за охрана мълчаливо измъкна кутийките изпод креслата, изхвърли ги през отвореното малко крило на прозореца и строго каза:

— Ако още веднъж ви заваря да пиете, ще събирате празни бутилки по сметницата. И ще пушите не „Марлборо“, а „Прима“. Какво е положението?

— Всичко е наред, шефе — увери го единият. — Хората се разотидоха, само от отдела на Глузман още стоят. Сигурно играят на „Междузвездни войни“ по компютрите.

И посочи екрана на камерата, монтирана в отдела за анализи.

— Защо камерата в кабинета на директора не работи?

— Може би е забравил да я включи, когато си е тръгнал. Нали той сам я включва и изключва.

— Отиде ли си?

— Преди повече от час. Извика охраната и си замина.

— Къде?

— Нищо не каза.

— Добре, ще ида да видя какво е положението там. И ще включа камерата. Това за пиенето беше последно предупреждение, така че си опичайте акъла...

Пономарьов взе от кукичката при вратата голяма връзка с ключове и отново се качи на втория етаж. Извади нужните ключове без никакво усилие и отвори приемната, а след нея и кабинета на Дорофеев. Влезе и се приближи до прозорците с бронирани стъкла, които гледаха към „Садовое колцо“. Навън мракът се съствяваше, короните на липите и тополите по булеварда прихващаха последните отблясъци на угасващия ден. Пономарьов дръпна тежките жакардови завеси и чак след това запали осветлението.

Огледа се внимателно. Писалището на Дорофеев беше чисто, върху него нямаше нищо освен големия настолен бележник с кожена подвързия, в който генералният директор си записваше по-важните неща. Беше отворен на празна страница, няколко листа бяха откъснати. Пономарьов извади от вътрешния си джоб малък ключ, отключи чекмеджето на писалището и започна да преглежда документите в него, като ги връщаше по местата им в същия ред, и който бяха поставени. Не откри нищо, което да прилича на откъснатите листове от бележника. Заклучи писалището, приближи се до библиотеката и натисна скрито между книгите бутонче. Една от секциите се завъртя, като откри малък сейф, зазидан в стената. Това беше личният сейф на генералния директор на Народната банка, където се съхраняваха най-секретните документи за търговските операции на банката и на контролираните от нея акционерни дружества и холдингови компании.

Изключи алармата. Набра шифъра. Завъртя два пъти ключа на сейфа и той се отвори.

Най-отгоре се виждаше бразилският револвер „Роси“ в кожен кобур — личното оръжие на Дорофеев, който никога не го взимаше със себе си.

Купчинки подредени документи.

Пономарьов ги прегледа. И тук не намери листовите от бележника. Заклучи сейфа и върна секцията на мястото ѝ, постоя известно време замислен. После пак отиде до писалището, измъкна изпод него кошчето за боклук и изсипа съдържанието му върху блестящия плот на голямата маса за съвещания. Сред небрежно смачканите чернови видя ситни късчета дебела гланцирана хартия. Точно това търсеше.

Загаси лампите в кабинета на Дорофеев, пусна видеокамерата и заключи вратите на кабинета и приемната, върна връзката с ключове

на пазачите и се затвори в тесния си кабинет. Загуби почти цял час, докато подреди едно до друго разкъсаните парченца. Това беше по-трудно и от най-сложния пъзел, но в края на краищата Пономарьов се справи. И макар че някои късчета така и не намериха мястото си, текстът вече можеше да се прочете.

Едрият полегат почерк на Дорофеев бе добре познат на Пономарьов. Другият — доста по-дребен, но четлив, с леко раздалечени една от друга букви — без съмнение принадлежеше на посетителя на Дорофеев — американеца от руски произход Никитин. С неговия почерк бе написана първата реплика на тайния разговор:

Никитин: Нито дума за работата. Подслушват ни.

Дорофеев: Кой?

Никитин: Не зная. Говорете нещо.

Дорофеев: Сигурен ли сте?

Никитин: Да.

Текстовете върху листа бяха писани не надлъжно, по редовете, а по диагонал и в различни посоки, сякаш събеседниците си бяха подавали поред бележника един на друг.

Дорофеев: Същността на работата?

Никитин: Концесия за разработка на Имангда — находище на никел. 120 км от Норилск. Издействайте го за мен.

Дорофеев: Правителството ще обяви конкурс.

Никитин: Конкурс няма да има. Имангда се смята за безперспективна.

Дорофеев: А в действителност?

Никитин: По-късно ще ви обясня.

Дорофеев: Началната ви цена?

Никитин: 24 милиона долара. Начална и окончателна.

Дорофеев: Това ли е всичко?

Никитин: Не. Акции на концерна „Норилски никел“. Купете.

Дорофеев: За цялата оставаща сума?

Никитин: Да.

Дорофеев: Смисльът?

Никитин: После ще ги продадете. Акцииите ще скочат с два знака напред. *Дорофеев:* Сто пъти?!

Никитин: Да.

Дорофеев: Как така?

Никитин: Имам информация. Само аз. Единствен в целия свят.

Дорофеев: И каква е тя?

Никитин: По-късно ще ви обясня.

Дорофеев: Насъбраха се много въпроси.

Никитин: Елате след час в „Космос“. Ще ви отговоря.

Дорофеев: В стая?

Никитин: Ще попитате портиера. Изгорете тези листове.

Пономарьов се облегна в черното кресло. Вече всичко му беше ясно. Като се прибави и времето, през което са писани тези неща, ще се запълнят всичките четиридесет и четири минути на разговора. Намери и още веднъж прочете най-важното място: „Акцииите ще скочат с два знака напред.“ Сто пъти. Пономарьов работеше от пет години в Народната банка и, естествено, не бе запознат с всички тънкости на икономиката, но в случая нямаше нужда човек да е специалист, за да разбере за какво става дума. Влагаш един милион и получаваш сто милиона. Влагаш сто милиона и получаваш десет милиарда. Ами ако не са рубли, а долари? Десет милиарда долара. И таз добра! Това вече не е икономика, а астрономия! Дорофеев е прав: невероятно! Дори да е измама.

Пономарьов извади касетата от джоба си, сложи я в касетофона и записа на обратната страна целия текст, като диктуваше всяка дума бавно и ясно. После събра в шепа плътните късчета хартия и се замисли какво да ги прави. Да ги върне в кошчето? Но ще се наложи

отново да ходи в кабинета на Дорофеев, да взема ключовете от охраната, да изключва видеокамерата. Ами ако те се разтревожат и дотичат — как ще им обясни какво прави в кабинета на генералния директор? Пък и няма смисъл да ходи там, защото и бездруго рано заранта чистачката ще изхвърли съдържанието на кошчето в общия чувал за смет. Да ги изгори? Но хартията е плътна, ще гори бавно, пък и ще остане мирис на изгоряло. Пономарьов откри най-разумния изход от положението: изхвърли късчетата в тоалетната в дъното на коридора и пусна водата, докато и последната хартийка не изчезна в канализацията. После се обади на шофьора, за да го чака долу с колата — волво-940 — и потегли към къщи.

Но един въпрос продължаваше да го безпокои: как бе разбрал Никитин, че кабинетът на директора се подслушва? Не можеше да намери никакво обяснение. И вероятно щеше да се разтревожи още повече, ако беше узнал, че половин час след като шофьорът отвори пред него задната врата на служебното волво, пред входа на Народната банка спря сребрист представителен мерцедес, от който слезе Дорофеев и с необичайна за пълната му фигура пъргавина се качи на втория етаж и влезе в кабинета си. Забрави да изключи видеокамерата и пазачите, чието внимание бе привлечено от ярко светналия екран, с недоумение наблюдаваха странните действия на генералния директор: без да съблече шлифера си, Дорофеев изсипа кошчето за боклук върху писалището, рови известно време в смачканите хартии, после натисна бутона на интеркома. Единият от пазачите вдигна слушалката:

— Слушам, Иля Наумович.

— Откъде знаете, че звъня аз?

— Виждам ви на монитора.

— Влизал ли е някой в кабинета ми, след като си тръгнах?

— Никой, освен Анатолий Андреевич. Бяхте забравили камерата и той мина да я включи. Случило ли се е нещо?

— Не, всичко е наред.

Екранът на монитора угасна — Дорофеев бе изключил камерата. Отпусна се в креслото и дълго седя със затворени очи. Лицето му имаше безгрижно-разсеян вид, само ноздрите му лекичко потрепваха.

Не всичко беше наред. Далеч не всичко.

По-скоро всичко се бе объркало.

Абсолютно всичко.

3.

През първите седмици на принудителната отпуската Турецки разви бурна дейност: закачи шкафчета в кухнята, подреди библиотеката, напасна крилата на прозорците, застла нов балатум във вестибюла, с една дума, започна да въвежда ред в жилището след основния ремонт — обичайните довършителни работи. Пак добре, че ремонтът приключи доста бързо, иначе кой знае колко време той, Ирина и Ниночка щяха да се свират по чуждите къщи. А тази иначе невероятна експедитивност си имаше лесно обяснение: целият партерен етаж на старата московска сграда на „Фрунзенска крайбрежна“ бе нает за офис на някакво руско-чуждестранно дружество, чиито пари бяха стимулирали не особено пъргавите работници на столичния домостроителен комбинат.

Ирина само ахкаше, когато вечер се върнеше от работа и той ѝ показваше новите фаянсови плочки в банята, закачените на по-удобни места аплици, монтираните с дюбели закачалки и кукички за кърпи и всевъзможни дребни неща. Все работи, за които го бе молила от години.

— Ама ти си един гаден измамник, Саша! — възмущаваше се тя. — Толкова години да се преструваш на вързан в ръцете! А се оказа, че всичко можеш да правиш. Когато поискаш...

— Не всичко — съвсем сериозно и с някаква затрогваща тъга отговори той.

— И какво не можеш?

— Да те обичам. Така, както би трябвало.

— Я стига — смути се Ирина. — Нищо подобно. И това го можеш... Когато пожелаеш.

Никога досега през дългия си семеен живот Турецки не бе прекарвал толкова време у дома. Нина не се отделяше от него, влачеше подире му из цялата къща чукове и клеци, мотаеше му се в краката и пискаше от възторг, когато той я подгонеше и започнеше весело да се боричка с нея. Двамата ходиха в стария цирк на Цветния булевард, в новия на „Вернадски“, в детския музикален театър. Но когато Ирина я

попиташе какво са гледали, Нина само премигваше притеснено и отговаряше:

— Ами не помня.

Навярно наистина не помнеше, за нея бе важно не онова, което става на сцената, а съвсем друго — че до нея седи баща ѝ и тя всеки миг може да го докосне, да се гушне до него и поривът ѝ няма да бъде охладен от уморения му, равнодушен и раздражен глас.

Турецки бе дълбоко потресен, когато веднъж без никаква причина тя внезапно се разрида горчиво, като възрастен човек, и захлупи лице върху коленете му — седяха на една пейка в зоологическата градина и ядяха сладолед, — а после дълго не можа да се успокои. Когато най-после риданията отпуснаха гърлото ѝ, тя вдигна към него мокрото си от сълзи лице и попита:

— Защо не можеш винаги да си такъв?

Същия въпрос Турецки долавяше и в погледа на Ирина, без да може дори на себе си да отговори — наистина, защо? „Ако сме снизходителни и нежни към онези, които обичаме, и не губим привързаността си към онези, които мамим, защо да изчисляваме кое у нас е повече — хубавото или лошото?“ Турецки често си спомняше думите на Грийн, не Александър Грин, автора на „Корабът с алените платна“, а другия — Греъм, който се прочу с „Комедианти“ и „Тихият американец“. Навярно и той — бившият разузнавач и шпионин, станал писател — се е измъчвал от същия въпрос: „Защо не можеш винаги да си такъв?“ И е намерил отговора, който го е удовлетворил и много години удовлетворяваше Турецки, примирявайки го със собствената му съвест. Но сега вече не му вършеше работа. Въпросът си оставаше и той трябваше да търси отговора му не в чуждите книги, а в своя живот.

— Ще се постарая, много, много ще се старая винаги да съм такъв — искрено обеща той на Нина тогава, в зоологическата градина. И вярваше в онова, което казваше.

Пък и наистина, повтаряше си той, защо да се тревожа, че Костя Меркулов не се обажда, а дори и да се обади, все бърза, все е в движение, защо се тревожа в какви тайнствени дебри на новата руска държавна машина е потънала докладната ми записка и какво ще благоволят да решат онези там, по върховете. Работа ли не мога да си намеря?! Ще се върна в „Нова Русия“, защо не? Или ще постъпя в някоя фирма като консултант. В края на краищата ще отида в „Глория“

при Слава Грязнов, от толкова време ме вика. Вика ме, а той самият се отказа от тази сладка работа и се върна в Московската криминална милиция. Стана заместник-директор, полковник Грязнов. А разработената с такава обич частна детективска агенция „Глория“ остави на племенника си Денис. И изчезна от живота на приятелите си. Сякаш вече пътуваха в различни посоки.

Що за странно разписание имаха тези житейски влакове? И какво предопределяше техния маршрут — праволинейността на стоманените релси или капризите на съдбата? Де да знаеше човек...

През първите две седмици от отпуската Турецки не изпи дори глътка водка или вино — само на два пъти по бутилка „Жигульовска“ бира през знойните дни, осеяли Москва с топоволи пухчета. Свикна сутрин, след като приготвеше закуска на Ирина и я изпратеше на работа, да потича бавно по крайбрежната улица заедно с Нина, после да се натоварва с изнурителна гимнастика, каквато не бе правил от петнайсет, ако не и от двайсет години насам. Дори се опита да зареже цигарите, но след като се мъчи половин ден, разбра, че това вече е прекалено. Обикаляше магазините, носеше дрехи в пералнята, дребните неща переше сам, готвеше закуски, обеда и вечери, направо капваше от къщната работа, която, както се оказа, нямаше край дори в най-поддържаните домове, и все по-често се улавяше, че неочаквано е спрял посред нещо и гледа ли, гледа... в празното пространство.

Ирина, деликатна и отзивчива по характер, почувства това. И една вечер, след като сложи Нина да спи, извади на масата бутилка молдовски коняк и предложи:

— Я да пийнем по едно коняче.

Е, пийнаха, какво толкова да му мислят. Но някак беше отвикнал и май не му се услади. Пиха още по едно. Ирина попита:

— Какво става с тебе?

Все пак третата чашка му дойде добре и той призна:

— Знаеш ли, Ириночка, чувствам се като пътник, слязъл посред нощ на малък пристан. Параходът се отдалечава все повече и повече, от него се чува музика, виждат се хора, светлини, а аз стоя на самотния хлъзгав бряг, наоколо е мрак, дъжд, кал, стоя и гледам след парахода. А той си отива и отнася със себе си празненството.

— Не е така — обади се Ирина след известно мълчание. — Изобщо не е така. Ти не си на самотен бряг. Именно ти си параходът за

мен и за Нина. За нас ти си празникът.

Така значи. Параходът „Турецки“. Трябва да ехтиш от музика, да блестиш от светлини, да надуваш сирената! Господи, но защо не се обаждаше Костя?

И в същия миг телефонът иззвъня. Не беше Меркулов. Обаждаше се Денис Грязнов, новият директор на агенция „Глория“.

— Чичо Саша, искате ли с честен труд да припечелите някоя и друга стотарка в зелено?

— С честен — не искам.

— А с нечестен?

— Не умея.

— Тогава с получестен?

— Как така? — заинтересува се Турецки.

— Ами да речем, че трудът е честен, а се заплаща като нечестен.

— Съблазнително. Каква е работата?

— Утре в един часа по обяд имам среща с Дорофеев, генералния директор на Народната банка. Чували ли сте за него?

— Че кой не е чувал. „Добрата банка е стабилната банка.“ Тоя ли?

— Не съвсем. Но е баровец от същия калибър. А може би и по-голям. Искане ми се да присъствате на нашия разговор. И чичо Слава обеща да намине, ако успее да се измъкне от работа.

— Защо сме ти притрябвали?

— Просто така. За кураж. За първи път ще се срещам с такъв клиент. За морална подкрепа. А ако се наложи — ще се намесите.

— И колко ще получа за това?

— Ще зависи от резултата на преговорите.

— Готово. Ще дойда. Народната банка е на „Садовое колцо“, нали?

— Да. Но срещата е в нашия офис на „Неглинка“.

— Така ли? — учуди се Турецки. — Определил си му среща при себе си?

— Ами да. Както се казва, под нашето достойнство е да се мотаем в приемните на разни банкери. Пък и в края на краищата той ме потърси, а не аз него.

— Истински нахалник си, Денис. С чичо ти Слава не сме от срамежливите, ама ти вече ни биеш по точки.

— Изобщо не съм нахален — възрази Денис. — Дори съм много затворен по природа. Но сам разбирате, че положението ми на директор на една от реномираните детективски фирми ме задължава да се държа на ниво.

— И той се съгласи да дойде при тебе?

— Не веднага, но се съгласи.

— Значи наистина има голяма нужда от теб — заключи Турецки.
— До утре. Денис ме моли за консултация по някаква работа — поясни той на Ирина, когато затвори.

Тя каза само:

— Започна се...

4.

Частната детективска агенция „Глория“ заемаше апартамент от няколко стаи във високия партерен етаж на шестетажната сграда отпреди революцията на „Неглинка“, недалече от Сандуновските бани. На табелката до стъклената врата пишеше само името на агенцията и номера на лиценза. Нямаше никакви други обяснения — „конфиденциални услуги, охрана, издирване на изчезнали“ и всички останали задачи, с които се занимаваха домораслите руски детективи.

Отначало Турецки реши да отиде с ладата, но после се отказа: „Неглинка“ беше в центъра, току-виж попаднеш в задръстване или старата бричка решеше да угасне на най-неподходящото място. И позна: вместо за четиридесет минути с кола, той стигна до центъра с метрото за четвърт час и тръгна към „Глория“ свеж, а не изнервен и плувнал в пот, изпитваше полузабравено чувство на задоволство, че изглежда добре в белия си летен костюм, че са му толкова удобни мокасините „Саламандър“ (единствената покупка, която направи по време на злополучния симпозиум в Гармиш), и че изобщо всичко е наред. А за неприятностите не трябваше да мисли, беше имал и поголеми, а сегашните едва ли щяха да са последните.

Беше дошъл десет минути по-рано от уговорения час. Денис го чакаше пред входа на сградата. Той беше пълно копие на Слава Грязнов, с двайсет години по-млад и без петнайсетте килограма излишно тегло — висок риж мъжага с хитра физиономия. Денис беше видимо развълнуван. И това беше съвсем обяснимо: човек не се среща всеки ден с такива величия като Дорофеев. В облеклото обаче не бе проявил никаква почит към високопоставения гост: беше по дънки и маратонки, но иначе с нова прическа, явно бе ходил в моден фризьорски салон.

— Защо не сте си сложили сваятна табелка? — попита го Турецки. — Какво е „Глория“? Погребална агенция? Или фирма за колбаси? Иди, че разбери. Да беше писал поне: детективски услуги и охрана.

— С охрана вече не се занимаваме — обясни Денис. — Много главоболия, пък и невинаги контролираш ситуацията. Държим само трима души за важни чужденци. Постепенно ще се преориентираме към икономическите структури.

— Че какви услуги можете да им предложите вие?

— Най-ценните. Информация. Искате ли да ви разведа да видите как сме се обзавели?

— Добре, покажи — съгласи се Турецки. — Само че вече е време да казваш не „ние“, а „аз“.

— Трудно ми е да свикна. Елате...

Обстановката в „Глория“ не дразнеше окото с показан разкош, но и не можеше да се нарече бедна: навсякъде бе застлано с мокет и килими, черно-бели мебели, маркова техника. Най-напред влязоха в малък хол, който служеше за приемна. Директорският кабинет бе отделен от него с плъзгаща се врата от алуминиева дограма, до която висяха за украса кашпи с кичести увивни растения. В дъното на коридора имаше друга стая, претъпкана със специална апаратура: свързочна, подслушвателна, най-различни електронни и лазерни чудесии, за които Денис нищо не каза, пък и Турецки не попита. Най-голямото помещение бе отделено за компютърна зала. Всички компютри бяха от най-висш клас. Пред един от тях седеше двацет и няколко годишен шишко с червена фланелка и гонеше по екрана танкове и самолети с такава скорост, че на Турецки му се премрежиха очите.

— Хубаво развлечение — отбеляза той.

— Тренировка на пръстите и ума — възрази Денис. — Това е Максим. Тази пролет завърши Бауманския институт. Бог на компютрите. За него е фасулска работа да проникне и през най-сложната защита. Какво е положението, Макс? — обърна се той към младежа. — Има ли нещо ново за Народната банка?

— Ей там! — кимна Макс към компютърната разпечатка до принтера. — Прикрили са се чрез ДЕЗ, с драйвър „Дискрет систем“ във файла „Конфиг. сис“, с парола от шест до четиридесет знака. И си мислеха, че ще могат да спят спокойно. — Той се засмя, без да откъсва поглед от екрана.

— Разбра ли какво ти каза? — попита Турецки.

— Почти нищо — отговори Денис, като преглеждаше разпечатката. — Знаете ли, чичо Саша, какви вицове си разправят? „Отварям схемата, а там вместо петнайсети транзистор стои седемнайсети.“ И се превиват от смях.

— Наистина е смешно — не съм уверен каза Турецки.

— Елате да изпушим по една цигара — предложи Денис. — След пет минути ще пристигне Дорофеев, а секретарят му помоли да не пушим пред него, защото бил алергичен към тютюневия дим.

В един без три минути пред „Глория“ спря нов милиционерски форд, от който слезе полковник Грязнов. Двамата с Турецки тъкмо се поздравиха и започнаха да си приказват, когато зад служебния форд меко закова тежка сребриста лимузина с тъмни стъкла и емблемата на „Мерцедес“. Шофьорът отвори на Дорофеев задната врата, придружи го до агенцията и понечи да влезе след него в директорския кабинет, но Денис го спря:

— Изчакайте в хола. Тук безопасността на вашия шеф е гарантирана. Заповядайте, Иля Наумович. Позволете да ви се представя: Денис Грязнов. Може да ме наричате просто Денис.

Дорофеев се поспря колебливо.

— Предполагах, че ще разговарям с Вячеслав Иванович Грязнов. Препоръчаха ми го като сериозен партньор.

— Вячеслав Иванович Грязнов е ето там, запознайте се. Той основа „Глория“, но сега е заместник-директор на Московската криминална милиция. През последните шест месеца аз движа всички случаи на агенцията, но винаги разчитам на съветите му.

Дорофеев и Грязнов-старши се ръкуваха.

— А това е Александър Борисович Турецки, старши следовател от Главната прокуратура — представи го съмсем официално Денис. — В момента Александър Борисович е в отпуската и ние го използваме за консултант.

Турецки се понадигна от креслото и леко кимна. Със същото кимане отговори и Дорофеев. Очевидно присъствието на Грязнов-старши и на Турецки разсея всичките му съмнения и той се отпусна в предложеното от Денис кресло.

— Преди да преминем към деловия разговор, искам да ви попитам нещо — продължи Денис, заемайки мястото си зад директорското бюро. — Вашият телохранител ви е и шофьор, така ли?

— Обикновено да.

— Позволете да ви дам безплатен съвет. Вие правите една доста типична грешка. Телохранителят трябва да се занимава само със своята работа: да контролира обстановката и да преценява всяка промяна в нея. От него няма почти никаква полза, ако седи зад волана, защото цялото му внимание е ангажирано с пътната обстановка.

— Благодаря — кимна Дорофеев. — Ще го имам предвид.

— И така, какво ви води в нашата агенция?

Добре се справя, нахалникът му с нахалник, помисли си Турецки. Любезно, но с подчертано достойнство. Вижте ни, ние сме най-добрите.

— Разбирате ли, попаднах в една доста деликатна ситуация... — започна Дорофеев.

Денис го прекъсна:

— Извинете, но трябва да ви предупредя, че разговорът ни се записва. После ще бъде разпечатан.

— Защо?

— За да го анализираме по-късно, ако се наложи. Практиката показва, че участниците в един разговор възприемат не повече от половината от всичко казано. Проучването на стенограмата дава възможност да се запълнят празнотите.

— Интересно наблюдение. Аз също водя важните си преговори със стенограма. А останалите...

— Никой не може предварително да е сигурен кое ще се окаже важно и кое — не.

— Вероятно сте прав. Трябва и аз да въведа такава практика. Та преди пет дни към мен се обърна един човек с перспективно инвестиционно предложение — продължи Дорофеев, като старателно подбираше думите си. — Той иска Народната банка чрез една от нашите холдингови компании да купи концесия за разработката на едно рудно находище и акции от голямо рудодобивно предприятие.

— Кое? — пожела да уточни Денис.

— Бих предпочел да не го споменавам. Този господин е гражданин на САЩ, името му е Никитин. Игор Константинович. Ето визитната му картичка... Той имал информация, че през следващия месец акциите на това предприятие ще се повишат най-малко сто пъти.

— На каква сума възлиза цялата сделка?

— Не можем ли да минем без подробности? — попита Дорофеев.

— Изключено — поклати глава Денис. — В противен случай, Иля Наумович, ще се наложи да се обърнете към друга агенция. Ние работим с клиентите си само при условие, че те имат пълно доверие в нас.

Добър ход, отбеляза си Турецки.

— Предполагам, че от ваша страна това наистина е необходимо — каза банкерът след известен размисъл. — Надявам се, че на свой ред и аз ще мога да разчитам, че тази изключително конфиденциална информация няма да стане достояние на трети лица?

— Налага се да повярвате на думата ми. Имали сме случаи, наистина доста редки, когато не сме успявали да се справим със задачата, но нито един от нашите клиенти не може да се оплаче, че оттук е изтекла някаква информация.

— Ще бъда принуден да се задоволя с вашите гаранции. Находището, за което стана дума, е Имангда. Имангдинското медно-никелово находище е на сто и двацет километра северно от Норилск. То е добре проучено и се смята за безперспективно. Рудодобивното предприятие е концернът „Норилски никел“. А общата стойност на сделката, предложена от господин Никитин, е сто двацет и четири милиона долара.

Денис едва не ахна от удивление.

— И котировката на акциите на този концерн ще се вдигне сто пъти? Мащабен проект. Изключително голям. И защо представлява интерес за Народната банка?

— Първо, самият договор — започна да обяснява Дорофеев. — Ние получаваме определен процент за банковите услуги. Но това не е най-важното. Известно време сумата ще се намира на наша сметка, без да сме длъжни да плащаме лихви по нея. А ние ще я пуснем в оборот, ще даваме краткосрочни кредити срещу петдесет-шейсет процентна лихва. Това се наричат „къса позиция“. И най-важното — ще можем да вземем участие в борсовата игра, предложена от господин Никитин, като вложим в нея и свои средства.

— Колко?

— Около сто милиона.

— Рубли?

Дорофеев презрително се усмихна:

— Не, разбира се. Долари.

— Какво дава основание на господин Никитин да е сигурен, че курсът на акциите на „Норилски никел“ ще направи такъв рязък скок? — продължи да разпитва Денис.

— Той е твърде добре информиран. Основните страни-производителки на никел са Русия, Канада и Южноафриканската република. На първо място е Русия. И деветдесет процента от руския никел дава норилският концерн. Господин Никитин оглавява най-голямата геологопроучвателна експедиция в ЮАР. Преди това пет години е работил в Канада. Следователно е наясно какво е положението там. А доста време преди това, от седемдесета до седемдесет и четвърта година, е работил в Норилската комплексна геологопроучвателна експедиция — точно в Имангда. Така че неговата информираност не буди съмнение. Но въпреки това той не представи никакви доказателства в подкрепа на думите си. Според него сумата, която влага в проекта, е най-сигурната гаранция за достоверността на прогнозите му.

— И това обяснение ви удовлетвори?

— Общо взето, да. Макар че бих предпочел, естествено, по-подробни сведения. Направи ми впечатление на сериозен и твърде предпазлив бизнесмен, който няма да рискува толкова пари без основателни причини.

— Ако операцията с акциите излезе успешна, как смята господин Никитин да се разпорежи с получената печалба? Ще я преведе обратно по сметката си в Дойчебанк?

— Не, специално го попитах. Иска да създаде съвместно предприятие за допълнително проучване и разработка на Имангдинското находище. Цялата печалба трябва да бъде вложена в рудодобивна техника, в строежа на шосе и железопътна линия от Имангда до Норилск, в инфраструктурни проекти. Дори посочи името на фирмата, с която е водил преговори за доставка на оборудването. Това е нийоркската компания „ЕКСПО импорт-експорт“.

— Но нали казахте, че Имангда е добре проучена и се смята за безперспективна? Какъв е смисълът да се инвестират пари в нещо, което няма бъдеще?

— Попитах го и за това. Отговори ми, че си имал основания. Реших да не настоявам за по-конкретен отговор. В края на краищата

парите са си негови.

— Имате въпрос ли, Александър Борисович? — попита Денис, забелязал нетърпеливия жест на Турецки.

— Да. Банален, но необходим за изясняването на ситуацията. Господин Дорофеев, колко може да печели ръководителят на една такава крупна експедиция в ЮАР?

— Към двеста хиляди долара.

— Месечно?

— Годишно. Това е приблизително толкова, колкото получава президентът на САЩ.

— Сто двамайсет и четири милиона долара не могат да се спестят дори с такава заплата. Би трябвало да работиш... Колко? — Турецки извади бележника и набързо пресметна. — Шейсет и четири години. Ако не харчиш нищо.

— Разбрах смисъла на въпроса ви. Дали това не са мръсни пари, които иска да изпере в Русия, нали? Не. Те са преведени по наша сметка от Франкфуртския филиал на Дойчебанк...

— Значи вече са преведени? — уточни Турецки.

— Да, вчера получихме потвърждение по факса. А в Дойчебанк са преведени от Чеиз Манхатън банк. И двете банки са много големи и стабилни, имат широка информационна мрежа. Никога не биха се забъркали с мръсни пари. Попитах господин Никитин откъде е намерил толкова огромна сума. Отговори ми, че играе на борсата от много години, дори ми каза името на своя борсов посредник. Рей Мафърти от Нюйоркската фондова борса.

— А вие обадихте ли се на тоя Мафърти?

— Още на другата сутрин след нашия разговор. Той потвърди, че господин Никитин е един от неговите клиенти. Предусещам следващия ви въпрос: доколко успешни са борсовите операции на господин Никитин, нали? Не мога да ви кажа. Дори не рискувах да попитам Мафърти. Борсовата тайна е светая светих на бизнеса. Задоволяват ли ви моите отговори, господин Турецки?

— Напълно.

— Какво знаете за господин Никитин? — отново се намеси в разговора Денис.

— Сведенията, с които разполагам, са предимно за живота му в Русия. — Дорофеев извади лист от една кожена папка със златист

монограм. — Роден е през четиридесет и шеста година в Ленинград. Бащата е счетоводител, а майката — учителка. През четиридесет и осма баща му умира от тежките рани, които е получил в края на войната. Майката го последва доста по-късно, през седемдесета — годината, когато Никитин завършва Ленинградския университет. Разпределен е на работа в Норилск, норилската експедиция. През седемдесет и четвърта година е уволнен, тъй като срещу него е възбудено наказателно дело по член седемдесети, алинея първа...

— Прословутия седемдесети! — обади се Грязнов-старши. — Антисъветска агитация и пропаганда. И на колко е бил осъден?

— На няколко. Тогавашният норилски прокурор, името му е Ганшин, отказал да подкрепи обвинението срещу него. Никитин е имал право да поиска да бъде възстановен на работа, но е предпочел да се върне в Ленинград. Работил е като огняр и пазач на шлеп. Не е прекъснал дисидентската си дейност. В края на седемдесет и пета година отново е бил съден по същия член. Съдът е постановил да бъде изпратен на принудително лечение в психиатричната клиника в Чистополе. Диагнозата е бавно протичаща шизофрения.

— Позната история — отбеляза отново Грязнов.

— След половин година е освободен — продължи да чете от листа Дорофеев. — Написва и разпространява като самиздат книгата „Наказателна психиатрия“. През седемдесет и шеста е осъден по същия член на три години лишаване от свобода и последващо заточение за пет години. Във връзка с бурните протестни митинги на Запад в негова защита след две години е бил изгонен от страната и лишен от съветско гражданство. По едно и също време с Кузнецов, Гинсбург и други известни дисиденти. САЩ му дават статут на политически емигрант и го пускат в страната. Пет години след това получава американско гражданство. Какво още? Женен и разведен. Оженил се е в Норилск през седемдесет и първа година за Олга Николаевна Новикова, студентка от Ленинградския университет, която е била на практика. През седемдесет и трета им се ражда дъщеря, Екатерина. През седемдесет и шеста, малко преди последното арестуване, се развежда с жена си, тя е подала молбата. Не се знае дали през всичките тези години е поддържал връзки с бившата си съпруга и продължава ли да ги поддържа. Заповядайте. Може да ви послужи. — Дорофеев подаде листа на Денис.

— Как се сдобихте с тази информация? — попита Турецки.

— Събра я по мое нареждане началникът на нашия отдел за охрана Анатолий Андреевич Пономарьов. Предполагам, че е използвал старите си връзки. Той е бивш генерал-майор от КГБ.

Турецки и Грязнов-старши се спогледаха. Дорофеев забеляза това и сметна за необходимо да допълни:

— Служил е в девето управление, правителствена охрана. Когато започнало разформирането на КГБ, му предложили длъжност във ФСС, но с доста голямо понижение. Той отказал и се пенсионира. Препоръчаха ми го като изключително свестен човек и опитен професионалист.

— Колко души работят във вашия отдел за охрана? — поинтересува се Денис.

— Около трийсетина. Добри професионалисти.

— Защо се обърнахте към нас, а не възложихте на тях да „осветят“, както казваме ние, вашия клиент?

— Интересуват ме всички подробности от живота на Никитин в Щатите, Канада и ЮАР. А тази информация не може да се намери в Москва. Вероятно ще се наложи вие или ваши сътрудници да пътуват в чужбина. Не мога да командиравам Пономарьов, той не говори английски. Тук има и още един сериозен проблем...

— Ако не възразявате, ще се върнем към този проблем малко по-късно — прекъсна го Денис и насочи разговора към друг въпрос. — Кажете ни, Иля Наумович, ако Никитин се беше обърнал със същото предложение не към вас, а към „Московски недвижими имоти“ или към Мостбанк, някой от тях щеше ли да се интересува от проекта?

— Със сигурност.

— А защо той дойде именно при вас?

— Очевидно, защото Народната банка има безупречна репутация.

— Ако по някакви извънредни причини в резултат на непредвидени обстоятелства вашата банка претърпи загуби, да речем, от осемдесет и четири милиона долара, това ще я доведе ли до фалит? — попита Денис.

„Откъде пък я взе тая сума — точно осемдесет и четири милиона долара“, озадачи се Турецки. Но Дорофеев явно разбра и се намръщи.

— Защо ми задавате този въпрос?

— После ще ви обясня. Сега бих искал да чуя отговора ви.

— Не. Ще бъде тежък удар за нас, но нищо повече. Би я довело до фалит, ако историята се разчуе. Всички вложители биха поискали незабавно да изтеглят парите си, а те са в обращение. И това би погубило не само Народната банка, но и цялата финансова система на Русия. Нашата банка е една от нейните опори.

— Разкажете ми, ако обичате, за вашия договор с франкфуртската фирма „Трейдинг интернешънъл“.

Дорофеев изненадано се приведе напред.

— Откъде знаете за него?

— Ще ми позволите ли да не ви отговоря? Имаме си професионални тайни. Ще ви кажа само едно: входът във вашата компютърна мрежа е защитен чрез системата ДЕЗ с драйвер „Дискрет систем“. Това е ниво Б-2. Дори един хакер от средна ръка може да открие кода ви. И ако по-рано никой не е правил подобни опити, в което не съм съвсем сигурен, то е само защото никой не се е интересувал да проникне в компютърната ви мрежа.

— А доколкото разбирам, вие сте се поинтересували?

— Преди да се срещнем с даден клиент, ние правим справка за него. Също както и вие сте проверили агенцията — избягна Денис прекия отговор.

— Но не съм прониквал във вашите компютри.

— Не бихте и успели. При нас нивото на сигурност е А-1. Препоръчвам ви и вие да минете на него. Никъде по света няма абсолютно сигурни кодове, но нашият може да бъде разбит само от трима-четирима хакери в целия свят. А в Москва е само един от тях и той работи при нас. Както виждате, Иля Наумович, аз съм откровен с вас. Надявам се и вие да бъдете откровен с мен.

Май набързо му видя сметката, помисли си Турецки, забелязал как помръкна и сякаш провисна кръглото добродушно лице на банкера.

— Какво точно бихте искали да знаете? — попита Дорофеев.

— Всички подробности. Как успяха да ви изпързаят?

— Това е един от най-неприятните спомени в живота ми. Преговорите с „Трейдинг къмпани“ водихме почти цяла година. После подписахме в Москва предварителен договор за намерения. Ставаше въпрос за доставка на нефтено оборудване, така наречените инсталации „лифтинги“, които дават възможност от нефтените

пластове да се извличат не двайсет, двайсет и пет процента нефт, а до деветдесет процента. Надявам се, не е необходимо да ви обяснявам колко важно беше да получим подобно оборудване за Тюмен и Самотлор? И не само за там. Та три месеца по-късно отидох във Франкфурт за подписването на окончателния договор. Разбира се, предварително бяхме изяснили, че такава фирма действително съществува и има сметка в Дойчебанк. Малко бях озадачен от обстоятелството, че директорът на франкфуртския филиал Шпилер не познава президента на компанията — Райнер, но когато видях офиса на фирмата, всичките ми съмнения се разсеяха. Заведоха ме в голям офис в деловия център на Франкфурт, първата част от преговорите с Райнер проведохме в кабинета му, а за подписването на договора той ме покани в дома си. Стар замък на двайсетина километра от града, огромен салон с камина, прислуга, вечеря на свещи. Откара ме с ролс-ройса си до стълбата на самолета. И с една дума, подписахме договора.

— Със замъка и ролс-ройса май напълно ви е убедил, а? — попита Денис, който слушаше разказа на банкера с нескрит интерес. Също както Грязнов-старши и Турецки.

— Може и така да се каже — съгласи се Дорофеев. — Ние преведохме парите по сметката на фирмата и зачакахме доставката на инсталациите. Те обаче не пристигнаха. На няколко пъти се обаждах на Райнер и всеки път той се оправдаваше с някакви непредвидени обстоятелства. А после телефонът му престана да отговаря. Позвъних в замъка. Там казаха, че не познават никакъв Райнер, а замъкът е бил нает за три седмици от някой си Фогелщайн. Офисът също е бил взет под наем малко преди да започнем преговорите с Райнер. Фактически това е всичко.

Денис поклати глава.

— За пълното проучване на този ваш партньор щяхте да платите само един процент от сумата на сделката. Защо не се обърнахте към професионалисти?

Банкерът леко сви рамене.

— Предполагах, че имам достатъчно добър усет за хората.

— Не допускате ли вероятността господин Никитин също да е узнал за тези осемдесет и четири милиона и да е дошъл при вас именно защото е бил сигурен, че при вашето положение на драго сърце ще приемете предложението му?

— Сега вече в нищо не съм сигурен.

— И затова се обърнахте към нас?

— Включително и затова.

— Да се върнем към вашия проблем. Какъв е той?

— Господин Никитин пристигна в банката направо от Шереметиево. Но още след първите няколко думи ме предупреди, че кабинетът се подслушва.

— От кого?

— Не знаеше.

— И какво му е дало основание да мисли така?

— Не ми обясни. Каза само, че е сигурен в това.

— Точно така ли се изрази: „Кабинетът се подслушва“? — намеси се в разговора Турецки.

— Не. Той изобщо не го каза, а го написа в настолния ми бележник.

— Какво точно написа?

— „Подслушват ни.“ На глас си говорехме за съвсем незначителни неща, въпросите за естеството на предложението му аз пишех в бележника, а Никитин ми отговаряше по същия начин. Но така ни беше много трудно, затова той предложи да продължим разговора в хотел „Космос“, където смята да отседне. Отидох в „Космос“ след един час, както се бяхме уговорили, узнах от портиера къде е настанен Никитин и се качих при него.

— Сега, ако обичате, по-подробно — помоли Турецки. — Кой номер е стаята? Какво правеше той, когато влязохте?

— Всъщност не е стая, а апартамент на шестия етаж. Разопаковаше багажа си. Помоли ме да почакам за момент, извика камериерката и ѝ даде сакото си за химическо чистене, изцапал го случайно на слизане от колата на паркинга. След като момичето си отиде, каза: „Сега вече можем да поговорим спокойно.“ Основното вече го знаете. Продължихме да обсъждаме най-различни подробности: кога ще бъдат преведени парите по наша сметка, кога да започнем изкупуването на акции...

— Кога? — попита Турецки. — След като получите парите от Дойчебанк?

— Не. Той каза, че допълнително ще ми съобщи кога започва реализацията на проекта. И това ще стане приблизително в течение на

един месец. Изказа увереност, че през този месец акциите на „Норилски никел“ ще паднат още повече.

— И защо смята така?

— Въз основа на собствената си информация. Тази тенденция лесно може да се проследи. Служителите в отдела за анализ провериха ситуацията с никела по световните пазари. Ето подробния доклад, с диаграми и всички изводи. — Дорофеев извади от папката и сложи пред Денис още няколко листа, скрепени с кламер. — В общи линии това е положението. През последните три-четири години производството на никел постепенно намалява, цените на фондовите борси растат, а акциите на норилския концерн „губят теглото си“, както казваме ние. При номинал двеста и петдесет рубли и котировка приблизително сто и четиринайсет хиляди, системният спад на курса за седмица представлява приблизително хиляда и петстотин до две хиляди рубли.

— Нещо не ми е съвсем ясно — отбеляза Турецки. — Цените на никела растат, а акциите на най-големия производител падат. Защо?

— Себестойността на норилския никел е твърде висока и непрекъснато се повишава. Причината е, че рудните жили там са твърде надълбоко. Шахтите вече навлязоха на дълбочина над два километра. Влияние оказват и миньорските стачки, работниците настояват за увеличение на заплатите и подобряване на условията на труда. Впрочем напоследък стачките спряха.

— Продължавай — кимна Турецки на Денис.

— Та какъв е всъщност вашият проблем? — попита Денис.

— Преди да си тръгне от кабинета ми, господин Никитин написа в бележника да изгоря записките ни. Към края на разговора в хотела той попита дали съм го направил. Отговорих му, че съм ги накъсал на ситни парченца и съм ги изхвърлил в кошчето. При себе си нямам нито пепелник, нито запалка, а не ми се щеше да искам от служителите си, това можеше да събуди у тях ненужно любопитство. Никитин доста се разтревожи и настоятелно ме посъветва да се върна в банката и да изгоря всички късчета. Отначало не придадох голямо значение на думите му и се прибрах у дома. Но когато се сетих колко бе разтревожен, и аз започнах да се безпокоя. Извиках колата и се върнах в банката. Но...

— Не намерихте парченцата в кошчето — подсказа Турецки.

— Да — потвърди банкерът. — Пазачът ми каза, че след като съм си отишъл, в кабинета ми е влизал само Пономарьов, началникът на отдела за охрана.

— Ясно — проговори Денис. — Не го ли попитахте лично защо е влизал?

— Не. Реших да се обърна за съдействие към професионалисти. Към вас. И както изглежда, не съм сбъркал.

— Защо не го направихте веднага, а чакахте цели пет дни?

— Искаше ми се да видя каква информация за Никитин ще ми достави Пономарьов.

— И така, какво следва от всичко казано дотук: вие искате от нас две неща — да проучим детайлно новия ви партньор и да изясним за кого от конкурентите ви работи Пономарьов. Кой са ваши конкуренти?

Банкерът беше крайно лаконичен:

— Всички останали банки.

— Е добре, приемаме да работим за вас. Знаете какви са нашите условия, те са еднакви във всички агенции: един процент от сумата на договора, плюс разходите за изпълнението на задачата. Петдесет процента се дават в аванс, а останалите петдесет — след приключването на работата. Ще подготвя договора и утре ще ви го изпратя за подпис.

Хич не е зле, помисли си Турецки. Един процент от сто двайсет и четири милиона прави милион и четвърт в зелено! Виж ти, браво, „Глория“! Ясно е откъде са се взели всички тези компютри и специални техники.

— Споразумяхме се. — Дорофеев стана.

— Момент — спря го Денис. — Какво впечатление ви направи господин Никитин?

— Добро. Представителен мъж, буди уважение. Невъзмутим. Изглежда по-млад от своите петдесет години, но е съвсем побелял.

— Побелял ли? — неочаквано се заинтригува Грязнов-старши, който вече бе започнал нетърпеливо да поглежда часовника си.

— Да — потвърди банкерът. — Като Клинтън. Или като нашия президент. Бяла коса, загоряло лице, сиви очи — това прави външността му доста ефективна. Можете да се уверите сами, нашите хора му направиха няколко снимки. Тайно, разбира се.

Дорофеев сложи на масата три снимки голям формат: Никитин се качва в колата, вътре във форда, на някаква московска улица.

— Вашите хора са го следили? — попита Турецки.

— Да, но не са засекли никакви контакти. А вчера са го изгубили, не е пренощувал в „Космос“, макар че апартаментът му не е освободен. Ако нямате повече въпроси към мен, аз ще тръгна.

Денис стана да го изпрати, а Турецки и Грязнов се заеха да разглеждат снимките.

— Е, как мина? — попита Денис, когато се върна.

— Професионално — одобри Турецки.

— Моята школа! — не без самодоволство вмъкна полковник Грязнов.

— И така, чичо Саша, заемате ли се със случая? Моите хора са на заплата плюс премиални, а на вас ще даваме по сто долара.

— На месец? — попита Турецки.

— На ден.

— Май за първи път досега ми предлагат случай, в който няма трупове. Дори ми изглежда странно: такива луди пари — сто милиона в зелено — и да няма нито един труп.

— Май вече има — възрази Грязнов-старши. — Дори може би не само един. Преди пет дни наши служители са следили със скрита камера един тип на Шереметиево-2. Джебчия по прякор Очиларя. Гледах записа. На него е засечена среща между Очиларя и този белокоп мъж. Уж джебчията случайно се е блъснал в него. Но Никитин е заявил на милиционера, че не му е изчезнало нищо. Та сега ми хрумва, че може би Очиларя не е имал за цел да пребърка джебчето му, а тъкмо обратното.

— Какво искаш да кажеш? — не разбра Турецки.

— Ами помисли. Спомни си, че Никитин е написал в бележника „подслушват ни“, а не „кабинетът се подслушва“. Има ли разлика?

— Има. Макар и малка.

— Голяма. За онзи, който е наясно.

— „Кабинетът се подслушва.“ „Подслушват ни“... Значи предполагаш, че Очиларя му е лепнал бръмбарче? И Никитин го е намерил?

— „Подслушват ни“ — повтори Слава Грязнов.

— Как?

— Добър въпрос.

— Слава, Костя Меркулов казва за мен, че бълвам невероятни хипотези като автомат за понички, но сега ти ме задмина.

— Само защото знаеш по-малко от мен. Същата нощ, някъде към два и десет, Очиларя е бил убит. Ладата му се е блъснала с камаз на празно шосе на четири километра от аерогарата. Съдейки по следите, камазът рязко е навлязъл в насрещното платно и е блъснал челно ладата на Очиларя. Изчезнал от местопроизшествието, на сутринта го намериха изоставен на пътя за Петербург. Силно смачкана предна броня със следи от боята на ладата. Изясни се, че предишната вечер е бил откраднат от автобазата, когато шофьорът слязъл да си подпише пътния лист. В сводките това е минало като пътнотранспортно произшествие. Но в действителност нещата изобщо не стоят така.

— Сигурен ли си?

— Стопроцентово. Моите хора успяха да снемат пръстови отпечатъци от кормилото на камиона. Били са изтрити, но набързо и тук-там е останало нещо. Успяхме да ги проверим и се оказа, че зад волана е бил Гъсока, човек на Бурбона, шефа на химкинската групировка. Признат бандит. Те държат цялото Шереметиево. Гъсока вече от почти една година е в списъка за федерално издирване. Все още ли се съмняваш?

— Това е нишка, можем да се хванем за нея — съгласи се Турецки след кратък размисъл. — А вторият труп?

— За него още не съм сигурен, макар че имам известни подозрения. Ще проверя и ще ти кажа. А сега да тръгвам, че сигурно вече са се скъсали да ме търсят.

— Какво мислите за всичко това, чичо Саша? — попита Денис, след като вратата се затвори зад Грязнов-старши.

Турецки позабави отговора си.

— Изобщо не ми харесва.

— Генералът от КГБ ли?

— И той. Как така ще следят Никитин три дни, без да засекат с кого се среща? Значи не са го следили през цялото време. Или пък Пономарьов не е разказал всичко на банкера. Невъзможно е тоя хубавец три дни да не общува с никого. В такъв случай какво е правил в Москва? И дори не това е най-важното. Твърде просто изглежда всичко. Доверчив банкер. Генерал от КГБ в оставка, работещ за

конкуренцията. Също като в детско блокче: свържи точките с молив и оцвети картинката. И тази картинка май се опитват да ни я пробутат заедно с боичките. Прекалено заповеднически казват: точно с тези цветове ще оцветяваш. А най не ми харесва самият Дорофеев. Той не е от хората, които можеш да заблудиш с някакъв си стар замък и ролс-ройс. Не му вярвам. Нито пък, че не е знаел за теб и очаквал да си има работа само със Слава. Не му вярвам дори, че нашето присъствие на този разговор го е изненадало. Не знам защо, но да пукна, ако мога да му повярвам.

Денис възкликна с възхищение:

— Ама каква интуиция имате, чичо Саша!

— Благодаря. Да нямаш още информация по случая, която да не знам?

Денис извади от настолната папка фирмена бланка на „Глория“ с компютърна разпечатка, подаде я на Турецки и обясни:

— От Народната банка.

Файл „Глория“. Еднолична частна фирма. Детективно-охранителна агенция. Лиценз № 01934 от 15 август 1994 г. Основател и първоначален собственик е бившият служител на Московската криминална милиция полковник Вячеслав Иванович Грязнов. От януари 1996 г. собственик на агенцията е Денис Андреевич Грязнов, племенник на Вячеслав Иванович, роден през 1968 г., живял по-рано в гр. Барнаул. Специализация: охрана на важни лица, предимно чужденци, информационни услуги, издирване на изчезнали лица, консултантски услуги, системи за охранителна сигнализация и наблюдение, електронна техника за радиовръзка и звукозапис, средства за наблюдение и проследяване, откриване на технически канали за изтичане на информация. Връзки: заместник-директорът на МУР полковник В. И. Грязнов, началникът на втори отдел (убийства) подполковник Владимир Николаевич Яковлев, старши следователят при Главна прокуратура на РФ старши юридически съветник Александър Борисович Турецки, заместник главният

прокурор по следствената дейност на РФ, държавният юридически съветник втори клас Константин Дмитриевич Меркулов, бившият директор на МУР, експерт към Съвета за сигурност на РФ генерал-майор Юрий Иванович Фьодоров и др. Справката подготви А. А. Пономарьов.

Турецки върна разпечатката на Денис.

— Значи съм бил прав.

— Как мислите, дали е знаел, че имаме информация за договора с „Трейдинг интернешънъл“? — попита Денис.

— Струва ми се, че не. Май за него това беше истинска изненада. И то крайно неприятна.

— Но защо тогава дойде при нас?

— Може би ни е отредил някаква роля в замисъла.

— На агенция „Глория“?

— По-скоро на МУР и главна прокуратура. Колко души можеш да отделиш за случая?

— Колкото трябва.

— Нека да пресметнем. Двама по петите на Пономарьов, още двама за Дорофеев, а ако се появи Никитин — и за него двама. Утре трябва да се провери кабинетът на Дорофеев за бръмбари. Ако има — да не се пипат. И при всички случаи да поставим наши. А, да не забравим и апартамента на Никитин в „Космос“. Домашните телефони на Пономарьов и Дорофеев...

— Заемате ли се с този случай, чичо Саша? — повтори въпроса си Денис.

— Как заемам ли се?! — учуди се Турецки. — Мисля, че вече се заех.

5.

Значи Гъсока. И Бурбона, признатият бандит^[1].

Признат бандит. Тези две думи навяваха усещане за варварство, първична жестокост, напомняха за времето на черните котки и таласъмните, всявали ужас у жителите на следреволюционна Русия, съдържаха някаква архаичност, която не се съчетаваше с необичайната лексика, навлязла в бита на нова Русия — лизинг, шопинг, маркетинг, трансфер... А едновременно с това архаичността съответстваше на действителността с изключителна точност, за което свидетелстваха сухите като протоколи документи, които Турецки проучваше в архива на Главно управление на МВР — свидетелство по-убедително и красноречиво дори от най-задълбочените и прецизни изследвания на учените криминалисти.

Из информационно-аналитичните материали на МВР на РФ:

В периода от 1926 до 1940 година НКВД на СССР приема редица секретни документи, регламентиращи работата на правозащитните органи за провеждане на външно и вътрешно разузнаване в престъпните организации, бандитски формирования, шайки крадци по всички вертепи и свърталища, както и правилата за работа с тайната агентура. През този период не се забелязва взаимодействие между престъпните формирования. Елементи на организираност се долавят само сред професионалните комарджии и апаши: обмяна на опит, разпределение на териториите и др. Именно в тази среда се заражда т.нар. „бандитско братство“, а по-късно се появяват първите признати бандити. Обединени, те не само че решават проблемите със самоотбраната си, но постепенно започват да вземат под свой контрол всички престъпни групировки. Взаимодействието, материалната

подкрепа от общата бандитска каса, съвместните действия им помагат да противостоят ефективно срещу натиска на държавата както в местата за лишаване от свобода, така и извън тях. Признатите бандити (наричани в своята среда само бандити) са длъжни да се придържат към установените строги норми на поведение и безрезервно да подкрепят т.нар. „бандитска идея“. Предателството, дори след изтезания, в състояние на наркотично опиянение или психическо разстройство, се наказва най-строго, без да се вземат предвид никакви смекчаващи вината обстоятелства. Бандитът трябва да е честен към равните си по положение в престъпната йерархия, няма право да оскърбява или удря друг бандит, нито някой спазващ бандитския правилник престъпник. По отношение на хората извън организацията бандитът е свободен да предприема всякакви действия, които биха спомогнали за укрепване на властта на бандитите, включително насилие и убийство. Бандитът е длъжен да следи за дисциплината в затвора или лагера, да наложи там пълната си власт. В противен случай носи отговорност пред бандитското събрание. Има установена процедура за провеждането на събранията, на които бандитите и престъпните босове отиват без жени и оръжие. На тези сбирки се приемат нови членове, провежда се съд над провинилите се. Основни наказания са лишаване от званието бандит („да му отрежат ушите“), прехвърляне в по-ниска категория в йерархията („да го смъкнат“), но в повечето случаи обвиненият в нарушение на бандитския правилник или в отклонение от този закон се наказва със смърт. По данни на Министерството на вътрешните работи на РФ през 1988 г. броят на признатите бандити в Русия е 512 души, през 1990 г. — 660, през 1996 г. — 740. Шейсет и пет процента от тях са от кавказка националност, към тридесет и три процента — руснаци, 2 процента — узбеки, татари, украинци, казаци, евреи. В Москва и московския регион живеят около 120 признати бандити. Повече от половината от тях са родом от Кавказ, т.нар. мургави братя. През последните години между тях и бандитите от

славянски произход рязко се засилва противопоставянето, борбата за прекрояване на сферите на влияние, придружена с кърваво разчистване на сметките. Традиционното влияние на признатите бандити и престъпни босове сериозно се подкопава и от новите групировки, сформирани обикновено от бивши спортисти от Москва и Московска област, както и ветерани от войните в Афганистан и Чечня.

Извършваните от тях престъпления се отличават с особена жестокост, в подземния свят ги наричат „безогледните“... По оперативни данни най-силни позиции в столичния регион има т.нар. чеченска общност. Другите престъпни групировки са солнцевската, бауманската, подолската, измайловската и др. В последно време забележимо нарасна влиянието на химкинската групировка, оглавена от признатия бандит Н. И. Ермолаев, по прякор Бурбона...

Из специалното досие на Бурбона. Справка-меморандум:

Николай Иванович Ермолаев, роден през 1941 г. в гр. Химки, Московска област, по прякор Бурбона (произходът на прякора не е изяснен). Бащата загива през Великата отечествена война, майката умира при евакуация. Израснал в сиропиталищата в гр. Казан и гр. Долгопрудни, Московска област. В спортната школа на ЦСКА тренира бокс. Известен е с физическата си издръжливост, смелост и жестокост към противниците си на ринга.

За първи път е съден през 1961 г. по чл. 145 от Наказателния кодекс на РСФСР (грабеж). Осъден е на 3 години лишаване от свобода. В ПТЛ (поправителен трудов лагер) попада под влиянието на признатия бандит Чучулов, по прякор Чучула. Чучула излиза на свобода година преди Ермолаев, организира банда от тридесет и двама души,

бивши затворници. Бандата действа на северозапад от Москва, има осведомители сред незаконните търговци на валута, спекулантите с вносни стоки, проститутките. За свои жертви избира забогатели по нечестен начин граждани, корумпирани служители от търговската мрежа, колекционери на антикварни вещи и богати частници, собственици на нелегални цехове, които не смеят да се оплачат на правозащитните органи. Подложени на грабежи и шантажи, нерядко и на изтезания, те обикновено не подават жалба в милицията, тъй като не могат да дадат обяснение откъде притежават такива крупни суми, валута и бижута.

След като излежава присъдата си, Ермолаев-Бурбона се присъединява към бандата на Чучулов и става един от доверените му хора.

През 1970 г. бандата е разгромена от МУР. Чучула е осъден на смърт, останалите арестувани членове на бандата получават максималните присъди за лишаване от свобода. Ермолаев-Бурбона, който е снабдявал Чучулов с оръжие и е вземал пряко участие в престъпленията, успява да се укрие от следствието и не е арестуван. Материалите за него не са обособени в отделно дело и това му дава възможност да избегне наказанието, а в бъдеще да действа с повишена предпазливост. От останалите на свобода членове на бандата Бурбона формира своя групировка. Действията му се характеризират с особена дързост. Под предлог, че са служители на правозащитните органи, той и хората му правят обиски у забогатели по незаконен начин хора, обикалят из страната, правят удари в Рига, Свердловск, Казан и др., нерядко съпроводени с убийства. Към 1980 г. организираната престъпна групировка на Ермолаев-Бурбона наброява около 200 души. Специализира се в грабежи, изнудване, поръчкови убийства, а впоследствие — изнудване, охранителни услуги на търговските фирми, прибиране на невърнати дългове и др. Сферата му на влияние се простира от аерогара Шереметиево-1 и Шереметиево-2, битака и

вернисажа в Измайлово, търговските обекти в началото на „Ленински проспект“, в Перово, Вихино, Зеленодолск до ателиетата за художествени занаяти на „Сергиевия посад“ край Загорск.

През следващия период дейността на организираната престъпна групировка на Бурбона приема такъв широк размах, че в работата срещу нея се включва и КГБ на СССР. С оперативно-следствени мероприятия са издирени нелегалните квартири и вили, където живеят членовете на бандата, над 90 автомобила, които използват, открити са също складове за оръжие и наркотици. Въпреки че документирането на престъпленията не е довършено, ръководствата на МВР и КГБ вземат решение за арестуването на Ермолаев-Бурбона и членовете на бандата му. На 14 май 1984 г. с оперативни сили на МУР и специални части на КГБ Ермолаев и 120 души от хората му са арестувани. Ермолаев и по-нисшите главатари на групировката са откарани в следствения изолатор на Бутирския затвор, където биват държани под засилена охрана. Докато трае следствието, признатите бандити, намиращи се по това време в Бутирка, присвояват на Ермолаев-Бурбона званието признат бандит, с което още повече укрепват авторитета му в престъпния свят.

По време на съдебния процес останалите на свобода хора на Ермолаев предприемат безпрецедентен по дързостта си опит да го освободят. По сведения на тайната агентура нападението над конвоя е осъществено под ръководството на младия член на химкинската групировка Гусаков, по прякор Гъсока.

Опитът се оказва несполучлив. В престрелката е убит началникът на конвоя, а Гъсока и съучастниците му успяват да избягат.

Вследствие натиска върху свидетелите и физическото отстраняване на четирима от тях доказателствената база на обвинението е разрушена, от 32 обвинения за криминални престъпления по време на съдебния процес е безспорно потвърдено само едно — изнудване и заплахата с оръжие.

Ермолаев е признат за виновен и осъден на 14 години лишаване от свобода в ПТЛ със строг режим.

На 6 март пристига под конвой в Магадан, а на 30 юни вече е наказан за системни нарушения на вътрешния лагерен ред, поради което е прехвърлен в зоната със затворнически режим СТ-2 в гр. Тулун, Иркутска област, където остава до края на присъдата си.

За времето на пребиваването си в СТ-2 Ермолаев-Бурбона нарушава режима 58 пъти, пращан е в наказателния изолатор 35 пъти, за общо два месеца е затварян в единична килия. Въпреки това през 1990 г. в отговор на запитването от секретариата на Върховния съд на РСФСР администрацията на СТ-2 го представя за примерен затворник, който е тръгнал по правия път, осъзнал е вината си и се е разкажл за своите престъпления. След като разглежда молбата на Ермолаев за смекчаване на присъдата, заместник-председателят на Върховния съд на Руската федерация ходатайства пред по-горните инстанции за съкращаване срока на наказанието. Така в края на 1991 г. — след седем години затвор, вместо присъдените четиринайсет — Ермолаев се завръща в Москва. Агентурни източници съобщават, че главна роля за предсрочното освобождаване на Бурбона е изиграл един от мафиотските босове в Москва, признатият бандит Иванов, по прякор Корееца. Той е отделил огромни суми от бандитската каса за подкупи, но доказателства за това не могат да се намерят. Ермолаев-Бурбона отново застава начело на химкинската групировка и увеличава числеността ѝ до 300 души, но той самият не взема лично участие в престъпленията. След заминаването на Иванов-Корееца в САЩ Бурбона става негов приемник като отговорник за общата бандитска каса. Очевидно не е случаен фактът, че именно през този период се изостря борбата на организираниите престъпни групировки със славянска ориентация срещу мургавите братя, при което чеченската общност започва забележимо да отстъпва от своите позиции. Стига се до сблъсъци с използване на

автоматично оръжие и дори на гранатомети, като в тях вземат участие по 100–150 души, а понякога броят им стига до 200. Запазвайки и развивайки всички действащи методи за престъпно обогатяване, химкинската групировка активно навлиза и в сферите на легалния бизнес. Ермолаев-Бурбона продължава традициите на своя партньор и учител Иванов-Кореца и привлича за свои сътрудници випускници на икономическите университети, примама най-перспективните служители от Министерството на финансите, от Централната банка и други държавни институции. Интересите на химкинската групировка могат да бъдат проследени в дейността на банките и търговските предприятия, специализирани в сделки с нефтопродукти, дървен материал, стратегически суровини.

През 1994 г. Ермолаев-Бурбона посещава САЩ, където се среща с пребиваващия там Иванов-Кореца (впоследствие осъден на 5 години лишаване от свобода за нарушение на имиграционните закони, понастоящем излежава наказанието си в затвора в гр. Атланта). Има сведения, че за получаването на задграничен паспорт и входна виза, както навремето и на Иванов-Кореца, са съдействали спецслужбите на Русия и на САЩ. Причината за това не може да се изясни. В момента Ермолаев-Бурбона, който фактически има възможност да се разпорежда безконтролно с огромни суми в рубли и във валута, е един от най-богатите хора в Русия. Независимо от това той води скромен живот, рядко посещава обществени места, не пуши, почти не употребява алкохол, нито пък наркотици. Спечелил си е репутация на точен бандит, който безкомпромисно се придържа към бандитския закон. Хора от най-близкото му обкръжение твърдят, че от малък се е увлякъл по бандитската идея и ѝ е дълбоко предан. Това може да се обясни с интелектуалната изостаналост на Ермолаев-Бурбона и условията в средата, оформила неговия характер. Той полага усилия да се самообразова.

Има доста, макар и повърхностни познания върху широк кръг от проблеми.

Официално Ермолаев-Бурбона се води консултант на московското външнотърговско дружество „Възход“. Именно от неговия офис, който се намира на адрес ул. „Лесная“ № 12, бл. 6, той ръководи дейността на групировката. При това се вземат всички предпазни мерки, телефонните разговори обикновено се провеждат с условни фрази, по местата за срещи с партньорите предварително се разполагат екипи за наблюдение, при пътуването с автомобил се прилага „въртележка“ с цел да се открие и избяга от евентуална опашка. Веднъж годишно Бурбона се мести в ново жилище. Понастоящем живее в Строгино на адрес: ул. „Маршал Катуков“ № 15, ап. 136. Има резервна квартира в Мневники и добре охранявана вила в с. Ивантеевка...

Ето каква се оказва архаичността.

Турецки си записа в бележника адресите на офиса и жилището на Бурбона и завърза връзките на папката със специалното досие. Сега вече можеше да потегли към Шереметиево-2.

---

[1] Този термин е нашият вариант да преведем руското „вор в законе“. — Б.р. ↑

ГЛАВА ВТОРА

ИГРА НА ПОНИЖЕНИЕ

1.

Ситуацията на финансовия пазар, провокираща нарастващо търсене на краткосрочни държавни облигации, предизвика съответно и спадане на тяхната доходност. Макар че държавните облигации все така си остават едни от най-доходните активи, през миналата седмица спадът на печалбите при операции с тях беше доста забележим. Запазват се постоянни темповете на спад в котировката на рублата както спрямо долара, така и спрямо германската марка. При тези условия късите позиции носят значителна печалба...

Какво ли ще рече това „къси позиции“, запита се Турецки. Дали не бяха онези, за които говори Дорофеев? Не разбираше, но му беше интересно...

Той стоеше на спирката при централния офис на руските авиолинии и чакаше автобуса за Шереметиево-2. На опашката имаше към четиридесет души, повечето с деца и багаж. Мъже и жени, вече на години, плувнали в пот от тичането из горещата лятна Москва. Някои от тях заминаваха за дома: яки набити мъже със загорели лица, очевидно руски немци от Казахстан; бледи юноши и чернооки девойки, обкръжени от кудкудякащи като квачки майки и лели — те пък пътуваха за Израел, обетованата земя. Наоколо се мотаеха няколко руски бизнесмени и куфарни търговци от средна ръка и група виетнамци в еднакви памучни костюми със син цвят, които приличаха на сираци от детски дом.

Малко по-встрани от автобусната спирка се приличаха на слънце десетина жълти волги с характерната за таксиметровите коли ивица на черно-бели квадратчета. От време на време някой от шофьорите идваше при опашката и предлагаше:

— Някой да иска такси до Шереметиево? Само за една петдесетачка?

— Каква? — питаха отначало от опашката.

— В зелено, каква друга? — учудваха се шофьорите.

Не се намираха желаещи. Хората, които можеха да си позволят да хвърлят петдесет долара за такси, вече бяха заминали, а на останалите валутата не достигаше. Както и на самия Турецки. А поточно казано, той изобщо не разполагаше с такава. В джоба му се намираха само няколко едри банкноти в рубли, които бе измъкнал от тъничката пачка, получена за отпуската. И макар че Денис Грязнов му беше казал да не се ограничава в разходите, Турецки, като всички хора, изкарващи пари със собствен труд, не обичаше да ги харчи без особена нужда. Парите се печелеха с огромни усилия. Затова и не тръгна за Шереметиево-2 с колата си — бензинът, пък и платеният паркинг там биха му стопили парите до копейка.

След като не намираха клиенти на опашката, шофьорите се връщаха при волгите, лениво въртейки ключовете на пръст, пушеха и разговаряха, чакаха да настъпи звездният им миг и не се съмняваха, че той ще дойде скоро.

Пристигналият автобус приклепна под тежестта на пътниците и багажа, вратите му с въздишка се затвориха и той потегли през площада към разклона за „Ленинградски проспект“. Турецки седна до прозореца и видя как шофьорите на такситата пъргаво се разтичаха към колите и волгите с шахматните ивици се заточиха подир автобуса. Странно, помисли си той, но веднага забрави за това, тъй като отново се зачете в списание „Комерсант“, което случайно бе съгледал на една сергия за вестници.

Когато му се наложи да се занимава със свързан с една или друга професия случай, той четеше тясно специализираните издания в тази сфера, и то внимателно, от кора до кора. Далеч не всичко в тях му ставаше ясно, но четенето му създаваше усещане за съпричастност към проблемите, с които живеят хората, попаднали в обсега на разследването. Разбира се, „Комерсант“ беше по-достъпен, отколкото, да речем, „Проблеми на математическия анализ“, да не говорим пък за „Съветска музика“, чиито статии бяха изпъстрени с изрази от рода на „прокарването на главната тема“ и „трактовката на традиционната

тричасова форма“. Макар че в „Комерсант“ много от термините му бяха непознати, общият смисъл все пак можеше да се долови.

На фона на общия спад в котировките, а курсът на някои ценни книжа се понижил близо петдесет процента, най-големи загуби търпят акциите на „Иркутскенерго“, „Томскнефт“ и „КамАЗ“. След като на пазара се появи информация, че в най-близко време камският автомобилен завод преминава на нормален работен режим, спадът на неговите акции веднага спря. Не толкова съществено, но пак така значително се оказа и понижението в курс купува на акциите на концерна „Норилски никел“ — до 2500–2600 рубли за акция. Нашите специалисти свързват това с проникналите в световните медии слухове за откриването на голямо медно-никелово находище в Южноафриканската република...

Значи затова Никитин бе прогнозировал падането на акциите на „Норилски никел“. Нали беше ръководител на една от най-големите геологопроучвателни фирми в ЮАР. Вероятно знаеше за откриването на находището и може би лично бе съдействал слуховете да проникнат в медиите. Я виж ти какъв сте били, господин Хари К. Никитин! Но защо пък... По-точно въпросите са два, поправи се Турецки. Защо Никитин не се обаждаше на Дорофеев да започне изкупуването на акциите? Може би чакаше курсът да падне още? Но защо? И вторият важен въпрос: какво го караше да мисли, че в края на месеца курсът на норилските акции ще скочи сто пъти? Какво ли трябваше да стане, че това да се случи — и то толкова бързо, в течение само на един месец...

Двигателят на автобуса неочаквано изхълца и угасна, рейсът продължи стотина-двеста метра по инерция и спря. Шофьорът слезе, отиде отзад при двигателя, рови нещо, след което затръшна капака и пак се качи. Завъртя ключа на стартера и автобусът потегли, но след един-два километра, недалеч от Химки, пак угасна, този път вече окончателно. Псувайки беззвучно, шофьорът направи няколко опита да запали, но после се отказа, отвори вратите и обяви:

— Дотук сме! Слизайте! С багажа! Ще дойде следващият автобус и ще ви вземе. Ако има място за всички. Билетите важат.

— Но той кога ще дойде? — попита дебела възрастна жена, като го поглеждаше някак странично, като кокошка.

— След трийсет-четиридесет минути. А може и малко по-рано.

— Ох, късно е. След четирийсет минути трябва да се качваме на самолета!

— Какво да направя аз, а?! — неочаквано кипна шофьорът. — Да не би аз да съм пуснал в движение тая бричка? Отдавна ѝ е време да иде за старо желязо, ама не: карай! И ей на, карам! — Той с грохот отвори капака на мотора, изливайки яда си на него.

В този миг към тълпата пътници, скупчили се объркано на платното, пристигнаха жълтите таксиметрови волги. Шофьорът на първата кола обяви:

— Трийсет гущера на калпак. След десет минути сме на аерогарата!

С крясъци и псувни хората започнаха да се товарят в такситата, пъхаха куфарите и саковете в багажниците, тикаха разреваните деца в купетата. Какво друго можеха да направят? След четиридесет минути трябваше да са в самолета.

Турецки само поклати глава. Точно пресметнато. Какви мръсници!

Шофьорът на автобуса продължи да ровичка в двигателя, мачкаше някакви маркучета, подръпваше разни тръбички.

Зад Турецки, който с мрачен интерес наблюдаваше действията му, се изправи един от снажните казахстански немци и тихо каза:

— Затворил е крана за горивото. Ето го там, отстрани. Сигурен съм. Работил съм с тези автобуси и много добре знам какво му има.

Турецки мълчаливо отмести шофьора настрани и внимателно, да не изцапа бялото сако, се пресегна и развъртя кранчето, след което кимна:

— Иди да запалиш.

— Абе няма да се запали тая пущина... — понечи да откаже шофьорът, но Турецки дружелюбно го потупа по рамото и повтори:

— Върви, брат, върви.

Очевидно в тона му имаше нещо, което принуди шофьора да се подчини. На третото или четвъртото завъртане на ключа дизеловият

мотор на автобуса изпусна гъста струя дим и удовлетворено забръмча.

Турецки се обърна към пътниците, обсадили жълтите волги:

— Дами и господа! Всичко е наред. Моля, качвайте се в автобуса!

Отново приклепнал под тежестта на товара, автобусът потегли, а след секунди жълтата върволица от празни таксита го задмина.

На потребителския пазар цените на хранителните стоки се повишиха средно с 0,8 процента. Рязко скочи цената на едро на кравето масло. Ако през миналата седмица килограм масло се продаваше от мандрите за...

Турецки затвори списанието. Не му се четеше. Тия мръсни изнудвачи го бяха вбесили.

Автобусът спря до тротоара пред входа на залата за заминаващи с десетминутно закъснение. Шофьорите на такситата зарязаха волгите пред знака „Спирането забранено“, наобиколиха кабината, измъкнаха отвътре водача и го сграбчиха за яката. Той взе разпалено да се оправдава, като сочеше към Турецки. Сподирян от злобните погледи на мъжете, той влезе в сградата на аерогарата.

И така, вече може да започва. Откъде? От началото, от най-важното или от края? Но Турецки изобщо нямаше представа кое е най-важното в този загадъчен случай, тъмен и непрогледен като обгърнато от гъста мъгла тресавище през нощта. А пък краят съвсем се губеше. Ето защо се наложи да започне от началото.

И така, аз съм Игор Константинович Никитин, Хари К. Никитин, бивш политзатворник, а понастоящем преуспяващ бизнесмен, след двайсет години емиграция се завръщам в родината си. Ето, излизам на площадката пред входа, тук-там обсипана с фасове и кутийки от бира и кока-кола... Стоп. Щом като ще е от началото, значи трябва да започна от граничния контрол. Е, там няма какво толкова да се засича: проверяват ти паспорта, визите и удрят печата: Добре дошли, господин Никитин. Следва митническият контрол. Виж, тук можеше и да се поразтърси.

Турецки намери стаята на началник-смяната в митническата служба и показа служебната си карта от Главна прокуратура. Разбира се, това не беше много редно и доста приличаше на злоупотреба със служебното положение — той беше в отпуска и издирваше информация не за нуждите на прокуратурата, а за „Глория“. Но да си покаже удостоверението от „Нова Русия“ значеше да си навлече продължителни и най-вероятно безрезултатни обяснения с митничаря, а картата от „Глория“ изобщо нищо не би му помогнала. Още повече че във варианта, който сам бе избрал, „Глория“ фигурираше като обикновена информационна агенция, а той — като неин консултант. В края на краищата правилата съществуват, за да се нарушават, а наличието на труп в това дело — на Очиларя — не изключваше вероятността получената информация да послужи и на Главна прокуратура. С този половинчат аргумент Турецки приспа неспокойната си съвест.

Придружен от началник-смяната, той влезе в залата за митнически контрол и вторият дежурен, на когото показаха цветната снимка на Никитин, уверено заяви:

— Да, помня този господин. Беше най-обикновено руско име...

— Никитин? — подсказа Турецки.

— Точно така, Никитин. Дори си спомням, че по радиоуредбата обявиха: „Умолява се господин Никитин да дойде на гишето за информация.“

— Вие ли проверихте багажа му?

— Да. Всичко беше наред. Пари, златен часовник, пръстен — всичко бе декларирано. А багажът се състоеше от един голям черен куфар. Вътре имаше бельо, ризи. И дипломатическо куфарче. Преносим компютър, диктофон. Все обичайни неща. Само едно привлече вниманието ми: черна пластмасова кутия, голяма колкото два пакета цигари, с някакви копчета, лампичка и емблема на „Сони“. Попитах го какво е и той обясни, че е детектор за откриване на подслушвателни устройства.

— Така ли? — заинтригувано възкликна Турецки.

— Да. Дори ме попита дали не е забранен за внос в Русия. Е, аз му казах, че в заповедите не пише нищо. А което не е забранено, значи е разрешено. Подхвърлих, че се е оборудвал много добре.

— А той?

— Нищо. Подсмихна се и каза: „Знам къде отивам.“ Фактически това беше всичко.

— Щом като са го викали по радиоуредбата, значи някой го е посрещнал?

— Това вече не мога да ви кажа. Не знам. Попитайте Вера, дежурната на информацията. Същия ден и тя беше на смяна. Може би си спомня.

Дежурната на гишето за информация действително си спомни. Още щом Турецки ѝ показа снимката на Никитин, тя тутакси потвърди:

— Да, той е. Такъв един представителен, интересен мъж. Същински полковник.

— Защо пък полковник? — изненада се Турецки.

— Ами просто така. Нали в една песен Пугачова пее: „Ах, какъв мъж беше, същински полковник.“

— И какво още се пее в тая песен?

— Нима не сте я чували?! — смаяно възкликна Вера. — Никога ли не слушате радио? Телевизия поне не гледате ли?

— От време на време. Последните новини.

— Странен човек. Ако не бяхте ми показали служебната си карта, щях да реша, че сте шпионин. При вас, в Главна прокуратура, всички ли сте такива?

— Вера, вие сте пълна с изненади. Защо решихте, че може да съм шпионин, а?

— Как защо?! Да живееш в Русия и да не знаеш песните на Алла Пугачова!

— Е, грешката е моя — принуден бе да се съгласи Турецки. — В разузнаваческата школа, където ме подготвяха за акцията в Русия, не са взели предвид това обстоятелство.

— Къде е тая школа?

— В Гармиш-Партенкирхен. На сто километра от Мюнхен, в Алпите. Много красиво градче, зимен курорт.

— Не, все пак не приличате на шпионин — заключи девойката след кратък размисъл.

— И защо?

— Защо, защо! Обичате да бърбите през работно време, ето защо!

— Предавам се — вдигна ръце Турецки. — Последен въпрос. Помните ли кой поръча съобщението? Мъж, жена?

— Младеч. Един такъв... ами никакъв.

— Не е полковник, а?

— Ами, къде ти! Русоляв, с очила и с някаква раздърпана фланелка.

— Какви очила? Слънчеви? С рогови рамки?

— Не, обикновени. С кръгли стъкла, като на старец.

Турецки й показа черно-бялата снимка, извадена по негова молба в МУР от лентата, която предишния ден бе изгледал внимателно няколко пъти. На снимката беше джебчията с прякор Очиларя.

— Този ли?

Вера взе снимката и уверено каза:

— Да. Но после не дойде на гишето. Не знам защо...

А аз, струва ми се, знам, помисли си Турецки. Ако предположенията на Слава Грязнов се окажеха верни, а най-вероятно точно това щеше да стане, Очиларя изобщо не бе имал намерение да се среща с Никитин. Искал е само да го види как изглежда. Следователно е знаел само името му... Да караме нататък...

Откри агента на фирма „Ръст“, който не му каза нищо ново: клиентът наел форд и предплатил за един месец, на вратата се сблъскал с един закъснял пътник.

Инспекторът от ДАИ бил помолен от оперативния служител от МУР да спре форда на излизане и той го спрял.

Служителят от МУР, старши лейтенант Михаил Володин, потвърди:

— Видях как Очиларя нарочно връхлетя върху белокосия. Затова попитах мъжа дали не му е изчезнало нещо. Той два пъти провери джобовете си и отговори отрицателно. Заинтересува се защо питам. Обясних му, че Очиларя е опитен джебчия и ние го следим със скрита камера, така че ако му е откраднал нещо, ще можем да го арестуваме, тъй да се каже, на местопрестъплението.

— Как реагира на това белокосият? — продължи Турецки. — Учуди се, възмути се, намръщи се?

— Ами никак — отговори Володин. — Само се позамисли. После каза: „Желая ви успех.“ И замина...

— Колко време продължи проследяването на Очиларя?

— Още близо час и половина. Нямаше други изпълнения. Размотаваше се из залите, говореше си с познати. Срецна се с един от химкинските рекетъори, викат му Бицепса, събира пари от сергиджиите, проститутките, шофьорите на таксита, тук всички плащат на химкинската групировка. Та двамата влязоха в служебната тоалетна, след пет минути излязоха. Очиларя отиде в ресторанта да вечеря. Ние прекратихме наблюдението, защото знаем, че когато ходи на ресторант, после никога не работи.

— Очиларя си е тръгнал от Шереметиево в два през нощта. Какво е правил дотогава?

— Играл е на карти в стаята на персонала. Покер, с приятелите си. Играл е на едро, макар че обикновено не се изхвърля. Взели са му, кажи-речи, цяла хилядарка. Петстотин долара е платил веднага, а с другите увиснал, обещал да ги донесе на сутринта.

— Откъде знаете всичко това?

— От сигурни източници...

Обикновено в хода на разследването Турецки се отегчаваше от непрестанните разпити на свидетелите, обвиняемите и потърпевшите, безкрайните скучни протоколи, които трябваше да бъдат подписани на всяка страница и най-накрая под досадната формулировка: „Показанията ми са записани точно и са прочетени от мен.“ И всичко това ставаше доказателствен материал за пред съда. А сега, освободен от това формално задължение, той се чувстваше някак неловко, сякаш беше полугол. Привичната работа без тази дразнеща бюрократичност му изглеждаше някак безплътна, мимолетна.

Все пак вече се очертаваше някаква следа.

И така, какво бе разбрал досега?

Ето аз, Хари К. Никитин, пристигам в Москва. Освен всичко друго в дипломатическото си куфарче нося японски детектор за откриване на бръмбари. „Добре сте се оборудвали, мистър Никитин.“ — „Знаех къде отивам.“ Защо съм отговорил така? Знаел съм, че в Москва ще ме следят. Или поне, че има вероятност да ме следят. Ами ако бях тръгнал за Лондон или Париж? Щях ли да си взема детектор? Сигурно не. А може би все пак — да. По-скоро да. Защото разполагам с информация, която струва милиарди долари. Не милиони, а милиарди! И всяко изтичане ще я обезцени минимум сто пъти.

Какво имаме по-нататък... Извикват ме на информацията, но никой не идва на срещата. Това буди ли подозрения у мен? Едва ли. Възможно е Дорофеев да е пратил някой заплес да ме посрещне. Макар че няма представа с кой полет ще пристигна. Но деня на пристигането знае, а от Франкфурт на Майн за Москва има само един полет на денонощие.

Случайно сблъскване при изхода. Въпрос на цивилен служител от криминалната милиция дали нещо не ми е изчезнало. Всичко си е в мен. „Защо, какво има?“ — „Очилатият мъж е джебчия.“ Замислям се. После казвам: „Желая ви успех.“ И заминавам с колата. А след един час в кабинета на Дорофеев пиша: „Подслушват ни.“ Какво съм правил през този един час? Очевидно съм открил бръмбара. Как? Взел съм детектора и съм се проверил с него от главата до петите. А и колата. И май след всичко случило се не бих пропуснал да го направя незабавно...

Турецки отиде при инспектора от ДАИ, който се разхождаше в долната част на пандуса пред входа на аерогарата.

— Инспекторе, искам да ви попитам още нещо за онзи син форд с белокосия мъж, който сте спрели по молба на служителя на МУР. Забелязахте ли го да спира пак след това?

— Да, спря. Ей там, при хотела на Аерофлот.

— И как така го видяхте?

— Стана съвсем случайно... Помислих си, че тия баровци живот си живеят — фордът е взет под наем, а това удоволствие струва по двеста долара на денонощие. И се загледах след него. Точно тогава той спря, тук е високо и се вижда добре.

— Какво направи водачът?

— Нищо особено. Слезе от колата и си свали сакото. После отвори багажника и извади нещо от куфара. Помислих си: иска да се преоблече, горещо му е. Но изглежда се отказва: пак си сложи сакото, затвори багажника и си замина.

Значи така: свалям сакото, включвам детектора и откривам бръмбара. Но не го изхвърлям, за да не предупредя онези, които са ми го лепнали. Разумно. А вместо това написвам в бележника на Дорофеев: „Подслушват ни“. Все пак трябва да се отърва от бръмбара, при това под някакъв благовиден предлог. Как? Да, точно така: на излизане от паркинга на хотела забърсвам с рамо някоя кола, после

извиквам камериерката и ѝ давам самото за химическо чистене. Казвам на Дорофеев: „Сега вече можем спокойно да поговорим.“ Това е. Интересно дали химикалът, горещата пара, ютията — или другото, с което обработват тъканите в химическото чистене — могат да повредят бръмбара.

Турецки бръкна в джоба, напипа телефонния жетон, влезе в близката кабина и набра номера на „Глория“. Денис беше в офиса си.

— Разполагаш ли с детектор за подслушвателни устройства?

— Обиждате ме, чичо Саша.

— Изпрати някого в „Космос“... Всъщност Никитин появи ли се?

— Не. Предплатил е за едномесечен престой в хотела и е предупредил, че ще замине за няколко дни.

— Проверихте ли апартамента му?

— Да. Чисто е. Сложихме наш бръмбар.

— Махнете го. В куфарчето си носи детектор „Сони“. Ще го намери.

— Сигурен ли сте?

— Да.

— Тогава ще измислим нещо друго, срещу което детекторът ще е безпомощен.

— А кабинета на Дорофеев?

— Открихме. Дори два.

— Чии са?

— Единият очевидно е на Пономарьов. Простичък, с радиус на действие половин километър. А вторият — в прекия телефон на Дорофеев — е доста сериозен. Може да подава сигнали в радиус от десет километра. Дори повече. Доста повече. Нямаме никаква представа кой може да го е сложил. Та какво искате да направим в „Космос“?

— Попитайте камериерката или дежурната служителка на етажата дали е върнато от химическо чистене самото на Никитин. Ако е върнато — огледайте всеки подгъв, всеки шев. В случай, че не откриете нищо, попитайте в химическото чистене дали не са забелязали по самото някаква карфица.

— Бръмбарчето, а? — досети се Денис.

— Да. Други новини?

— Засега няма. А вие, доколкото разбирам, имате цял куп.

— Е, не са чак толкова. След около час съм при тебе, ще ги обсъдим.

Когато излезе от кабината, Турецки веднага разбра, че май се бе изсилил с обещанието да се върне до час. Пред вратата стояха в полукръг четирима-петима шофьори на таксита, а най-отпред — нисък мускулест здравеняк с дебел златен ланец на врата. От колана на дънките му стърчеше дръжката на пистолет „Макаров“.

Значи това е Бицепса, сети се Турецки.

— Абе, приятел, разправят, че си бил голям спец по дизелите, а?

— Това е най-хубавият комплимент, който някога съм чувал — любезно отговори Турецки и метна нагоре списанието, което държеше в ръцете си.

Шофьорите и Бицепса изненадано вдигнаха глави. Тази секунда бе достатъчна на Турецки да измъкне пистолета от колана на бандита, да свали предпазителя и да опре дулото в корема му.

Отвореният „Комерсант“ шляпна върху прашния асфалт. Хубаво списание. Съдържателно. Полезно във всяко отношение.

— Какво правиш бе?! — стъписано попита Бицепса.

— А си мръднал, а съм ти направил дупка на пъпа — предупреди го Турецки. — И се усмихвай, защото хората ще си помислят, че нещо не сме се спогодили. — Последва собствения си съвет и се ухили на втрещените шофьори на таксита: — Махайте се. А ти — кимна на един — докарай тук каруцата си. — Забелязал, че се колебае, Турецки добави: — Бицепс, я го помоли ти, че мен нещо не ме слуша.

— Давай — дрезгаво заповяда Бицепса.

— Какво ти е на гласа? Да не си настинал нещо? — попита Саша. — Май се наливаш твърде много със студена бира, а? В тая жега ледената бира си е сигурна простуда, знам от опит. Я се обърни! Качи се в колата, на предната седалка. Спокойно и бавно, без излишни движения. Аз ще седна отзад. Точно така, браво на тебе. — Затвори вратата и заповяда на шофьора: — Карай!

— Къде?

— В Москва.

На излизане от пандуса Турецки приветливо помахна на катаджията.

— Ей, къде отиваме? — обади се Бицепса, който вече се беше посъвзел.

— Свикнал съм да ми говорят на „вие“ — отбеляза Турецки. — Повтори въпроса си, но ще започнеш така: „Кажете, ако обичате...“ Е?

— Къде отиваме? — повтори Бицепса.

— А по-нататък?

— Ми... такавата... кажете, ако обичате.

— Грехота е човек да не отговори на такъв учтив въпрос. Където трябва, там отиваме.

— Ама ти какво?...

— „Вие.“

— Вие — да не сте нещо болен?

— Чудесно звучи — одобри Турецки. — Точно така, болен. Изваден съм направо от хладилника. Като твоята биричка. Спри! — заповяда той на шофьора, волгата бе стигнала до мястото, където камазът връхлетял върху ладата на Очиларя. Смачканата кола отдавна бе откарана, но по асфалта бяха останали пръснати парченца от предното стъкло и ръждиви петна кръв. — А сега иди да се поразходиш, ние с Бицепса имаме нещо да си поприказваме. Но не се отдалечавай много, скоро ще продължим.

Шофьорът слезе.

— Познато ли ти е това място, Бицепс?

— Що да ми е познато?

— Преди седем дни в два часа през нощта на това място Гъсока е убил Очиларя с един камион.

— И какво общо имам аз? Ти... вие... не знаете ли кой съм аз?

— Явно ти не знаеш кой съм аз — поправи го Турецки. — И може би никога няма да узнаеш. Колко долара даде на Очиларя оная вечер в служебната тоалетна?

— Не познавам никакъв Очилар.

— Дай да се разберем, Бицепс... Впрочем как ти е името? Защото е някак неудобно да те наричам все по прякор.

— Добре де, Иван.

— Хайде да се разберем, Ваня. Или ти ще задоволиш любопитството ми и заедно ще продължим към Москва, или аз ще си тръгна оттук сам. А ти вече на никъде няма да можеш да отидеш. Не, остава ти всъщност последния път — към гробищата.

— Я се скрий, не се връзвам лесно. Няма да ме убиеш. Шофьорът е свидетел. Пък и нали онова ченге ни видя, като тръгнахме от аерогарата, нали ти сам... вие му помахахте.

— Прав си. Но инспекторът видя как ти ме откарваш с колата, а не аз — теб, загреваш ли? А другият... Разбираш ли, похитителите — ти и шофьорът, сте допуснали грешка, аз съм успял да ти отнема пистолета, а после съм бил принуден да ви застрелям и двамата. При самоотбрана.

— Да бе, нали останалите видяха как ми взе пистолета.

— И смяташ, че веднага ще изтичат да съобщят в милицията? А сега отговори бързо: колко долара предаде на Очиларя?

Бицепса мълчеше.

Турецки приближи пистолета до ухото му и стреля през отворения прозорец, след което тутакси опря дулото до носа му.

— Е?

— Петстотин.

— Кога трябваше да му предадеш останалите петстотин?

— Същата нощ. В два и половина.

— Къде?

— На мястото, където „Ленинградски проспект“ пресича околоръстното.

— За какво бяха парите?

След изстрела шофьорът на таксито с всички сили хукна да бяга като подплашен заек по пътя към Москва.

— Ето че си нямаме вече и свидетел — отбеляза Турецки. — Пак те питам: за какво? Мълчиш? Е, ти направи своя избор.

И лекичко помръдна пръста на спусъка.

— Недей! Ще кажа! Очиларя трябваше да бодне карфичка на един баровец.

— Кой баровец?

— Не знам. Казва се Никитин. Нищо повече не знам за него. Щял да пристигне от Франкфурт.

— Кой даде карфичката на Очиларя?

— Аз.

— А ти от кого я получи?

— Стреляй! И бездруго ще ме убият, ако ти кажа. По-добре да умра така.

— Оттеглям въпроса си. Кой ти нареди да предадеш втората половина от сумата през нощта, а не веднага?

— Стреляй, копеле! Стига си питал! Няма да проговоря, разбра ли?

— Значи е бил един и същи човек — заключи Турецки. — И този човек е Бурбона. Нали?

— Копеле мръсно! — изкрещя Бицепса. — Стреляй бе! Защо ме въртиш на шиш?!

— Успокой се, Ваня. Браво. Ако беше партизанин, цена нямаше да имаш. А сега сядай на волана да настигнем шофьора. Какво чакаш? Потеглай.

Настигнаха го след около два километра, при завоя към „Ленинградски проспект“. Той вече не тичаше, а с последни сили преплиташе крака по платното, целия облян в пот.

— Тук е финалът! — обяви Турецки през прозореца, когато Бицепса прегради пътя на шофьора с волгата. — Печелиш трето място в първия етап. А първо и второ си поделяме ние с Ваня. Поеми си дъх, олимпийско! И хващай геврека. Отиваме на улица „Лесная“, номер дванайсет, блок шести.

Бицепса прежълтя като мъртвец.

— Откъде знаеш... знаете този адрес?

— Нали ти ми го каза, не помниш ли? — учуди се Турецки.

— Копеле! Ах ти, мръсно копеле! Откъде ми се натресе на главата?!

— Аз да съм ти се натресъл? Много къса памет имаш. Не аз, а ти дойде при мен. Е добре, успокой се. Ще смятаме, че съм узнал адреса от „Справки“. Спри до телефоните! — нареди Турецки на шофьора. А когато волгата зави към телефонните кабинки, посочи ги с глава на Бицепса и каза: — Иди да се обадиш на Бурбона. Кажи му, че след малко ще го посетим.

— Не познавам никакъв Бурбон. Разбра ли?

— Добре тогава, ще отидем без предупреждение. Но кой знае защо, имам чувството, че това няма да му хареса особено. И аз, Ваня, ще бъда принуден да му кажа, че ти не си пожелал да го предупредиш и така си му попречил да се подготви за нашата среща. Хич и не си мисли да духнеш. Няма да те гоня. Сигурен съм, че с това ще се заемат хората на Бурбона.

— Загази го, Бицепс! — неочаквано се обади шофьорът и на Турецки се стори, че долавя в гласа му злорадство.

Бицепса тръгна към телефонните автомати, но на половината път се върна:

— Какво да му обясня за... вас, кой... сте вие?

— Турецки, старши следовател от Главна прокуратура. Можеш и да добавиш: старши юридически съветник. Преведено с армейско звание — полковник. Нали си чувал оная песен на Пугачова: „Ах какъв мъж беше, същински полковник.“ Та това се отнася за мен.

Въпреки думите си имаше предчувствие, че скоро няма да му е до шегите.

И не се излъга.

2.

От „Лесная“ завиха под арката на старата сграда в основен ремонт и пообикаляха през проходите във вътрешния двор. Бицепса командваше:

— Надясно... Пак надясно. През оня тунел. Сега наляво... Тук. Отбий към входа. Паркирай някъде.

Волгата бавно мина покрай блестящата с огледалните си стъкла фасада на девететажен блок с двама пазачи на входа, до който висеше черна фирмена табела със златисти букви: „Външнотърговско дружество «Възход»“, зави зад ъгъла и спря пред стоманената врата във висока бетонна ограда. Тук също стояха двама пазачи, обути в кубинки и облечени в сива униформа, подобна на оменовците, само че без нашивки. Единият от тях надникна в колата, видя Бицепса и махна на някого в пропуската:

— Отваряй!

Вратата се плъзна настрани, пропусна таксито в малкия двор и се затвори зад него. Тутакси към волгата се приближиха четирима души, облечени в сиво с къси автомати „Калашников“, каквито носеха десантчиците.

Турецки хвърли през отворения прозорец пистолета „Макаров“, после слезе и без подкана вдигна ръце. Веднага го обискираха, извадиха от джоба му портфейла с документите и парите, извиха ръцете му зад гърба и щракнаха на китките белезници. Още щом слезе от таксито, Бицепса се втурна към своя „Макаров“, но един от младежите му препречи пътя и го отведе навътре в двора. Друг вдигна пистолета, огледа го и го мушна в джоба си. После кимна на онзи, който бе сложил белезници на Турецки, и промърмори:

— Свали му часовника, сега няма да му трябва.

Онзи извърна лявата китка на Турецки, погледна часовника и изсумтя:

— Ами. „Слава“. Евтиния — след което побутна Турецки: — Тръгвай!

— Къде?

— Затваряй си устата! Където ти се каже — там.

Подбутнаха Турецки с дулата на автоматите към другия край на двора и го въведоха в блока през тежка масивна врата. От близката до асансьора врата започваше коридор с нисък таван, който завиваше при асансьорната шахта и свършваше със сляпа стена. Там на пода бе монтиран квадратен метален капак.

— Бронирана врата. До асансьора капак. Да не е вход към някакво подземие, а? — попита Турецки, докато чакаха да дойде асансьорът. — Оттам сигурно води в комуникационния или в канализационния колектор, нали? Резервен изход. Добре измислено.

— Млъквай! — сприхаво повтори онзи, който не хареса часовника му.

— Само отбелязвам, че е добре измислено. Но ако колекторът бъде блокиран, изходът ще се превърне в капан.

— Да му фрасна ли един? — обърна се сприхавият към своя партньор.

— Не е разрешено — мрачно отговори той.

Дойде асансьорът. Двамата придружители на Турецки се сбутаха в кабината заедно с него, а сприхавият натисна горния от двата бутона. Асансьорът беше най-обикновен, като във всички стари московски сгради, но така бързо полетя нагоре, че Турецки бе залепен за пода. След няколко секунди кабината спря.

— Виж ти, колко е скоростен! — не се сдържа да отбележи Саша, макар да съзнаваше, че може да си изпроси някой юмрук в лицето. — Ама също като в американските небостъргачи. Вече сме на деветия етаж, нали?

— Дай все пак да му фрасна един! — умолително възкликна сприхавият.

— Не е разрешено — повтори партньорът му.

Помещението, в което въведоха Турецки, с нищо не напомняше мрачната атмосфера в приземния етаж. Просторният, боядисан в светли тонове коридор, застлан със светлосив мокет, завършваше с двукрила стъклена врата, от която се излизаше към слънчев балкон. Встрани имаше друга врата, пак така двукрила и стъклена, но с матови фино гравирани стъкла, която очевидно водеше навътре в апартамента. Непосредствено до асансьора имаше трета врата с остъклен прозорец. Стаята на охраната, предположи Турецки.

Пред асансьора ги посрещна още един мъж в сива униформа и с „Калашников“:

— Изчакайте вътре. Ще ви кажа кога да влезете.

Пазачите вкараха Турецки в стаята на охраната, вътре имаше истински свързочен пулт и монитори за наблюдение.

— Какъв комфорт! — отбеляза той с възхищение. — Навсякъде видеокамери, като в Народната банка. Ако не са и повече. Изобщо всичко е под контрол — и вътре, и навън.

Сприхавият чак скръцна със зъби — така му се щеше да затвори устата на тоя досадник.

— Край, млъквам — успокои го Турецки.

Наложи се да чакат петнайсетина минути. По едно време покрай стъклото на вратата се мярнаха няколко глави, сведени така, сякаш мъжете влачат нещо тежко, после асансьорът изсвистя. След секунди третият пазач отвори вратата и посочи към коридора с дулото на автомата:

— Водете го!

Придружителите на Турецки пооправиха куртките си и наместиха ремъците на автоматите пред вратата с матови стъкла, изрисувани с палми. Единият откряхна леко, надникна вътре и попита:

— Може ли? — и разтвори широко пред Турецки. Но преди да влезе, той потърка с подметка тъмното петно на мокета. Светлият кант на кожената му обувка се изцапа с кръв.

Прясна, още несъсирена кръв.

Помещението, в което го въведеха, беше огромно, над сто квадрата и със скосен таван. Големите прозорци в далечния край бяха в ската на покрива. В стената отляво имаше широк отвор, вероятно плъзгаща се врата, отвъд който се виждаше обляна от слънце тераса, засенена донякъде от синьо-бяла тента като улично кафене. Значи това не беше девети, а десети етаж. Покривът, помисли си Турецки, като продължаваше да се оглежда.

Видя още няколко врати, очевидно имаше и други стаи. И сигурно една от тези врати водеше към друг асансьор и стълбище към долните етажи на външнотърговско дружество „Възход“. Вдясно имаше камина с три фотьойла пред нея. По-нататък — запълнен с книги стелаж по цялата дължина на покритата с ламперия стена. В ъгъла до стелаж — скромно бюро. Обикновено кабинетно кресло. И в

него — слаб, прегърбен кокалест мъж в светла риза с къси ръкави, с тъмна, леко прошарена коса, едро безизразно лице и малък белег на лявата буза. Всъщност лицето му беше по-скоро застинало, отколкото безизразно, защото мъжът се бе отнесъл с мислите си някъде много надалече. Това беше Бурбона.

На бюрото пред него лежеше разтворен портфейлът на Турецки и снимките на Никитин. На килима седяха с наострени уши и злобно блеснали очи два слаби мускулести черни добермана с нашийници, овесени с медали.

— Добре сте се устроили — отбеляза Турецки. — В Щатите на такива мансарди им викат пентхауси. А една от ония врати там навярно е още един изход към долните етажи?

Без да отговори, Бурбона с отсечен жест нареди на облечените в сиви униформи придружители да му свалят белезниците и да се оттеглят. Когато вратата се затвори след тях, той посочи креслото до бюрото:

— Заповядайте, Александър Борисович. Седнете.

— А вашите кученца няма ли да ме ухапят? — попита Турецки и разтри китките си.

— Те не хапят. Направо прегризват гърлото. При първото рязко движение — разсеяно обясни Бурбона, сякаш все така зает с мислите си.

— Ще се постарая да бъда плавен...

Мокро петно до писалището. Едва доловим, но все пак осезаем мирис на барут.

— Доколкото разбирам, Бицепса се е отправил на последното си пътуване — продължи Турецки, като се отпусна в креслото под изгарящите погледи на доберманите. — А не можеше ли да възложите това на някой друг? И на друго място?

— Даа, Бицепса... Изпълнително момче беше. Старателен. Но тъп... Не, не можеше. От възпитателни съображения.

— А между другото той не ви предаде дори под дулото на пистолета.

— Но ви доведе тук.

— Аз и бездруго щях да дойда. Може би не точно днес. Но така или иначе смятах да ви посетя.

Бурбона сякаш не го чуваше. Взе снимката на Никитин, доста дълго я разглежда, след което попита:

— Кой е тоя?

— Един мой познат. Вероятно и ваш. Геолог от ЮАР. Името му е Никитин.

Без да реагира на думите му, Бурбона остави снимките настрана, с разсеяно движение на мършавата си ръка измъкна от портфейла документите на Турецки и сякаш ги виждаше за пръв път, взе да ги изучава с интерес.

— Вестник „Нова Русия“. Нещатен сътрудник. Псевдоним Б. Александров... Чел съм ваши статии. Смесени са. Но езикът им е доста суховат... Главна прокуратура на Русия, старши следовател... Чух, че си имате неприятности?

— Че кой си няма?

— Информационна агенция „Глория“, консултант... Добре сте се заредили с тапии. Невъоръжен, но твърде опасен. Що за агенция е това?

— „Глория“ на латински означава слава — обясни Турецки. — „Sic transit gloria mundi“, което ще рече: „Така преминава световната слава.“ Това е агенция за прослава. Оди, кантати, епиталамии. Може би ще поръчат някоя серенада в чест на дамата на вашето сърце, а? Там работят най-добрите поети, музиканти и изпълнители.

— И какво правите вие там като консултант?

— Следя дали поетите слагат запетайки пред „но“, „че“ и „ако“. Съвсем са се разпасали без цензурата. Шегувам се, разбира се. Това е частна детективска агенция.

— Вие сте били голям веселяк, Александър Борисович — все така разсеяно отбеляза Бурбона.

— Във вашата забележка особено впечатление прави думата „били“. Да, старая се да бъда весел човек. А вие — не, така ли?

— Не.

— Между другото, някои сериозни учени смятат, че чувството за хумор е единственото, което отличава човека от животното.

— Грешат.

— И с какво според вас се различава човекът от животното?

— С нищо.

— Това вече е философия. Малко варварска наистина, от пещерния период.

— Не — възрази Бурбона. — Това е Макс Щирнер.

— Така ли? — искрено се смая Турецки. — Щирнер? По философия винаги съм имал високи бележки. Щирнер е от ранните последователи на Хегел, предтеча на Бакунин. „Аз съм критерий на истината.“ „Морал не съществува.“ „По-силният винаги е прав.“ Той ли?

— Да.

— Значи сте чели Щирнер? А самия Хегел? Или Бакунин, Ницше, Шпенглер?

— Опитвах се. Бълвоч.

— Потресаващо. Човек, току-що убил някой, да казва, че Ницше е бълвоч. Всъщност сте прав. Разбира се, че за вас ще е бълвоч. В случая пасва само Щирнер. Кажете ми, Николай Иванович, откъде имате такива познания във философията? Доколкото знам, сте завършили само средно училище.

— Винаги съм обичал да чета. И сега обичам.

— Достоевски чели ли сте?

— Прекалено много разсъждения.

— Прав сте. Някаква си бабичка-лихварка, какво толкова има да му разсъждаваш... А в момента какво четете?

— Шести том на Балзак — отговори Бурбона с ударение на последната сричка. — Попадали ли сте на него?

— Не — каза Турецки. — Чел съм „Шагреневата кожа“, „Човешка комедия“. Но до шестия том още не съм стигнал.

— Жалко. Интересни неща са събрани в него.

Саша напрегнато се взря в лицето му. Подиграваше ли му се? Не, говореше съвсем сериозно, все така вгълбен в себе си.

— Добре — кимна Турецки. — За да приключа с философията, ще кажа, че в понятието човек аз влагам съвсем друг смисъл.

— Какъв?

— Човек е онзи, който не е животно.

— Вие сте били идеалист, а?

Турецки леко се ядоса:

— За десет минути вече за втори път намекувате, че съм труп. Защо тогава не извикате сивите си плъхове и не ме предадете в техни

ръце? Или защо сам не ми теглите куршума? Какво държите в писалището си — браунинг със заглушител, или може би колт? Защо изобщо си правите труда да разговаряте с един труп, а?

— Нима вие не се боите от смъртта?

— Не — отговори Турецки. — Вярвам в ранните питагорейци, а не в Щирнер. Аз съм безсмъртен.

Бурбона се пресегна към стелаж и натисна някакъв бутон на таблото, разположено върху една от лавиците.

Дали пък не прекалих с приказките за безсмъртие, помисли си Турецки.

Но вместо облечените в сиво мъже с автомати от вратата в другия край на стаята се появи дългокрака блондинка с черна, прилепнала към тялото ѝ рокля и бяла колосана престилка.

— Донеси ни нещо за пиене. Какво ще пиете, Александър Борисович?

— Бира. Но да не е много студена.

— И на мен бира. — Бурбона стана от креслото си. — Елате да излезем на чист въздух.

Турецки също се изправи, но доберманите предупредително заръмжаха.

— Тихо! — подвижна им Бурбона.

Саша мина след него през широките, ярко осветени от слънцето френски прозорци и ахна: обикновено откритите тераси на покрива имаха балюстради с цветя, а тази тук беше оградена с двуметрова стена, върху която бе опъната стоманена мрежа.

— Чудесна тераса! По-скоро прилича на двор за разходка в затвора! Носталгия, а? Да ви напомня за миналото?

— Никога няма да забравя затвора. А стената е просто за защита.

— От какво?

— Десант. Граната.

— Мрежата едва ли ще ви предпази от граната.

— Ще я отхвърли. Седнете.

Под синьо-бялата тента имаше няколко бели пластмасови масички и столове като в уличните кафенета. Доберманите дебнеха всяко движение на Турецки и чак когато той се отпусна в стола, легнаха в краката на господаря си.

— Ето за какво ми се щеше да поговоря с вас... Какво става напоследък, Александър Борисович? Не минава ден, без да убият някого, посред бял ден се водят престрелки, избухват палежи, залагат се взривове, вземат се за заложници деца, бременни жени. Откриват се обезобразени трупове, без очи, с изгаряния от ютия. Пред очите на майката разбиват главичката на бебето в стената. Безогледна диващина. Та това е същински ужас.

Блондинката се появи с поднос и постави пред тях високи чаши от чешки кристал с бели шапки от спадаща пяна. Турецки изпи бирата си на един дъх и с удоволствие запали цигара. Бурбона отпи само глътка и върна чашата на масата.

— Да, ужас — повтори той, когато блондинката си отиде. — И не само за порядъчните граждани, но и за нас, бандитите. А какво беше едно време! Появи ли се подобна безогледна твар, бандитът — признатият бандит, както казвате вие — ще го сложи на мястото му за секунди. Ще го навре в миша дупка. Защото всеки трябва да има право на свое място в живота, на защита и къшей хляб. Върху това почиваше и почива бандитският закон. Ако престъпникът е тъпо говедо, взема пистолета и убива. Но ако знае, че за деянието ще му се потърси отговорност, ще се позамисли малко. При нас всичко е строга дисциплина. А сега какво? Избиват бандитските босове. Другите, като виждат тая работа, заминават на Запад. И скоро няма да остане никой, който да смачка фасона на всички тия безогледни мутри, затъпели наркомани, които се разкарват нагоре-надолу с гранатомети в ръце, а в сърцето си нямат никакво разбиране за достойнство, капчица чест. И ако продължава така и занапред, какво ще стане? Бандитският ред ще рухне. Но ще повлече след себе си и вашия свят, всичко ще бъде погълнато от анархията. Нима властите не го разбират?

— Какво по-точно трябва да разберат властите? — попита Турецки, забелязал, че от смръщеното лице на Бурбона бе изчезнало разсеяното изражение. Очевидно онова, за което говореше, беше наистина важно за него.

— Ами реалността. Разрушиш ли носещите колони на една сграда, тя ще се срути. А нима сега в Русия има поне едно нещо, което да не се крепи на връзките с престъпния свят? Промислеността? Енергетиката? За финансите и търговията да не говорим. Махнете тези връзки и какво ще остане? Руини. А под тях ще лежат

здравеопазването, образованието, културата. Истината е, че ние, признатите бандити, помагаме на държавата да се държи. И не трябва да ни преследват и убиват, а да ни признаят като реалност. Да се търси компромис с нас.

— А какво ще кажете например за участие в Държавната дума? — попита Турецки. — Има думата ръководителят на парламентарната група „Руски бандити“ господин Ермолаев, по прякор Бурбона. Да се готви за изказване лидерът на ЛДПР Жириновски. След него ще говори представител на групата „Наш дом Русия“. Добре звучи, а? Впрочем откъде идва вашият прякор — Бурбона? От марката уиски или от френската кралска династия?

— Не знам. Веднъж в спортната школа след един спаринг треньорът ми каза: „Ама че си бурбон!“^[1] И оттам тръгна... Несериозен човек сте, Александър Борисович.

— С това се различавам от вас.

— Не изпитвате никакво уважение към мен.

— Естествено. За какво да ви уважавам?

— Смятате, че няма за какво?

— В най-добрия случай мога да се сетя за някои качества. Волевия характер, да речем. Предаността към идеите на бандитското братство. Но едно е да признаваш, а съвсем друго — да уважаваш. Впрочем за какво избиване говорите? Кой ви избива?

— „Бялата стрела“. Само не се преструвайте, че нищо не сте чували за нея.

— Чувал съм. Дори нещо повече, ние се занимавахме с това дело^[2]. Мит, нищо повече. Никаква „Бяла стрела“ няма и никога не е имало. Вие сами се избивате помежду си. Ако това беше възложено на спецчастите на МВР или на ФСС, досега и помен нямаше да има от вас. Никой нямаше да остане. Известни са ни всичките ви бази и явки. И почти всичките ви афери. Досиетата ви пращат от оперативна информация.

— И защо не ни довършите?

— Законът си е закон. Оперативните и агентурни сведения не се приемат от съда за доказателствен материал. А истински доказателства обикновено се намират трудно. Затова сега разговаряме с вас тук, а не в следствения арест на Бутирка или на „Матроска тишина“. И още

нещо — за какъв компромис настоявате? Компромис на кого с кого? На властта с бандитите?

— Да — потвърди Бурбона. — В съвременния бизнес има проблеми, които властта по принцип не може да разреши. И с тях се заемаме ние. Или пък „безогледните“. Как ги решават те, много добре знаете. А ние смятаме, че всеки, дори най-сложният проблем, може да бъде проучен, да се стигне до споразумение, да се избегне насилието и безсмисленото проливане на кръв. Опитахме се да обясним това на властите. Не получихме отговор. И аз бих искал да разбера защо.

— Ще се опитам да ви обясня — започна Турецки. — Да се избегне проливането на кръв — чия? Насилието — над кого? Да не ни смятате за глупаци, които ще повярват, че бандитският събор някога се е интересувал от кръвопролитията, предизвикани именно от куршумите и ножовете на вашите наемници и охранители? Вие подлагате на насилие всички наред — от големия бизнесмен до самотния старец или собственик на някоя приватизирана дупка! Стига, Николай Иванович! Вас ви тревожи единствено собствената ви кръв, собствената ви безопасност, вие изпадате в ужас от безогледните безчинства, които се разпростряха и над самите вас. Предлагате ни компромис? Не, вашите сигнали са само отчаян вик за помощ, за защита от закона, от нашия закон, който вие цял живот сте нарушавали. И ето какво ще ви кажа: законът ще ви защити. Както всеки гражданин. И нищо повече. Но и не по-малко. Така мислят всичките ми колеги. И точно затова досега не сте получили никакъв отговор и няма да получите.

Бурбона се замисли. После попита:

— Искате ли още бира?

— Не, благодаря.

— Нещо друго?

Я виж ти! Турецки за секунди побесня от наглостта на този изрод, уверен в правото си да се разпорежда с чуждия живот. Но се въздържа.

— Вие сте длъжен да изпълните предсмъртното ми желание, нали? Добре тогава, отговорете ми кой ви поръча убийството на Очиларя?

— Никой.

— Значи сам сте решили? Защо?

— Разкриха го.

— Кой ви даде бръмбара, който Очиларя трябваше да пъкне на Никитин?

— Един човек.

— И вие не го познавате?

— Той ми предаде поздрав от мой приятел в Щатите.

— От Кореяца? Но той лежи в затвора в Атланта.

— В Щатите имам много приятели.

— Откъде разбрахте, че Очиларя е разкрит?

— От бръмбара.

— Подслушвателните устройства с такъв радиус на действие изпращат импулсни сигнали. Дори да сте намерили честотата, нищо не бихте могли да дешифрирате. Значи сте лепнали на Никитин свой бръмбар? А какво направихте с другия?

— Бързо се ориентирате. Изхвърлих го.

— А на възложителя сте казали, че Очиларя се е издънил и се е наложило да го очистите?

— Да.

— Защо подменихте бръмбара?

— За да знам какво става.

— И защо ви трябваше да знаете?

Бурбона не отговори, стана и влезе в салона, като остави Турецки под надзора на доbermanите. След малко се върна, сложи на масичката един касетофон и го включи:

— Господин Дорофеев? Обажда се Шпилер. Добро утро.

— Радвам се да ви чуя, господин Шпилер.

— Току-що при мен беше господин Никитин, американец. Утре излита за Москва. Помоли ме да ви се обадя и да ви предупредя за визитата му, което всъщност правя. Той има някакво сериозно предложение.

— Какво е то?

— Не го попитах. Искане да вложи във вашата банка сто двайсет и четири милиона долара. Тези пари вече

постъпиха по негова сметка при нас. Преведени са от Чеиз Манхатън банк.

— Това наистина е сериозно предложение.

— Радвам се, че мога да ви препоръчам такъв солиден клиент. Ще намерите ли време да го приемете?

— Веднага щом пристигне в Москва...

Бурбона спря записа и обясни:

— Сто двайсет и четири милиона в зелено. Не можем да допуснем да ни подминават в такива сделки.

— Узнахте ли каква точно е сделката?

— Не.

— А какво стана с бръмбара?

Бурбона сложи друга касета и я пусна:

— Радвам се да се запозная с вас, господин Никитин. Директорът на франкфуртския филиал на Дойчебанк господин Шпилер ме предупреди за вашето пристигане. Посочи ми сумата, която възнамерявате да инвестирате в нашата промишленост, и каза, че тези пари вече са постъпили по ваша сметка в Дойчебанк. Доколкото разбрах, той ме е уведомил за всичко това по ваша молба.

— Точно така.

— Заповядайте, моля. Настанете се удобно. Ще пиете ли нещо?

— Не, благодаря. С кола съм.

— Може би кафе?

— Няма нужда, благодаря. Благодаря ви и задето изпратихте своите хора да ме посрещнат. Наистина, ние някак се разминахме.

— Никого не съм изпращал да ви посрещне. Непременно щях да изпратя, но не знаех с кой полет ще пристигнете.

— Ами тогава младият мъж, който е дал... Впрочем няма значение.

— И така, слушам ви. За бога, господин Никитин, моля да не пушите, ако това няма да ви затрудни особено. Не съм добре с гърлото и изобщо не понасям тютюневия дим. Както виждате, тук дори няма пепелници.

— Извинете, не знаех. Разбира се, че няма да пуша.

— И така...

Пауза.

Сигурно точно тук е написал: „Подслушват ни“, помисли си Турецки.

Когато разговорът на Дорофеев и Никитин завърши, Бурбона понечи да изключи касетата, но Турецки попита:

— А по-нататък какво става?

Бурбона сви рамене.

— Нищо особено — но не спря записа.

Очевидно бръмбарът се включваше само при звука на гласове, паузите между разговорите се отбелязваха с кратко щракане.

— С какво мога да ви услужа, господине? Стая ли искате?

— Да. По възможност апартамент. За един месец.

— Няма проблем. Паспортът ви, ако обичате.

— Имате ли охраняем паркинг? Бих искал да оставя колата си.

— Слезте долу. А междувременно аз ще оформя документите. Кажете, че сте от номер шестстотин трийсет и четвърти. За нашите клиенти паркингът е безплатен.

Щракане.

— Оттук, господине... А там е изходът. Най-добре през двора, по-близо е.

— Да ви оставя ли ключовете?

— Не-не. И заключете колата.

Щракане.

— Ей, човече, я погледни тая работа тук! Чуваш ли какво ти казвам? Купи я, евтино я давам. Само за двайсетачка, чиста аванта!

— Но това е тухла. Дори половинка.

— Тухла, ама каква — за подложка! Огнеупорна, счупване няма. А не се стискай де! Двайсетачка, какво й плащаш! Спасявай ме, братле!

— Парите ми са само в банкноти по петдесет хиляди рубли.

— Няма нищо. Ще ти върна. Дай петдесетарката, ей сега получаващ рестото...

— Първо стоката.

— Каква стока? Та това е тухла. Дори половинка.

— Нали я купих.

— А? А-а! На, вземи. Шегаджия. А рестото сега ти го...

Пауза. Шум от падащо тяло.

— Задръж си рестото...

Щракане.

— Това пък какво беше? — попита Турецки.

— Дребен мошеник, от местните. Вася Бика.

— И Никитин го е убил?

— Не. Но ще полежи един месец в болницата.

Ах ти, Хари Никитин! За втори път вече през този ден Турецки се изненадваше от действията на непознатия. Същински полковник!

— А по-нататък какво става?

— Нищо особено. Настанява се в хотела, дава си сакото на химическо чистене. — Бурбона изключи касетофона. — Изпълних ли желанието ви?

— Да, благодаря.

— Да тръгваме тогава.

— Просто така? Без свещеник? Без барабан?

— Затваряй си устата! Шегичките бяха дотук, шибано ченге!

— Така ли? — насмешливо попита Турецки. — По-добре да беше казал на сивите си плъхове да не играят карти, ами да си гледат мониторите.

Бурбона пребледня и сякаш стана друг човек. Къде се беше дянал почитателят на Щирнер и любителят на Балзак?! Изправи се

заплашително, така изглеждаше още по-прегърбен, а в провисналите му като на горила ръце липсваше само дълга финска кама. Но преди да е успял да направи дори крачка към вратата, на терасата дотича пазачът, дежурещ при асансьора.

— Ченгета!

— Къде?

— Навсякъде! Специални части! Завардили са всички изходи!

— Колекторът също е блокиран — подсказа Турецки.

— Крият ли се? — попита Бурбона.

— Не! Най-нахално стоят! И чакат.

— Какво?

— Мен — отново се обади Турецки. — Ако след пет минути не сляза, ще ви атакуват. С теб е свършено, Бурбон.

— Аз съм чист!

— А Бицепса?

— Къде е Бицепса? Какъв Бицепс? Няма труп — няма дело.

— Но пазачите ти са тук.

— Че аз какво общо имам с тях? Охрана на дружеството. Аз тук съм само консултант.

— Е, при такива операции всичко се случва. Може случайно да те застрелят. Хората от спецчастите са млади, горещи глави. Схващаш ли ситуацията? Заповядай на плъховете си да изчезнат от пътя ми. Обуздай и помиярийте си. Доскоро, Бурбон!

Без да се обръща, Турецки влезе в салона, прибра от писалището портфейла, снимките на Никитин и документите си и се отправи към асансьора по празния, мъртвешки стихнал коридор. Дворът също беше празен. Турецки мина през вратата на пропускателна и се озова в здравата преградка на полковник Грязнов.

— Ех и ти, Саша! Бива си те! С тебе човек направо може да получи инфаркт! Целия МУР изправи на нокти. Как си?

— Добре. Само дето имам чувството, че съм се омацал в лайна до ушите.

Дотича Денис:

— Чичо Саша, когато онова говедо поиска да ви вземе часовника, направо щях да припадна. Край, мисля си, отиде връзката. Вие подавахте информация като същински Щирлиц. „Бронирана врата. Асансьор. Капак на пода. Колектор.“

Турецки свали от китката си металната каишка с часовник „Слава“ и я даде на Денис.

— Прибери си предавателчето.

Денис още не можеше да се успокои:

— А когато другият каза: „Ами. «Слава». Евтиния!“ Да знаеше само, че тази евтиния струва осем хиляди долара.

Към тях се приближи командирът на специалния отряд.

— Е какво, другарю полковник, отбой ли?

— Отбой. Връщайте се. Благодаря.

— Все пак да ги бяхме прибрали, а?

— Все някога ще ги приберем.

Баретите се пръснаха по колите. Ладите и бронирани джипове един след друг изчезваха в тунела към вътрешния двор, сподирени от погледите на служителите на външнотърговско дружество „Възход“, долепили лица към огледалните стъкла.

— Прибираш ли се? Или идваш с мен? — попита Грязнов-старши. — Наредил съм на моите хора да прегледат в компютъра всички произшествия през седмицата и да извадят ония, които имат някаква връзка с Норилск.

— Намериха ли нещо?

— Да.

— Непременно ще дойда, но по-късно — обеща Турецки. — А сега трябва да идем с Денис в Народната банка, при Дорофеев.

— Защо? — поинтересува се Денис.

— Да му дадем отчет. Нали е наш клиент. Трябва да го предупредим, че сделката му с Никитин е привлякла нездрав интерес от най-малко две страни.

— Едната е Бурбона. А другата?

— Онзи, който му е предал поздравии от Корееца и чийто бръмбар Бурбона е подменил със свой.

— Кой може да е това?

— Това е може би най-важният въпрос. Засега ще го наречем „мистър Хикс“.

— Е, добре, оправяйте се. — Грязнов-старши намести едрото си тяло върху седалката на служебния форд и замина. Турецки и Денис излязоха зад ъгъла, където той бе скрил малкия си фиат, в случай че се наложи да проникнат в сградата на „Възход“ и се започне престрелка.

— Моите момчета ходиха в „Космос“ — започна да разказва той, докато изкарваше колата на улица „Лесная“. — Разговаряха с камериерката. Тя решила да не дава самото на химическо чистене, а да го изчетка сама, защото е било съвсем леко изцапано. Започнала да го чисти и се убола. Карфицата била бодната откъм опаката страна на ревера, точно при извивката. Изхвърлила я в боклука. Така че сега Бурбона ще слуша какво си говорят скитниците на някое сметище. Разбира се, ако булдозерите не са я затрупали надълбоко под боклуците... Но най-важното е, че намерихме форда на Никитин. На платения паркинг във Внуково...

— Случайно ли го открихте?

— Как случайно? Специално го търсихме. Направих си такава сметка: ако не е заминал с колата, а е тръгнал с влак или самолет — значи е оставил форда някъде. Обиколихме всички гари и летища. И го намерихме. Оставил го е преди два дни, в петнайсет и трийсет. Разбрахме го от копието на квитанцията. А в осемнайсет от Внуково излита самолет за Норилск. Полет хиляда двеста четиридесет и седми. Но сред пътниците нямаше Никитин.

— Сигурен ли си? — попита Турецки.

— Да. Момчетата на два пъти провериха списъка. Дори го преписаха за всеки случай. Няма нито един Никитин... Какво ще кажете?

Турецки не отговори. Като видя намръщеното му лице, Денис реши да не го пита повече, за да не му пречи да мисли. Но Турецки се бе сетил за нещо съвсем друго.

Зад прозорците на колата се нижеха многолюдни тротоари, редици от магазинчета, претъпкани с вносни дреболии, сергии с книги, вестници, плодове, цветя, тоалетна хартия, цигари и всевъзможни други стоки. Примамливо сияеха рекламите на ресторанти и барове, авторитетно проблясваха на слънцето с бронза и позлатата си фирмените табели на банки и големи търговски предприятия. В Москва цареше оживление, сякаш градът се бе пробудил от дългогодишен сън. По улиците й вече го нямаше онова мъртвило, което навремето изненадваше неприятно всеки чужденец. В сравнение с чистите тротоари на европейските градове, а дори и със затрупания с боклуци, задимен и прашен, но оживен по всяко време на денонощието Кайро, Москва изглеждаше направо жалка. Но както един архитект

вижда зад пищната фасада конструкцията на сградата, така и Турецки долавяше зад уличното оживление зловещата сянка на Бурбона и приятелите му от престъпния свят.

Да, всичко бе изкупено, разграбено, поделено и подчинено, здраво свързано едно с друго от наглата корупция и престъпността. От най-дребния търговец, собственика на павилион за закуски, който плащаше рекет на Бицепса, до бившия и.д. главен прокурор на Русия, който сега гледаше света през решетките на Лефортово, дори до големия политик Станкевич, обявен за федерално издирване. И ако тези престъпни връзки, обхванали цялата конструкция на живота в нова Русия, изведнъж изчезнеха, може би наистина всичко щеше да рухне и да погребее под развалините си плахата надежда за по-хубави времена? Не, едва ли. Вероятно за секунда щеше да се поразклати, да изохка като човек, на когото вадят прогнил зъб, и животът щеше да продължи. Самотният саксофонист в подлеза ще престане да се озърта страхливо, банкерът ще захвърли в килера ненужната му вече бронирана жилетка.

Но и това не може да стане отведнъж. Трябва да се оре и да се оре. Години наред. Десетилетия. И за онзи, който върви след плуга, има само една утеха: окото му се плаши, но ръката му е твърда.

„Господи, дай ми мъдрост и сила да направя онова, което мога да направя, да не се захващам с онова, което не мога, и винаги да виждам разликата между двете...“

Денис спря колата до плътната желязна ограда на Народната банка и каза:

— Пристигнахме.

---

[1] Бурбон (диал.) — надут грубиянин. — Б.пр. ↑

[2] Виж романа на Фр. Незнански „Синдикатът на килърите“. — Б.р. ↑

3.

Из оперативния бюлетин на МВР на РФ:

На 19 юли т.г. в 5 ч. и 30 мин. сутринта е избухнала експлозия в машинното отделение на товарния кораб „Восток-5“, тип ледоразбивач, стоящ на външен рейд в Мурманското пристанище. Товарът е бил хранителни продукти за гр. Дудинка и гр. Норилск в Красноярския край. Корабът е трябвало да отплава сутринта на 20 юли т.г. и да осигури проходимост по Северния морски път на многотонажни хладилни съдове и товарни кораби, натоварени с продукти за гр. Норилск.

Според заключението на специалистите от експертно-криминологичния отдел на Мурманското управление на вътрешните работи в машинното отделение на ледоразбивача „Восток-5“ е било заложено взривно устройство с часовников механизъм, равняващо се по мощност на 400 грама тротил.

Човешки жертви няма. Двигателите на кораба са фактически унищожени. При взрива в кърмовата част се е образувала пробойна, но благодарение на експедитивните действия на екипажа течът е бил спрян и корабът се е задържал над водата. По-късно е откаран на буксир в доковете на Мурманското пристанище, където в момента чака за ремонт... Анализът на материалите на оперативно-следствената група дава основания да се предположи, че взривното устройство е било внесено на борда от носач по време на товаренето или от външен човек, който се е възползвал от липсата на сигурна охрана на територията на пристанището. В момента тази версия се проверява...

Из оперативния бюлетин на Главното управление на вътрешните работи, гр. Москва:

На 20 юли т.г. в дежурната част на ГУВР бе получено телефонно съобщение от капитана на самоходния шлеп СТ-34, превозващ пясък от Южното речно пристанище в гр. Химки, че в 14 ч. и 20 мин. моряците от неговия екипаж са извадили от Москва-река в района на „Краснопресненска крайбрежна“ труп на неизвестен мъж с дълбока рана в тилната част на главата. Пристигналата на шлепа оперативно-следствена група е установила, че в джобовете на убития няма документи и пари, но в панталона е намерен ключ с халка и номер от хотел „Русия“, стая 1166.

Както е пояснила дежурната служителка от рецепцията на хотела, в тази стая на 19 юли т.г. се е настанил гражданинът Олег Яковлевич Кузнецов, пристигнал в командировка от гр. Норилск в Красноярския край. Администраторката и камериерката са разпознали в убития гражданина Кузнецов. В показанията си камериерката на етажета е заявила, че предишната вечер около 23 часа гражданинът Кузнецов е излязъл от стаята си с непознат мъж, който не е гост на хотела, и е казал, че отива да изпрати приятеля си, ще се върне след петнайсет минути и затова няма да й остави ключа. Но до края на смяната й Кузнецов не се е завърнал.

Според заключението на съдебномедицинската експертиза смъртта на О. Я. Кузнецов е настъпила в резултат от силен удар в тилната част на главата с тъп предмет (вероятно дръжка на пистолет). Времето на смъртта е определено между 23 и 24 ч. на 19 юли.

На запитването, изпратено по факса до УВР на гр. Норилск, се получи следният отговор: О. Я. Кузнецов, род. през 1954 г., минен инженер, женен, с две деца, жител на гр. Норилск, е председател на стачния комитет на миньорите. На 18 юли т.г. е заминал с вечерния полет за

Москва по повикване на председателя на обединения комитет на свободните профсъюзи в Русия. В секретариата на обединения комитет не бе открито копие от телеграма с таква повикване, а председателят и неговият заместник твърдят, че никой от тях не е викал Кузнецов в Москва.

В обединения комитет характеризираха О. Я. Кузнецов като талантлив организатор и волеви човек с голям авторитет сред миньорите и металурзите в концерна „Норилски никел“. Той е заемал умерена позиция. Благодарение на неговото влияние и авторитет преди първия тур на президентските избори, както и между първия и втория тур, са били избегнати стачни действия на норилските миньори, за каквито са настоявали част от най-екстремистки настроените членове на стачния комитет.

По описание на служителките от хотел „Русия“ — администраторката и камериерката — е бил изготвен портрет на неизвестния мъж, с когото О. Я. Кузнецов е излязъл от стаята си. Засега той не е идентифициран...

Из телекса на агенция „Интерфакс“:

Ще има ли стачки в Норилск? Днес се състоя съвместно заседание на стачните комитети на норилските миньори, металурзи и строители. С мнозинство бе прието решение да се обяви стачна готовност по всички рудници, строежи и предприятия на Норилския минно-металургичен комбинат „А. П. Завенягин“, които влизат в концерна „Норилски никел“. Исканията на трудещите се от запоярния град са: незабавно да им бъдат изплатени всички дължими заплати, да бъде осигурено редовно снабдяване на Норилск с хранителни продукти, решително да се засили борбата с престъпността. Последната точка от резолюцията е била внесена след вестта за убийството на председателя на стачния комитет на миньорите О. Я. Кузнецов, извършено в Москва. В случай че бъде обявена обща стачка, ръководителите на стачните комитети не

изключват вероятността стачниците да предявят освен икономическите си искания и политически: оставка на правителството на Черномирдин, тъй като то не е съумяло да спре общия спад в производството и понижаването на жизнения стандарт на трудещите се, както и заради безсилието му да въведе ред в страната...

Из вестник „Комерсант дейли“:

За последните три дни курсът на акциите на „Норилски никел“ падна 2,2 пъти. Ако стачната готовност, за която е взето решение в Норилск, прерасне във всеобща стачка, катастрофалният спад на акциите на „Норилски никел“ неизбежно ще продължи...

Из седмичника „Икономически вестник“:

Странен търг. На 23 юли т.г. Държавният комитет по имуществото на РФ обяви открит търг за концесия за разработка на Имангдинското находище на медно-никелови руди, което се намира на 120 км северно от Норилск. Единствената заявка за участие в търга е подадена от дъщерна компания на Народната банка. Очевидно предложената от нея стартова цена в размер на 24 млн. щ. долара ще остане непроменена, тъй като други претенденти за получаването на концесията няма и едва ли ще се явят за един месец, какъвто е обявеният срок за подаване на заявките. Традиционните конкуренти на Народната банка като Менатеп, Инкомбанк, Мостбанк и др. фактически не проявиха интерес към търга, макар че изпратиха свои наблюдатели.

Както заяви генералният директор на Народната банка господин Дорофеев, концесията за разработването на Имангда, която банката се стреми да получи, е за

чуждестранен инвеститор, чието име ще бъде оповестено след официалното обявяване на резултатите от конкурса.

История: геологопроучвателните работи в Имангда бяха започнати през 1958 г. и значително разширени през 1960 г., когато Норилският минно-металургичен комбинат, част от концерна „Норилски никел“, преживяваше остра криза за руда във връзка с изчерпването на старите находища „Норилск-1“ и „Норилск-2“. За остротата на тази криза говори фактът, че през 1960 г. бе публикувано постановление на министерския съвет на СССР за замразяване на производството на предишното му ниво, което, както е известно, представлява първи етап към закриване на предприятието. Положението бе усложнено от факта, че Норилският минно-металургичен комбинат е единственото предприятие в Норилск, а неговото затваряне поставяше на дневен ред въпроса за съществуването на целия град, чието население е над 120 хиляди души. При пробните сондажи, проведени в Имангда от Норилската комплексна геологопроучвателна експедиция, бе открита интрузия до пръснати в нея медно-никелови руди, близки по състав до бедната на метал скална маса от находищата „Норилск-1“ и „Норилск-2“. През 1961 г., след сензационното откриване на най-богатите залежи от медно-никелови сулфидни руди в Талнах, в непосредствена близост с Норилск, проучвателните работи в Имангда бяха прекратени.

В тази връзка интересът на анонимния чуждестранен инвеститор към имангдинското находище изглежда доста странен. Експертите на „Икономически вестник“ са единодушни, че той може да бъде оправдан само в случай, че бъдещият притежател на концесията разполага с някаква принципно нова технология за преработка и обогатяване на бедната медно-никелова руда, чрез която може да бъде произведена конкурентноспособна продукция. След консултации с водещи специалисти в областта на цветната металургия се оказва, че те не са чували за подобна

технология. Или такава изобръчение не съществува, или се държи в най-дълбока тайна...

ГЛАВА ТРЕТА
КРЪГЪТ НА РАЗСЛЕДВАНЕТО СЕ
РАЗШИРЯВА

1.

— Ало, Ню Йорк? Извинете, може ли да се обади Кейт Уилсън?

— На телефона.

— Здравей, Кейт. Обажда се Александър Турецки.

— Алекс?! В Ню Йорк ли си?

— Не, в Москва.

— Но защо те чувам така ясно? Разправяли са ми, че там у вас било по-лесно да те чуят ако викаш, отколкото ако се обаждаш по телефона!

— Това беше едно време.

— Здравей, каубой! Радвам се да те чуя. Как си?

— Защо пък каубой?

— Не си ли? Тогава рейнджър? Често си приказваме за теб. Джеймс Бонд без право на убийство! Разправят, че си имаш проблеми?

— О, Господи! Ти пък откъде знаеш? Да не са го съобщили по Си Ен Ен?

— Ние си имаме собствена информационна служба. Казвай сега защо се обаждаш, Алекс.

— При нас тук изникна цяла купчина зелено, неколкостотин пари. Случайно да искаш да се наведеш и да ги събереш? Ама защо се смееш?

— Смешно го каза. Зелено, пари. По принцип „пари“ е събирателно. Да кажеш „едни пари“ на английски е все едно на руски да кажеш „един клеци“.

— А как казват у вас един долар?

— Точно така го казват. А ако се плаща на ръка — „кеш“. Защо, да не би да ми предлагаш работа?

— Нещо такова. За около една седмица.

— Ммм, доста съм заета.

— А малко допълнителни пари кеш зле ли ще ти дойдат?

— Парите никога няма да ми дойдат зле. Да не би да си забогатял, че можеш да си позволиш да наемеш лейтенант от нюйоркската полиция?

— Ти колко получаваш?

— О, Алекс! У нас в Щатите подобни въпроси се смятат за неприлични.

— Но аз не живея в Щатите, а в Русия.

— Ще ти кажа: пет хиляди на месец. А ти?

— Може ли да премълча?

— Аха, значи и у вас не се говори открито по този въпрос?

— Открито ли? Не. Боя се, че неприличен ще ти се стори отговорът.

— И все пак?

— Малко над двеста.

— На ден?

— На месец.

— Шегуваш ли се?

— Де да беше така! Но на теб ще ти плащаме по триста на ден.

Плюс разходите.

— Ще се разориш.

— Плаща клиентът ми. Това няма да го разори.

— Двеста на месец. Разстрои ме, Алекс. А по баровете на Гармиш плащаше и моите сметки, сякаш си внук на Хенри Форд. Защо ти сам не свършиш тази работа и не вземеш по триста на ден?

— Нямам време. Нещата тук се развиват твърде бързо.

— И държиш аз да се заема с това?

— Много, Кейт. Нямам към кого друг да се обърна. Може някой ден и аз да ти направя услуга.

— Надявам се да не ми се наложи.

— Кой знае. Връзките между нашите страни се разширяват не с дни, а с часове.

— Мафиотските, нали?

— Именно за тях говоря.

— Каква е работата?

— Вземи си химикалка и пиши.

— Ще включа на запис. Диктувай.

— Хари К. Никитин. Игор Константинович. Натурализиран гражданин на САЩ. Адрес: Южноафриканската република, Претория, Парк лейн, двеста дваайсет и четири. Ръководител на Северната геологопроучвателна експедиция. Петдесетгодишен. А ето и

въпросите. Семейно положение: има ли жена, деца. Коя е жена му, колко са децата и на каква възраст. Отношението към съпругата и децата. Пристрастия: алкохол, наркотици, жени, хазартни игри. Етапите на кариерата му. Положението в работата сега, взаимоотношенията с колегите. В медиите изтече информация, че в ЮАР е открито голямо находище на медно-никелови руди. Докъде е стигнала работата по цялостното проучване, изчислени ли са запасите. В началото на юли Никитин е заминал за Ню Йорк, оттам за Франкфурт на Майн, сега е в Русия. Споделял ли е с някого плановете си преди заминаването. Материално положение. По негова сметка в Народната банка са преведени сто двайсет и четири милиона долара...

— Сто двайсет и четири милиона?!

— Точно така. Обяснил е, че от дълги години играе на борсата. Негов посредник на нюйоркската фондова борса е Рей Мафърти. Въпроси: клиентелата на Мафърти, връзки с руската мафия. Поспециално — с обкръжението на Иванов-Корееца. Доколко успешни са били борсовите операции на Никитин.

— Това е трудно. Търговска тайна. Трябват ти документирани сведения, така ли?

— Не. Просто информация.

— Това е по-лесно.

— И последното. От седемдесет и осма година до края на осемдесет и трета Никитин е живял в Ню Йорк. Автор е на книгата „Наказателна психиатрия“. Възможно е да е бил сътрудник на „Гласът на Америка“ или на радио „Свобода“. След това пет години е работил в Канада, участвал е в геоложки проучвания.

— Къде? Канада е голяма.

— Не се знае. Това можеш да научиш в Претория. Въпросите са същите: какво е правил, връзки, начин на живот, кариера. Май много те натоварих, а?

— До ватерлинията. За кога ти трябва информацията?

— За вчера. Още сега ти изпращам аванса. Продиктувай ми номера на банковата си сметка.

— Ще ми платиш всичко наведнъж, когато получиш отчета. Ще ти го пратя по факса. Имам домашния ти телефон.

— Но аз нямам факс.

— Тогава по Интернет.

— Нямам и компютър.

— Но как живееш?

— Как, като всички останали. У нас казват: живея си като в приказка — колкото по-нататък отиваш, толкова по-страшно става.

— Винаги съм твърдяла, че руснаците са велик народ.

— Приятно ми е да го чуя. Но все пак какво те кара да мислиш така?

— Как какво? Живеете без факс, без компютър, без пари, а все се шегувате.

— Нищо друго не ни остава. Давам ти факса на агенция „Глория“, сега работя за тях. Успех, Кейт. Пази се.

— Ще се видим ли в Гармиш?

— Не съм много сигурен. Но все някога ще се видим. Доскоро.

— Чао, мистър Бонд!

Турецки включи телефонния високоговорител и подаде слушалката на Денис Грязнов:

— Обади се във Франкфурт на Ханс Юнге.

— И какво да му кажа? Да го помоля да работи за нас при същите условия?

Турецки сви рамене.

— При него май няма да мине.

— При Кейт Уилсън мина.

— Американците са авантюристи. А немците са си немци. За тях редът е над всичко.

— Ordnung ist Ordnung...

— Именно...

Без да се почука, вратата на директорския кабинет в агенция „Глория“ се отвори и на прага се появи шишкото с червената тениска — младият бог на компютрите Максим.

— Ами такава... Влязох днеска в Народната банка да огледам няма ли нещо ново. И... с една дума, цялата информация по „Трейдинг интернешънъл“ е извадена от компютрите.

— Как така — извадена? — не разбра Турецки.

— Ами така. Изтрита.

— Започва да става интересно — коментира Грязнов-младши.

— Не, опасно — възрази Турецки. — Много опасно. Слушай, Макс, можеш ли по някакъв начин да разбереш дали някой, освен теб е

влизал в компютрите на Народната банка? Външен човек имам предвид?

— Шареше там някакъв тъпанар. На два пъти се натъквах на него.

— Как разбра?

— Имате ли някаква представа какво е „UNERASE“ или „UNDELETE“^[1]?

— Ни най-малка — призна Турецки.

— Тогава е излишно да ви обяснявам. Но че някой е тършувал, съм сигурен.

— А не можеш ли да узнаеш кой? Или поне откъде работи?

— Почти изключено — отбеляза Макс. — Няма начин да се разбере къде е. Например Льовин, питерският хакер, извлече от Ситибанк милион и половина долари. Банката е в Щатите, той — в Петербург, сървърът е бил финландски, а го арестуваха във Великобритания.

— Все пак са го арестували. Значи са го намерили, нали? Излиза, че по принцип може да се намери?

— Е, ще опитам. Може и да се получи.

— Ако разбереш нещо, веднага се обади — на мен или на Денис.

— Добре — кимна Максим и се върна при своя компютър.

— Свободни ли са момчетата, които държиш за охрана на особено важни лица? — обърна се Турецки към Денис.

— Да.

— Прикрепи ги незабавно към Дорофеев. Нека го охраняват. И най-добре ще е той да не ги забележи. Нито той, нито неговите хора.

— Мислите, че някой ще се опита да го убие, така ли?

— Не е изключено. За нас сега най-важното е да определим обекта на заплахата. Ако договорът на Народната банка с „Трейдинг интернешънъл“ е престъпна афера... Впрочем в това няма съмнение. Въпросът е дали Дорофеев е участвал в нея, или само са го използвали. От момента, в който е заповядал да се изчисти цялата информация за договора от компютрите, той остава единственият притежател на информация за тази сделка. Както казват в определени кръгове — подвижна мишена — и — отново мафиотски жаргон — може „да го сложат да спи на релсите“. С други думи, ще го убият и

никакво следствие не би могло да открие следите на тези осемдесет и четири милиона, източени на Запад чрез „Трейдинг интернешънъл“.

— А ако не се опитат да го убият? — попита Денис.

— Значи обектът на заплахата не е сред съучастниците или партньорите на Дорофеев, а някой друг. Следователно Дорофеев е участник в аферата. Ако е така, защо да го убиват? С такъв човек могат да се направят още много сделки. Не за милиони, а за милиарди.

— „Норилски никел“?

— Всичко е възможно. Ние разполагаме с твърде оскъдна информация. Гадаем. Така че още по-наложително е да се обадим на Ханс Юнге. Ти ще разговаряш с него. Той не знае руски, аз немски, а неговият английски не става за такива неща. Моят също. Ще проведеш разговора приблизително по следния план... Запиши си основните точки. Първо. Имаме всички основания да предполагаме, че „Трейдинг интернешънъл“, регистрирана във Франкфурт, е подставена фирма. Тук ще разкажеш всичко, за което ни съобщи Дорофеев: условията на договора, замъка с камината, ролс-ройса. Второ. Дейността на подобни фирми нанася сериозни вреди на герmano-руското търговско сътрудничество и по този начин засяга националните интереси както на Германия, така и на Русия. Трето. В борбата срещу подобен род дейност интересите на правозащитните органи на нашите две страни напълно съвпадат. Четвърто. Ние молим да предостави на наше разположение цялата информация, с която разполагат за фирмата „Трейдинг интернешънъл“: за президента ѝ Райнер и съучастника му Фогелщайн, за финансовото състояние на фирмата и движението на средства по нейните сметки, а ако нямат такава информация, да вземат мерки за нейното набавяне. Ако е наложително, до тях ще бъде изпратено официално запитване от Главната прокуратура на Русия или от Управлението за борба с икономическата престъпност при МВР на РФ.

— Ами ако поиска първо да изпратим документите?

— Ще му отговорим, че изготвянето на официално запитване може да отнеме известно време, през което престъпниците ще имат възможност да заличат всички следи.

— Какъв дипломат сте, чичо Саша!

— Хайде, звъни!

[1] Компютърни методи за възстановяване на изтрети данни. —
Б.пр. ↑

2.

„Московска кантора на Норилскснаб“...

От изненада Турецки се закова на място, изотзад в него се блъсна някакъв мъжага и го обсипа с псувни, лъхаше на алкохол. Друг път Саша би намерил какво да му отговори, нямаше да му остане дължен, но сега само махна с ръка и остана като закован на многолюдния тротоар, вперил очи в прашната табела зад стъклото. Колко пъти беше минавал по тази уличка — навремето „Жданов“, а сега бог знае как й беше името, сто, хиляда? И нито веднъж не беше забелязвал тая табела. Може би я бяха окачили наскоро? Какво ти наскоро — от времето боята под стъклото се бе напукала. Защо по-рано не я беше съгледал, а сега направо му се наби в очи? Ами естествено, в нея има думата „Норилск“. А напоследък при тази дума той наостряше уши и заемаше стойка като ловджийско куче.

И таз добра. Ето го „Детски свят“, отсреща е Кузнецкият мост. А тук, в тази олющена ъглова сграда, е Норилск.

Изкачи се по изтритите, почти хлътнали стъпала, влезе в кантората и сякаш тутакси се пренесе във времето с петнайсет-двайсет години назад. Това беше истинско едновременшно учреждение, без модерни мебели. Коридор с пластмасова облицовка, имитираща дъбова ламперия, претичващи от една стая в друга възрастни служителки с папки в ръце. Иззад вратите се чуваше звън на телефони и пресипнали от напъгане гласове:

— Мурманск! Ало... Кажете какво е положението с ледовете?... За какъв дявол задържате корабите?!... А без ледоразбивач не може ли?... Лошо... Лошо, казвам!

— Хатанга!... Чувате ли ме?... Ало, Хатанга!... Кога ще пуснете нашата пратка с яйца? Кога?! Вие сте луди! Та това са сто и седемдесет хиляди кори с пресни яйца! Ще им мине срокът на годност и ние ще ви предявим иск за нанесени щети!... Да-да, на вас, а не на господ бог! Два дни времето е топло и за нафтата трябваше да помислите вие, а не господ бог!

На площадката при завоя на коридора имаше чешмичка с течаща вода — глава на титан с чучурче, но без прикованото за него със синджир алуминиево канче. На масичката отстрани — подшити вестници: „Красноярски работник“, „Заполярна правда“. В тях бяха прибавени и най-новите броеве. Турецки се спря и ги прелисти. В последния брой на „Заполярна правда“ бе поместен репортаж за общото съвещание на стачните комитети на миньорите, минните строители и металурзите. През двете страници в средата на вестника минаваше заглавие с едри букви и закачливо съдържание: „Е, какво, момчета? Ще стачкуваме или не?“

Турецки се подсмихна: направо „Московски комсомолец“!

В края на коридора откри врата с табелка „Началник на Норилскснаб — Б. С. Николски“, почука, влезе и попита секретарката, която седеше зад един компютър и старателно бучкаше с пръст по клавиатурата:

— Тук ли е Борис Семьонович?

— Барух Соломонович. Борис Семьонович беше преди перестройката. Да, тук е.

— Аз съм от вестник „Нова Русия“. Попитайте го дали ще ми отдели десетина минути? Казвам се Турецки.

— Че попитайте го лично. Сигурно ще ви отдели. Той обича да говори с репортери.

— Може би все пак вие ще ме представите?

Тя сви рамене и натисна един бутон на интеркома.

— Дошъл е някакъв си Турецки от вестник „Нова Русия“. Ще го приемете ли?

— Нека влезе — чу се от апарата.

— Влизайте — каза секретарката. — Или искате и вратата да ви отворя?

Ама че мръсница, помисли си Турецки.

Зад бюрото в малкия кабинет седеше около шейсетгодишен пълен плешив мъж с червено, сякаш изгоряло от слънцето лице, облечен с бяла колосана риза със запретнати ръкави, вратовръзката висеше разхлабена. Сакото му бе праметнато на облегалката на креслото. На стената до вратата бяха монтирани клонести еленски рога, явно служещи за закачалка. На тях висеше черен къс кожух, под който бяха захвърлени високи кожени ботуши с козината навън.

Турецки реши, че са приготвени за всеки случай за спешна командировка до Норилск. На другата стена бе окачена в рамка голяма цветна фотография, направена през зимата: част от широк булевард между огромни масивни сгради с колонади, балюстради от балкони и архитектурни орнаменти. На една от сградите светеха с кървав рубинен отблясък също така огромни, явно двуметрови букви „СЛАВА НА“, който завършваше на друга сграда през булеварда — „КПСС“.

— Това Норилск ли е? — поинтересува се Турецки.

— Да. Началото на града, до завода. Заповядайте, седнете.

— Прилича на Ленинград. Тоест Петербург.

— Строили са го ленинградски архитекти. В края на четиридесетте години. Тогава половината от кадрите на „Ленпроект“ са били командировани в Норилск. До петдесет и осма. Именно те проектираха малкия Ленинград. Не сте ли ходили в Норилск?

— Не ми се е случвало. Много ли съм загубил?

— По-рано бих ви казал точно това. Но сега дори не знам какво да ви отговоря.

— Защо?

— Казват, че на земята имало седем входа за ада. Ако има и осми, той е в Норилск. Перлата на Заполярието. Прокълнат от бога град.

— И защо? — повтори Турецки.

— Работих там четиридесет години. Той ми даде щастието, той ми го отне. Двайсет и пет години живяхме с жена ми в пълно разбирателство и обич. После я хвана рак. Норилск е най-северният град в целия свят и с най-висок процент на онкологични заболявания. На второ място е Запорожието. Имаше един Николай Николаевич Урванцев. Чували ли сте за него?

— Полярният изследовател?

— Да. Целия си живот посвети на Таймир. За последен път идва в Норилск малко преди да умре. Когато заминаваше, помоли да го откараме на аерогарата не с кола, а с дрезина — по железопътната линия. Аз ходих да го изпратя. Почти през целия път мълча, а по едно време каза: „За да се построи всичко това, трябваше да се хвърлят два милиарда човечкочаса!“ Два милиарда! Това са четиридесет милиона човечкоживота. Дори да са двойно по-малко, пак щяха да са повече от

жертвите на Освиенцим и Бухенвалд, взети заедно. Та ето какъв е този град. Какво ви води при мен?

— Редакцията на „Нова Русия“ ми възложи да напиша обзорец материал за концерта „Норилски никел“ — започна Турецки, но нещо го възпря да продължи лъжата си. — Всъщност не е точно така. Норилск ме интересува по съвсем друга причина. Трябва да разбера какво става там в момента.

— Защо?

— Имам информация, че норилският завод е най-важната карта в голяма международна игра. Може би престъпна афера, но не съм сигурен. Именно това искам да си изясня.

— Значи не сте журналист. Така си и помислих.

— Аз съм следовател от Главна прокуратура. Но в момента работя за една детективска агенция. А от време на време сътруднича на „Нова Русия“. Да ви покажа ли документите си?

— Няма нужда. Вярвам ви. Старият евреин има набито око... Та значи какво става там ли? Дявол знае какво. Всичко тръгна наопаки с тая масова приватизация и пререгистрирането на завода като акционерно дружество, така и продължава към пълна съсипия. Всички са ни длъжници, и ние на всички дължим. А къде отива валутата за произведения никел? Никой не може да каже! Сега изведнъж се струпва толкова проблеми, сякаш бръкнахме право в кутията на Пандора. Преди изборите ни подхвърляха по някоя пара, а като минаха — ядец, нищо. По месец и половина хората не получават заплати. А сега е точно сезонът на отпуските. Министерството на финансите казва, че парите са преведени. Красноярск вдига ръце: нищо не сме получили. Кой лъже и защо, а? В Мурманск взривиха ледоразбивача „Восток-5“. Ремонтът ще трае най-малко три месеца. Значи зареждането с хранителни продукти за зимата отива по дяволите.

— Защо? — попита Турецки.

— „Восток-5“ — един от трите работещи ледоразбивача — трябваше да прокара път на корабите с нашите товари по Северния морски път. А в града още отсега няма захар, брашно, водка.

— И какво пият хората?

— „Розов ликьор“. Измъкват резервите отпреди десет години. Ужасна гадост. След две бутилки само от миризмата на рози започва да ти се гади. Е, с водката е малко по-лесно — наехме два товарни

самолета, ще я откараме по Енисей. Ами другото? Снабдителните бази са в Красноярск. А със самолети захарта ще ни излезе златна. На всичкото отгоре тук в Москва убиха Олег Кузнецов, председателя на стачния комитет на миньорите. Когато в Норилск разбраха за случилото се, хората направо полудяха. Ако бях от ония, дето си падат по световната конспирация, щях да кажа, че всичко това е работа на някои чужди спецслужби.

— А вие не допускате ли подобна възможност?

— Пълни глупости! Никакви врагове не са способни да ни струпат на главата толкова бели, колкото самите ние можем да си докараме с нашето руско нехайство и немарливост. Лесно е да се стовари на другите вината за всичко, много е удобно. А оттам остава само половин крачка до лова на вещици. И за Норилск отново ще тръгнат конвои по някой нов член петдесет и осми.

— Вие били ли сте в лагер?

— Опазил ме бог. Баща ми загина край Магадан, след като се върна от плен. Беше летец. Герой на Съветския съюз. Реабилитираха го посмъртно. Благодаря за доверието, другари, дано идете всички в ада... Ох, нещо се развълнувах. Дали да не ударим по една чашка?

— „Розов ликьор“?

— Не, с пиенето в Москва е по-лесно... — Николски извади от шкафчето на писалището си начената бутилка „Бял орел“ и две кристални чаши. Наля на Турецки и на себе си, кимна за наздраве и обърна водката в широко отворената си уста, пълна с метални коронки. Веднага си наля още.

— Благодаря, за мен стига толкова — спря го Турецки. — Трябва да свърша още някоя и друга работа.

— А аз с ваше разрешение... — Николски допи чашата и обърса с ръкав устните си. — Сигурно си мислите, че мутрата ми е такава червена от водчицата, а? Не, измръзнах още на младини, през януари петдесет и седма. В Норилск имаше черна виелица. Под минус трийсет градуса студ и вятър със скорост четиридесет и пет метра в секунда. Дванайсетбалов щорм по скалата на Бофорт. Три седмици бушува. Страшна работа. Обръщаше автобусите. А ние гасяхме пожари. Тогава ми окапа и перуката...

Турецки сложи пред него „Икономически вестник“ с материала „Странен търг“ и редакционната справка за Имангдинското находище.

— Хвърлете един поглед. Бих искал да ми кажете какво мислите по въпроса.

Николски внимателно прочете публикацията и с пренебрежение изпръхтя:

— Пълна глупост. Какво значи принципно нова технология и как може тя да се опази в тайна? От четиридесет години съм в цветната металургия, минах от помощник-майстор до заместник-главен инженер на завода. Новите технологии се създават с десетилетия. Ако наистина се работеше върху някакво революционно откритие, то за него щяха да знаят металурзите в целия свят. Тези разработки никога не са били засекретявани.

— С какво тогава може да се обясни интересът на този анонимен чуждестранен инвеститор към безперспективната Имангда?

— Е, не всичко с Имангда е чак толкова просто. Наистина проучванията там бяха прекратени след откриването на голямото находище в Талнах. Но що се отнася до безперспективността — това още не е изяснено. Теоретично там би трябвало да има руда. Богата жила. Както в Талнах, но с изход на повърхността. Някъде в началото на седемдесетте в Норилск работеше един млад геолог от Ленинград. Той доказваше, че Талнах и Имангда са едно рудно тяло. Настояваше сондажите да бъдат подновени, дори твърдеше, че бил намерил изхода на рудната жила. Проглуши ушите на всички, писа до ЦК, дори на самия Брежнев.

— И какво?

— Нищо. Нямаха време и желание да се заемат с въпроса. Рудата беше достатъчна. Имаше нужда от нефт и газ. Там хвърлиха всички сили и средства.

— И намериха ли?

— Нефт — не. Но газ намериха. Най-добре е да поговорите за всичко това с Владимир Семьонович Смирнов. Именно той правеше сондажите на Имангда, а после стана началник на експедицията. Сега е в пенсия.

— Къде живее?

— Там си е, в Норилск.

— Не се ли е върнал на континента?

— А къде да живее, като се върне? Това е проблемът на Севера — работи човек, спестява пари, включва се в някоя кооперация и си

купува апартамент в родното място. А децата растат, създават свои семейства и деца и се нанасят в този апартамент. А човекът така и си остава в Норилск. Виж, аз извадих късмет, пратиха ме в московското представителство, дадох ми служебен апартамент.

— Защо не си купите свой? Сега поне е лесно.

Николски тъжно се усмихна.

— И с какво? Големите пари от Севера са мит. Има, разбира се, блокове за полярниците, коефициенти за придобиване на общински жилища, но... Москва се смята за най-скъпия град в Европа и трети в света след Токио и Осака. Всъщност най-скъп град е Норилск. Сметнете само зимното облекло и обувките, храната. На макарони зимата не можеш изкара. Ами отпуските? Билетът до Москва струва над един милион. А за цяло семейство? А не можеш да не заминеш някъде през отпуската: децата имат нужда от слънце, море, от пресни зеленчуци и плодове.

— Още един въпрос — каза Турецки. — Акциите на „Норилски никел“ непрекъснато падат...

— Съвсем обяснимо.

— Какво трябва да се случи, че курсът им да направи рязък скок нагоре — да се повишат, да речем, сто пъти?

— Само чудо.

— И от какъв род може да бъде това чудо?

— Ами примерно казано, ако изведнъж се окаже, че онзи млад геолог е бил прав и Имангда се превърне във втори Талнах. При това не с жила на двукилометрова дълбочина, а на повърхността. Рудата да се добива по открития способ.

— Смятате ли, че това е възможно?

— Защо не? Чудото е непредсказуемо. Нали затова е чудо... Ако решите да ходите до Норилск, обадете ми се. Ще ви помогна да си извадите пропуск по-бързо. Нали там е гранична зона.

— Че с кого граничи Норилск? — удиви се Турецки. — С белите мечки и Арктика?

— Преди двацетина години затвориха града, въведоха граничен режим.

— Срещу шпиони?

— По-скоро заради скитниците. След завършването на сезонните работи оставаха там — окупираха всички колектори на

топлоцентралите.

— Значи чужденец не може да попадне в Норилск, така ли?

— По-рано — не. Сега, разбира се, е по-лесно. Няколко години там имаше финландци, строиха завод — впрочем по нова технология. Пристигат и разни чужди специалисти — немци, канадци, американци. Но пропуски им се издават чрез Министерството на външните работи. Голямо разтакаване.

3.

„Пропуски чрез Министерството на външните работи. Голямо разтакаване.“

Фордът на Никитин е във Внуково. Оставил го е в 15,30 ч., а в 18,00 е полет 1247 за Норилск.

Никитин не фигурира в списъка на пътниците.

Заминал е с чужди документи? Откъде ги има? И изобщо заминал ли е? Ако да, то с каква цел?

Имаше над какво да се мисли.

Ами ако се подходи откъм другата страна?

Млад геолог от Ленинград, доказал, че Имангда и Талнах са едно рудно тяло и настоял да се подновят сондажите. Дори писал до Брежнев.

Значи аз, Никитин, предполагам, че Имангда е един втори Талнах? И не просто предполагам, а съм съвсем сигурен, защото съм работил там. И дори май съм открил края на рудната жила на повърхността.

А после? После ме изгонват от страната. Що за странна прищявка на съдбата, кариерата ми е опропадена. И не само тя, а и целият ми живот.

Турецки намести цигарата си на ръба на пепелника и внимателно, за да не проскърца, отвори вратата на кухнята и отиде в гостната, където на разтегателния диван спеше Ирина. Вратата към стаята на Нина беше откритата, отвътре лъхаше някакъв особен уют, сякаш мирис на топъл хляб и варено мляко. Нина лекичко сумтеше, прегърнала плюшената си маймунка. Турецки пооправи свлеклия се на пода край на одеялото и се опита да вземе маймунката, но тя, без да се буди, я стисна в прегръдките си. Той се върна в гостната, намери опипом пластмасовата папка върху писалището и тръгна към кухнята, като избягваше да стъпва по скърцащите парчета паркет. Кой знае защо си спомни, че и Никитин има дъщеря, била е на три-четири години, когато са го лишили от гражданство. Интересно, дали му е позната

тази миризма на топъл хляб и мляко, дали някой му е казал: „Именно ти си параходът. Ти си нашият празник.“

Турецки взе ляво на борд, даде леко напред, мина шлюза, т.е. вратата, и хвърли котва до кухненската маса, където в пепелника тлееше недопушената цигара. Отвори балконската врата, за да се проветри кухнята. В далечината отляво светлините очертаваха контура на Кримския мост, просветваха редките улични лампи в Централния парк за отдих и култура. Мазно проблясваше долу Москва-река, по която в една такава тиха лятна нощ преди четири дни беше плавал от „Котелническа“ до „Краснопресненска крайбрежна“ трупът на норилския минен инженер Кузнецов.

Турецки разтвори папката с релефен отпечатък на фирмения знак на агенция „Глория“ и прелисти събраните в нея книжа. По-важните места в тях бяха отбелязани с яркожълт маркер.

РЕЗУЛТАТ ОТ ВЪНШНОТО НАБЛЮДЕНИЕ:

„23 юли. 14,20 ч. Обектът Пономарьов влезе в 4-ти вход на сградата на ФСС на «Лубянка». Излезе в 16,20 ч. Не е установено с кого се е срещал...“

Из записания разговор между Турецки и Ермолаев-Бурбона на 23 юли:

Турецки: Откъде знаете, че Очиларя е разкрит?

Ермолаев: От бръмбара.

Турецки: Подслушвателните устройства с такъв радиус на действие изпращат импулсни сигнали. Дори да сте намерили честотата, нищо не бихте могли да дешифрирате. Значи сте лепнали на Никитин свой бръмбар? А какво направихте с другия?

Ермолаев: Бързо се ориентирате. Изхвърлих го.

На полето — с почерка на Денис Грязнов пишеше: „Дорофеев е информиран.“

Бележка от екипа за подслушване:

„24 юли. 11,15 ч. Обади се неидентифициран мъж по директния телефон на Дорофеев.

Неидент. мъж: Какво е положението, Иля Наумович?

Дорофеев: Има новини. Ще ти се обадя след дваайсет минути...“

Из доклада на външното наблюдение:

„...24 юли. 11,35. Обектът Дорофеев излезе от Народната банка, придружен от охраната си. В 11,38 ч. телефонира от уличен автомат. Разговаря 4 минути. Абонатът и съдържанието на разговора не са установени...“

Из сведенията за И. К. Никитин, събрани от началника на отдела за охрана на Народната банка А. А. Пономарьов:

„...През 1974 г. е уволнен от Норилската комплексна геологопроучвателна експедиция (НКГПЕ) във връзка с възбуденото срещу него наказателно дело по чл. 70, ал. 1 от НК на РСФСР... В края на 1975 г. отново е съден по същия член. Изпратен е на изследване в института «Сербски». Установена диагноза: бавно протичаща шизофрения. С решение на народния съд в район «Октябърски», гр. Ленинград, е изпратен на принудително лечение в психиатричната клиника в гр. Чистополе. Изписан е на 30 май 1976 г. На 4 декември 1976 г. за написване и разпространение на книгата «Наказателна психиатрия» е осъден по чл. 70, ч. 2 от НК на РСФСР на три години лишаване от свобода с последващо изпращане в лагер за пет години. Наказанието си отбива в Пермска област. На 15 януари 1978 г. с решение на Президиума на Върховния съвет на СССР е лишен от съветско гражданство и изселен от страната. След пристигането си в Ню Йорк дава интервю за антисъветския вестник «Ново руско слово». (Приложено копие на публикацията)...“

Из интервюто на И. К. Никитин, дадено на Анатолий Лимбергер, репортер от вестник „Ново руско слово“:

Въпрос: Знаехте ли, че в западните медии бе подета широка кампания във ваша защита и в защита на вашите другари дисиденти?

Отговор: Носеха се подобни слухове.

Въпрос: Вярвахте ли, че тази кампания ще спомогне за вашето освобождаване? *Отговор:* Не.

Въпрос: При какви обстоятелства протече вашето изселване от страната?

Отговор: Взеха ме от работната площадка и без да ме връщат в лагера, както си бях по работни дрехи, ме откараха със затворническата камионетка на пермското летище. Качиха ме в един товарен самолет. След два часа самолетът се приземи на някакво военно летище. Преместиха ме в друг транспортен самолет. След още два-три часа, или малко повече, се приземихме във Франкфурт на Майн. Там представител на консулството ми прочете указа за лишаване от съветско гражданство и изселването ми от СССР, след което ме предадоха на представители на американските власти.

Въпрос: Докато пътувахте, разбрахте ли, че става нещо необичайно?

Отговор: Отначало реших, че ме връщат в Ленинград за ново дело, да ми лепнат още няколко години.

Въпрос: Според вас по какви обвинения можеха да увеличат срока на наказанието ви?

Отговор: В лагера не намирах за необходимо да крия възгледите си, че съм против съществуващия режим.

Въпрос: Кога разбрахте, че не ви водят за преразглеждане на делото?

Отговор: Когато излетяхме от Москва. Усетих го от промяната, която настъпи в отношението към мен у придружаващите ме войници. В очите им аз се превръщах от един жалък затворник в чужденец. Преди да се приземим във Франкфурт, те вече ми говореха на „вие“.

Въпрос: Възнамерявате ли и оттук да продължите борбата си за човешки права в СССР?

Отговор: Не.

Въпрос: Защо?

Отговор: Не виждам никакъв смисъл.

Въпрос: Не вярвате ли, че движението в защита на човешките права в СССР и усилията на световната общественост са в състояние да ускорят падането на комунистическия режим?

Отговор: Не. Той ще рухне едва когато се самоизяде...

Той започва да ми харесва, помисли си Турецки. Да, харесва ми. Казва си го направо: „Аз направих всичко, което можах, а сега вие се самоизяждайте. Ще се заема със собствения си живот. Но никога няма да ви простя, че ме изхвърлихте от родината ми като краставо коте. Ще дойде време, и ще ви пратя сметката за уреждане — Имангда. Вторият Талнах. Нещо повече от Талнах: рудата там може да се добива на повърхността, а не на двукилометрова дълбочина. Поднесох ви на тепсия това апетитно парче, но вие нямахте време. А сега ще намерите. Аз ще прокарам пътища, ще построя град, ще докарам стотици специалисти и нови машини. И ще продавам рудата си на Норилск. Ще диктувам цените. Ето как ще платите за прекъснатата ми кариера, за разрушеното семейство, за осакатения от изгнанието живот. Сметката е пред вас, господа! Ще платите!“

Да, ама и аз ще плащам, помисли си Турецки. И Ирина, Нина, Костя Меркулов, Грязнови. Всички ние. А за какво? Задето всеки поотделно беше против, а всички заедно — „за“. За влизане в партията имаше опашка, записваха се да чакат като за кола. Псувахме Брежнев в кухните си, а не по площадите. И заради бащите си ще плащаме. И заради себе си. А децата, дори внуците ни — ще плащат заради нас. Прав е Никитин. Разбира се, че е прав. Същински полковник!

И така, какво се получава в крайна сметка? Аз, Хари К. Никитин, получавам без никаква конкуренция концесията за разработването на Имангда, после изкупувам на безценица акциите на „Норилски никел“, а накрая изваждам пред смаяната публика чудото: втория Талнах — Имангда. Акциите скачат сто пъти, продавам ги и със спечелените

десет милиарда долара построявам град. Ще ми стигнат ли тези пари? Навярно ще ми стигнат.

Но!

Имангда не е просто коз асо, извадено от ръкава. За да се взриви борсата, не е достатъчно само да се каже, че Имангда е втори Талнах. Трябва и да се докаже. И то с много сериозна документация.

А разполагам ли с нея? Би трябвало. Описания на геоложките маршрути, образци от рудата, ако действително съм я намерил, резултати от анализите. Разбира се, предал съм ги в архива на експедицията, бил съм длъжен да го направя. Но сигурно съм си оставил копия от всичко. И сега тези доказателства трябва да са в Петербург, у бившата ми съпруга, или там, където съм живял след развода.

Но тогава защо моят форд е на паркинга във Внуково, а не на Ленинградската гара?

Дали пък моят архив не е изчезнал, докато са ме лашкали по психиатриите и лагерите? Или пък е бил конфискуван с издадените от Самиздат екземпляри от моята книга, а после е бил откаран в „голямата къща“ на „Литейна“? В такъв случай всички документи са загубени завинаги, оттам само дяволът може да ги измъкне.

Следователно трябва да замина за Норилск...

В кухнята влезе Ирина, сънена, с наметнато върху нощницата леко халатче, с бледо лице, което без грим изглеждаше съвсем момичешко. Махна от бузата си падналия черен кичур коса и каза:

— Ама че е задимено, същински лисичарник! Няма ли да поспиш малко? Скоро ще съмне.

— Ще се наспя в самолета.

— Господи! Накъде пак те подкара дяволът?

— Към града, където се намира осмият вход за ада. В Норилск.

4.

Ако Норилск наистина беше осмият вход към ада, в самия град, изглежда, никой не подозираше това. Нямаше никакви външни признаци за подобна зловеща близост, с изключение на надвисналия над кварталите смог, който се виждаше отдалече — поне от петдесет-шейсет километра — през прозорците на електричката, свързваща града с аерогара Аликел. Смогът, невидим в самия град, но доловим по възкиселия привкус в устата, си имаше съвсем материалистично обяснение: металургичните заводи, които се точеха от изток на запад все по-близо към града, го опушваха със сероводородния си дим.

Спътниците на Турецки в електричката, излезли да изпушат с него по една цигара в коридора, му обясниха, че на изток са старите заводи: никеловият, обогатителната фабрика и леярските цехове, чийто строеж е бил започнат още в средата на трийсетте години и е бил продължен и завършен през войната; на запад пък са новите заводи, които изобщо не би трябвало да изпускат толкова много дим, ама на — димят ли, димят.

Едва ли бе останала област от бившия СССР, където Турецки да не беше ходил в командировка: от издъхващия лете от влагата и рояците комари Термез до обсипаната с въглищен прах Воркута, от европейски чистия Брест до стръмните, сякаш изгърбени улици на Владивосток, продухвани от океански бриз. Така че Норилск едва ли можеше да го изненада с нещо. И наистина: град като град, компактен, центърът бе строен по подобие на Санкт Петербург, а крайните квартали бяха пълни с безлични къщи от червени тухли и неодялан камък, с двуетажни тоалетни в дъното на просторните си дворове — както му разказаха, зимно време се натрупвал сняг точно до втория им етаж.

И все пак две неща му направиха впечатление. Първо, нямаше нито едно дърво, само тук-там се виждаше по някой хилав храст, изникнал сред тревните площи с някаква бледа трева, подобна на овес. Всъщност това наистина беше овес. Второто беше слънцето, което изобщо не залязваше. В полунощ норилското слънце се извисяваше

над Двореца на културата — Концертната зала в края на късия централен булевард, наречен, естествено, „Ленински проспект“, позлатяваше със студената си светлина покривите и прозорците на сградите, удължаваше сенките на хората по булеварда, след което започваше новата си обиколка по небето.

Такъв беше полярният ден. А каква ли беше полярната нощ?

Изглежда, всички в Норилск бяха побъркани на тема стайни растения. Във фойето и по коридорите на новия уютен хотел човек нямаше къде да се обърне от фикуси, кактуси и кичести китайски рози, през витрините на магазините и ресторантите се виждаха буйни водопади от аспарагус, виещ се бръшлян и най-различни други декоративни растения. Със зеленина беше украсен и малкият вестибюл на Норилската комплексна геологопроучвателна експедиция, която се помещаваше в една тухлена сграда в промишления район — на двацет минути път с автобус от центъра на града.

Началникът на НКГПЕ Андрей Павлович Шчукин, на когото Турецки се бе обадил предишната вечер, за да си уговорят среща, го чакаше в кабинета си, чийто прозорец гледаше към малък кръгъл площад. В центъра му се издигаше някакъв паметник, а на отсрещната страна пред висока административна сграда бяха паркирани няколко волги и един дълъг черен ЗИЛ.

Някога, много отдавна, един познат журналист — стара лисица в занаята — бе дал на Турецки полезен съвет, от който по-късно той често и почти винаги успешно се възползваше: „Ако искаш да предразположиш човека, при когото си отишъл по работа, никога не подхващай веднага деловия разговор. Ако в стаята или кабинета му виси картина, попитай го за нея. Видиш ли на масата или на бюрото книга, поинтересувай се каква е, дали му харесва. Изобщо говори, за каквото ти хрумне, но не започвай с работата...“

По стените в кабинета на началника на експедицията нямаше картини, само някакви схеми и графики, не съгледа и книга на бюрото му. Ето защо, след като се здрависаха, Турецки кимна към прозореца и попита:

— Какво е това отсреща?

— Административната сграда на концерна „Норилски никел“.

— Аха, може да се наложи да поискам среща с генералния директор.

По суховатото лице на Шчукин се мярна усмивка.

— Ще ви бъде по-трудно, отколкото с мен. Графикът му е запълнен по минути за две седмици напред.

— А паметникът на кого е?

— На Авраамий Павлович Завенягин. Смята се за основател на завода и града. Личност с драматична съдба. Бил е директор на Магнитка, после първи заместник на Орджоникидзе, но не успял да се издигне в службата, защото Орджоникидзе скоро умрял. Или е бил застрелян, както разправят. С една дума, Сталин казал: „Не издържа пламенното сърце на нашия скъп Серго.“ А Завенягин е бил човек на Орджоникидзе и изпаднал в немилост, по някаква случайност не бил арестуван и застрелян. Изпратили го за началник на строежите в Норилск. Предшественикът му бил разстрелян за провалени срокове, същата участ очаквала и Завенягин, но той се справил със задачата. Съумял да ускори хода на строежа и преди войната били изкарани първите товари никел. А никелът е бил страшно необходим за направата на танкови брони. По същото време някакъв английски вестник писал, че Завенягин е най-големият специалист по използването на робски труд в Сибир. Сталин го върнал в Москва и го назначил за заместник на Берия по строителството. По-късно пък работил над атомната бомба с Курчатов, бил е заместник-председател на Министерския съвет... Но вие сигурно не се интересувате от историята на Норилск?

— Не, по-скоро от сегашното състояние — съгласи се Турецки.
— И най-вече от Имангда.

Шчукин се оживи:

— Какво по-точно? Аз съм работил там. През април седемдесет и първа година. Това беше първият ми полеви сезон в Норилск. Тъкмо бе организирана хидрогеохимическата група, на Имангда установявахме състоянието на находището. Как да ви го обясня по-разбрано? Пробивахме леда, вземахме проби от водата на различни езера, правехме анализ и по съдържанието на микроелементи в състава преценявахме вероятността водата да е в допир с рудни пластове. Този метод не е много точен, но отнема по-малко време и е по-евтин от другите. Така че ние го използвахме на Имангда.

— Случайно да познавате Никитин?

— Разбира се. И то много добре. Работеше в моята група. Познавам и Олга, жена му. Аз лично ги ожених.

— Как така? — зачуди се Турецки.

— Ами имаме едно мъдро книжле — „Инструкции за провеждането на геологопроучвателните работи“. В него пише: „При теренните проучвания в отдалечени или слабо населени райони ръководителят на геоложката група трябва да е готов, когато се наложи, лично да разрешава не само административно-стопанските, но и етичните, правните и други възникнали въпроси.“ При тези условия началникът на групата е като капитан на далечно плаване. Има право да легализира завещания, да заверява пълномощни, да издава свидетелства за раждане, дори да регистрира бракове.

— И те защо решиха да се женят в тундрата? Просто от някаква ексцентричност, така ли?

— Не. Появи се извънредна ситуация. Получихме заповед да се преместим в друг район, а Никитин трябваше да остане в Имангда. Той беше, както сега казват, вътре в нещата, опитваше се да докаже, че Имангда е по-богата от Талнах. Началник на експедицията по онова време беше Владимир Семьонович Смирнов. Той разреши на Никитин да остане и Олга се съгласи да му прави компания. Но по това време съществуваше една забрана — мъж и жена можеха да работят заедно само ако са съпрузи. И така те решиха да сключат брак.

— Излиза, че е било брак по сметка?

— Не, беше по любов — поне от нейна страна. Тя си е издействала и практиката в Норилск, за да бъде с него. По-късно, когато се върнаха в града, им издадоха нормален акт за граждански брак. Роди се дъщеря им. После заминаха в Ленинград. Не знам дали бракът им е бил щастлив.

— Развели са се. През седемдесет и шеста.

— Така ли? Жалко. Добро момиче беше — предана, безстрашна. Дори му завиждах за нея. Но какво да се прави, явно на тоя брак не му е било писано да просъществува.

— Какво представляваше Никитин? Що за човек беше?

— Защо казвате „беше“?

— Имах предвид какъв е бил на младини — уточни Турецки.

Шчукин се замисли. Стана от креслото, приближи се до прозореца и постоя известно време мълчаливо, загледан разсеяно в

площада, къпан от струите на внезапно рукналия дъжд. В това време Турецки го наблюдаваше внимателно — висок и сух, със стегната фигура, в плетен пуловер от дебела вълна, които преди трийсет години излязоха на мода благодарение на Хемингуей.

— Той беше фанатик. А Имангда беше неговата фикс-идея. Не знам как го е завладяла. Може би по време на практиката, когато работеше с архивите на експедицията. По онова време Имангда беше отдавна замразен проект, дори никой не си спомняше за него. Пък и имаше ли смисъл? След осемнайсет сондажа на голяма дълбочина нищо не подсказваше наличието на богата рудна жила. А Никитин се опитваше да докаже, че не е сондирано на правилните места. Упоритостта и силната му вяра бяха достойни за някоя благородна кауза, но за него всички, които не споделяха мнението му, бяха изостанали консерватори, кариеристи, некадърници. С една дума, врагове.

— Бил е демагог?

— В никакъв случай. Демагогът само приказва. А Никитин, трябва да му се признае, работеше. Четири сезона изкара на Имангда. На ден изминаваше по шейсет-седемдесет километра. Това е твърде много. По сипеи, блата, мочурища. Той сам свърши огромна работа, за която би бил нужен отряд от най-малко десет души. Това не може да се нарече демагогия. Никитин имаше една-единствена възможност да докаже, че е прав — да намери излаза на рудната жила на повърхността.

— И го намерил, нали? — подсказа Турецки.

— Във всеки случай представи образци от рудата. Според заключенията от анализите бяха напълно идентични с тази в Талнах.

— Но всъщност би трябвало да е така, щом Имангда и Талнах са едно рудно тяло, нали?

— Че е така, така е. Но когато човек е толкова силно вярващ и озлобен към останалите, дори най-разумните му доводи се приемат с резерви.

— Мислите ли, че може да е прибягнал до някаква подмяна, фалшификация?

— Едва ли. Но имаше и такива мнения.

— Вие не подкрепихте ли Никитин?

— Той не ме потърси за съдействие. Пък и по онова време аз бях началник на стационарната група в Месояха, това е на триста километра от града, сондирахме за газ. Радвахме се, ако ни се удаде възможност веднъж месечно да отскочим до Норилск за два-три дни. Така че за всичко това научих от слуховете, откъслечно. Но във всеки случай проучвателните сондажи в Имангда не бяха подновени.

— А Никитин как реагира?

— Амбицира се, сякаш подлудя. Взе да пише писма. Обвиняваше градския комитет на партията, директора на завода, началника на експедицията Смирнов. А после и съветската власт като цяло. Работата дори стигна до съд.

— Но не са го съдили — вмъкна Турецки. — Защо?

— По-добре е да попитате за това Станислав Петрович Ганшин. По онова време той беше градски прокурор. След тая ужасна история го уволниха, няколко години работи като адвокат в юридическата консултация, по-късно го избраха за съдия. Сега е председател на градския съд.

— След като станяхте началник на експедицията, не направихте ли опити да се поднови проучването на Имангда?

— На два пъти залагах в годишния план проучвателни сондажи. И двата пъти ги зачеркваха.

— Защо?

— Нямало пари. Било нецелесъобразно. Не му било сега времето.

— Отчетите на Никитин и образците от рудата останаха ли на съхранение в архива на експедицията?

— А как иначе? По този въпрос в онова мъдро книжле специално пише: „Всички скални образци, ядки — това са цилиндрични стълбчета, извадени със сондата — обясни Шчукин, — описания на геоложките маршрути, а също и всички резултати от проучванията, както положителните, така и отрицателните, подлежат на дългосрочно съхранение, така че в бъдеще да има възможност да се прецени натрупаният фактически материал от гледна точка на новите теоретични постановки.“

— Умно — констатира Турецки.

— Елате да идем в архива — каза Шчукин.

Турецки тръгна след него по просторния дълъг коридор. Вратите на много от стаите бяха отворени. Вътре бе задръстено с бюра и шкафове, но нямаше жива душа, а разхвърляните столове и книжа по бюрата създаваха впечатление, че всички служители на експедицията са били спешно евакуирани по тревога.

— Къде са хората? — попита Турецки.

— Почти всички са на експедиция. При нас летният сезон е много кратък, само четири месеца, през които трябва да се свърши цялата работа. Вие съвсем случайно ме заварвате в града. Вчера се върнах от тундрата, а утре отново излитам. През зимата пък се занимаваме с научната работа, лабораторната обработка на данните и се бутаме тук едва ли не като сардели.

В просторното приземие зад дървен плот като в библиотека седеше млада жена, наметната с кожухче, и четеше книга. Зад гърба ѝ имаше няколко редици високи до тавана дълги метални стелажи, претъпкани с папки.

— Намери ми отчетите на Никитин — обърна се към нея Шчукин. — За седемдесет и четвърта година. Имангда.

— Няма ги на мястото им — отвърна тя.

— Как така да ги няма? — изненада се Шчукин.

— Ами така. Няма ги и толкоз.

— А ти откъде знаеш? Дори не отиде да погледнеш.

— Вчера ги потърсих. Обади се някакъв мъж и пита за тях.

— Кой е той, представи ли се? — заинтересува се Турецки.

— Сега ще ви кажа, записах му името. Ето го — Погодин. От Министерството на цветната металургия. Началник на някакъв отдел.

— Познавате ли го? — обърна се Турецки към Шчукин.

— За първи път го чувам. Но къде може да са се дянали отчетите? Сигурно някой ги е взел и не ги е върнал, а? Я провери в регистъра.

— Вече го направих. — Жената разтвори дебела деловодна книга и посочи с пръст: — Ето, вижте. Имангда, Никитин, септември седемдесет и четвърта година. А до него пише: „Иззето като вещественно доказателство по наказателното дело срещу И. К. Никитин.“

— И не са ги върнали?

— Нищо не е отбелязано. Образците от рудата са на мястото си.

Шчукин се намръщи.

— Каква е тая работа?! Никак не ми харесва.

— Аз какво съм виновна? През оная година съм била дете, тогава тръгнах на училище.

— Не говоря за теб, а изобщо. Тези документи са на строг отчет!

— Може би са останали в архива на градския съд? — предположи Турецки.

— И аз така казах на тоя Погодин. Че най-вероятно са там.

— Казала си на един непознат човек, че наши секретни документи се намират в градския съд? Поне да ме беше попитала!

— Вас ви нямаше, пристигнахте чак вечерта.

— Но има главен инженер, главен диспечер.

— Ама човекът само се обади по телефона. Ако беше дошъл лично, естествено, че щях да го изпратя за разрешение. Той просто попита — аз му отговорих.

— Отиваме при Ганшин! — решително обяви Шчукин.

Сякаш по някаква стародавна традиция из цяла Русия за съдилища се определят най-старите, неудобни, с десетки години неподдържани сгради. Норилск не правеше изключение — и тук градският съд се намираше в стара, олющена триетажна постройка с мръсни коридори и проскързващ дъсчен под. Пред вратите имаше по няколко реда кресла, съединени едно с друго, вероятно бракувани от някое кино. Само приемната и кабинетът на председателя бяха наскоро ремонтирани, стените бяха облепени със светли тапети, а таваните — белосани.

Ганшин беше около шейсетгодишен мършав мъж, сякаш изсушен от дългогодишното си служене на Темида в Заполярието, но зад очилата с тънки златни рамки погледът му беше жив и проникателен, а слабото лице изглеждаше приветливо и доброжелателно.

Шчукин представи госта си на съдията така, както му се беше представил самият той:

— Сътрудник на „Нова Русия“.

И за момента това отговаряше на чистата истина: преди да замине, Турецки отиде в редакцията и получи командировъчна заповед. Най-напред главният редактор изохка и се хвана за главата, като пресметна колко пари ще струва на редакцията, но Саша го

успокои, че заповедта му трябва, за да си извади по-бързо пропуск за граничната зона, а билетите и всички останали разноски ще бъдат поети от друга организация. Главният редактор не попита коя точно е тази организация, а и Турецки избягна да се впуска в подробности.

— „Нова Русия“ ли? — възкликна Ганшин. — Получавам го. Сериозен вестник. Но май не си спомням да съм срещал някъде името ви.

— Пиша под псевдоним — Александров.

— А, знам го. В такъв случай съм чел ваши статии. Юрист ли сте?

— Да.

— Личи си.

— Станислав Петрович, вижте какъв проблем ни доведе при вас — започна да обяснява Шчукин. — По време на следствието по делото на Никитин от нашите архиви са иззети неговите отчети за работата му в Имангда. Помните ли това дело? Имаше и статия в „Заполярна правда“, озаглавена — „Под маската на борци за правдата“?

— Как не, разбира се, че го помня.

— Та проблемът е, че като са иззети, после не са върнати.

— Не може да бъде. Сега ще проверим.

Той извика секретарката и я помоли да му донесе от архива делото на Миронов.

— Защо на Миронов? — не разбра Турецки.

Ганшин обясни:

— Тогава в едно производство бяха обединени три дела: на Миронов, на Никитин и на още един, не му помня името. Бяха подведени под един член — седемдесети, за антисъветска агитация и пропаганда. По онова време ситуацията беше много сложна. Рудниците в Талнах започнаха да пускат суровина, но заводите още не бяха готови за нея. И се наложи режим на извънреден труд, бригади, съботници, а с това, както винаги, се появиха аварии и производствени злополуки. Работниците взеха да се бунтуват. Разбира се, до стачки не можеше да се стигне. Администрацията започна да уволнява шумните недоволници. Те бяха подвеждани под съдебна отговорност. Върху съдиите се оказваше особено силен натиск от градския комитет на партията и от най-различните други началства. Съдиите отказваха да възстановяват на работа уволнените. Тръгнаха касационни жалби.

Тогава се появиха такива като Миронов, нелегални адвокати. Взеха да пишат жалбите на другите и заводът беше принуден да връща на работа уволнените. И както се изразяваха нашите властимащи, това „изостряше обстановката“. Отгоре заповядаха Миронов да бъде арестуван. Делото беше скалъпено в местното КГБ. Когато се запознах със следствените материали, разбрах, че изобщо не може да става и дума за антисъветска агитация и пропаганда. В най-добрия случай можеше да бъде приложен член сто и трийсети за клевета: разпространяване на безспорно неверни и опозоряващи друго лице измислици. А още по-точно — член седми от Гражданския кодекс — защита на личното достойнство и чест.

— На какви основания бе заведено делото? — попита Турецки.

— Материалите на обвинението включваха жалби до ЦК, до Брежнев. Миронов беше писал дори до ООН, че тук се разпореждат „варвари на дваия век, които изстребват собствения си народ“. Никитин беше по-сдържан в квалификациите — „престъпници“.

— Престъпници ли? Защо?

— Смяташе, че средствата трябва да бъдат инвестирани в Имангда, а не за строежа на талнахските рудници. А там отиваха десетки, ако не и стотици милиони рубли. От старите, истинските рубли. Той наричаше това престъпление.

— И как приключи всичко?

— Предложих делото да се преквалифицира в дело от частен характер. При това положение в съда като ищци трябваше да се явят оскърбените: първият секретар на градския комитет на партията и генералният директор на завода. Те, естествено, отказаха.

— Защо?

Ганшин се усмихна презрително:

— Че на кого му е притрябвало да спрягат името му в открит съдебен процес? А имаше и доста основания за твърденията на Миронов. Наистина, що се отнася до Имангда, въпросът все още стоеше открит, но положението в цеховете на завода не будеше никакво съмнение. Всички знаеха прекрасно какво става там.

— И делото беше прекратено, така ли? — попита Турецки.

— Няма ищци — няма дело.

— А вие бяхте ли наясно какви последици ви заплашват?

— Обясниха ми.

— И все пак се решихте?

— Виждате ли, Александър Борисович... Сигурно знаете историята на града?

— В общи линии.

— Достатъчно е, за да ме разберете. Някак не ми харесваше перспективата да вляза в новата история на Норилск като прокурор, върху чиято съвест ще тежи първият политически процес в една от столиците на ГУЛАГ.

— Но навярно при другите прокурори е имало такива процеси?

— Нито един.

— Точно така, нито един — потвърди Шчукин.

— Повлиял е създаденият от вас прецедент?

— Може би... В известна степен... Не знам.

На вратата се почука и в кабинета влезе завеждащата архива — възрастна жена с побеляла коса и квадратни очила със силен диоптър и сложи пред Ганшин папката с углавното дело. Той я разтвори, прелисти набързо документите вътре и учудено вдигна вежди:

— А къде е приложението? В описа пише: „вж. приложение № 12“. А тук се намира единайсет и веднага следва тринайсет. Дванайсето приложение го няма.

— Как да го няма? — стъписа се архиварката. — Вчера ги проверих. Когато ги давах за преглед...

— На кого?

— Идва един мъж. От Москва, от ФСС.

— Как се казва?

— Погодин.

— От ФСС, или от Министерството на цветната металургия? — попита Турецки.

— От ФСС. Поисках му документите. Той ми показва служебната си карта. И в нея пишеше: ФСС, полковник Алексей Сергеевич Погодин. Записах името му в регистрационната книга.

— Защо дадохте делото без мое разрешение?

— Но, Станислав Петрович... вие бяхте на процес. А и на делото няма печат „секретно“. По принцип всеки гражданин има право да се запознае със съдържанието му. Още повече пък от ФСС...

— Вземал ли го е със себе си? — отново се намеси Турецки.

— Не, как така ще му го дам!? Чете го в стаята при архива, стоя към час и половина. После ми го донесе, благодари и си отиде. Аз върнах папката на мястото ѝ.

— И не проверихте дали всички документи са вътре?

— Не, не проверих. Дори през ум не можеше да ми мине... На кого са притрябвали? Документи отпреди двайсет и няколко години.

— А ето че са притрябвали на някого — отбеляза Ганшин.

— Ако обичате, опишете ми този мъж — помоли Турецки.

— Амии... около четиридесет и пет годишен, доста висок, не е пълен. Беше облечен с дълго черно кожено палто, с шапка, хубав тъмносин костюм, вратовръзка... Брюнет, с тънки черни мустачки.

— Прошарен ли е?

— Не, косата му беше съвсем черна.

— Загорял от слънцето?

— Май не. Леко мургав по рождение...

— Не спомена ли къде е отседнал?

— В хотел „Норилск“.

— Вие ли го попитахте?

— Не, случайно стана дума в разговора...

Ганшин вдигна слушалката и набра някакъв номер.

— Ало, хотелът ли е? Моля, бихте ли проверили дали имате гост от Москва на име Алексей Сергеевич Погодин? Да, ще почакам... В коя?... Такаа. А кога?... Благодаря ви. — Той затвори телефона. — Преспал е там. Командировъчното му е издадено от Министерството на цветната металургия. Снощи е отпътувал с вечерния полет.

— Какво да правя сега, Станислав Петрович? — разтревожено попита завеждащата архива.

— Ще напишете подробно обяснение за случая.

Жената въздъхна и излезе.

Председателят на съда се обърна към Турецки:

— Какво значи всичко това?

— Мен ли питате? — удиви се той.

— Тогава ще ви поставя въпроса по друг начин: защо се интересувате точно от това дело?

Турецки му показа изрезката от „Икономически вестник“. Ганшин я прочете и я даде на Шчукин. Той също я прочете, върна я на Турецки и попита:

— Кой е този анонимен чуждестранен инвеститор?

Турецки отговори:

— Никитин.

5.

Полковник Погодин от ФСС... Хари К. Никитин — „същински полковник“... По ранг и аз съм полковник... Не се ли събрахме много полковници?

Шчукин предложи на Турецки да отидат заедно при бившия началник на норилската експедиция Владимир Семьонович Смирнов, но Турецки деликатно отказа: чувстваше, че ще е по-добре да поговори със Смирнов на четири очи.

И не се излъга.

Още щом се озова в малкия вестибюл, украсен с аспарагуси и саксии с цветя като всички къщи в Норилск и понечи да покаже на домакина журналистическата си карта, той го спря с леко движение на бледата си старческа ръка:

— Няма нужда. Знам кой сте. От Москва ми се обади Барух Соломонович Николски. С него сме стари приятели. Но може би сега се представяте като журналист, а не като следовател?

— И аз не знам като какъв съм тук — призна Турецки. — В края на краищата в известен смисъл журналистът също е следовател. Но не ми се иска в града да се разбере за пристигането на следовател от Главна прокуратура.

— Защо?

— Да не се привлича ненужно внимание към делото.

— Разумно. Съблечете се и заповядайте в гостната. Сам съм, жена ми отиде на пазар, затова не ви предлагам и обяд. Чай? Кафе? Или нещо по-силно? Имам хубав коняк.

— А вие ще пиете ли?

— Не, в този живот вече съм си изпил дажбата.

— Тогава и за мен няма нужда, благодаря.

Очевидно Смирнов минаваше седемдесетте, но се държеше, вървеше изправен, без старческа прегърбеност. Беше старателно и спретнато облечен: чиста риза под късия домашен халат от синя коприна, подплатен отдолу с хастар на баклавички, с атлазени ревери и колан с пискюли. Той изключи телевизора, посочи на госта един от

фотьойлите около ниската масичка и се настани в отсрещния. Повехналото му лице с гладко избръснати бузи и тъмни торбички под очите се стори на Турецки тържествено.

— И така? Ходили сте вече в експедицията...

— Да. При Андрей Павлович Шчукин. Останах с добри впечатления от него.

— Вие също сте му харесали. Той е мой ученик. И приемник.

— После ходихме в градския съд при Ганшин.

— И това знам. И че са изчезнали някои документи — също знам.

— Има ли нещо, което да не знаете? — шеговито попита Турецки.

— Така е в нашия град, уважаеми Александър Борисович. Ако имаше герб на него щеше да пише: „Всички знаят всичко“. Но все пак не знам някои неща. Какъв е тоя Погодин, който е полковник от ФСС и същевременно началник-отдел в Министерството на цветните метали?

— Нямам никаква представа и бих дал много, за да разбере. Но най-вече ме вълнува въпросът защо той се интересува от Имангда толкова, че е бил готов да открадне документи от архива на градския съд.

Отговорът на Смирнов беше съвсем неочакван за Турецки.

— Не Погодин, който и да е той, се интересува от Имангда.

— А кой?

— Никитин. Погодин най-вероятно е негов доверен човек. И не му трябват отчетите, които е откраднал в съда, а съвсем други документи.

— Какви?

— Онези, които биха доказали безспорно, че Имангда е втори Талнах.

— Отчетите на Никитин не вършат ли работа?

— Не. В най-добрия случай те могат само да насочат към такова предположение.

— А съществуват ли изобщо други документи?

— Да.

— И какво представляват?

— Може би ще ви отговоря на този въпрос. Но първо бих искал да ми обясните някои неща. Как стигнахте до този случай?

След известно колебание Турецки разказа на Смирнов всичко, което знаеше, като пропусна някои подробности, за да не го разтревожи — историята с бръмбарите, с началника на службата за охрана на Народната банка, с Очиларя и Бурбона. Даваше си сметка, че в момента се решава съдбата на цялото разследване и ако не съумееше да спечели доверието на Смирнов, той нямаше да му каже нищо. А беше сигурен, че има какво да му разкаже.

Конкурсът за разработването на Имангда и замислената от Никитин борсова игра заинтересуваха Смирнов особено много. А когато Турецки спомена сумата, която Никитин има намерение да вложи в този проект — 124 милиона долара, — старецът стана от фотьойла и започна да снове из стаята, като на няколко пъти повтори:

— Не... В никакъв случай! Това не бива да се допусне!

— Защо? — попита Турецки. — Дори още не съм сигурен, че това е някаква измама.

— Това изобщо не е измама. Имангда действително е по-богата от Талнах. И онзи, който получи контрол над нея, ще държи в ръцете си не само концерна „Норилски никел“. Сега ние изпращаме по Северния морски път руда в Мончегорск, за комбината „Североникел“. От нашата суровина се интересува дори Канада. Имангдинската руда ще бъде няколко пъти по-евтина от Талнахската, но също толкова богата. Фактически притежателят на Имангда ще стане монополист и цялата руска цветна металургия ще работи за чичо Сам. От националното богатство за нас ще останат само трохи. Това не бива да се допусне!

— И как би могло да стане?

— Не знам. За това трябва да мислите вие. Забравете журналистиката. Вие сте следовател от Главна прокуратура на Русия, ваше пряко задължение е да защитавате интересите на държавата.

— Съгласен съм. Но без вашата помощ нищо не мога да направя.

— Имате я. Ще ви разкажа всичко, което знам... Пушите ли? Почерпете ме с една цигара. — Смирнов лапна цигарата, Турецки му поднесе огънче, старецът дръпна дълбоко няколко пъти от цигарата, после я загаси. — Преди двайсет години ги отказах и очевидно вече е късно да ги започвам пак... И така, Александър Борисович, пред вас седи човек, върху чиято съвест лежи един голям грях. Документите, които търси Никитин или неговия пратеник... как му беше името?

— Погодин.

— Да, Погодин. Тези документи са резултатите от проучвателните сондажи в Имангда.

— Но доколкото знам, те не са показали наличие на богата руда?

— Говоря за други сондажи. Аз ги проведох през зимата на седемдесет и четвърта-пета година.

— Но Шчукин ми каза, че сондирането не е било подновявано.

— Той в известен смисъл е прав. За тези сондажи знам само аз. Лично аз поставих три сонди на местата, които Никитин бе посочил в своите отчети. И трите извадиха руда с над седемнайсет процента метал. А това е с четири процента повече от талнахската.

— Но... защо не сте оповестили резултатите?

— Защо ли? Никой нямаше да ми обърне внимание. Както навремето не обърнаха внимание на Никитин. Щяха да ми запушат устата.

— Не ви разбирам — призна Турецки. — Обяснете ми.

— Според вас защо подгониха Никитин?

— В известно отношение това е загадка за мен.

— Отговорът е съвсем прост. И той се крие в историята на Норилск.

— В новата? — попита Турецки.

— Не, изобщо в историята. Като се започне от Завенягин. Запасите на старите норилски рудници трябваше да стигнат за не малко от сто години. А стигнаха за трийсет. Защо? Ами защото това не беше добив, а браконьерство. Избираха само богатите залежи, а всичко останало отиваше на боклука. Не обвинявам Завенягин, той не е имал друг изход. Трябвало е да докаже на Сталин, че е нужен, че без норилския никел няма да има брони за танковете. И е спасявал не само себе си, но и хилядите норилски лагерници — миньори и металурзи. И ги е спасил. Но браконьерството е продължило след него, продължава и до ден-днешен. Но докато Завенягин е спасявал живота на хората, шефовете след него започнали да спасяват собствените си задници и постове. Вземете например седемдесет и четвърта година. С пълна пара върви прокопаване на изключително дълбоките галерии на норилските рудници. И не щеш ли, изведнъж се появява един никому неизвестен геолог, който заявява, че се хвърлят стотици милиони рубли не където трябва. Какво да му отговориш? Ох, колко си умен, моето

момче, присъждаме ти Ленинска награда, а ние тутакси замразяваме Талнах и минаваме на Имангда. Веднага изниква въпросът: а къде сте гледали по-рано? Защо навремето не сте довършили проучването на Имангда, а разсипахте националния бюджет заради Талнах? Разбира се, вече не става дума за човешки живот, а за поста. Но още не се знае човек за какво се държи по-здраво. За мнозина директорският пост е по-важен от живота.

— Да допуснем, че сте прав — съгласи се Турецки. — Но Никитин е имал само предположения, макар и основателни, а вие сте разполагали с безспорни доказателства. Защо мислите, че нямаше да ви обърнат внимание?

— По същите причини. Още незавършили рудник „Комсомолски“, заложиха прокопаването на „Октомврийски“ — най-дълбокия в света. И да замразят всичко това? Пък и ако не успяха да осъдят Никитин, мен за нула време щяха да ме вкарат в затвора.

— Как?

— Ами помислете, по какъв начин според вас съм успял да проведа три сондажа на обща стойност дванайсет милиона рубли и да скрия резултатите?

— Злоупотреба със служебното положение и превишаване на правата?

— Общо взето, да. Неправилно отчислени средства. Същата година бяхме получили три нови сонди. И аз ги изпратих на Имангда уж за полигонни изпитания. Ето защо никой нищо не заподозря. Но естествено без надуване на цифрите нямаше да се справим. Както казвате вие, юристите, нарушения в особено големи размери.

— Е добре, тогава бяха годините на застоя. А сега? Защо не съобщите за Имангда?

— Че какво се е променило? — отговори на въпроса с въпрос Смирнов. — Може би вече няма да ме вкарат в затвора, но... откъде ще се вземат парите за допълнително проучване на Имангда? Бюджетът е празен. Пък и как да бъде поставен въпросът за затваряне на старите рудници? Норилск и бездруго ври и кипи, а ако се разнесе слухът, че хиляди миньори ще останат без работа, направо ще избухне бунт. Не, в случая има само един изход — чуждестранните инвестиции.

— Така ли? Защо тогава казвате, че трябва да спра Никитин? — учуди се Турецки.

— Не да го спирате, а да не допуснете Имангда да бъде купена на безценица. Нека вложи своите милиони, да построи град, да добива евтина руда. Но на истинската ѝ цена, а не на безценица! А истинската цена на Имангда и на „Норилски никел“ не е сто двацет и четири милиона, а стотици милиарди долари! Извинете... — Смирнов отиде до бюфета, извади шишенце с лекарство и една чашка, отброи няколко капки и ги изпи.

— Проблеми със сърцето ли? — съчувствено попита Турецки.

— Не. Рак на задстомашната жлеза.

— Да извикам „Бърза помощ“?

— Няма нужда... Сега ще ми мине. Вече ме поотпусна... Сигурно искате да знаете къде са въпросните документи?

— Естествено. Но в момента си мисля за друго. Животът често ни поднася огромни изненади. Да вземем например вашата история, вие сте се издигнали като ръководител през най-застойния период и неочаквано правите нещо съвсем безпрецедентно — рискувате всичко: кариерата, работата, свободата си. При това фактически, без да разчитате на успех. Защо?

— Зададохте ми труден въпрос. Защо ли? Бих го формулирал така: за да запазя уважението към самия себе си. Казват, че злото поражда в отговор друго зло. Ами смелата постъпка, или по-просто казано, честната? Трябва ли да събуди съответен отклик у другите хора?

— Имате предвид позицията на Никитин?

— Не само. По-скоро позицията на Станислав Петрович Ганшин. Никитин беше твърде млад, за да си дава сметка за последиците. Но Ганшин прекрасно знаеше на какво се е решил... И ме досрамя. Точно затова при първа възможност поднових сондажите на Имангда. И сложих на душата си този грях.

— Не е грях, Владимир Семьонович, а постъпка, с която може да се гордеете. Истински подвиг.

Смирнов леко се усмихна.

— Благодаря ви, че го казвате, дори ако не мислите така.

— Не, наистина го мисля — възрази Турецки. — Документите, разбира се, не сте ги предали в експедицията, нали?

— Е, не бях чак толкова безразсъден, че сам да надяна примката на шията си.

— Унищожихте ли ги?

— Ето на, виждате ли: ту казвате подвиг, ту ме обвинявате в най-долна подлост. Как може един геолог да унищожи резултатите от проучванията си? Все едно майка да убие рожбата си. На твърде висока цена се постигат тези резултати. Не, дадох ги на съхранение на един много сигурен човек.

— На кого?

— В Норилск живееше Тимофей Евсеевич Гармаш. Много интересен човек. Дребничък, плешив, с будьоновски мустаци. Фактически без образование, работеше в някаква автобаза като художник-оформител. Беше маниак на тема норилска история. Събираше всичко: най-незначителните факти, споменати във вестниците и книгите, ровеше се в архивите на завода и геоложките експедиции, записваше спомени на старите жители в града. Съставяше каталог с азбучен и предметен показалец. Имаше две дъщери, а след тях му се родиха още две близначки. Дадох му четиристайно жилище, в две от стаите живееше цялото семейство, а в другите две беше разположил картотеката. В един момент за него чуха от телевизията и му дадох да води някакво съботно предаване: „Страници от историята“, хората започнаха да го наричат „нашият архивар“. Покъсно му издействаха някаква деловодителска длъжност в Дома на техниката. Тогава вече той направо се развихри. Архивът му заемаше две зали. И при него взеха да ходят журналисти, историци, учени, чудеха се как по-рано са могли да работят без неговата сбирка. Веднъж с него имахме един комичен инцидент. Свикахме Всесъюзна научна конференция във връзка с шейсетата годишнина от първата експедиция в Норилск през деветнайсата година. И неочаквано при мен идва Гармаш, наежил мустаци. Вие знаете ли, пита, що за експедиция е било това, а? Знам, отговарям, била е изпратена от комисариата по геология. А той ми показва някакъв документ от собствения ни архив. Експедицията е била организирана от комисариата по геология на Омското временно правителство. А начело на това правителство е бил адмирал Колчак. Видях се в чудо, няма какво да правим, гостите вече пристигаха. Наложих се да променим названието на конференцията: „Във връзка с шейсетата годишнина от започване на системните изследвания на Таймир“. Слава богу, мина. Иначе можеше да си

изкараме по някое строго мъмрене. Та именно на него дадох документите...

— Той още ли живее в Норилск?

— Не. Преди четири-пет години се пресели със семейството си в Твер, купи си там къщичка.

— И е откарал архивите?

— Какво говорите! Не биха му стигнали и два камиона. Остави ги тук. Взе си само най-ценното, включително моите документи, знаеше колко са важни. Уговорихме се, ако чуе, че съм умрял, веднага да ги изпрати в архива на експедицията.

— В такъв случай защо не ги е оставил в Норилск, сред другите документи?

— Страхуваше се, че след неговото заминаване архивът ще бъде разпилян или оставен да изгние в някое мазе.

— Разпиля ли се?

— Не, колкото и странно да изглежда. Старателно го съхраняват, дори назначиха трима научни сътрудници.

— Имате ли адреса му?

— Да. Трябва да е тук някъде. За Нова година си изпращаме картички. Момент... — Смирнов прелисти няколко страници от телефонния бележник и намери адреса: — Ето го. Твер, ул. „Заречна“, петдесет и четири. Самостоятелна къща. Нещо не е наред ли?

— Да. Този полковник от ФСС идва ли при вас?

— Не. Ако не е свързан с Никитин, няма как да разбере, че има такава документация. В противен случай трябва да знае, че тя е у Гармаш.

— А Никитин откъде знае, че е у Гармаш?

— Аз му казах.

— Кога? Преди да напусне Ленинград?

— През седемдесет и четвърта и аз самият още не знаех, че ще извърша сондажите. Не, през пролетта на осемдесет и седма. Тогава се състоя международен научно-практически симпозиум във Ванкувър, Канада. Случайно попаднах в състава на делегацията. Вероятно са ме включили, защото симпозиумът беше за усвояването на задполярните и арктическите райони. По това време Никитин беше началник на някаква полярна геоложка група в Канада. Така че там се срещнахме.

— Той ли дойде да ви се обади?

— Не, аз го потърсих. Видях името му в списъка на канадската делегация и отидох при него. Смятах за свой дълг да му разкажа за резултатите от сондирането на Имангда. В края на краищата за тая работа той беше платил висока цена.

— И как реагира, когато му ги съобщихте?

— Откровено казано, доста хладно. Пък и не можех да очаквам друго отношение: за него аз винаги съм бил консерватор и враг. Та казвате, че доста е забогатял?

— Така изглежда — отговори Турецки. — Сега е началник на най-голямата експедиция в ЮАР.

— Радвам се. Много се радвам за него — каза Смирнов. — Той е много талантлив геолог. И е заслужил успеха си.

— Значи тоя Погодин, довереният човек на Никитин, не е идвал при вас...

— Какъв смисъл има да идва? Той знае, че документацията се съхранява в архива в Дома на техниката.

— Значи сигурно е отишъл там — предположи Турецки.

— Можем лесно да го проверим... — Смирнов вдигна слушалката на телефона и набра някакъв номер. — Вера Фьодоровна?... Обажда се Смирнов... Горедолу, благодаря. Както може да се чувства човек на седемдесет и четири години. Моля ви, кажете ми дали е идвал при вас вчера или онзи ден някой си Погодин?... Как се представи?... Ясно. А от какво се интересувахте?... Не-не, нищо не се е случило... Дадохте ли му адреса?... Ясно. Това е, благодаря ви — затвори и се обърна към Турецки: — Ходил е. Вчера следобед. Интересувал се е от Имангда. По каталога е открил, че липсват пет единици от съхранявания архив. Казали са му, че те очевидно са в личния архив на Гармаш. Представил се е като служител от Министерството на цветните метали.

— Дали ли са му адреса на Гармаш?

— Те не го знаят. Казали са само, че живее в Твер.

— Гармаш има ли телефон?

— Няма.

— Какво представлява тази документация за сондажите?

— Шест доста дебели папки колкото счетоводни книги. Плюс анализите.

— Вашият телефон има ли автоматична връзка с Москва?

— Разбира се.

— Ще ми разрешите ли да се обадя? Мога и от хотела, но се опасявам, че не бива да губя време.

— Значи според вас нещата стават напълно сериозни?

— Не е изключено. Разбира се, ще ви оставя пари за разговора.

Смирнов иронично се усмихна.

— Пенсията ми не е голяма, но все някак ще понеса този разход. Обадете се.

Директният телефон на Денис в „Глория“ не отговаряше. Вкъщи също го нямаше. Турецки се обади в приемната на агенцията и дежурният му обясни, че Денис Андреевич е излязъл по работа и не се знае кога ще се върне. Турецки набра номера на заместник-директора на Московската криминална милиция и с облекчение чу:

— Полковник Грязнов слуша.

— Слава, аз съм, Турецки. Запиши си едно име: Алексей Сергеевич Погодин. Намери адреса в нашата справочна служба и провери дали такъв човек работи в Министерството на цветната металургия. Пътувал ли е напоследък в чужбина. Ако не работи в министерството, то къде? Въобще трябва ми всичко, което успееш да научиш за него. И още: Тимофей Евсеевич Гармаш, Твер, улица „Заречна“, номер петдесет и четири. Щом се появи Денис, нека незабавно да замине за Твер. Незабавно. Да вземе от този човек документацията, която му е предал бившият началник на норилската експедиция Владимир Семьонович Смирнов. Записа ли? Момент!... — прекъсна разговора Турецки, забелязал предупредителния жест на Смирнов.

— Нека каже: „Историята се прави от архиварите“ — поясни Смирнов в отговор на въпросителния поглед на Турецки. — Иначе Гармаш няма да му даде документите.

— И Денис да не пропусне да каже: „Историята се прави от архиварите“ — повтори в слушалката Турецки. — Нямам представа. Очевидно е парола. Иначе няма да получи документите. Това е. Има ли нещо ново?

— Има.

— Какво?

— Не е за разговор по телефона. Кога се връщаш?

— С първия полет, който успея да хвана.

— Тогава доскоро.

— С кого разговаряхте? — попита Смирнов, когато Турецки затвори.

— Със заместник-директора на Московската криминална милиция.

— Нима в случая вече трябва да се намеси и МУР?

— Може би да. Може би не. Засега не знам. Той е мой стар приятел... Историята се прави от архиварите. Какво ще рече това?

— А нима не е истина? Известните хора в този свят извършват подвизи или престъпления, но споменът за тях се запазва в архивите... Тези думи са парола, ако знаете смисъла на това понятие.

Турецки се засмя.

— Знам го, естествено, още от университета. Условна фраза за извънредни обстоятелства. А вие откъде го научихте?

— Също от университета, само че един друг спецкурс. През войната бях началник на полковото контраразузнаване.

— Я виж ти! СМЕРШ^[1]?

— Да, тогава се наричаше така.

— Но директният път от тези части е кадрова работа в Държавна сигурност?

— Навярно е било така. Обаче през четиридесет и четвърта година бях ранен и с медицинска комисия бях демобилизиран по непригодност за военна служба. Тогава си мислех, че не ми е провървяло. А сега си давам сметка, че напротив, извадил съм голям късмет! Излекувах се, завърших минно-геоложкия, търсих диаманти в Мирное. А по-късно дойдох в Норилск... Извинете, но трябва малко да полегна.

— Последен въпрос. Честно казано, сега нямам представа как ще се развият нещата, но не е изключено да ви се наложи още веднъж да разкажете всичко това пред следовател, който ще изготви протокол.

— Значи вие няма да сте този следовател?

— Не. В това дело мога да участвам само като свидетел. Ако бъде възбудено наказателно производство, при вас ще дойде друг следовател от Главна прокуратура. За да знаете, че го изпращам аз и да му се доверите, той ще ви каже същата парола: „Историята се прави от архиварите.“

— Е, така да бъде, щом като се налага.

— Безкрайно много ви благодаря, Владимир Семьонович.
Смирнов уморено се усмихна.

— Аз ви благодаря. Свалихте от плещите ми огромен товар и сам се нагърбихте с него. Не го забравяйте.

Пред касата за билети в централната агенция на Аерофлот се бе струпала огромна опашка от норилски отпускари, така че Турецки не виждаше начин да стигне до гишето и да си резервира място. Пък и приближаваше краят на работното време. Той тръгна към изхода със слабата надежда да завари някой началник от градските власти и да го помоли за съдействие, но неочаквано съгледа още една каса, пред която нямаше никой. Тук се продаваха билети за първа класа — един път и половина по-скъпи от другите, доста сериозна сума. Но нямаше друг изход, пък и хич не го беше грижа, че ще прибави към разноските на Дорофеев още неколкостотин хиляди рубли. Щеше да го понесе, нямаше да обеднее. Купи си билет за вечерния полет, отби се в хотела за багажа и успя да хване навреме електричката, която пристигаше на норилската аерогара Аликел точно преди извикването на пътниците за полета.

Но с това приключиха всичките му сполуки. Още докато преточваше от електричката към сградата на аерогарата, брулен от резките пориви на ледения вятър, той усети някакво лошо предчувствие, а когато нахълта в чакалнята, разбра, че усещането за надвиснала неприятност не го е подлъгало: цялата аерогара беше претъпкана с хора, желаещи да напуснат Норилск — с куфари и сакове, с деца в училищна и предучилищна възраст, дори с пеленачета. Седяха кой където бе намерил място — по стъпалата към горните етажи, в бюфета, върху багажните плотове и кантари или направо на пода, по тесните проходи между купчините багаж, пушеха в тясното пространство между двете двойни врати, отделящи залата от пистата, блеснала под ледените лъчи на яркото слънце.

— Норилск не приема — обясниха на Турецки няколко души. — Има страничен вятър. Московският самолет стои в Хатанга, а красноярският дори още не е излетял.

— И колко може да продължи това? — попита той.

В отговор те само се засмяха.

— Веднъж ми се наложи да чакам тук седем денонощия — обади се брадат мъж. — Наистина, беше през февруари, времето на най-силните бури. А сега вече е лято, може да чакаме най-много едно-две денонощия.

— Е, и това е нещо — отбеляза Турецки. — А иначе с какво друго бих могъл да замина за Москва?

— Голям образ си. С нищо. Има железопътна линия само до Дудинка.

— Защо? Може — намери се един специалист по въпроса. — От Дудинка с моторния кораб до Красноярск. А оттам вече е по-лесно да се замине със самолет.

— И колко време пътува корабът?

— Около шест денонощия.

Май го загазих, помисли си Турецки. Пообиколи из аерогарата, намери будките с телефонни автомати, но нито един от тях не беше междуградски. Можеше да се обади само в Норилск, но не виждаше на кого и защо. Влезе в пощенската служба, мислеше да предупреди Ирина и Денис Грязнов за непредвиденото закъснение с телеграма, но и тук удари на камък: работното време бе приключило и гишетата бяха затворени.

Не му оставаше нищо друго, освен да се примири с положението.

Намери си място на пода при едно от гишетата и седна, сложи сака до себе си върху мраморните плочи, като извади папката с документи за работата, за да не се измачкат, прегъна колене и облегна гръб на дървената стена на гишето. Затвори очи. Разбира се, най-добре беше да подремне, така времето щеше да мине по-бързо. Но това беше абсолютно невъзможно — наоколо цареше голяма врява, хората сновяха напред-назад непрекъснато, от време на време се включваха високоговорителите и писклив женски глас съобщаваше за поредното двучасово забавяне на полетите „във връзка с непристигането на самолетите“.

Едва след час и половина-два, Турецки успя да изпадне в някакво тъпо безразличие и да се унесе в лека дрямка. В главата му прелитаха разкъсани спомени за срещите и разговорите от изминалия ден, като тъмна сянка зад тях се мяркаше онзи дяволски полковник от министерството... Впрочем какви полковници можеше да има в

Министерството на цветната металургия? А зад всички тези смътни видения се изправяше синият форд на Никитин на паркинга на Внуковската аерогара...

Погодин, довереният човек на Никитин. Дотолкова доверен, че аз, Хари К. Никитин, му възлагам да отиде в Норилск и да вземе документацията, която струва десет милиарда долара. Самият аз не мога да пътувам — имам американски паспорт... Всъщност дали аз, Турецки, бих поверил подобна задача на някого от моите приятели? На Слава Грязнов например? Или на Костя Меркулов? А на Денис? На Денис едва ли — твърде млад е. А Погодин не е млад...

„Изглежда по-млад от своите петдесет...“ Така каза Дорофеев за Никитин. А оная жена от градския съд какво каза за Погодин? „Около четиридесет и пет годишен... висок... с черна коса и черни мустачки...“ Двата са почти връстници. Може би приятели. Най-вероятно — приятели. И то много близки.

Но за какъв дявол фордът се е озовал във Внуково?

— Уважаеми дами и господа, моля за внимание. Норилското летище ще бъде затворено приблизително до четири часа сутринта местно време. Самолетът Москва — Норилск все така се намира в Хатанга. А самолетът Красноярск — Норилск очаква разрешение да излети от Красноярск. Синоптиците съобщават, че скоростта на вятъра намалява... Благодаря за вниманието.

Турецки скочи.

— Що рипаш бе, човече? Спи си — зачуди се съседът му. — Други работи съобщиха, не ни викат още.

Но Турецки сякаш не го чу. Като се препъваше в кувари, чанти, пакети и се блъскаше в хората насреща, той изскочи от аерогарата и отвори вратата на една жигула от таксиметровите коли, чакащи пред входа.

— В града! Бързо!

— Сто и петдесет хиляди — обяви шофьорът.

— Какво?

— Е, не долари де. Рубли.

— Карай!

След около час, когато вече минаха прелеза в началото на града, който удивително напомняше за прелеза при влизането в Москва откъм Внуково, шофьорът попита:

— Накъде?

— Към някое фотоателие, независимо кое — отговори Турецки.

— Фотоателие? В четири сутринта?! До девет всичко е затворено!

— По дяволите! Вярно. А слънцето грее, като ден е... Карай тогава в хотела.

За щастие дежурната на рецепцията не спеше. Когато видя Турецки, тя съчувствено поклати глава:

— Върнахте се, а? И правилно сте постъпили. Вие излязохте така бързо, че не успях да ви предупредя. Нямахте нужда да тръгвате, можехте да си седите в стаята и да се обаждате на летището. Ние отдавна вече си имаме автоматични телефонни услуги: ще ви дадат информация за времето, дори с кой влак на електричката за кой полет да тръгнете. Е, за ония, които нямат телефон в стаята си, е по-трудно, разбира се.

Турецки си спомни претъпканата аерогара и си помисли, че ерата на всеобщата телефонизация очевидно още не е настъпила в Норилск.

— Запазих стаята ви — продължи дежурната. — Четиристотин и дванайсета, нали? Ето ви ключа. Няма нужда да доплащате. При нас стаите се водят от дванайсет до дванайсет. Ако останете до по-късно, тогава ще платите за още един ден. Бюфетът отваря в пет, можете да закусите. А сега вървете да си почивате.

Турецки имаше чувството, че никога през живота си не е чакал толкова дълго, времето се точеше ужасно бавно. Поседя в стаята, избърсна се, закуси, а стрелките на часовника като че ли бяха залепнали за циферблата. Пък и никак не му се спеше — напрежението, което го беше обзело в Аликел, не го отпускате дори за секунда. Опита се да хване някоя програма по телевизията, но на екрана прехвърчаха единствено снежинки. Включи радиоточката — и тя мълчеше. Не му оставаше нищо друго, освен да крачи от прозореца към вратата и да пуши цигара след цигара.

Неочаквано радиоточката се обади:

— Два часа през нощта московско време. Добро утро, другари! Днес е дващест и шести юли, петък. Температурата в града е плюс седем градуса. Летището все още е затворено. Ще ви предадем последните новини. По всички мини стачната готовност се запазва. В подкрепа на миньорските искания се обявиха пристанищните

работници в Дудинка. Според изявлението, дадено пред нашия кореспондент от обединения стачен комитет, в момента се провеждат успешни преговори за общи протестни действия заедно с миньорите от Воркута и Кузбас...

Осем часа. Турецки вече не издържаше да чака в стаята. Облече си шлифера и излезе от хотела. До централния булевард „Ленински проспект“ стигна за десет минути. Още четвърт час мина, докато намери сред магазините и кафенетата витрина с табелка „Бързи снимки“. В осем и половина дойде един младеж с винत्या и отключи фотоателието. Турецки влезе след него.

— Още е затворено — предупреди го младежът. — Майсторът ще дойде в десет.

— А вие какъв сте?

— Лаборант.

— Точно вие ми трябват.

В миниатюрната приемна Турецки подаде една от цветните снимки на Никитин — тази, на която беше фотографиран в едър план.

— Можете ли да я преснимате в черно-бял вариант?

— Защо? — учуди се лаборантът. — Чудесна цветна снимка.

— За да не изпъква загарът на лицето.

Очевидно досега лаборантът не бе получавал по-нелепа поръчка и с недоумение впери очи в него, очаквайки някакви разяснения. Но Турецки нямаше време за приказки. Извади от портфейла си банкнота от сто хиляди рубли и я сложи върху снимката на Никитин.

— Снимката трябва да е готова след петнайсет минути.

След кратко колебание лаборантът кимна:

— Почакайте тук, седнете.

И изчезна в лабораторията. След четвърт час се появи отново.

— Да я гланцирам ли?

— Няма нужда.

— Ще съхне по-дълго.

— Тогава я гланцирай.

След още пет минути снимката лежеше пред Турецки. Той помоли лаборанта да му даде черен флумастер и се зае за работа. Отначало почерни бялата коса на Никитин. После превърна светлосивото сако в някакво подобие на черно манто. Вратовръзката също направи черна. Какво още? Да, мустачките. Тънки. Прибави и

мустачки. После сравни двете снимки. На пръв поглед — двама различни мъже. Май това е всичко.

Турецки стана и се отправи към вратата.

— Може ли... — спря го лаборантът. — Искам да ви попитам нещо. Ще ви върна парите, само ми кажете защо направихте всичко това. Въпросът ще ме измъчва цял живот.

Явно младежът не беше глупак. Турецки покровителствено го потупа по рамото:

— Свиквай с непонятното, моето момче. Човек живее, докато се мъчи над нещо. А когато всичко му стане ясно — тогава идва краят. И забрави за мен. Аз съм просто един обикновен луд...

Затича се към градския съд. Ганшин още не беше дошъл на работа, но завеждащата архива вече беше на мястото си. Като понамести квадратните си очила, тя внимателно разгледа коригираната от Турецки снимка и уверено заяви:

— Да, същият човек е. Погодин.

Дома на техниката. Той също се намирал на „Ленински проспект“, до Двореца на културата.

Вера Фьодоровна:

— Той е. Мустачките му са малко по-различни, но е той, сигурна съм.

Нямаше повече въпроси. Все пак, когато се върна в хотела, Турецки показа снимката и на дежурната:

— Помните ли този ваш гост? Вчера си е заминал.

Тя се усмихна.

— Помня го. И вас няма да ви забравя. Чухте ли, че летището вече е отворено? Тъкмо ще успеете да хванете електричката.

Така се разбърза, че дори забрави да й благодари.

И така, полковниците в разследвания случай станаха с един по-малко.

В 10,30 московско време самолетът от полет 1248 Норилск — Москва се приземи на Внуково. И първото, което се наби в очите на Турецки, когато си купи новия брой на „Московски комсомолец“, беше набраното с едър черен шрифт заглавие:

Снощи в 22 часа и 10 минути на „Тръохпрудни переулок“ пред сградата на номер 16 бе извършено покушение срещу един от най-известните финансисти на Русия, генералния директор на Народната банка господин И. Н. Дорофеев. Стреляно е два пъти със снайпер от тавански прозорец на съседната сграда, намираща се в основен ремонт. Двата куршума са попаднали в целта, но не са наранили г-н Дорофеев, тъй като са заседнали в бронезилетката, с която предвидливо е бил облечен банкерът.

Убиецът е избягал от местопрестъплението. Води се следствие...

Турецки сгъна вестника, прибра го в джоба на шлифера и излезе от аерогарата. Но преди да се нареди на опашката за автобуса, прекоси площада и обиколи платения паркинг. Синият форд вече не беше там.

---

[1] „Смерш“ (съкратено от „Смърт на шпионите“) — съветското военно контраразузнаване през годините 1943–1945. — Б.пр. ↑

ГЛАВА ЧЕТВЪРТА
СТРАННИЯ ГОСПОДИН Н.

1.

В кабинета на заместник-директора на МУР полковник Грязнов се провеждаше оперативно съвещание. През откритата врата Турецки видя началника на Втори отдел Володя Яковлев и старши оперативния служител Олег Софронов и разсеяно плъзна поглед по майорските звезди върху пагоните на Олег. През април, когато бяха заедно с него в командировка в Иркутск по делото за убийство на професор Осмоловски^[1], Олег беше капитан. Издигаха се хората! На съвещанието присъстваха още двама души — лейтенант и старши лейтенант, които Турецки не познаваше. Но щом като участваше Яковлев, значи се обсъждаше някакво убийство — именно с подобен род човешка, или по-скоро нечовешка дейност се занимаваше Втори отдел.

Забелязал, че Турецки стои до вратата в съседната с кабинета му стая, Грязнов прекъсна съвещанието, излезе при него и му подаде сива картонена папка.

— Хвърли й един поглед, Денис ме помоли да ти я предам. След двайсетина минути свършваме.

— А той къде е?

— Нима не си ходил в „Глория“?

— Ходих. Но хората му са добре школовани и не ми казаха нищо, бил по задачи.

— Той е в Твер. Замина рано сутринта.

— По дяволите! Защо не вчера?

— Беше зает...

Грязнов остави приятеля си ядосано да се пита с какво ли толкова е бил зает директорът на „Глория“ и се върна в кабинета си. Турецки седна до едно от бюрата и разтвори папката.

Факс от Ню Йорк. 26. VII. 96. Приет в 2,10 московско време. За А. Турецки от К. Уилсън. Превод от английски...

Беше се справила изключително бързо! Само за непълни четири дни. Колко ли траеше полетът от Ню Йорк до Претория — към шест часа? Шест натам, шест обратно и два дни в града. Да, не беше като да се чудиш как да се измъкнеш от Норилск...

Докладвам, мистър Бонд!

И. К. Никитин. Понастоящем гражданин на САЩ, от 1978 г. живее в Ню Йорк. Отказва да стане сътрудник на радио „Гласът на Америка“ и на радио „Свобода“, не поддържа връзки с политическата емиграция. Получава социална помощ — около 300 долара на месец и купони за хранителни продукти. Наема евтина мебелирана стая в Гринич Вилидж. Води типичен руски начин на живот: не работи, пие.

През 1979 г. се запознава с Джоан Мелруни — род. през 56 г. във Ванкувър, завършила славянска филология, която е превела на английски книгата му „Наказателна психиатрия“ и е пристигнала в Ню Йорк, за да получи от него разрешение за публикуването ѝ. През 1980 г. Никитин сключва брак с нея. След като получава американско гражданство, се премества в Канада. Намира работа в геоложка експедиция с база в Томпсън. Кариера: работник-колектор, старши техник, началник-отряд, началник на експедиция. През 1988 г. подписва договор с южноафриканската компания „Никел инкорпорейтид“. Кариера: началник-група, главен геолог, директор на Северната експедиция. Получава 180 хил. долара годишно плюс премии. Отзиви на колегите му и президента на „Ник. инк.“: ерудиран, целеустремен, вискателен, добър професионалист.

Има собствена къща в престижно предградие на Претория. Три деца: синове — Константин — 14 год., Пол — 11 год., дъщеря Олга — 8 год. Добър баща и верен съпруг, за разлика от някои други. В банковата си сметка има около 300 хил. долара. Сметката е обща с жена му. Информацията е получена от Джоан Никитина. От нея за

него: никакъв алкохол, никакви наркотици, пуши много. Джоан е най-голямото откритие в геоложката му кариера. Никитин има още една дъщеря от първия си брак, голяма, живее в Ленинград, Джоан знае за нея.

Информацията за открито голямо находище на никел в ЮАР е мит. За нея президентът на „Ник. инк.“ научи от мен, представих му се за експерт от нюйоркската фондова борса. Той беше принуден да публикува официално опровержение. Думите му се потвърждават от факта, че през юни от работа са освободени около 200 души, съкращенията продължават. Относно борсовата игра на Никитин: Играе рядко, най-големият му удар е 120 хил. долара, понякога е губил по 15–20 хил.

В края на юни Никитин е ходил в Ню Йорк за пет дни. Когато се е върнал, е казал на Джоан, че Р. Мафърти му е намерил съдружник с капитал за съвместен бизнес в Русия, в някакъв си Норилск. Джоан не помнеше името на съдружника, откри го във файловете на семейния компютър. Казва се Майкъл О'Конър, американец от ирландски произход, собственик на нюйоркската фирма „ЕКСПО импорт-експорт“. Експорт: съвременни технологии, електроника, промишлени съоръжения. Импорт: суровини. През последните години фирмата на О'Конър се е специализирала в търговията с Русия и страните от ОНД. В нашите досиета няма нищо за него...

Турецки се замисли. „ЕКСПО“... Звучеше му познато. Спомни си, че Никитин бе посочил на Дорофеев тази фирма като бъдещ доставчик на рудодобивни съоръжения за разработката на Имангда. Сега вече всичко си идваше на мястото. О'Конър финансираше проекта на Никитин и, естествено, искаше да получи договора за правото върху доставките от Имангда. Чудесна сделка: за десет милиарда долара. Направо невероятна. Но когато прочете следващото изречение, Турецки едва не подскочи:

Основен партньор на „ЕКСПО“ в Русия е московското външнотърговско дружество „Възход“...

Боже Господи! „Възход“ — та това беше Бурбона! Ама че работа! Най-сетне бе попаднал на истинска следа!

На 4 юли Никитин заминава за Ню Йорк. За последен път се обажда на Джоан по телефона на 12 юли. Казал е, че на другия ден пътува за Франкфурт на Майн, а после ще замине за Москва. На 16 юли ѝ изпраща телеграма от Москва, че е пристигнал благополучно и всичко е наред, не ѝ се е обадил по телефона, защото връзките са лоши.

А сега внимавай! Рей Мафърти, борсов посредник на Нюйоркската фондова борса. Много тъмна личност. Голяма и съмнителна клиентела. Многобройни дребни клиенти. Има информация — непотвърдена, за връзки с колумбийския наркосиндикат на Ромеро Караскильо. Само не питай откъде знам това. Дебел, олигавен женкар. От аерогарата се отбих направо при него, в офиса му в Сити, и го помолих да ме консултира за състоянието на пазара за цветни метали. Пожелах да узная какви са условията в споразумението между Никитин и О'Конър. Съгласи се да ми даде сведенията, ако разговаряме във вилата му в Лонг Айлънд. Кучи син!

А сега внимавай още повече! Още по пътя от летище „Кенеди“ ми се стори, че за мен се е лепнал един син додж. На връщане от Сити пак го видях. Свързах се с моите хора в отдела, засякоха доджа и арестуваха шофьора и пътника с него. И двамата са руснаци: И. С Кирпичов и М. А. Антохин, пристигнали от Москва преди около една година с туристически визи и останали в Щатите. Отричаха да са ме следили. Оказа се, че срокът на визите им е изтекъл, двамата са предадени на имиграционните власти.

И най-важното. Разговорът с Р. Мафърти не се състоя — снощи около 22,00 ч. той е бил убит при неизяснени

обстоятелства. Боя се, че никога няма да успеем да разберем от кого и защо. Всички материали по случая веднага бяха иззети от полицията от агенти на ФБР. Прави си изводите.

Това е всичко. Надявам се информацията ми да ти бъде от помощ. А за самото дело, стига да не е с печат „Да се унищожи, без да се чете!“, ще ми разкажеш в Гармиш. Продължението на симпозиума е насрочено за август. Но ти вероятно и бездруго вече знаеш това. Този път обаче аз ще те черпя — от възнаграждението на твоя клиент. Прилагам ти номера на банковата ми сметка.

Успех, Алекс! Кейт.

Турецки внимателно прочете факса още веднъж.

Разбира се, не знаеше, че вече е насрочена втора среща в Гармиш, но пък в момента това ни най-малко не го интересуваше. Виж, връзката Мафърти — О'Конър — Бурбона заслужаваше особено внимание. А към тях се добавяше и колумбийския наркосиндикат, и ФБР, което моментално бе иззело от полицията делото за убийството на борсовия посредник.

Дали Кейт е била проследена? Или двамата руснаци със синия додж случайно се бяха оказали на неподходящото място в неподходящия момент? Едва ли, особено като се имаше предвид убийството на Мафърти.

Каква връзка имаше Никитин с всичко това?

Очевидно никаква, изглеждаше чист. Как бе попаднал на Мафърти? „Многобройни дребни клиенти.“ Той е бил именно дребен клиент. Станал е едър, когато е дошъл със своя проект. Какъв процент от печалбата са му обещали? Десет? Петнайсет? Надали повече. Но защо О'Конър не е учредил някакво смесено предприятие, не е оформил законово съдружието с Никитин, а е превел на негово име всичките 124 милиона долара? И то през две банки. Не, това си имаше своите обяснения: искал е да скрие съмнителния им произход. Оттук се появяваше и версията за големите печалби от борсата на Никитин. Да, О'Конър е превел парите на негово име, защото Никитин е чист. А О'Конър очевидно е искал да остане в сянка.

Всичко се подреждаше чудесно.

Вече ставаше ясно защо бяха лепнали бръмбара на Никитин.

Естествено, те сигурно са наясно, че Никитин е честен човек. Но това не им пречеше да го държат под око. Но какво би могло да означава „честност“ за тях? За тези хора такава понятие няма. Според Щирнер моралът не съществува. Но как така са се решили да оставят ръцете на Никитин толкова много пари, без да се застраховат с нищо? Не, все пак бяха взели мерки — тяхната застраховка беше семейството на Никитин. Значи бяха засекли Кейт Уилсън още в Претория и след срещата ѝ с Мафърти са го очистици, за да заличат връзката между О'Конър и Никитин. Вече нямат нужда от борсовия посредник, а той притежава опасна информация.

Така-така...

Но ако Бурбона и Корееца или останалите на свобода негови хора са от един отбор, защо е било нужно Бурбона да подменя бръмбара? Дали не го бе излъгал? Нима човекът, предал му поздравите от американските приятели, е просто измислица? Тогава сигурно и думите му „не можем да позволим такива сделки да ни подминават“ бяха заблуда с цел отвличане на вниманието...

Турецки се замисли. Едва ли. Бурбона беше напълно сигурен, че ще се отърве от следователя и че той ще напусне сградата на дружество „Възход“ по пътя на Бицепса: в канализацията и оттам нейде навън, където да изгние под крясъка на гаргите. В противен случай нищо нямаше да му каже.

Излизаше, че Корееца и Бурбона не са в един отбор. Но нали двамата заедно са се срещали с колумбийците? Освен това „ЕКСПО“ на О'Конър и „Възход“ са партньори.

Нещо не се връзваше...

Каква роля играеше във всичко това Дорофеев, спасил се вчера само благодарение на бронезилетката? Кой бе поставил мощния подслушвател в директния му телефон? Пономарьов? А тогава защо е бил нужен вторият бръмбар с радиус на действие половин километър? Или по-точно — на кого?

Дай да не се хващам с всичко наведнъж, реши Турецки и отново придърпа папката към себе си. Вътре имаше още няколко компютърни разпечатки.

Издад тапицираната с черна кожа врата на кабинета се чуваха боботещи гласове. По едно време вътре влезе с голям бежов плик и тутакси излезе без него един бегло познат на Турецки лаборант от експертно-криминологичното управление на ГУВР, а след секунди от кабинета изскочиха лейтенантът и старши лейтенантът с потни и зачервени лица, все едно излизаха от баня.

— Свършихте ли? — попита Турецки. Но старшият само махна с ръка и двамата с лейтенанта тръгнаха към коридора. А гласовете издад вратата продължаваха да боботят.

Турецки взе поредната разпечатка.

До заместник-директора на МУР полковник Грязнов. В отговор на вашето запитване от 20 юли ви съобщаваме следното: Във връзка с експлозията в машинното отделение на ледоразбивача „Восток-5“ бяха разпитани членовете на екипажа и носачите от дежурната бригада пристанищни работници, работили на кея в навечерието на произшествието. Установи се, че на 18 юли около 16 часа на кея, където е товарен с хранителни продукти корабът, е бил забелязан неизвестен мъж на около 35 години, който твърдял, че търси свой приятел на име Геннадий, работещ като механик на „Восток-5“. Възползвайки се от заетостта на вахтения, той проникнал на борда и се заговорил с електротехника Кочкаръв. И. С. Кочкаръв му обяснил, че на кораба няма и никога не е имало механик на име Геннадий и че непознатият се заблуждава или са му дали неверни сведения. Според показанията на Кочкаръв непознатият много се е разстроил, обяснил, че е дошъл специално да се види със стария си приятел от Новгород и дори е донесъл водка да се почерпят, след което предложил на Кочкаръв да я изпият заедно, за да не връща бутилката. Кочкаръв се съгласил. Слезли в машинното отделение, за да не привличат вниманието на останалите моряци и вахтения, и там изпили водката. По собствените му признания Кочкаръв се напил бързо и непознатият мъж го отвел в кубрика, след което си отишъл. Други свидетели

твърдят в показанията си, че когато се е качвал на борда, непознатият е носел със себе си спортен сак, но по-късно е слязъл с празни ръце.

По описанията на Кочкаръов и останалите свидетели беше изготвен портрет на непознатия мъж. Той бе показан за разпознаване на всички хотелски служители и работници, които са били дежурни същия ден. Служителката на рецепцията в хотела при спортния комплекс „Арктика“ разпозна в неизвестния мъж наемателя на една от техните стаи — гражданина Лев Анатолиевич Веркин, р. 1960 г., с постоянно местожителство в гр. Новгород, ул. „Озерна“ 26. На нашето запитване от новгородското управление на вътрешните работи пристигна отговор, че въпросният гражданин не живее и никога не е живял на посочения адрес, а също така не фигурира в регистрите на населението на Новгород и Новгородска област. Прилагаме портрета на заподозрения.

Широки полегати рамене, ниско чело, малки хлътнали очи. Турецки дори не понечи да извади снимката на Никитин — между двамата нямаше никаква прилика.

Сред компютърните распечатки имаше още един портрет — на неизвестния мъж, който на 19 юли в 23 ч. е излязъл заедно с Кузнецов от стаята в хотел „Русия“: наглед около 50-годишен, със слабо скулесто лице и леко дръпнати като на азиатец очи, с квадратна волева брадичка, раздвоена от трапчинка по средата.

Още един господин X!

Съвещанието при Грязнов най-после завърши. Яковлев и Софронов набързо се здрависаха с Турецки, но дори за минута-две не останаха при него да си поприказват, да разменят по някоя дума. Съдейки по загрижения им вид, те не се интересуваха от чуждите проблеми — имаха си свои предостатъчно.

— Ама какво става тук при вас? — попита Турецки, влизайки в задимения кабинет на заместник-директора на МУР.

— На, прочети това — побутна към него някаква распечатка Грязнов.

— Не милиция, ами читалня в някаква обществена библиотека — отбеляза Турецки.

— Аха, право в раздел „Театър“ — с мрачна ирония кимна Грязнов. — Поне една от комедиите да беше попаднала тук случайно. Обади ми се Денис. От Ленинградската гара. След двайсетина минути ще бъде тук. Чети де, чети.

Спешно съобщение. Дежурният на ГУВР-Москва съобщава: На 25 юли т.г. в 22 ч. и 13 мин. на „02“ се обади един от живеещите в сградата на „Трехпрудни переулок“ 16 и съобщи, че току-що е чул два гърмежа от огнестрелно оръжие. В 22 ч. и 16 мин. пак на „02“ постъпи съобщение, че е направен опит за убийство на генералния директор на Народната банка И. Н. Дорофеев, когато той е слязъл от колата и се е отправил към входа на жилището си на „Трехпрудни переулок“ 16. Мъжът, който телефонира, се представи за телохранителя на Дорофеев. В 22 ч. и 24 мин. на местопроизшествието пристигна групата за бързо реагиране и подразделение на ОМОН от 25 души. Дворът и граничещите с него сгради бяха отцепени.

Установи се, че в 22 ч. и 10 мин. шофьорът, който е и телохранител на Дорофеев, докарва шефа си с колата — мерцедес-лимузина — и спира в непосредствена близост до входа на сградата. Обикновено Дорофеев е изчаквал водача да слезе, да провери входа и двора и чак тогава да му отвори задната лява врата. Този път Дорофеев слиза пръв и тръгва да изкачва стъпалата на площадката пред входа. В същия миг се чуват два последователни изстрела. Куршумите уцелват Дорофеев в гърба, в областта на лявата плешка, на нивото на сърцето. Смъртта на Дорофеев е била предотвратена от бронезилетката, която е носел под сакото и шлифера...

— За това писаха днес в „Московски комсомолец“ — проговори Турецки.

— Писаха, ама не всичко — отговори Грязнов. — Най-интересното го няма.

Когато чува изстрелите и вижда как Дорофеев се олюлява, телохранителят го натиква във входа, блокира вратата с резето и извиква асансьора. В апартамента, след като се уверява, че шефът му не е пострадал, телохранителят се обажда в дежурната част на ГУВР. Членовете на оперативно-следствената група разпитаха Дорофеев, телохранителя и съседа му от същата сграда, който чул изстрелите, докато разхождал кучето си и се обадил на „02“. Иззети са за експертиза бронезилетката, самото и шлиферът на Дорофеев. Той отказа медицинска помощ с обяснението, че се чувства добре и има на гърба си само най-обикновени синини.

Турецки отново вдигна очи от листа.

— А изрично му се каза, че телохранителят не трябва да кара колата. Денис го предупреди специално. Нали помниш? И ти беше на разговора.

— Да, каза му — промърмори Грязнов.

Проверката на жилищния сектор при местопроизшествието започна от сградата, откъдето по предположенията на шофьора е било стреляно. В таванското помещение, близо до прозореца с изглед към двора, членовете на групата за бързо реагиране старши лейтенант Дворцов и лейтенант Гриценко откриват неизвестен мъж с вързани зад гърба ръце и прикован за една греда с белезници чуждестранно производство. Недалеч от него под прозореца е намерена пушка калибър 5,6, произведена в Германия, марка „Аншутц“ №1193405 с оптичен мерник. При огледа са намерени и две празни гилзи. В пълнителя на пушката не са открити други патрони. Членовете на оперативно-следствената група

откриват мъжа в безсъзнание, въпреки че по него не са забелязани следи от удари по главата или други физически травми. Когато идва на себе си, той пояснява, че е усетил удар като от електрически ток и моментално е припаднал. Отказва да каже името си и да обясни причината за присъствието си в таванското помещение. Извиканият по радиостанцията ръководител на групата майор Софронов е разпознал в задържания един от членовете на химкинската престъпна групировка на име Гусаков, по прякор Гъсока...

— Гъсока ли? — възкликна изненадано Турецки. — Та той е от приближените на Бурбона, издирван е за особено тежки престъпления. Обвинен е в убийството на началник-конвоя в престрелката при опита за освобождаване на Бурбона, във въоръжен грабеж преди година, в убийството на Очиларя и сегашното покушение срещу Дорофеев! МУР разкри наведнъж четири тежки престъпления! Браво, Славка, честито!

— Не бързай толкова — намръщено отбеляза Грязнов. — Първо го изчети докрай.

Според експертите, както медици, така и криминалисти, задържаният е бил зашеметен с електрошокова палка или друг уред с подобен принцип на действие. Кой го е нападнал и с каква цел, Гъсока не знае. Не може да каже и колко души са били нападателите му. При по-старателния оглед на помещението са забелязани едва различни следи от стъпките на трима души. Според събраните досега улики, след като са приковали Гусаков към гредата, неизвестните са отишли в другия край на тавана, оттам по покрива са влезли в една от съседните сгради и са излезли на улицата извън кордона на блокадата. Разпитът на постовите милиционери, на продавачите в близките павилиони и на няколко минувачи не дадоха никакъв резултат. Докараното на местопроизшествието служебно куче мина целия маршрут по тавана, покривите и стълбището, но загуби следата в края на тротоара.

Очевидно на това място неизвестните са се качили в кола и са заминали. Тъй като белезниците не могат да се срежат с обикновена ножовка, се наложи да бъде извикан специалист с хидравлични клещи. Задържаният Гусаков е откачен от гредата и окован с белезници руско производство. На стълбището на шестия етаж той неочаквано се отскубва от ръцете на придружаващите го старши лейтенант Дворцов и лейтенант Гриценко и хуква да бяга, но се препъва или подхлъзва между петия и шестия етаж. Тъй като сградата е в основен ремонт и перилата на стълбите са били демонтирани, Гусаков не успява да запази равновесие и пада долу върху стоварените за ремонта железобетонни греди със стърчащи арматурни жезла. Когато дежурните на партера служители на МУР достигат до него, той вече е бил мъртъв...

— Такива ми ти работи — проговори Грязнов, забелязал, че Турецки дочита съобщението. — А ти ми честитиш.

— Дворцов и Гриценко — да не са ония двамата, които сапунисва днес? Изскочиха от кабинета ти като след баня.

— Сапунисвах ги я. И още има да ги сапунисвам. Стореното не може да се поправи, но поне другия път няма да бляят и ще си отварят очите. Не умеем да работим и това си е! Но както и да е, тук случаят е особен. Ами ако бяха попаднали на професионален убиец? Щеше да ги натръшка всичките до един.

— С какво? — попита Турецки. — В пълнителя е нямало други патрони. Впрочем Гъсока само с два патрона ли е отишъл да върши подобна работа?

— Нали затова ти казвам, че случаят е особен.

— Е, по-особен не може и да се измисли — съгласи се Турецки. — Кой ли го е ударил и го е приковал към гредата? — И изведнъж се досети: — Денис?

— Не. Неговите хора.

— А той къде е бил?

— Долу. Да контролира ситуацията. Поддържали са връзка с радиостанция. А после ги е чакал в колата.

— Какъв ден е днес, пълен със събития и новини! А кой го подучи Денис за тая работа? Ти ли?

— Аз?! — възмути се Грязнов. — Ти!

— Аз?! — на свой ред възкликна Турецки. — Та аз се върнах от Норилск само преди три часа!

— А чий е тоя глупав навик: „Да речем, аз съм Хари К. Никитин?“ Или още някой там. Не е ли твой, а?

— Добре де, мой е. А какво общо има с това Денис?

— Ами и той взе да разсъждава така. Пообикаляха неговите хора след Дорофеев ден-два и разбраха, че усилията им са безполезни — ако убиецът е професионалист, няма да го опазят. И се започна: да речем, че аз съм поръчков убиец и са ми възложили да ликвидирам Дорофеев, как ще постъпя? И така намерили решението. Започнали да наблюдават дома на Дорофеев, засекали Гъсока. Когато той се появил на тавана, те вече били там — чакали го три часа.

— Поне не се ли посъветва с теб?

— Да бе! Затърчал се е Денис да ми иска съвети! Нали знае, че аз веднага щях да й туря катинара на тая проклета „Глория“, а него самия щях да върна в Барнаул. Ще се съветва той...

— Млъкни за малко. Ти каза, че са го чакали три часа. И все пак са го оставили да стреля два пъти?

— Не са го оставили. Отклонили са цевта на пушката. И той е стрелял два пъти във въздуха.

— А онези два куршума в бронезилетката на Дорофеев откъде са дошли?

Грязнов хвърли пред Турецки големия бежов плик.

— Можеш да го прочетеш.

— Какво е това?

— Протокол от съдебно-балистична експертиза.

— Още нещо ли са открили?

— Патроните са чуждестранно производство. Съдейки по гилзите — с усилен барутен заряд. Двата куршума от този „Аншутц“...

— Има едно „но“? — предположи Турецки.

— Да. Не са изстреляни под необходимия ъгъл.

— Тоест?

— Ако се стреля от таванския прозорец надолу, към входа, ъгълът ще бъде около 40 градуса. Положението на куршумите в

бронежилетката и съчетанието на дупките в шлифера и самото доказват, че е стреляно не по-високо от втория етаж. И най-важното: тези куршуми не са изстреляни същия ден от аншутца... Но къде се бави Денис? Още е рано за задръствания по улиците.

— Нищо не разбирам. В такъв случай кога са попаднали в бронежилетката?

Грязнов извади от сейфа малка найлонова торбичка, в каквито обикновено се поставят веществените доказателства, и изсипа на писалището пред Турецки четири патрона.

— Това са патроните от аншутца на Гъсока. Момчетата на Денис са ги извадили от пушката.

Турецки ахна: патроните бяха без куршуми.

— Халосни?!

— Точно така. И това не е било покушение, а инсценировка. Шлиферът, самото и бронежилетката са били простреляни предварително. Най-вероятно някъде извън града. Сложили са ги на някой пън и са стреляли в тях от петдесет метра. Домързяло ги е да се качат на някой бор, за да се получат нужните 40 градуса. Очевидно са решили, че номерът им ще мине. А после са устроили този малък спектакъл с градски декор. И ако Денис не беше възприел твоя идиотски метод за поставяне на мястото на престъпника, всички щяха да са сигурни, че в историята с „Трейдинг интернешънъл“ и онези милиони долари Дорофеев е бил жертвата. А най-важното — в това щяха да бъдат сигурни МУР и Главна прокуратура. И ако случаят изплава на повърхността — а той със сигурност ще изплава, — двамата с тебе щяхме да доказваме по всички инстанции, че Дорофеев е чист като света вода ненапита. А самият факт на нападението щеше да бъде най-неопрровержимото доказателство за това.

В този контекст думите „твоя идиотски метод“ изглеждаха доста неуместни, но Турецки реши да не се заяжда.

— Значи според теб тази роля ни е била отредена в комбинацията на Дорофеев, а?

Грязнов кимна:

— Така изглежда.

— Къде ли са се дянали тези осемдесет и четири милиона долара?

— Добър въпрос.

— Кой знае, че това не е било покушение, а инсценировка?

— Аз, ти, Володя Яковлев и Олег Софронов. И, разбира се, Денис и хората му.

— И никой друг?

— Точно това обсъждахме днес. Решихме засега да си остане така — несполучлив опит за убийство на банкиер. Убиецът се е укрил.

— А Яковлев и Софронов знаят ли, че Гъсока е бил обезвреден от момчетата на Денис?

— Не. Като му дойде времето, ще им кажа. Разбирам интимната ти мисъл. В теб се е пробудил следователят, а? Нека спи спокойно тоя приятел. Разпитал съм всички участници в тая патаклама, включително Денис и хората му. Изготвих и протокол за изземането на веществените доказателства. Ето ги — кимна Грязнов към патроните. — Но засега всички протоколи ще останат в сейфа ми.

Вътрешният телефон кратко иззвъня. Той вдигна слушалката.

— Полковник Грязнов... Ти къде си?... По дяволите! Извинявай, забравих. Дай ми дежурния! — После обясни на Турецки: — Забравих да му поръчам пропуск. Дежурният?... Грязнов. Пуснете при мен Денис Андреевич Грязнов. — Затвори и се обърна към Турецки: — Ей сега ще дойде. Имаш ли още въпроси?

— Само един. Как е определил Денис деня на нападението?

— На инсценировката — коригира го Грязнов. — Вчера сутринта Макс се е натъкнал на някакъв хакер в компютрите на Народната банка и е успял да разбере, че той е проникнал от външнотърговско дружество „Възход“. Схващаш ли каква е работата?

— Не съвсем.

— И аз не можах да разбера веднага. Та значи приказките, че нивото на защита на компютрите в Народната банка било Б-2, са чиста измислица. Защитата им е А-1, и не просто А-1, ами с още някакви си там добавки. Макс ми обясни, ама аз така и не успях да го разбера напълно — тия момчета говорят на свой си измислен език. Но основното е, че с ниво Б-2 е защитена само несекретната информация и тази, на чието изтичане разчитат. Схващаш ли? Специално разчитат. Хакерът от „Възход“ е влязъл само за да узнаем ние, че вътре се тършува. Все едно е открил, че сведенията за сделката с оня „Трейдинг“ са изтрети от паметта и следователно вече е дошъл моментът да ударят ножа на Дорофеев. Как го каза на Денис онова за

детската картинка? Очертай и оцвети? Е, ние за малко да се хванем на въдицата и да оцветим гащите... Впрочем — сети се той — ти нали ме помоли да ти намеря сведения за Алексей Сергеевич Погодин...

Турецки небрежно махна с ръка:

— Такъв човек изобщо не съществува.

— Как така? — възрази Грязнов. — Съществува, но не работи в Министерството на цветната металургия, а на съвсем друго място.

— Къде?

— Сега ще разбереш. Регистрацията му е на адрес „Благовешченски переулок“, 7-А. Това говори ли ти нещо?

Разбира се, че му говореше. Там се намираше ведомствената сграда на бившето КГБ, където всесилна служба за сигурност безконтролно настаняваше, а най-често само регистрираше своите хора, за да им осигури прикритие^[2].

— Но...

— Именно. Преди около две години тази сграда бе съборена. И точно преди две години твоят човек полковник Погодин от бившето КГБ, а сега ФСС, е заминал в служебна командировка. Според някои сведения — в Съединените американски щати. И не се е върнал до ден-днешен.

— Това сигурно ли е?

— Абсолютно сигурно. Изпратихме запитване до всички гранични пунктове. В обратна посока Погодин не е прекосявал руските граници. Още нещо: онези двамата, дето са следили Кейт Уилсън — Кирпичов, по прякор Кирпича, и Антохин, по прякор Тохата, фигурират в нашата картотека. И двамата са хора на Корееца...

„Е, сега вече нищо не разбирам“, помисли си Турецки и тъкмо да го изрече на глас, в кабинета, без да чука, връхлетя Денис. Приличаше на човек, изминал с кола за половин ден разстоянието до Твер и обратно. Не носеше нищо, което да отговаря на описанието на документите от архива за сондажите, които трябваше да вземе от Твер. В ръцете му се мотаеха единствено ключовете от фиата. Турецки усети, че се е случило нещо лошо. Единствената му надежда беше Денис да е оставил документацията в колата.

Грязнов-младши преполови гарафата с топла вода, тръшна се на съседния стол и запали цигара.

— Е? — не издържа Турецки. — Къде е документацията?

— Добър въпрос, както обичате да казвате вие с чичо Слава.

— Срецна ли се с Гармаш? Беше ли си вкъщи?

— Може и така да се каже. В немския език има едно много точно време за вече случили се действия — Плусквамперфект. Не само минало, а отдавна минало време.

Турецки нямаше никакво намерение да обсъжда лингвистични тънкости:

— Не ти ли даде документацията?

— Не.

— Защо?

Денис смачка в пепелника току-що запалената цигара и отговори:

— Тази нощ Тимофей Евсеевич Гармаш е бил убит.

И като помълча, добави:

— А преди това е бил изтезаван...

---

[1] Вж. романа на Ф. Незнански „Който стреля последен“. — Б.а.

↑

[2] Виж Романа на Ф. Незнански „Контролен изстрел“, изд. „Атика“, 1999 г. — Б.р. ↑

2.

Норилският архивар-любител Тимофей Евсеевич Гармаш живееше в малка къща от селски тип в покрайнините на Твер, които изглеждаха почти като във всички стари руски градове — с гредоредни и измазани къщурки, отпред с цветна и зеленчукова градина, по няколко овошки — ябълки и вишни, а покрай оградата касис и малини. И както почти навсякъде, към тези спокойни предградия агресивно настъпваха многоетажните квартали, сякаш символизирайки идването на нови времена — толкова безлични и равнодушни, колкото и новите блокове.

Денис напусна границите на Москва малко след седем часа. В девет и половина прекоси Волга и още половин час търси улица „Заречна“. Докато обикаляше из покрайнините, прорязани от река Тверца, съвсем неочаквано попадна на нея. И веднага разбра, че няма да му се наложи да губи време в търсене на номер 54: улицата, или по-точно малката пряка, беше преградена от две милиционерски лади, камионетка и линейка на „Бърза помощ“. Синееха фуражките и униформените куртки на милиционерския кордон, зад него се тълпяха хора, които възбудено си подвикваха нещо, опитвайки се да видят иззад гърбовете на служителите на закона какво става зад летвичките на ниската оградка. Денис силно се надяваше сериозното произшествие, събрало толкова милиция и любопитни зяпачи, да е станало в някоя съседна къща, а не в тази на номер 54, но бързо намаляващата номерация на четната страна не оставяше място за съмнение. Той остави своя фиат пред номер 56 и се смеси с тълпата. Не закъсна и отговорът на въпроса „Какво се е случило?“

— Убили са собственика нощеска — разясни побеляла старица, която се подпираше на тояжката си. — Толкова сърдечен човечец беше, бодър, весел, винаги ще се спре да те заприказва. Все носеше книги от библиотеката, по три, че и по четири закуп. Често му виках: „Що не гледаш телевизора бе, Евсеич, вместо да си мориш очите.“ А той се засмее, па каже: „Има време да му се нагледам на този наш живот!“ И

ей на как се нагледа. Че на кого, прости ни, Боже, нас грешните, е попречил този човек? Ей, озверяха хората напоследък. Бога забравиха!

— Разправят, че са го ограбили — обади се някой от тълпата.

— Че какво има да му грабят? — възрази старицата. — Като си помислиш само, че е живял чак в Норилск, пък и четири момичета без майка е отгледал — как става тя тая работа? А той ги изхрани, изучи, трите омъжи, само най-голямата му щерка остана мома. Последната година живя сам — обясни тя на Денис. — Най-малката роди син, та кака й повечето време живееше при нея, да й помага за детето. При Евсеич идваше през ден: да го препере, да поизчисти, ядене да му сготви. Тя извика милицията...

Отначало сержантът от кордона, към когото се обърна Денис, погледна с уважение генералската му на вид служебна карта — отгоре с двуглав руски орел, но когато я отвори и прочете „охранително-детективска агенция“, безапелационно отсече:

— Забранено е, не може. Пускаме само роднините.

Но принуден от енергичните настоявания на Денис, все пак извика началника си. Възрастният капитан бегло погледна картата и му я върна.

— Само частни детективи ни липсваха тука. Я чакай, Грязнов ли? Ти да не си син на майор Грязнов?

— Полковник вече — поправи го Денис. — Племенник съм му.

— Да не лъжеш нещо? Как са му другите две имена?

— Вячеслав Иванович. Заместник-директор на МУР. Именно той ме изпрати тук.

— Точно така! Полковник значи, а! Пък аз си останах капитан. А му бях началник, докато стажуваше в МУР. Хайде, минавай, племеннико, щом са ти здрави нервите... Защо те изпрати?

— Да предам поздрави на Тимофей Евсеевич Гармаш. От един негов познат от Норилск.

— Закъснял си, момче, малко си закъснял.

Придружен от капитана, Денис мина през градината, влезе в пруста и когато се озова в просторната стая, едва не припадна: сред невъобразимия погром, който цареше вътре, на излъскания дъсчен под лежеше по корем дребничък плешив мъж, гол до кръста, с неестествено извърната глава и провиснал дълъг кафяв мустак. Ръцете

му бяха вързани зад гърба с кабел, а по кожата на гърба личеше тъмночервена следа от изгаряне с ютия.

Както по-късно призна пред Грязнов-старши и Турецки, на Денис все пак му прилоша, но не успя да се строполи, защото капитанът го свести набързо с една силна плесница и извика:

— Я се дръж бе, момче! Чуваш ли какво ти казвам!

Съдебният лекар покри трупа с един чаршаф и каза на капитана:

— Най-вероятно сърцето не е издържало. Ще уточним след аутопсията — и кимна на милиционерите: — Носете го.

Те сложиха тялото на Гармаш в носилката, оказала се твърде голяма за него, и го изнесоха от къщата. Едва тогава Денис забеляза възрастната жена, седнала на табуретка в отсрещния край на стаята. Тя гледаше в една точка пред себе си с безизразни, сухи очи. Млад мъж в цивилно облекло — явно следовател — я питаше нещо, но тя не отговаряше.

Накрая следователят се отдръпна.

— В шок е — заключи той, — трябва да се откара в болницата. После ще я разпитаме...

— Това е най-голямата дъщеря на Гармаш, Евдокия Тимофеевна, работи като домакин в детската градина — обясни капитанът на Денис. — Тя ни съобщи, че баща ѝ е убит.

Денис остана в къщата още към час и половина, за да наблюдава обиска. Всъщност нямаше какво толкова да се претърсва: скромна покъщнина и съвсем малко дрехи, сред които дебел черен кожух и тежки геоложки ботуши с козината навън. По пода на двете стаи бяха разпилени огромно количество листове от ученически тетрадки и плътни картончета като библиотечни фишове, изписани с дребен четлив почерк. Всичко писано в тях се отнасяше за Норилск. Денис вдигна няколко от тях и прочете:

„1963 г. Декември. Звеното на Николай Доронин от смяната на миньор Николай Иншаков изкачи на повърхността през асансьорна шахта №1 на мина «Маяк» първата вагонетка талнахска руда...“

„1941 г. Октомври. По Северния морски път пристигнаха в Дудинка корабите с технически съоръжения,

принадлежащи на евакуирания от гр. Мончегорск, Колски полуостров, металургичен комбинат «Североникел»“...

„1989 г. Юни. Проведена бе първата в историята на Норилск стачка на миньорите от рудник «Октомврийски»...“

— Как е, племеннико, оправя ли се? — попита капитанът. — Не се притеснявай, на всекиго се случва.

— Ще свикна — отговори Денис.

— Не, с това човек не може да свикне. Няма да припадаш, вярно, ама да свикнеш... Не, момче, с това не се свиква. Колко трупове са видели очите ми! И всеки път сякаш ми откъсват частица от сърцето. Дори понякога си мисля: ами когато ми откъснат и последното, какво ще остане от мен — празна униформа?

Денис попита:

— Дали сред вещите на убития е намерен един голям пакет? Приблизително колкото шест счетоводни книги?

— А какво има в него? — настръхна капитанът. — Пари ли?

— Не. Какви ти пари! Документи за историята на Норилск. Някакви материали, нещо подобно — кимна той към разпилените на пода хартии.

— Май не си спомням... Я чакай. — Той извади протокола за обиска, изготвен от старши лейтенанта, прегледа изписаните страници и потвърди: — Не, няма нищо. Важно ли е?

— За Тимофей Евсеевич всичко, свързано с историята на Норилск, е било важно.

— Да, историята. Уж е наука, така да се каже, за минали събития. А понякога ги сервира в настоящето такива, че да се хванеш за главата. Я ела, племеннико, и без нас ще свърши обискът. Да идем в кабинета ми да му ударим по една чашка, както навремето с чичо ти след тежко дежурство.

— Благодаря — отказа Денис. — Чака ме път, трябва да се връщам в Москва.

— Е, потегляй тогава — съгласи се капитанът. — Предай поздрав на Вячеслав Иванович. Кажи му — от бившия старши

лейтенант, а сега и навеки капитан Серьога Воронин. Може и да ме помни...

— Разбира се, че го помня — каза Грязнов-старши, когато Денис приключи разказа си. — Сериозен мъж, работлив и усърден. Хване ли се за нещо, не го пуска и чопли, докато не го разнищи докрай. Значи не му е потръгнала службата. А може би е станало така именно заради честното му усърдие. Но щом е казал, че пакета го няма, значи наистина го няма. — Грязнов се обърна към Турецки: — И какво представлява тая документация? Разказвай, твой ред е.

Разказът на Турецки за пътуването до Норилск продължи около час. След това още около два часа обсъждаха натрупалата се информация, въртяха и сукаха, за да построят някаква що-годе цялостна версия. На пръв поглед фактите бяха предостатъчно, но и дума не можеше да става за приемливо обяснение. Нещо не се връзваше, не пасваше, откъдето и да го погледнеха.

Обмислиха дори вероятността в убийството на Гармаш да е участвал Никитин. Но веднага се отказаха: времето не съвпаднаше. Служителите от „Външно наблюдение“ на „Глория“ бяха подхванали форда му още от Внуково от момента на пристигането му и едва днес Никитин им се бе изплъзнал на естакадата при Савеловската гара.

— Не ми харесва тоя Хари К. Никитин — заключи Грязнов-старши. — Не ми харесва и това си е. Още щом се появи, и едно след друго се заредиха: взрива на „Восток-5“, убийството на Кузнецов, на Очиларя, на Мафърти, а сега и на Гармаш. Описанията на заподозрените се различават, а и времето не съвпада, но въпреки това долавям нещо подозрително. И най-важното — всичко има една-единствена цел: да се понижи курсът на норилските акции. Не е ли така, какво ще кажеш?

— Според тебе излиза, че той е дошъл тук с цял екип — възрази Турецки. — Не. Не е такъв човек. Не ми се вярва, че би се решил на подобно нещо.

— А е намерил смелост да каже, че е спечелил на борсата сто двайсет и четири милиона, нали! — напомни Грязнов-старши.

— Така е. Но пък може да не е искал да въвлича Дорофеев във всички подробности. И между другото, постъпил е правилно.

— А знаете ли какво ме учудва най-много? — намеси се Денис. — Аз вече половин година обикалям из Москва и все още не мога да

се ориентирам къде да направя обратен завой и къде да завия. А пък на савеловската естакада и дяволът би се объркал. Откъде този човек познава толкова добре Москва? Нали е от Ленинград?

— Добър въпрос — отбеляза Грязнов-старши.

— А мен ме учудва друго — каза Турецки. — Защо досега не е отишъл в Ленинград? На негово място аз още първия ден щях да хвана самолета и да замина.

— И какво да прави там? — попита Денис.

— Как какво? Дъщеря му живее там.

— И какво от това? — обади се Грязнов-старши в подкрепа на Денис. — Жена му го е зарязала, дъщеря си не е виждал от двайсет години. За него те вече са чужди хора.

— Какви сте и двамата! — ядно възкликна Турецки. — Хвани единия, удари другия! И дъртия, и младия като бездомни песове! Ако имахте семейство и деца, нямаше да разсъждавате така. Чужди хора! Хич не ме интересува дали жена ми ме е зарязала, дъщерята си е дъщеря! Нищо не разбирате от живота! Е добре. Щом като той не иска, ще се наложи аз да отида в Ленинград...

3.

Казват, че професията свързва човека с обществото. Интересно кой ли идиот го е измислил? Заслужава да го пъхнеш в кожата на следовател или в каквато и да е милиционерска униформа, та да видим тогава за каква връзка би разсъждавал и по-точно с кое общество. С обществото на бандитите, убийците, продажните чиновници, мафиотите от всякакъв калибър — от Бицепса до Корееца и Бурбона. Сигурно онзи капитан от Твер, Серьога Воронин, е прав: „С това не се свиква. И всеки път сякаш ми се откъсва частица от сърцето.“ И накрая се чувстваш опустошен. Или все пак може би не е точно така?

Май не е.

Разбира се, че не е, сърцето ти се запълва от хората, с които си се срещнал по време на разследването. Обикновените, честните хора, които в душата си почитат Бога, макар че понякога дори сами не подозират за това; хората, чиято ежедневна доброта на мрачния фон на сегашното смутно време понякога изглежда като граждански подвиг.

Да вземем например това дело. Барух Соломонович Николски, обезобразен за цял живот от черната норилска виелица. Андрей Павлович Щчукин в своя хемингуевски пуловер. Скромни, обикновени хора. Но в постоянството, с което цял живот са вършили и продължават да вършат работата си, има нещо достойно за възхищение.

Старият норилски прокурор Ганшин, дръзнал през седемдесетте, времето на най-убийствения застой, да запрати житейското си благополучие под колелата на набирация скорост позорен политически процес. И го е спрял. Завинаги.

Началникът на експедицията Владимир Семьонович Смирнов, рискувал в името на истината не само кариерата, но и свободата си. Свободата — не по-малко.

А и самият Никитин въпреки мнението на полковник Грязнов изглеждаше добър човек — имаше някакво достойнство, благороден идеализъм в яростната защита на личната позиция, в целия му странен, преизпълнен с коренни преломи живот. Трудно би било да се разчита,

че срещата с бившата му съпруга и с двадесет и три годишната дъщеря би дала някаква нова информация, но подобна възможност не бива и да се пренебрегва. Турецки не можеше да отиде в бившия Ленинград — сега с благословията на бившия кмет Собчак — Санкт-Петербург — само защото Никитин му беше интересен. Все пак делото беше много по-важно от чувствата на когото и да било, дори на следователя Турецки.

Както обикновено, „Червената стрела“ навлезе и спря под сводовете на Московската гара в Санкт-Петербург в осем часа сутринта. Това беше много удобно за хората, които идваха тук в командировка: разполагаш с цял ден, можеш да си свършиш работата и вечерта да се върнеш в Москва пак със „стрелата“. Сега обаче този ранен час ни най-малко не улесни Турецки: беше събота, всеки иска да се наспи след изминалата работна седмица и би било грехота да нарушава утринната му почивка без особена нужда. Ето защо около два часа той обикаля безцелно по Невския, Дворцовия площад и крайбрежния булевард на Нева, като машинално отбеляза, че улиците тук са по-чисти отколкото в Москва, но са някак по-безжизнени: с много по-малко сергии, павилиони и реклами, а и самите хора изглеждат сиви и безлични, не са така пъстро облечени като в Москва. В десет часа той слезе в метрото и потегли към Василиевския остров, където — според справката, подготвена от началника на отдела за охрана на Народната банка Пономарьов — живееше бившата съпруга на Никитин — Олга Николаевна Новикова.

Тя обаче отдавна не живееше там. Сегашните собственици на жилището — млада съпругеска двойка, които тъкмо изкарваха на площадката пред апартамента висока количка с бебе — обясниха на Турецки, че преди пет години са направили замяна с Олга Николаевна: те са ѝ отстъпили тристаен апартамент на улица „Моховая“, а в замяна са получили нейния едностаян, където Олга Николаевна е живеела с дъщеря си, и двустаяния на майка ѝ, възрастна жена, останала сама след смъртта на мъжа си. Адресът ли? Как да не го помнят, та нали там са израснали: „Моховая“ 34, ап. 12.

— По-точно аз съм израснала там — отбеляза младата съпруга, която очевидно диктуваше положението в семейството. — А мъжът ми живееше с родителите си на „Лиговка“. Вие случайно да не сте моряк?

— Не. Защо да съм моряк? — учуди се Турецки.

— Ами идваха да я търсят тук някакви моряци. Носеха ѝ пари от бившия съпруг. Той е някъде в Африка или в Австралия. Наистина, това беше отдавна, преди две-три години. После научиха новия ѝ адрес. А вие какъв сте ѝ?

— Просто познат. Навремето работехме заедно в Норилск — намери Турецки най-безобидното обяснение. — Та сега по някаква случайност дойдох в Питер и реших да я навеся.

— Поздравете я от нас. Тя е много мила дама. Само че фамилието ѝ име не е Новикова, а Никитина. Новикова е името на майка ѝ.

Простото обяснение беше достатъчно за другите, но за самата Олга трябваше да се измисли нещо по-достоверно. След известни колебания Турецки реши да не измисля нищо, да ѝ каже всичко както си е в действителност. Разбира се, без излишни подробности, за да не я разтревожи.

Когато Олга Никитина му отвори, Турецки мислено си отбеляза, че определението „много мила дама“ е най-подходящото за нея. Тя беше между четиридесет и петдесетгодишна — граничната възраст за жените: когато я стигнат, някои се превръщат в дебели равнодушни лелки, други в кльошави, зли махленски кавгаджийки и клюкарки, а трети сякаш свалят от гърба си по десет, дори по петнайсет години; преживените тревоги и неприятности, а кой ли не минава през тях, а се превръщаха във всеопрощаващо кротко добродушие, придаващо на повехналите им лица някаква особена привлекателност, каквато може би не бяха притежавали дори на младини.

Та такава беше Олга Никитина. Гъста, леко прошарена коса, прибрана на кок, паднал кичур на едната буза, дълга домашна роба от някаква светла копринена тъкан, която я правеше още по-женствена и млада, гердан от едри дървени мъниста и също такава гривна на ръката. Не всякоя жена можеш да видиш в подобен вид в събота сутрин.

— Защо ме оглеждате така? — попита тя, когато Турецки, след като ѝ се представи, приключи с първоначалното си обяснение, че наскоро е бил в Норилск, срещал се е с колеги на бившия ѝ съпруг и би желал да си поприказва с нея.

— Мечтая си и моята съпруга някога да заприлича на вас — съвсем искрено отговори той.

Никитина се усмихна.

— Благодаря за комплимента. Заповядайте, влезте... Пушите ли?

— Мога и да не пуша. Но не за дълго.

— Тогава ще идем в кухнята. Това е единственото място, където дъщерята ми разрешава да пуша. Имаме си бебе — поясни тя. — Момченце. Тези дни ще навърши половин годинка. Игор Никитин...

Докато обясняваше за внука си, тя вече сипваше в медно джезве кафе и захар, а после включи газта и сложи на масата две порцеланови чашки. Явно семейството живее в охолство, машинално отбеляза Турецки, оглеждайки просторната кухня, която по-скоро би трябвало да се определи като трапезария: нов красив бюфет в стар стил, овална маса с орехови тапицирани столове.

— Никитин ли казахте? — попита той. — Нима дъщеря ви не е взела името на съпруга си?

— Помолих я да запази името на баща си.

— А другата му дъщеря се казва Олга — сети се Турецки.

Тя смаяно възкликна и, кажи-речи, изохка:

— Как?!

— Олга — повтори той и в същата минута разбра колко нетактично е постъпил.

Никитина се отпусна на стола и уморено сложи ръце на коленете си.

Джезвето кипна, каймакът преля и засъска, като заля котлона и изпълни кухнята с мирис на изгоряло кафе.

Олга Николаевна не помръдна.

Турецки скочи и изключи котлона. В кухнята надникна млада жена в домашен халат и с тъмна като на Олга Николаевна коса, но пусната свободно, и попита:

— Какво загоря? Защо плачеш, мамо? Какво се е случило? — обърна се тя към Турецки. — Защо мама плаче? Какво ѝ казахте? И въобще кой сте вие?

— Остави ни, ако обичаш — помоли Олга Николаевна.

— Кой е този човек? — настояваше дъщерята.

— Този човек знае за баща ти много повече от мен.

— И аз искам да знам! — заяви младата жена и решително седна до масата.

— Свари ни тогава по едно кафе. Дъщеря ми — Катя.

— Да, разбрах вече — каза Турецки.

— Извинете... — Ольга Николаевна попи очите и бузите си с крайчеца на носна кърпичка и извади от тясната кутийка на масата дълга и тънка черна цигара. Турецки галантно щракна със запалката си.

— Благодаря... Той има ли още деца?

— Двама синове. Големият е на четиринайсет години и се казва Константин. Вторият е на единайсет, Пол. А дъщерята е осемгодишна.

— А тя как се казва? — попита Катя.

Турецки колебливо отговори:

— Ольга.

Няколко секунди Катя мълчаливо го гледа, после сложи джезвето на масата.

— Кафето е готово, мамо — поривисто я прегърна и целуна по бузата. — Прости ми. Поговорете си, няма да ви преча. После ще ми разкажеш.

И излезе от кухнята.

— Вие нищо ли не знаехте за него? — деликатно се поинтересува Турецки.

— Нищо. Освен че е жив и че нещата при него вървят добре. Изпращаше ни пари — обясни тя. — По случайни хора, които идваха в Ленинград. Отначало по наши моряци от „Океански риболов“, техните кораби се отбиват в Халифакс^[1] за прясна вода и хранителни продукти. Той се уговаряше с някого от екипажа, като, естествено, му плащаше за услугата. Когато се връщаха, те ми предаваха парите. По-късно пратките започнаха да идват от Кейптаун, също по моряци. И едва през последните години взе да превежда парите във Външнотърговската банка, където ми откри сметка. Без неговата помощ щеше да ни бъде много трудно.

— А не ви ли пишеше?

— Получих само едно писмо. Преди месец и половина. Много кратко — че може би скоро ще дойде в Русия. Вътре беше сложил и няколко свои снимки. Вие какво знаете за него?

Тя изслуша разказа на Турецки, без да го прекъсва. Когато той замълча, попита:

— А Джоан какво представлява? Вие познавате ли я?

— Не. С нея се срещна една моя позната от Ню Йорк. Именно тя ми разказа всичко. Както тя каза, Джоан е най-голямото откритие на Никитин. Но очевидно греши. Аз мисля, че все пак най-голямото му откритие сте вие.

— Благодаря. Не се безпокойте, повече няма да плача... Пийте си кафето. И не се стеснявайте, запалете си цигара, виждате, че аз пуша... Колко странен е животът. През последната година в Норилск, когато щяха да го съдят, а по-късно тук, в Ленинград, живеехме в страшна мизерия. Катя боледуваше, в дома ни почти всяка нощ нахълтваха за обиски, по петите ни вървяха копои — най-нагло, без да се крият, — после съдебни дела, психиатрия, арести... същински ужас. А сега си давам сметка, че това е бил най-щастливият период в живота ми. Че съм имала невероятен, приказан късмет да живея с такъв човек... Странно, нали?

— Вие сте поискали развод, защото сте се уморили от всички тези неприятности, така ли?

— Не, той ме накара да поискам развод. Чувстваше, че няма да го оставят на мира и пак ще го арестуват. Не искаше заради него да бъда уволнена от работа. По това време работех в „Дипроникел“ като младши научен сътрудник. Но все пак ме уволниха... Това са минали истории. Какво ви накара да дойдете при мен?

— Игор Константинович е работил в Имангда...

— Наричайте го просто Игор.

— Добре. Игор е работил в Имангда и доколкото знам, е намерил там излаз на рудна жила.

— Да, през четвъртия сезон. През първите три аз бях с него, а после се роди Катя и се наложи да си остана вкъщи.

— Сега отново изниква въпросът за разработването на Имангда. Но отчетите на Игор ги няма в архивите на експедицията. Загубили са ги.

— Как така са ги загубили?! — изненада се тя. — Как може да ги загубят? Та това е безценна документация!

— Иззели са ги от архива на експедицията като веществени доказателства по време на следствието, след което са останали сред материалите на углавното дело, откъдето са изчезнали.

— Какви мръсници! Извинете, но не знам по-точна дума. Изчезнали! Та това са четири полеви сезона! В жестоки условия! Сам-

сами! Без радиостанция, без никаква връзка! В средата на третия сезон той си счупи ръката, падна от един сипей. Едва не се побърках. Открито счупване, а най-близкият лекар беше в Норилск, на сто и двайсет километра. Как ли не го молих да оставим всичко и да отидем в града. Не и не, беше упорит като магаре. Слава богу, размина се без инфекция. Наистина ръката му зарасна накриво. Лявата, малко над китката. Загубили ги! По-добре да си бяха загубили кокошите мозъци, никой нямаше да забележи. Подобно нещо може да се случи само у нас, в Русия. Каква е тази проклета от Бога страна...

Турецки изчака тя да се поуспокои и попита:

— Той не е ли правил копия от описанията на своите маршрути?

— Правеше си, доколкото можеше.

— Запазиха ли се тези копия?

— Не. Взеха ги при един обиск. Заедно с екземплярите от неговата „Наказателна психиатрия“, броевете на „Хроника на текущите събития“ и документацията на Хелзинкската група. Когато започна перестройката, аз се опитах да ги взема от архива на централата на КГБ на „Литейна“. Отговориха ми с официално писмо: всичко е унищожено, тъй като е изтекъл срокът за съхранение. Сигурно са ме излъгали, нали?

Турецки сви рамене.

— Може би. А може и наистина да са ги унищожили. Защото, ако решат да съхраняват всичко, ще трябва да се построят още три-четири такива „големи къщи“.

— И така всичко изчезна. Не ми остана нито едно писмо, нито една снимка. Имам само няколко снимки от норилския период, и то защото седяха у майка ми, бях ѝ ги пращала от Норилск. Сега ще ви ги покажа...

Олга Николаевна излезе от кухнята и след две-три минути се върна с няколко черно-бели любителски снимки.

— Тук сме в Имангда през първия ни полев сезон. Пролетта на седемдесет и първа година... Това е селцето на сондажниците. Затворено. Към петдесет бараки, всичките празни. Отначалото много ме беше страх. Скръцне ли от вятъра някъде дъска — изтръпвах от ужас. Знаете ли кое е най-страшното в тундрата? Не да срещнеш мечка, а човек. Това тук е нашият хидрогеохимически отряд — Мартинич ни снима, радистът...

— Този Шчукин ли е? — посочи Турецки позната фигура.

— Да, Андрей Павлович... Този е нашият колектор. Това тук съм аз, такъв невзрачен дребосък съм била.

— А този кой е? — попита Турецки, сочейки висок млад мъж с голяма шапка.

— Как кой? Ами това е Игор.

Турецки взе снимката и започна внимателно да я разглежда.

— Вас ви познах. Шчукин също. А него... Нима е възможно човек да се промени толкова? Макар и да е минал почти четвърт век...

Той извади от джоба си плика с цветните снимки на Никитин и ги сравни — нямаше никаква прилика.

— Кой е този мъж? — заинтересува се Олга Николаевна.

— Игор Никитин. Сниман е това лято.

Тя с недоверие вдигна очи към него.

— Какво говорите! Това не е Игор. Изобщо не си прилича. Освен че и той така е побелял.

— Сигурна ли сте? — предпазливо попита Турецки.

— Абсолютно! Да не мислите, че не бих го познала? Дори и след петдесет години! Момент. — Олга Николаевна отвори вратата на кухнята: — Катюша, донеси ми писмото от татко ти, то е някъде в твоята стая.

Никитина взе от ръцете на дъщеря си голям бял плик с разноцветни марки и извади от него четири цветни снимки. Всички те бяха направени край сонда, стърчаща на някакво плато. Две от тях бяха заснети в общ план: едната показваше как мъж, облечен в риза с къси ръкави и шорти, скача от малък хеликоптер с прозрачна кабина, а на втората същият мъж разговаряше с чернокожи работници със защитни каски. Другите две снимки бяха заснети в едър план: отново същият мъж с коркова тропическа каска и пак гой, но гологлав: късо подстригана съвсем бяла коса, долната половина от лицето му — загоряла от слънцето, а челото — светло, предпазено от каската. Торбички под очите, забележимо подпухнало лице, спокоен уморен поглед.

Турецки постави тази снимка до фотографиите, направени от хората на Пономарьов. Нямаше съмнение: двамата бяха съвсем различни мъже. Единственото сходство между тях бяха побелелите им коси. И толкоз.

Олга Николаевна с тревога го наблюдаваше. Турецки се помъчи да си придаде нехаен вид.

— Каква глупост — проговори той. — Всичко са объркали. Аз съм от вестник „Нова Русия“. Ето картата ми... Искане да пуснем интервю с Никитин, когато пристигне в Москва. Във връзка с Имангда. Колко хубаво стана, че се срещнах с вас. Иначе щяхме да се насадим на пачи яйца. В историята на журналистиката вече има един известен подобен случай. В печатницата объркваат филмите и вестникът излиза със заглавие: „Генерал де Гол приема парада на Френския легион“. А самата снимка представлява овчар със стадо овце. И се вдига страхотен скандал. Има още една любопитна история. Млад журналист от ведомствения вестник на Клайпедското параходство вкарва в очерка си „за освежаване“, както казваме ние, следната сценка: моряците се забавляват на предната палуба с един плъх, на който са вързали за опашката консервна кутия. И неочаквано след два дни всичките ни търговски кораби получават забрана да влизат в чуждите пристанища, като причина за това се изтъкват плъховете, с които са пълни. За доказателство им послужил очеркът във вестника. Естествено, журналистът веднага бе уволнен, но доста време след публикацията му сърбаха попарата, която беше надробил. И такива неща са се случвали... Ще ми позволите ли да взема тази снимка със себе си? Ще я преснимаме и веднага ще ви я изпратим обратно.

Олга Николаевна колебливо се съгласи:

— Е, щом се налага... Но много ви моля, не забравяйте да ми я върнете.

— Давам ви честната си дума.

Все пак Турецки не бе съумял да разсее напълно тревогата ѝ.

— Случило ли се е нещо с него?

— Какво може да се случи? Моята позната го е видяла в Претория преди три седмици — най-хладнокръвно излъга той. — Него, Джоан и децата.

Олга Николаевна недоверчиво поклати глава.

— Не знам защо, но напоследък често си мисля за него. Имам някакво лошо предчувствие...

Аз също, помисли си Турецки, но премълча.

Същата вечер той се върна в Москва с влака. И първият въпрос, който зададе на Ирина, когато му отвори вратата, не беше нито за нея,

нито за Нинка, нито дежурното наред ли е всичко, а я смая със своята нелепост:

— Ти чувала ли си песента на Пугачова „Ах какъв мъж беше, същински полковник“?

— Разбира се.

— И за какво точно се пее?

— Не си спомням думите, но... Някаква келнерка се запознава с интересен мъж, същински полковник. Той я води в ресторант, черпи я с коняк — естествено, за нейна сметка. А после се разбира, че е най-обикновен криминален престъпник, представил се за полковник. Защо те интересува?

— Престъпник ли? — уточни Турецки.

— Даа.

Той помълча, съсредоточено обмисляйки нещо, след което заключи:

— Умна песничка!

---

[1] Пристанище на Атлантически океан в Канада. — Б.пр. ↑

4.

Ню Йорк

Главно управление на полицията

Отдел „Убийства“

За лейтенант Кейт Уилсън

ШИФРОГРАМА

Московската криминална милиция ви моли да извършите повторен оглед на неидентифицираните трупове, докарани в централната морга на Ню Йорк в периода от 12 до 16 юли т.г., за да проверите дали сред тях не е трупът на американския гражданин Игор Константинович Никитин. Описание: петдесетгодишен, малко над средния ръст, нормално телосложение. Особени белези: късо подстригана бяла коса, силно загоряла от слънцето долна половина на лицето, светло чело, неправилно зарастване на костта над китката на лявата ръка след счупване. Изпращаме ви снимка по факса. В случай че Никитин бъде разпознат, молим да ни уведомите в най-кратък срок. Александър Турецки потвърждава получаването на вашия факс и ви благодарим за съдържащите се там разяснения. Надяваме се съвместните усилия на МУР, ГУВР-Москва и Нюйоркската полиция в борбата с мафията и другите структури на международната организирана престъпност да се окажат плодотворни.

Временно изпълняващ длъжността директор
на Московската криминална милиция
полковник Грязнов...

Москва

МУР

За полковник Грязнов

В отговор на вашето запитване ви съобщаваме, че в моргата на Лонг Айланд е открит трупът на американския гражданин от руски произход Хари К. Никитин. Намушкан е с нож, убийството е извършено на пътя към Ню Йорк по крайбрежието на залива Лонг Айланд, недалече от Ню Рошел, в края на парка Пелем Бей на 14 юли т.г., около 20 ч. и 30 мин. по Гринуич. В светлината на вашия интерес към случая предишната версия, че убийството е извършено с цел грабеж, бе призната за несъстоятелна. Допълнителното разследване установи, че на 14 юли в 18,20 ч. Никитин е пристигнал с такси във вилата на борсовия посредник от Нюйоркската фондова борса Р. Мафърти, в продължение на един час е разговарял с него и с още някакъв мъж, чието име икономът на вилата не знаеше. В 19,25 Никитин си е тръгнал с такси, извикано от икономата. Непознатият, взел участие в разговора, е заминал половин час по-рано със собствения си автомобил марка „Понтиак“, червен на цвят, стоял дотогава на частния паркинг край вилата. Икономът и охраната на вилата не са запомнили номера на понтиака. Получената от вас по факса снимка бе показана на икономата. Той със сигурност разпозна на нея Хари К. Никитин. Опитите да се издири таксито, с което си е тръгнал Никитин, останаха безуспешни. Има основания да се подозира, че шофьорът на неустановеното такси е съучастник на убиеца или убийците на Никитин и е действал по предварително замислен план. Моля, предайте тази информация на Турецки. Разследването продължава. За получените резултати ще ви уведоим незабавно.

Началник-отдел „Убийства“
при Главно управление на полицията — Ню Йорк,
лейтенант К. Уилсън

Ню Йорк
Главно управление на полицията
За лейтенант К. Уилсън

ШИФРОГРАМА

Изпращаме ви три фотографии на мъжа, пристигнал на 16 юли т.г. в Москва с документите на И. К. Никитин. Под предлог, че се извършва рутинна проверка за спазването на паспортния режим, паспортът му бе иззет за тайна експертиза, която бе осъществена от емиграционната служба на посолството на САЩ в Москва. Бе установено, че паспортът на И. К. Никитин е истински, но липсва една от степените на защита върху фотографията, което означава, че тя е била подменена. Молим да покажете изпратените ви снимки на икономата за разпознаване. Молим също така да направите справка за руския гражданин Алексей Сергеевич Погодин, заминал на служебна командировка в Ню Йорк от аерогара Шереметиево-2 на 18 април 1994 г. Предполагаеми връзки — с компанията „ЕКСПО импорт-експорт“, регистрирана в Ню Йорк, собственик Майкъл О’Конър. Възможно е Погодин и представящия се за Никитин мъж да са едно и също лице. Разследването на връзките на Погодин с компания ЕКСПО трябва да бъде проведено с максимална дискретност. Информация за лично сведение: задържаните от вашите служители руски граждани Кирпичов и Антохин са членове на организираната престъпна групировка, която е оглавявал преди ареста си Иванов-Кореєца.

Прилагаме ориентировъчни данни за тях.

и.д. началник на МУР Грязнов,
експерт-криминолог Турецки

Москва

МУР

За Грязнов, Турецки

Благодарим за сведенията относно Кирпичов и Антохин, предадени са на следствието. Икономът на вилата на Р. Мафърти със сигурност разпозна в изпратените от вас снимки мъжа, който на 14 юли т.г., малко преди да бъде убит Никитин, е водил разговор с него и Мафърти във

вилата. Един от полицаите, охраняващи фирмата ЕКСПО, разпозна на снимката посетителя, който често идва в офиса на компанията, кара червен понтиак и го оставя на служебния паркинг. С оперативни мероприятия самоличността на този мъж е установена: А. С. Погодин, търговски представител в САЩ на руското външнотърговско дружество „Възход“. През декември 1994 г., май 1995 г. и април 1996 г. е пътувал с неизвестна цел до гр. Богота, Колумбия. Местонахождението му в момента е неизвестно.

К. Уилсън

Москва

Агенция „Глория“

За Грязнов, Турецки

При проведените мероприятия бе установено: фирма „Трейдинг интернешънъл“ е регистрирана в гр. Франкфурт на Майн през ноември 1995 г. с фалшиви документи. През април 1996 г. по сметка на фирмата във франкфуртския филиал на Дойчебанк са били преведени 84 млн. щ. долара от московската Народна банка. Същия месец от тази сума са преведени 44 млн. долара в нюйоркската Сити банк по сметка на компанията „ЕКСПО импорт-експорт“, 15 млн. долара в Приват банк, Цюрих, Швейцария, по сметка на московското външнотърговско дружество „Възход“ и 25 млн. долара в банка „Форум“, Атина, Гърция, по личната сметка на Светлана Николаевна Дорофеева.

Не са осъществявани никакви други операции от компанията „Трейдинг интернешънъл“ чрез Дойчебанк.

Предприели сме мерки за издирване на служебната документация на фирма „Трейдинг интернешънъл“, както и за уточняване на местопребиваването на директора на фирмата Райнер и вероятния му съучастник Фогелщайн.

Предоставената ви информация е оперативна. Документираните данни ще бъдат предоставени на руската

страна, след като получим от нея официално запитване.
@ Старши инспектор на криминалната полиция
Х. Юнге

Из рапорта на оперативно-следствената служба на 9-о управление при МВР на РФ:

На 29 юли т.г. в 14 ч. и 30 мин. обектът Ермолаев-Бурбона излезе от двора на външнотърговско дружество „Възход“ с джип „Лендроувър“, придружен от четирима души охрана в два ескортиращи го автомобила. В 14 ч. и 45 мин. той пристигна пред сградата на Народната банка на „Садовое колцо“, след което се качи на втория етаж и влезе в приемната на генералния директор на банката И. Н. Дорофеев.

Контакти между Ермолаев-Бурбона и Дорофеев преди не са забелязвани...

ГЛАВА ПЕТА

СИЛАТА НА РИСКА

1.

Ключовата дума в ценностната система на консултанта на външнотърговското дружество „Възход“ Николай Иванович Ермолаев, известен както в Москва, така и далеч извън нейните предели с прякора си Бурбона, беше думата „уважение“. Но ако за повечето хора уважението е понятие, близко до „доброжелателност“, „благоразположение“ или „дружба“, то за Бурбона то имаше съвсем друг смисъл. Той никога не бе имал приятели, освен може би в най-ранното си детство. Дългите години, прекарани в детските домове, с тормоза на по-големите и физически по-силни момчета, с ударите и шамарите на възпитателите, с необходимостта постоянно да доказва правото си на къшей хляб и да стои нащрек за всевъзможни агресивни действия, готов да се противопостави на враговете си със зъби и нокти, с попадналия под ръката му камък или тояга, напълно бяха заличили в паметта му спомена за майчините ласки, ако изобщо някога ги бе получавал, а баща си изобщо не помнеше — той беше загинал през първите дни на войната, когато Коля Ермолаев още не бе навършил и годинка.

Единственият човек, към когото донякъде се привърза четиринайсетгодишният Коля, по това време все още не получил прякора Бурбона, беше треньорът на секцията по бокс в детската спортна школа при ЦСКА, бившият шампион на Москва в полутежка категория Льоша Антонов. Той забеляза в слабичкия възпитаник на сиропиталището непримирима воля за победа и недетска, пресметлива жестокост, които му позволяваха да излиза победител дори в двубоите с по-силни и опитни съперници. Но в спортната школа имаше три секции с по 18–20 души всяка, а по характер треньорът не беше склонен към пристрастия. И когато му предложиха да тренира юношеския представителен отбор на Москва, той направо каза на Коля: „Теб няма да те взема, Бурбон, нямаш чувство, увлечение. Воля и хъс имаш предостатъчно, но романтика — никаква. Бога ми, ти си като вълк-единак: гледаш само да прегризеш гърлото на овена и да се наплюскаш. А без възторг шампион не се става.“

Неведнъж се бе случвало на Бурбона още през юношеските му години да влиза в кървави схватки. От време на време и самият той бе пребиван жестоко, но след като оздравееше, издирваше враговете си и им го връщаше поотделно — с юмруци или с кама. Подтикваше го не жаждата за мъст, не злобата, а само хладнокръвният стремеж да възстанови накърненото си достойнство преди всичко в собствените си очи. Постигнал целта си, той никога не ликуваше, не изпитваше злорадство, а само чувство за изпълнен дълг. И по-късно, в зрелите си години, когато трябваше да извърши убийство, той убиваше не с яростна омраза, с каквата се разпалваха много негови съучастници, а с пълно хладнокръвие — единствено заради поставената цел. Защото човек, който не е постигнал целта си, не може да изпитва самоуважение и следователно да разчита на уважение от страна на другите.

В ранната си младост не се бе замислял особено върху тези проблеми, но когато за първи път попадна в лагер, усети, че позицията му е единствено правилната. Вълчийт свят в лагерите и затворите, където приятелството намирисваше на педерастия, а думата обич будеше само подигравателен смях, се крепеше на уважението към силата. Но и не само към нея. Един ден в килията му в Бутирка, където беше задържан в следствения арест, доведоха нов арестант — на вид непълнолетно момче, но всъщност навършило осемнайсет години. Затворниците решиха да се позабавляват с него, каквато си беше традицията: заповядаха му да оближе клозетната чиния. То отказа и те го пребиха от бой. Когато се посъвзе, отново се заядиха с него. И пак не склони. Така мина цяла седмица. Младежът не се оплака на никого, макар че вече хрочеше кръв. На останалите вече не им беше до развлечения, готови бяха да го оставят на мира, но вече не можеха да спрат. И така щяха да го доубият, ако не беше се намесил Бурбона, който взе новия арестант под своя закрила, както навремето бе постъпил с него Чучула при една подобна ситуация. Вероятно младежът щеше да оцелее и без покровителството му, тъй като вече бе спечелил всеобщото уважение, макар да приличаше повече на полужив труп, а не на човек. По-късно се изправи на крака, набра сила, възмъжа и стана прословутия Гъсок, дясната ръка на Бурбона, от когото трепереше цяла Москва.

Така че силата си бе сила, но човек трябваше да има освен нея и твърд характер. Зоната, с други думи, лагерът, беше най-правилният свят, в него всеки беше на показ и всеки си знаеше мястото. Хората се оценяваха не според парите си, не заради своята хитрост или здрави връзки, а заради истинската си цена. Зоната беше като едно голямо семейство, в него признатият бандит е всевластен, той защитава понисшестоящите и се грижи за тях, а те му се отплащат с уважение, без обичайните семейни интриги и всевъзможни мръсни номера. Ако целият живот беше устроен по законите на зоната, светът щеше да бъде съвсем различен — справедлив, с ясни правила на поведение.

Бурбона не беше прекарал много време „на топло“ — само десет години в лагера и осем месеца в следствения арест в Бутирка. Въпреки това той спазваше тези закони и на свобода. След излизането си от лагера всеки можеше да дойде при него и да получи помощ от общата бандитска каса, за да се позамогне и да се изправи на крака. Той им помагаше с жилища, уреждаше ги на работа, а онези, които му харесваха, вземаше при себе си. При това никой дори не дръзваше да си помисли да бръкне в общата каса или да не внесе в нея своята част — немалко такива мераклии лежаха под асфалта на краймосковските пътища или бетонирани в основите на някой строеж. И това не се правеше от жестокост, а просто за да не бъде открит трупът, мъртвите трябваше да умрат завинаги, а не да пречат на живите да живеят.

Бурбона не успя да се ожени на младини заради затворения си характер и неумението да общува, не попадна и на сваятна любовница, а след лагера вече не помисли за женитба — нямаше време, Чучула не го оставяше без работа. А и дълбоко в него бе заседнало схващането, усвоено още с първите правила на бандитския закон, че всички жени са повлекани, мърли, шафрантии, само гледат да се впият като кърлежи под кожата ти. Истинският бандит не бива да има семейство. Мъдро беше това правило. Семейството те обърква, връзва ти ръцете и ти затъваш в житейското блато. Навремето, ако някой бандит намислеше да се ожени, набързо му свиваха сърмите. Сега, разбира се, не беше същото: женеха се, пращаха децата си да учат в чужбина, а ако излязъл от затвора потърсеше помощ от такъв човек, то получаваше отказ — нямали пари. А за парцалите на жена си, за гуляи, за коли и за своите горили има. Не беше редно това, Бурбона не уважаваше такива хора. Но те се въдеха все повече и повече — модерни времена, няма

що. И дори се стигна дотам, че званието признат бандит можеш да си го купиш като в бакалия. Най-големи мераклии за това бяха смотаняците и мангалите от Кавказ, които дори се осмеляваха да вземат думата на бандитските сборове. Но колкото повече боклук и мръсотия проникваше дори в средите на признатите бандити, толкова по-твърдо се придържаше Бурбона към избраната линия в живота си, като се мъчеше — кога с личен пример, кога с тежки наказания — да заздравява разклатените устои на бандитското братство. И смяташе това за свое най-висше предопределение.

Цял живот Бурбона бе мислил, че уважението е всеобхватно, неделимо и безспорно. Едва през последните дни, след разговора с онова ченге, с оня изпечен хитрец Турецки, който успя да измъкне от него всичко, което знаеше, макар то да не беше много, и после да се изплъзне от подготвената му участ, Бурбона почувства, че нещата не са чак толкова прости.

„Едно е да признаваш нечии качества и съвсем друго — да го уважаваш.“

Може би по друго време Бурбона не би обърнал внимание на тази мисъл, но сега тя бе залегнала в съзнанието му като зрънце в благодатна почва. Тези думи внасяха яснота в едни от най-важните и объркани въпроси в живота му — взаимоотношенията с Кореца.

Кореца беше само с четири години по-голям от Бурбона. От петнайсетгодишен обикаляше по затвори и лагери, а когато беше на свобода, ограбваше спестяванията на хората, одрусваше спекулантите и сенчестите производители, рекетираше проститутките в центъра, търговците на валута пред магазините на „Беръзка“, пращаше на пазара за коли в Южното пристанище доверчиви купувачи срещу процент за услугата. Но дори на младини той не беше безогледен и не прибягваше до убийство, ако то можеше да се избегне. Кореца пръв разбра, че да се дерат от незаконно забогателите по две-три кожи наведнъж означава да режеш клона, на който седиш. И макар винаги да казваше, че е по-добре да режеш клона, отколкото да висиш на него, през 1979 година организира в Новочеркасск всесъюзен събор на бандитските босове и нелегалните частни производители, които задължи да отделят за общата бандитска каса по десет процента от доходите си. По-запалените от братството настояваха за петнайсет, дори за двайсет процента, но Кореца съумя да убеди събранието в

правотата си, като напомни, че частниците са принудени да плащат и на чиновници, и на ченгета, така че при петнайсет, а камо ли при двайсет процента те просто няма да издържат. Съборът се съгласи с него и още тогава бандитите признаха Корееца за глава на цялото братство.

Бурбона се запозна с Корееца в СТ-2 в Тулун. Корееца завършваше срока на присъдата си, а Бурбона едва-що го започваше. Очевидно Корееца си направи сметка, че Бурбона може да му бъде полезен със здравия си вече авторитет, плати на когото трябваше и присъдата на Бурбона бе намалена. След това, чак до заминаването на Корееца за Щатите, двамата работиха като партньори, при което Корееца беше — казано на съвременен език — президентът на общомосковската бандитска фирма, а Бурбона с неговата химкинска групировка — неин изпълнителен директор. Президентът се изявяваше като арбитър при възникващите разпри, той вземаше решения, а Бурбона убеждаваше несъгласните с него. Московчани посягаха към валидола, когато четяха описаните по вестниците ужасии, но всичко това не можеше да се определи като „безогледност“, а по-скоро като израз на сурова необходимост, от възпитателни съображения. Пускането на малко кръв спомагаше да се избегнат големите кръвоизливи.

Бурбона никога не се бе замислял дали уважава Корееца. Естествено, че го уважаваше, макар да не одобряваше много неща в поведението му. С идването на Горбачовата перестройка, когато вече можеше да не си криеш парите от хорските очи, Корееца се разпусна и започна да живее в предизвикателен комфорт. Появяваше се с жена си, окичена като новогодишна елха с кожи от лисици и златни дрънкулки, на обществени места и светски празненства, открито сменяше любовниците си, подаряваше им коли и апартаменти, беше близък с прочути певци, телевизионни журналисти, борсови магнати, с хора от правителствените среди и дори — което най-вече не харесваше на Бурбона — с високопоставени служители от Министерството на правосъдието и МВР. Тези връзки се възнаграждаваха с безлихвени кредити, данъчни и митнически облекчения за банките и фирмите, в които имаха дял Корееца и Бурбона, но все пак това не беше редно, един признат бандит не бива да петни името си с подобни работи, за

тях си има други хора и средства. На няколко пъти Бурбона се опита да поговори по този въпрос с Корееца, но той само нехайно се засмиваше:

— Тесногръд човек си ти, Коля! Хич не се вписваш в новите времена. Внимавай, защото така и ще си пукнеш като динозавър, а някой ден ще те изкопаят от ледника със зелена тревица в устата.

Глух ропот се носеше сред членовете на братството, когато виждаха по телевизията как Корееца хвърля милиони в зелено за разни рок-фестивали и благотворителни приумици. А когато из Москва плъзна слух, че си е купил петдесетстайна вила в Бевърли Хилс и яхта в Маями, солнцевският главатар Лука на всеослушание го обвини в банкетната зала на „Палас хотел“, че бърка в общата бандитска каса, нарече го алчен фукльо и доносник. Подобна публична обида изискваше незабавно да се свика събора, а присъдата за Лука можеше да бъде само една — смърт, защото той не разполагаше с доказателства в подкрепа на обвинението си. Бурбона знаеше със сигурност и бе готов да потвърди, че Корееца не е пипал общите пари, той си имаше предостатъчно собствени милиони. Корееца не изчака свикването на събора и веднага отговори на обидата: преди още Лука да е приключил с обвиненията си, главата му се пръсна от трите куршума, изстреляни от австрийския полицейски глок, с който Корееца почти никога не се разделяше. И макар че той фактически беше прав, Бурбона с доста усилия съумя да усмири разгорелите се страсти и да възстанови разклатения авторитет на най-високопоставения бандит в Москва.

Всичко това обаче изобщо не му харесваше. И още тогава кристалната цялост на понятието „уважение“ започна да придобива някаква двойственост и вътрешно напрежение, което заплашваше да разбие общата конструкция и най-накрая тя все пак се разцепи на две.

Не, Бурбона вече не уважаваше своя партньор, но все още ценеше добрите му качества: твърдата ръка, размахът на предприемчивостта, стратегическия нюх да отгатва развитието на събитията с няколко хода напред, а най-вече умението му да разбира хората.

И потвърждението за това беше случаят с Дорофеев.

Още преди пет години, когато Народната банка беше една от стотината банкови институции от рода на „Форум“, „Селенга“, Промбанка, Комерсбанка, появили се като гнойни язви по нечистата снага на Русия, Корееца възложи на Бурбона да уреди един дребен

проблем. Разказа му, че от него е потърсил услуга чрез един известен певец генералният директор на новата Народна банка, която току-що навлизаше в банковия свят. Проблемът беше съвсем банален. Народната банка беше дала на някакъв фонд за социално развитие допустимия по закон безлихвен кредит от 10 милиона долара за три месеца. Безлихвен само на приказки, а в действителност срещу съвсем нормална лихва от 33,33 на месец, а за три месеца — 100. Ясно беше, че тези сто процента не се водеха по документи. Именно от това се възползвали от фонда, върнали си кредита в уречения ден, а за лихвата „забравили“. И тогава Дорофеев дойде при Кореца. При кого друг можеше да отиде, в арбитражния съд ли? Бурбона изпрати Гъсока при президента на фонда, но оня се опъна, смяташе, че си има достатъчно добра защита — чеченците. Но когато те разбраха с кого точно си имат работа, се ометоха набързо и след два дни Дорофеев си получи парите накуп.

По всички правила половината от тези пари трябваше да бъдат дадени на Кореца и Бурбона за услугата, но кой знае защо, Кореца се отказа от тях и обясни постъпката си така: нека банкерът да си понапълни гушката, защото пак ще потрябва. Бурбона не виждаше особена причина за такова специално отношение към Дорофеев, който все пак бе един от стотиците московски мошеници, но Кореца излезе прав: само след две-три години Народната банка прегази всичките си конкуренти и вече се сравняваше с далеч по-солидните банкови институции като Менатеп или Алфабанк. А когато правителството ѝ възложи да реализира федералната програма за модернизация на нефтодобивната промишленост, стана ясно, че която и да е друга банка вече трудно би могла да се конкурира с нея.

И най-важното — това беше една чиста банка с безупречна репутация. Чрез нея с минимален риск, макар и при доста високи такси, изпращаха на Запад (най-вече в нюйоркската Ситибанк и в цюрихската Приватбанк) всички налични пари, стичащи се към Кореца и Бурбона от Москва и цяла Русия. А преди да замине за Щатите, Кореца набързо извъртя с банката една операция, която накара Бурбона напълно да се примири с Дорофеев. Със своите връзки генералният директор издейства на Народната банка да бъдат отпуснати от държавния резерв неколкостотин хиляди тона мазут и нискокачествено дизелово гориво с цел продажба в чужбина, а

получените средства да бъдат използвани за закупуване на съоръжения за нефтената и газовата промишленост. Разбира се, вместо мазут и дизелово гориво на Запад заминаха бензин и суров нефт. Фантомната франкфуртска фирма „Трейдинг интернешънъл“ изигра ролята на посредник, а операцията донесе на Корееца 42 милиона, на Бурбона — 15, а към общата сума Дорофеев причисли и своите 25 милиона долара. Уговорката беше седем от тях да бъдат отчислени за московската бандитска каса, но в последния момент Корееца — вече от Щатите — реши да му ги опрости. Бурбона разбра, че е замислил някакви нови афери, свързани с Народната банка, но нямаше никаква представа какви по-точно са плановете му. А Корееца мълчеше.

Бурбона не намираше никакви обяснения за действията му. А и като капак на всичко той беше арестуван в Ню Йорк, при което отнесе пет години затвор за нарушаване на имиграционните закони. Покрай тази работа онези вдигнаха шум до Бога — че били арестували най-големия руски мафиот! Щом като е най-големият, защо го осъдиха само за незаконно пребиваване в Щатите? И защо му лепнаха само една петилетка? Пък и го прибраха в най-обикновена пандела в Атланта.

Тук имаше някаква шмекерия.

Дали пък ФБР не искаше да си отбележи червена точка в годината на президентските избори?

Или пък Корееца се беше поуморил, решил е да си отпочине в Атланта, да излежи само половината от присъдата, а после да си излезе?

Във всеки случай, ако беше пожелал да запознае Бурбона със своите планове, щеше да намери някакъв начин, и то без каквито и да било затруднения.

А щом Бурбона не знаеше нищо, значи Корееца не искаше да му каже. Което беше неуважение. Може би дори бе решил да го изхвърли от играта? Което вече беше не само неуважение, а чисто предизвикателство.

А по всичко личеше, че играта ще е доста голяма, иначе Корееца нямаше да изпрати в Москва Диспечера, своя най-сигурен и предан човек. В Москва почти никой не го познаваше, Бурбона беше един от малцината, но дори той не знаеше как се казва и къде живее Диспечера. Беше го виждал у Корееца само два-три пъти, и то съвсем

случайно. А с какво се занимаваше той, Бурбона можеше само да се досеща: някак съвсем тихо, а най-важното — навреме, изчезваха неудобните за Корееца хора, които Гъсока и другите членове от групата на Бурбона не можеха да премахнат поради неизменната при такива случаи шумотевица. Членовете на братството не биваше да научават за това. И те не научаваха.

Именно Диспечера даде на Бурбона бръмбара за белокосия, когото Турецки нарече с името Никитин и каза, че бил геолог от ЮАР. Е, може и да е Никитин, но е толкова геолог, колкото Бурбона е римският папа. С тази боядисана коса не го позна веднага, но по-късно все пак си го спомни: това беше човекът, който уреди на него и на Корееца да се срещнат с колумбийците, при това по време на самата среща им служеше като преводач от испански.

И сега изведнъж се бе появил в Москва. Със сто двамайсет и четири милиона на своя сметка в Народната банка.

Операцията беше сериозна. Много сериозна. Може би Корееца се бе заврял в уютната американска пандела само за да си осигури алиби за времето, през което ще се извърти цялата далавера? Ако е така — значи се започваше нещо изключително голямо. И то зад гърба на Бурбона. Това не биваше да се допуска. Той трябваше да се намеси незабавно.

Но как?

Бурбона съзнаваше, че не е в състояние да отгатне комбинацията, замислена от Корееца, той беше прекалено хитър и непредсказуем. Да притисне Дорофеев? Срещу него разполагаше с най-силни козове. Но може би и Дорофеев не беше в течение на всичко, най-вероятно знаеше само онази част от общия план, която не може да бъде осъществена без Народната банка. Дали пък да не хване Никитин или да го подкупи да мине на негова страна? Рисковано, можеше да стане издънка. А и не бива Корееца да го смята за враг. Трябва да вижда в негово лице партньора, без когото не може да се справи с тази работа, каквато и да е тя.

Ключът към цялата операция бяха 124-те милиона! И очевидно от тях трябваше да се започне.

Ами ако Корееца все пак се ядосаше и настроеше всички срещу него? Толкоз по-зле за Корееца. За братството той вече бе никой,

изпята песен. И каквито и страхотни далавери да въртеше в Щатите, то си беше за Щатите. Сега господар в Москва беше той, Бурбона.

Значи можеше да рискува.

Бурбона извика охраната си и се отправи към Народната банка.

2.

— Извинете, Иля Наумович, при вас е дошъл един човек. Николай Иванович Ермолаев. Няма записан час.

— Кой е той?

— Консултант на външнотърговско дружество „Възход“. Ето визитната му картичка. Да му кажа ли, че сте зает?

— „Възход“ ли? Поканете го.

Пауза.

— Заповядайте. Седнете, моля... С вас не се познаваме, нали?

— Познаваме се. И то много добре. Но задочно.

— Припомнете ми.

— Фондът за социално развитие. „Трейдинг интернешънъл“. Спомнихте ли си?

— Не разбирам за какво говорите.

— Двата куршума в бронезилетката ви.

— За това писаха вестниците.

— Тези куршуми бяха в нея още сутринта, когато я облякохте. И за това ли писаха вестниците? С вас разговаряхме преди четири дни, когато ми се обадохте от телефонен автомат.

— И какво ви казах?

— Че трябва да се осъществи операцията за прикритие. Да отклоним вниманието. И ние я осъществихме.

— Моля да ме извините, Николай Иванович, но в момента съм много зает. Защо не се срещнем след два часа и не обядваме някъде? Тъкмо ще си поприказваме на спокойствие.

— Може и тук да поприказваме. Бръмбърът, от който се страхувате, е мой.

— Кой го е сложил?

— Не е важно.

— Това съгласувано ли е с човека, с когото водих преговорите за „Трейдинг интернешънъл“?

— Да.

— Слушам ви.

— Във вашата банка са постъпили по сметка на Никитин сто двайсет и четири милиона от Дойчебанк. На какъв етап е работата, за която са изпратени тези пари?

— Подготовката е приключена и операцията може да започне.

— И с какво трябва да се започне?

— Ако сте човекът, за когото се представяте, би трябвало да знаете. Аз не съм упълномощен да обсъждам подробности с когото и да било.

— Ситуацията се промени. И то доста.

— Как?

— Моят човек, на когото бе възложено вашето прикритие, беше заловен от ченгетата.

— Но вестниците писаха, че е успял да избяга.

— Нима вярвате на вестниците?

— Какво се е случило с него?

— Вече е труп. Когато са слизали от таванския етаж, той се е отскубнал от ръцете на ченгетата и е паднал от шестия етаж. Това ми съобщи моят човек от МУР.

— Но щом като е загинал...

— Случило се е един час след като е стрелял, и е бил заловен. Не се знае дали през този един час не се е разприказвал.

— Много ли неща знаеше?

— Не. Важен е самият факт. Вие може да сте разкрит от МУР. Ето защо работата трябва да се застрахова.

— Как?

— Като начало ще преведете всички пари по сметка на дружество „Възход“ в Мосстройбанк, за да не увиснат, ако бъде наложен запор върху вашата банка.

— Това никога няма да стане, дори и да изплува случаят с „Трейдинг интернешънъл“. Евентуален крах на

Народната банка би предизвикал криза в цялата банкова система. Никой не би се решил на подобно нещо.

— Не се надувайте толкова, че може и да изгърмите. Всъщност работите на вашата банка изобщо не ме вълнуват. Но не така стои работата с тези сто двацет и четири милиона. Преведете ги незабавно.

— Те са в личната сметка на Никитин. Аз не мога да направя това без писмено разпореждане.

— Предайте му, че това е заповед от Атланта.

— Какво значи това?

— Той знае. Парите трябва да бъдат прехвърлени не в сметка на негово име, а по сметката на „Възход“.

— И на какво основание?

— Вие по-добре ги разбирате тези неща, безлихвен кредит може би. Или нещо от сорта.

— Ами ако той не се съгласи?

— Трябва да се съгласи. От няколко дни го следят плътно, без да го изпускат от очи.

— МУР ли?

— Агенция „Глория“. Но все едно, че е МУР. Той трябва да бъде изкаран от играта.

— Но Никитин разполага с информация, без която работата няма да се осъществи.

— Каква информация?

— Нямам представа. Но ми се струва странно, че вие не го знаете.

— Сега това няма значение. Той ще участва в работата, но отстрани. А ние сме длъжни да опазим парите. Не бива да рискуваме.

— Ами ако въпреки всичко откаже?

— Постарайте се да го убедите. Трябва да се съгласи. Разбирате ли? Трябва. И това е преди всичко във ваш интерес.

— Оставам с впечатлението, че ме заплашвате.

— Аз никога не заплашвам. Със заплахи си служат онези, които нямат друг начин да убедят партньора си. А ние с вас сме партньори, нали така? Утре очаквам да ми

съобщите, че парите са преведени. Позвънете на същия телефон, на който се обадохте миналата седмица. Тогава ще получите по-нататъшни указания. Довиждане, Иля Наумович.

— Всичко хубаво.

— Впрочем, когато разговаряте с Атина, предайте много поздрави на Светлана Николаевна... Нали разбирате какво ви казвам?

— Разбирам. Да предам поздрави... От кого?

— От мен. Всъщност ние с нея не се познаваме. Но съм чувал, че е много хубава жена. И че дъщерите ви са направо прекрасни! И още нещо. Предупредете Никитин, че от днес нататък връзката с Атланта ще се поддържа само чрез мен. Сега за него е твърде опасно. Предайте му, че това е заповед.

— От кого?

— От мен...

Денис Грязнов извади касетата и извика секретарката:

— Свалете записа и го разпечатайте в три екземпляра. — Секретарката излезе и той обясни на Турецки: — Единият ще остане в папката по случая, другият е за вас.

— А третият за кого е?

— За когото потрябва. МУР или главната прокуратура.

Турецки попита:

— А не те ли е страх, че могат да отнемат лиценза на „Глория“? Законът забранява употребата на подслушвателни устройства.

— Да употребяваме подслушвателни устройства?! — възмути се Денис. — Какво говорите, чичо Саша? Как можа да ви хрумне подобна мисъл?! Ние просто намерихме бръмбар в телефона на нашия клиент Дорофеев и открихме честотата, на която е работил. Това е всичко.

— И дешифрирахте сигнала?

— А защо не? Техниката, с която разполагаме, ни дава тази възможност. И това не е забранено от закона — кимна към касетофона: — Какво ще кажете?

— Засега нищо конкретно... Във всеки случай не е от страхливите, трябва да му се признае.

— Дорофеев ли имате предвид? — уточни Денис. — Да, добре се държа. Макар че разговорът беше труден за него. И доколкото разбрах, съвсем неочакван.

— Може би — съгласи се Турецки. — Но аз говоря за Бурбона. Малцина биха се решили да тръгнат срещу чудовище като Корееца, освен може би хора, които не знаят какво представлява. А Бурбона знае, и то много добре.

— Смятате, че е тръгнал срещу Корееца?

— Нека започнем с фактите — предложи Турецки. — Първо от онова, за което сме сигурни. А после ще продължим с догадките и предположенията. Какви са фактите? Корееца не е запознал Бурбона с тази операция. Съгласен ли си?

— Ами да — каза Денис след кратък размисъл. — Особено като вземем предвид вашия разговор с Бурбона в офиса на „Възход“.

— И неговия с Дорофеев. Дорофеев на два пъти го засече. Първия път — когато Бурбона попита с какво трябва да започне работата. „Ако сте човекът, за когото се представяте, би трябвало да знаете!“ Така ли е? А втория — когато стана дума за информацията на Никитин, без която операцията не може да се осъществи. Какво отговори Дорофеев?

— Нещо от рода на: „Аз нямам представа, но странното е, че вие също не знаете.“ Но Корееца и Бурбона са стари партньори, работят заедно при „Трейдинг интернешънъл“, при фонда за социално развитие, а вероятно и при още много други афери, за които не знаем. Бурбона държи в ръцете си цяла Москва. С негова помощ Корееца лесно би могъл да реши всичките си проблеми. И все пак не го е включил в играта. Защо?

— Доста си блъсках главата над този въпрос — отговори Турецки. — Първо предположих, че между тях е имало някакъв конфликт, след който Корееца е изгубил доверие в Бурбона. Но мисля, че не е така. Всичко е много по-просто. Изглежда, отговорът е съвсем очевиден, както се случва твърде често, а ние не го виждаме просто защото ще ни извади очите. Спомни си за какви пари става дума.

— Минимум за десет „дини“. Сега казват така: „лимон“ за милиона и „диня“ за милиарда.

— Нека говорим за парите с онова уважение, което те заслужават.

— Заслужават уважение?! — учудено попита Денис.

— Да — потвърди Турецки. — И то немалко. За любов не съм сигурен, но безспорно заслужават уважение. В тях е трудът на хората, на обикновените и честните хора. Включително и нашият труд — твоят и моят. Парите не идват от въздуха и не е тяхна вината, че стават причина за престъпления и машинации. Залогът в тая игра е минимум десет милиарда американски долара. Можеш ли да си представиш подобна сума?

— Не — искрено призна Денис. — Милион мога, десет — с големи усилия. Но милиард не, за десет да не говорим. А вече за какво може да се изхарчат, нямам абсолютно никаква представа.

— И аз — кимна Турецки. — Но Корееца вероятно има. И може да си представи десет милиарда. Слушай сега нататък. Фактът, че зад всичките тези афери стои Корееца, не буди съмнение, надявам се?

— Ни най-малко — съгласи се Денис.

— Ако той проведе цялата тази операция и за нея стане известно в Москва, ще му се наложи да задели за общата каса не по-малко от десет процента. С други думи, един милиард. Разбираш ли каква е ситуацията?

— Ами ако се направи на разсеян?

Турецки поклати глава:

— Не, дори Корееца не би дръзнал да извърши подобно нещо. Всички ще се надигнат срещу него и ще го докопат, където и да се скрие, дори в лондонския Тауър. За Атланта да не говорим. И той прекрасно го знае. Ако вземе за партньор Бурбона, тогава вече ще трябва да се изръси не само един, а три или четири милиарда. Четири милиарда долара — в тях е разковничето. Именно затова не е включил Бурбона в играта.

— И затова Бурбона така се натиска да влезе в нея?

— Мисля, че той изобщо няма представа за какви астрономически суми става въпрос. И затова действа така грубо и недодялано.

— Защо пък недодялано? — възрази Денис. — Той извъртя нещата доста хитро. Нова ситуация: Гъсока е бил в ръцете на

ченгетата, след Никитин е пусната опашка. Той полага грижи за парите на Корееца — какво може да се каже против за това?

— Той направи една много голяма грешка, като каза, че да се преведат парите е заповед от Атланта. Корееца не е давал такава заповед. И когато научи за това, не е трудно да се досетим какво ще бъде решението му.

— Ще заповяда да очистят Бурбона, а?

— И то незабавно.

— А на кого ще заповяда?

— Кой взриви „Восток-5“? Кой уби Кузнецов? Кой изтезава Гармаш и взе от него документацията?

— Едва ли всичко това е работа на един човек.

— Нали и аз това казвам. Корееца си има хора в Москва, които ще изпълнят заповедта му. И то много бързо.

— Значи вие мислите, че Никитин-Погодин няма да се уплаши от Бурбона и все пак ще се свърже с Атланта?

— А ти съмняваш ли се?

— Май не. Навярно сте прав: мизата е прекалено голяма. Ако Бурбона подозираше това, не би се пъхнал в играта. Или поне би го направил по-предпазливо.

Турецки се съгласи:

— И добрите плувци се давят понякога.

— Как да действваме в тая ситуация?

— Не знам. Трябва да помислим сериозно. Кога са се видели Дорофеев и Бурбона?

— Преди около час и половина. След това Бурбона се върна в офиса на „Възход“. Не мога да си обясня защо не си смени базата. Нали знае, че „Възход“ е разкрит?

— Ясно му е, че не разполагаме с нищо срещу него — отговори Турецки. — Оперативната информация не влиза в сметката. Какво е направил Дорофеев след разговора?

— А вие какво мислите?

— Незабавно се е свързал с Погодин? — предположи Турецки.

Денис весело се подсмихна:

— Не познахте. За втори път ви подвежда интуицията, чичо Саша. Той незабавно ми се обади и ме помоли да ви поканя с чичо Слава на разговор. Обадох се в МУР, чичо Слава не може да дойде.

Има работа, старши лейтенант Володин е бил убит в престрелка в района на Шереметиево-2. Най-вероятно са хора от химкинската групировка. Отишли там да арестуват някого и онези открили огън и... Днес е погребението на Володин, на Востряковското гробище. А Дорофеев ще бъде тук след около петнайсет минути. Така че трябва да помислим какво да му кажем.

Турецки уточни:

— По-скоро какво няма да му кажем. Но първо ще чуем той какво ще ни каже.

Денис се позамисли и също уточни:

— По-скоро какво няма да ни каже...

3.

Турецки и Денис наблюдаваха през прозореца пристигането на Дорофеев, разиграно по всички правила в инструкциите за охрана на особено важни лица. Веднага щом тежката сребриста лимузина спря пред „Глория“, от нея изскочи бодигардът, който седеше до шофьора, огледа бързо тротоара, после улицата в двете посоки, прозорците и покривите на съседните сгради. По негов знак от задната врата изскочи втори бодигард и се изправи по средата на тротоара, оглеждайки напрегнато всеки минавач. И чак след това слезе шофьорът, отвори вратата пред Дорофеев, като прикриваше гърба му, пъхнал ръка под сакото, където явно стискаше пистолета в кобура под мишницата.

Дорофеев влезе в приемната на „Глория“, видя леката насмешлива усмивка по лицата на Турецки и Грязнов и смутено сви рамене:

— Налага се да бъда предпазлив. Винаги съм се смятал за умерен евреин, но както се оказа, имам манталитета на най-обикновен руски селянин — като опре ножа до кокала... А къде е Вячеслав Иванович?

Денис обясни:

— Помоли да го извините. Зает е. Ще му предадем съдържанието на нашия разговор.

— Дори бих помолил да го запишете на касетофона.

— Случило ли се е нещо?

Банкерът кимна:

— Боя се, че да... Вие успяхте ли да изясните донякъде положението? — попита той, когато се разположиха в директорския кабинет и Денис включи касетофона.

— Изпълнихме първата половина на вашата поръчка. Във връзка с проучването на вашия партньор. Ето ви отчета в резюме, подробен вариант ще ви представим малко по-късно. А в тази папка са фактурите за направени разходи. За самолети, хотели и всичко останало. Не всички разходи са документирани. Както сам разбирате, наложи се някои неща да бъдат платени без разписки...

— Имам ви пълно доверие — прекъсна bankerът обясненията му и взе листа с отчета. Четеше бързо, внимателно, като по навик си отбелязваше най-важното и само от време на време задаваше кратки въпроси:

— Кой е летял до Претория?

— Наш човек от Ню Йорк — отговори Турецки.

— Човекът сигурен ли е?

— Лейтенант от нюйоркската полиция.

— Запознали сте полицията в Ню Йорк със случая?

— Не, това беше лична услуга.

— За кого?

— За мен.

— Ясно. А кой е ходил до Норилск?

— Аз — каза Турецки.

Дорофеев остави отчета настрана и кратко избарабани по масата с дебелите си пухкави пръсти, покрити с рижи косъмчета.

— Кой е съдружникът на Никитин — О'Конър? И що за фирма е ЕКСПО?

— Никитин ви я спомена като бъдещ доставчик на съоръженията за разработването на Имангда — напомни му Денис.

— Знам това. Интересува ме друго — какво представлява тя самата?

— В досиетата на нюйоркската полиция няма нищо за нея — отговори Турецки. — През последните години ЕКСПО се специализира за търговия с Русия. Не ви ли се е случвало да работите с нея?

— Никога.

— А с московското външнотърговско дружество „Възход“?

— Защо питате?

— „Възход“ е основният партньор на ЕКСПО в Русия.

— Народната банка работи със стотици компании и фирми. Сред тях може да е и „Възход“, но надали са извършвани крупни сделки, иначе щях да я запомня.

— Не ви ли се стори странно, че О'Конър превежда пари в сметката на Никитин, а не участва като негов официален партньор?

— За това може да има редица обяснения, свързани преди всичко с данъчните системи на САЩ и на Русия.

— А това не ви ли безпокои?

— Напротив. Щом на Никитин са поверени толкова много пари, значи той заслужава доверие. И така, добра работа сте свършили. Съдейки по вашия отчет, Никитин е с безупречна репутация. Приятно ми е да знам, че този път не съм сбъркал в избора си на партньор.

— Защо поискахте спешна среща с нас? — намеси се в разговора Денис. — И помолехте разговорът да се записва?

— През последните дни ме обезпокоиха някои неща в поведението на Никитин и аз реших да се посъветвам с вас.

— Обезпокоиха? Какво по-точно? — попита Турецки.

— Стори ми се някак изнервен. И дори избухлив, което не е в характера му. Особено когато го попитах не е ли време да пристъпим към реализацията на проекта.

— Започнахте ли да изкупувате акциите на „Норилски никел“?

— Не. Каза, че първо трябва да получим концесията за разработката на Имангда. Предложих му да ускорим процеса, други заявки за Имангда няма и не се предвиждат, така че комитетът за държавна собственост би се съгласил. Дори бих могъл да заплаша, че клиентът ми ще оттегли заявката си и търгът няма да се състои. За чиновниците от комитета това е неизгодно — ще се лишат от възможността да си отбележат още една червена точка в актива.

— И какво ви отговори Никитин?

— Реагира много остро. Каза, че трябва да правя само онова, което той ми нарежда. Напомних му, че в момента курсът на норилските акции е достигнал дъното и ако продължи да пада, има вероятност на пазара да се намесят нашите конкуренти — Инкомбанк, Менатеп и други.

— С каква цел?

— С оглед на бъдещи перспективи. Това положение с „Норилски никел“ не може да продължава безкрайно дълго. Рано или късно правителството ще вземе мерки за оздравяване на предприятието.

— Обикновено оздравителните мерки се предхождат от обявяване на предприятието в несъстоятелност — подсказа Денис.

— С „Норилски никел“ това е невъзможно. Ще предизвика прекалено бурно социално напрежение. А обстановката там и бездруго е твърде нажежена.

— Не успяхте ли да убедите Никитин? — попита Турецки.

— Не. Той държеше на своето.

— Според вас защо не е приел съвета ви?

— Очевидно те още не са готови за това.

— Те? — попита Турецки.

— Да, това не е грешка на езика — потвърди банкерът. — От известно време насам имам впечатлението, че Никитин не действа сам. Вашият доклад подкрепи подозренията ми.

— Колко пъти се срещахте с него?

— Три. Веднъж в парка „Соколники“ и два пъти в ресторант „Национал“. Настояваше да се срещаме тайно. Това също ме смущаваше.

— Това ли е всичко? — попита Денис.

— Не. Преди два часа в кабинета ми дойде един мъж, който поиска да преведа парите на Никитин в друга сметка.

— Кой е този мъж?

— Не се представи.

— Вие сте приели непознат човек? — учуди се Турецки.

— Каза, че идва във връзка със сделката на Никитин, и аз не можех да не го приема.

— По чия сметка трябва да преведете парите на Никитин?

— Мъжът каза, че утре сутринта ще ми съобщи името на фирмата и банковата сметка. Мотивира искането си с необходимостта влогът на Никитин да бъде защитен. Каза, че самият Никитин е под наблюдение на МУР. Вярно ли е това?

— Не мисля — отговори Турецки. — Следят го наши хора.

— Според него служители на МУР са заловили човека, който се опита да ме убие. Това отговаря ли на истината?

— Да.

— Значи знаете кой е организиран покушението?

— Не. Така и не успяха да разпитат заподозрения, при опит за бягство падна от шестия етаж и загина. Вие запомнихте ли външността на посетителя си? Аз ще ви опиша един мъж и ще ми кажете дали не е бил той. Висок, слаб, прегърбен, около петдесет и пет годишен, с непропорционално дълги ръце, прошарена коса, късо подстриган, дълбоки бръчки около носа и ъгълчетата на устата, малък белег на лявата буза. Той ли е?

— Да. Познавате ли го?

— Това е Николай Иванович Ермолаев. Води се консултант на външнотърговско дружество „Възход“. В действителност е най-големият престъпник в Москва и дори в цяла Русия. Прякорът му е Бурбона.

Дорофеев пребледня. И това не беше преструвка. Човек може да си придаде намръщен, гневен, тревожен или безгрижен вид, може дори да затаи дъх, за да предизвика прилив на кръв и да се изчерви. Но не е способен да пребледнее нарочно.

— Боже мой! — отрони се от устата му. — Той знае, че семейството ми е в Атина!

— Да не ви е заплашил, че ще направи нещо на близките ви, ако не изпълните неговото искане?

— Намекна нещо подобно. Затова дойдох при вас... Просто умът ми не го побира! Каква връзка може да има човек като Никитин с този тип?

Турецки разбра, че е дошъл моментът да поразкрият картите си.

— Самият Никитин няма абсолютно никаква връзка — потвърди той. — Но човекът, с когото общувате през цялото време, не е Никитин.

— Как така? Кой е тогава?

Турецки се обърна към Денис:

— Покажи на Иля Наумович факсовете от Ню Йорк. Нашите запитвания и превода на техните отговори.

— Всичките ли? — попита Денис.

— Той е наш клиент. Информацията е получена с негови пари, има право да знае всичко.

Сега вече Дорофеев четеше бавно. Някои места препрочиташе по два пъти, после пак се връщаше на тях. Съпоставяше. Анализираше. Правеше си изводи. Турецки би дал мило и драго да разбере какви бяха те. Най-сетне Дорофеев свърши, върна разпечатките в пластмасовата папка с фирмената емблема на „Глория“ и се обърна към Денис:

— Това са копия, нали?

— Да.

— Може ли да ги взема със себе си? Трябва да ги прегледам още веднъж по-внимателно и да обмисля някои неща.

Денис въпросително погледна Турецки.

— Мисля, че може — каза той. — Но не ги вкарвайте в компютъра.

— Ще ги държа в личния си сейф. А сега имам само един въпрос.

— Чудесно — одобри Турецки. — На мен ми трябваше много повече време, за да се ориентирам във всичко това. Какъв е въпросът ви?

— Кой стои зад всичко това?

— Корееца. Трябва ли да ви обяснявам кой е той?

— Не.

— В такъв случай и аз имам един въпрос. Каква е крайната цел на комбинацията с концерна „Норилски никел“? Да спечелят от стократно повишение на курса, да обърнат рублите в долари и да преведат чрез ЕКСПО тези десет милиарда в Щатите? А концесията за Имангда им служи само за прикритие?

— Бих се съгласил с вас, ако начело на операцията стоеше не Корееца, а който и да било друг човек. Дори Бурбона. Това е логиката на дребния престъпник — грабваш и се скриваш! Пък и в случая не е никак лесно да се направи това. Има три начина. Първият: обръщаш десетте милиарда в налични пари и нелегално ги изнасяш от страната. Това е най-трудната възможност, дори само от техническата страна на въпроса.

— Защо? — попита Турецки.

— Давайте ли си сметка какво представлява тази сума в чисто физическо изражение? Това са три-четири товарни вагона с четиридесеттонна вместимост.

— Вагона?! — смая се Денис.

— Точно така. Вторият начин е да се разхвърля цялата сума по множество дребни сметки и да се преведе на Запад чрез фиктивни договори с подставени фирми. Доста опасно и трудно. Третият начин: трансфер по законен път — като придобита в Русия печалба. Данъкът върху нея може да стигне до деветдесет процента. Аз мисля, че първоначалният план, който ми изложи Никитин, или по-точно човекът, представящ се за Никитин, е истинският план на Корееца: да вземе под контрол „Норилски никел“ и да диктува пазара не само в Русия, но и в целия свят. Възвръщаемостта не е бърза, но е стабилна и

сигурна. В крайна сметка това е най-изгодният вариант. И най-важното — легален бизнес. И то извънредно голям.

— Убедихте ме — произнесе Турецки.

Дорофеев мълчеше, замислен за нещо свое, после каза:

— Тъй като съм клиент на вашата агенция, мога да разчитам на вашия съвет, нали така? Кажете ми как да постъпя в тази ситуация? Струва ми се, че не бива да съобщавам на Никитин, по-точно Погодин, онова, което узнах от вас?

— Да, би било опасно за вас — съгласи се Турецки. — Разкажете му само за посещенията на Бурбона, нека сам се тревожи за безопасността на парите си. На ваше място аз бих наел сигурна охрана за семейството си. Свържете се с атинската полиция или с някоя от тамошните охранителни агенции.

— Благодаря ви. Това е добър съвет. А защо не го арестувате? Не вие, а МУР или Главна прокуратура.

— За какво?

— За влизане и пребиваване в Русия с фалшиви документи — това не е ли достатъчно основание?

— Ще предоставим на МУР и на Главна прокуратура цялата информация, с която разполагаме. Те ще вземат решение относно ареста му. Но аз не бих бързал с това. Имаме основания да подозираме, че Никитин-Погодин е замесен най-малко в три престъпления и това предположение трябва да бъде проверено.

— За какви престъпления става въпрос?

Турецки се усмихна.

— Извинете, Иля Наумович, но тези сведения нямат нищо общо с изпълнението на вашата поръчка.

— Не настоявам за отговор. Уважавам чуждите принципи. Струва ми се, че никога през живота си не съм изпадал в подобно положение. Но така или иначе, аз съм дълбоко удовлетворен от вашата работа. И съм готов да ви изплатя останалите петдесет процента.

— Дори ако сделката не бъде реализирана? — попита Денис.

— Репутацията на Народната банка е по-ценна от парите. Тя е национално достояние... — Дорофеев стана. — А получихте ли официално потвърждение за смъртта на Никитин?

— Не — отговори Денис. — Искането трябва да бъде направено от официална институция.

— Уредете да стане официално. И незабавно ме уведомете.

— Утре ще ви се обадя — каза Денис.

— Не, в никакъв случай — възрази Дорофеев. — Забравяте за бръмбара в кабинета ми. Откровено казано, вече се уморих от тази история. Много трудно е да работиш, когато знаеш, че всяка твоя дума се подслушва.

— Почакайте малко. — Денис влезе в съседната стая и се върна с малка черна кутия. — Това е заглушител. Не заглушава сигнала напълно, а само го отслабва. Все едно са се изтощили батериите. Днес ще се връщате ли в банката?

— Да, имам много работа...

— Когато влезете в кабинета си, натиснете това копче и преместете лостчето надолу — до половината. А преди да си тръгнете, ми се обадете тук, в „Глория“. Кажете например следното: „Моля, елате утре сутринта в девет часа. Имам информация за работата на Никитин...“ След това преместете лостчето надолу — до края. Бръмбарът ще се изключи.

Дорофеев недоверчиво повъртя кутийката в ръцете си.

— Лостчето — ясно... А защо са тези думи?

— По-късно ще ви обясня...

Денис изпрати банкера до изхода. Когато се върна, попита:

— Не му ли казахме прекалено много?

Турецки го успокои:

— Не повече, отколкото той на нас. Разбра ли от какво беше най-разтревожен, когато дойде? Гъсока. Дали наистина е бил заловен и какво е успял да ни разкаже.

— А аз останах с впечатлението, че за него най-важно беше да получи потвърждение за смъртта на Никитин. Нехайният начин, по който попита, е доста красноречив. Макар и да се стараяше да го прикрие.

— Може и да си прав.

— Защо ли му е това потвърждение?

— Засега нямам представа. Все още не знаем много неща.

Леко измърка един от телефонните апарати. Денис вдигна слушалката:

— Слушам!... Ясно! Сигурно ли е?... Тръгваме! — И обясни на Турецки: — Колата на Дорофеев се насочва към „Космос“. Бързо, чичо

Саша, трябва да го изпреварим и да стигнем преди него!

Едва ли щяха да успеят, ако Денис се беше напъхал на „Проспект мира“, задръстен по това време от безкраен поток коли. Но Турецки навреме му заповяда да спре, седна на неговото място и подкара пъргавия фиат, който стигна до хотел „Космос“ по познатите му странични улички и еднопосочни преки, за чието съществуване новоизпеченият московчанин Грязнов-младши дори не подозираше.

Паркираха колата на тъмната улица зад хотела до една камионетка с угасени светлини. Денис почука на задната врата, тя се отвори и двамата с Турецки се озоваха вътре, щорите на прозорците бяха спуснати, а на радиопулта, инсталиран върху таблото, мигаха различни лампички. Шофьорът дремеше отпред, а над пулта се беше свел млад мъж със слушалки. При въпросителния поглед на Денис той смъкна слушалките и каза:

— Засега нищо. Само телевизорът работи.

— Оправи настройката.

— По-добре от това няма накъде...

Младежът усили звука. От говорителя звучеше някаква реклама, после тя внезапно прекъсна и отчетливо се чу почукване на вратата, а след секунди — и гласът на Никитин:

— Влезте! Иля Наумович? Защо идвате тук? Защо не се обадохте по телефона? Какво се е случило?

— При мен дойде Бурбона. Настоява да преведа парите ви по сметка на „Възход“. Аз съм в безизходно положение. Той знае, че семейството ми е в Атина.

— Я не ме баламосвайте. Семейството ви отдавна вече не е в Атина. Дори ние не знаем къде е в момента. Но скоро ще научим.

— Той ще ме убие!

— Няма, ще го спрем.

4.

— Агенция „Глория“?... Моля ви, Денис Грязнов. Обажда се генералният директор на Народната банка Дорофеев... Излязъл по работа ли? Предайте му тогава, че утре сутринта в девет часа ще го чакам в кабинета си. Имам много важна информация за работата на Никитин... Да, утре, точно в девет.

Началникът на службата за охрана на Народната банка Анатолий Андреевич Пономарьов усили докрай звука, но въпреки това записът се чуваше съвсем слабо. Изщракването на поставената върху вилката телефонна слушалка се чу вече съвсем отдалече, а после всичко заглъхна съвсем. Какво ставаше, по дяволите? Дали не се повреди касетофонът? Не може да бъде. Електрониката беше безотказна — „Панасоник“, досега нито веднъж не му бе правил номера. Пономарьов разтръска касетофона, пренави лентата обратно. Не, всичко си беше наред. Сигурно бе свършила батерията на бръмбара. Но как беше възможно, съвсем наскоро бе сложил нов. Японски маймуни! И те се научиха да произвеждат боклуци. Ще се наложи да го смени, и то още днес. „Много важна информация за работата на Никитин...“ Не трябваше да я изпуска.

Пономарьов слезе в стаята на охраната. От множеството монитори, свързани с видеокамерите в кабинетите и работните зали на банката, светеха само два: в отдела за анализи на Глузман и в приемната на генералния директор. В кабинета на директора ставаше нещо съвсем необичайно: тълпяха се седем-осем души с чаши шампанско в ръце, разговаряха на висок глас, доливаха си от бутилките, наредени по бюрото на секретарката. Общо взето, мъжете бяха млади, само трима-четирима изглеждаха връстници на Дорофеев или малко по-стари. Пономарьов забеляза, че сивият костюм на единия мъж му стои някак странно — не че му беше широк, а сякаш неудобен,

както обикновено стои цивилното облекло на свикналите с униформата кадрови офицери.

— Какво става там? — обърна се Пономарьов към дежурния.

Той обясни:

— Поливат някаква сделка. Пристигнаха преди четиридесет минути, шефът излезе лично да ги посрещне. Те донесоха шампанското...

Камерата бе монтирана в един от горните ъгли на приемната, лицата на мониторите бяха дребни, но Пономарьов все пак успя да познае единия от гостите на Дорофеев — високия чернокос млад мъж с дънки. Това беше директорът на детективска агенция „Глория“, през последните дни на няколко пъти идва в банката, веднъж дори се сблъска на входа с Пономарьов и му показва служебната си карта.

Интересно каква сделка може да полива Дорофеев с директора на „Глория“, запита се Пономарьов.

Дорофеев остави чашата си на подноса и влезе в кабинета си. Запали осветлението и екранът на съответния монитор се оживи. Дорофеев натисна бутона на интеркома за връзка със стаята на охраната и се разпореди:

— Донесете ми дубликатите от ключовете на приемната и на кабинета, забравил съм си моите у дома.

— Веднага, Иля Наумович!

Пазачът припряно откачи от връзката двата ключа и излезе от стаята. Екранът на монитора угасна — кой знае защо, Дорофеев бе изключил видеокамерата в кабинета си. Пономарьов видя как пазачът влиза в приемната, как подава ключовете на директора и излиза, а след няколко минути се върна на работното си място. Началникът на отдела за охрана наблюдава още известно време какво става в приемната, после се качи в кабинета си. Трябваше да изчака, докато всички си отидат. Бутилките на подноса вече бяха празни, така че импровизираният коктейл вероятно скоро щеше да приключи. Освен ако не изпратят някого за нови, но това беше малко вероятно. Дорофеев не обичаше шумните сбирки и участваше в тях само когато се налагаше в интерес на работата.

Пономарьов не се излъга. След десетина минути в коридора се чуха гласове и смях, а после прещракването на ключа в бравата на приемната. Скоро шумът утихна. Пономарьов излезе от кабинета си,

отиде до приемната и натисна дръжката на вратата. Заключено. Значи Дорофеев си бе тръгнал с гостите. Изключителен късмет. Надяваше се, че поради честата си напоследък разсеяност Дорофеев е забравил да включи камерата в кабинета. Оказа се прав. Сега имаше повод да влезе в кабинета на генералния директор, без да буди подозрения у охраната. Но ключовете ги нямаше на връзката.

— Не ги върна — обясни пазачът. — Сигурно е забравил.

Пономарьов се намръщи.

— Ами утре чистачката как ще влезе?

— Че аз какво съм виновен? — отговори младият мъж. — Да не съм длъжен да тичам подире му.

По дяволите! Колко неприятно. Ужасно неприятно. Пономарьов се ядосваше, че не се беше сетил да си направи собствени дубликати. Но кой можеше да предвиди подобен случай? Досега Дорофеев нито веднъж не бе забравял ключовете си вкъщи. И за беля точно пък днес да се случи. Имаше само един изход: да изпрати шофьора си при секретарката на Дорофеев, тя имаше още един комплект ключове и живееше наблизко — при станция „Тургеневска“. Пономарьов реши точно така и да направи и излезе от стаята на охраната.

Тази вечер пазачът не бе следил особено внимателно какво става в приемната на директора. След снощното си дежурство той не можа да се наспи, през деня се изпокара с жена си, която му натякна, че го мързи дори да изхвърли кофата с боклука, а тепърва му предстоеше още една безкрайно дълга нощ. Пазачът си мечтаеше той бухал Пономарьов по-скоро да се омете от банката, за да може да подремне на фотьойла. Но същевременно изпитваше известно безпокойство, защото беше останал с впечатление, че от кабинета на генералния бяха излезли по-малко хора, отколкото са влезли. Искаше му се да сподели това странно усещане с началника на отдела за охрана, но той изглеждаше толкова мрачен и нервиран, че младежът си замълча, за да не излезе виновен.

А пазачът беше прав. Когато гостите на Дорофеев — а те бяха специално поканени служители на „Глория“ — шумно излязоха от приемната, Денис Грязнов, Турецки и Олег Софронов, облечен за случая с празничния си сив костюм, влязоха в тъмния кабинет на генералния директор и седнаха на креслата до стената от двете страни на вратата.

През леко откренатите плътни завеси на прозорците в кабинета проникваше бледа светлина от уличните лампи по „Садовое колцо“, стъклата приглушаваха шума на минаващите долу автомобили, при което ударите на големия стоящ на пода часовник отекваха някак особено гръмко.

Удари девет, после мина още половин час. Тримата мъже се измъчваха от желание да запалят по цигара, но много добре знаеха, че не могат да си го позволят.

Десет. Десет и половина. Тъкмо Олег Софронов реши да излее всичко, което му беше накипяло отвътре относно това идиотско начинание, когато откъм приемната се чу превъртане на ключ в бравата. После изщрака втори — в бравата на кабинета. Вратата се отвори и някакъв мъж, без да пали лампите, отиде до писалището на генералния директор и вдигна слушалката на прекия му телефон.

Турецки натисна ключа на осветлението. Полилеят блесна. Мъжът до бюрото уплашено се обърна — слушалката в ръката му беше вече с отвинтена капачка на микрофона.

Но това не беше Пономарьов.

Беше началникът на отдела за анализи на Народната банка — Борис Глузман.

5.

Из обясненията на гр-на Б. Г. Глузман, р. 1967 г., живеещ в гр. Москва, ул. „Черьомушкинска“ 34, ап. 125:

Въпрос: Бяхте задържан от служителя на МУР майор Софронов в кабинета на генералния директор на Народната банка в момент, когато се опитвахте да подмените подслушвателното устройство в телефона му. С каква цел искахте да направите това?

Отговор: Така ми беше наредено.

Въпрос: От кого?

Отговор: От моя бивш колега Артур Блохин, началник на компютърния отдел във външнотърговско дружество „Възход“. Той ми се обади в работата и каза, че спешно трябва да подменя устройството.

Въпрос: Откъде взехте бръмбара, който искахте да сложите в телефона на Дорофеев?

Отговор: Донесе ми го един младеж.

Въпрос: Кой е той?

Отговор: Не знам как се казва, но е от охраната на „Възход“. На няколко пъти съм го срещал, докато работех там, и съм го запомнил по физиономия. Има малко кривнат нос, като на боксьор, затова го помня.

Въпрос: В банката ли ви го донесе?

Отговор: Не. Обади се от уличен телефон, аз излязох и той ми го предаде.

Въпрос: Разкажете за работата си в дружество „Възход“. Как попаднахте там?

Отговор: След като завърших икономическия институт, бях разпределен в Центробанк. Работата там не ми харесваше. Бях специализирал изчислителна техника, а там всичко беше само счетоводство. И заплатата ми беше ниска. Веднъж срещнах в една компания Артур Блохин. С

него се познаваме още от института, беше два курса преди мен, три-четири пъти сме ходили заедно на туристически походи. Та той ме разпита какво правя и къде съм на работа. Каза, че ще се опита да ми помогне. След няколко дни се обади и ме извика на събеседване във фирма „Възход“. После ме изпратиха на специализация в руско-американския институт, след което бях назначен за заместник на Блохин.

Въпрос: Кой водеше събеседването, когато кандидатствахте за работа във „Възход“?

Отговор: Беше само един човек. Консултант или завеждащ кадри, не знам, не си каза името. Много неприятен тип. Намръщен, с тежък поглед и малък белег на лявата буза. Изглежда, там той е най-важният шеф. Разбрах това от начина, по който се държеше към него Артур Блохин, като с някакво много важно началство. И дори ми се стори, че се страхува от него. По-късно на няколко пъти случайно видях този мъж да влиза в двора на дружеството с джип „Лендроувър“. И две коли с охрана — едната отпред, другата отзад.

Въпрос: За какво разговаряхте на събеседването?

Отговор: Той ме разпита за родителите ми, женен ли съм, имам ли деца. Попита ме дали мога да му посоча сред познатите си талантиливи младежи, например мои колеги от института или от работата. Казах му имената на няколко души. По-късно случайно узнах, че някои от тях са получили много хубава работа — в Менатеп, в „Московски недвижими имоти“ и в други големи фирми.

Въпрос: Колко време работихте във „Възход“?

Отговор: Около една година. После Блохин ми каза, че в Народната банка имат нужда от началник на отдела за анализи и са съгласни да ме вземат. Заплатата беше един път и половина по-висока, плюс премиални. И аз приех.

Въпрос: Поставени ли ви бяха някакви условия, когато ви предложиха тази работа?

Отговор: Не.

Въпрос: Гражданино Глузман, съветвам ви да отговаряте честно на всичките ни въпроси. Във ваш интерес е. Какви условия ви бяха поставени?

Отговор: Артур каза, че всеки месец трябва да подготвям и да му предавам информация за работата на Народната банка. В случай, че узная за някаква много голяма сделка, незабавно да го уведомявам.

Въпрос: И вие се съгласихте?

Отговор: Нямах голям избор. Разбрах, че в противен случай ще остана без работа. По същото време се роди синът ми, жена ми беше безработна, аз трябваше да се грижа за семейството.

Въпрос: И вие изготвихте тези справки, така ли?

Отговор: Да, редовно.

Въпрос: Какви други поръчки сте изпълнявали?

Отговор: Веднъж, беше преди три години, Артур ми нареди да направя дубликати на ключовете от кабинета и приемната на Дорофеев. Каза, че за тази работа ще ми бъде платено допълнително. Даде ми някакво меко вещество, нещо като пластилин, и ми обясни как да го използвам. Изпълних поръчката, не беше трудно. Често ми се налага да оставам до късно на работа. Един ден, когато предавах ключовете си, пазачът излезе от стаята и аз извадих образците. Същата вечер ги дадох на Артур. След няколко дни той ми донесе ключовете и едно подслушвателно устройство, и ми каза как да го поставя в телефона на Дорофеев. Когато си тръгва, Дорофеев често забравя да включи видеокамерата в кабинета си. Аз се възползвах от това и поставих бръмбара. По-късно трябваше да го сменям — приблизително веднъж в годината. А днес неочаквано ми наредиха да сложа нов, макар че предишният не беше изкарал и два месеца.

Въпрос: Колко ви плащаха?

Отговор: Различно. Обикновено по петстотин долара на месец. Понякога и по хиляда, ако информацията беше важна.

Въпрос: Напоследък каква важна информация сте предавали на Блохин?

Отговор: Че Дорофеев се интересува от „Норилски никел“.

Въпрос: Защо решихте, че тази информация е важна?

Отговор: За нея ми платиха необичайно много — хиляда и петстотин долара.

Въпрос: Хората, които по ваша препоръка са получили работа в големи банки и фирми, също ли предават информация на „Възход“?

Отговор: Не мога да го твърдя със сигурност, но мисля, че да.

Из списание „Комерсант“:

През изминалата седмица акциите на концерн „Норилски никел“ отбелязаха спад, който надмина и най-песимистичните прогнози. Ако тази тенденция се задържи и занапред, в най-близко бъдеще цената на тези акции ще се изравни с тази на хартията, върху която са отпечатани...

ГЛАВА ШЕСТА ИЗБОР НА ЦЕЛТА

1.

Бившият директор на московската криминална милиция, а отскоро експерт в Съвета за сигурност на Руската федерация Юрий Иванович Фьодоров стоеше до прозореца в кабинета си на единадесетия етаж в Белия дом на крайбрежната улица „Краснопресненска“, загледан в обширната панорама на Москва-река, хотел „Украйна“, „Новия Арбат“ и губещия се в далечината „Кутузовски проспект“. Лицето му беше спокойно, но по застиналото изражение можеше да се прочете въпроса, който го измъчваше напоследък: какво правеше тук.

Както всеки друг въпрос и този имаше няколко варианта за отговор в зависимост от склонността на питащия да опростява или да усложнява живота си. Най-точният и същевременно най-тъпият отговор беше: стоя до прозореца и гледам Москва, спомням си как само преди три години ей там, при „Украйна“, стояха танкове и стреляха по Белия дом, в частност и по този прозорец, до който съм застанал в момента. Нито един снаряд не попадна тогава в кабинета, целеха се по-надолу, но иначе всичко гореше. И макар че след това сградата бе основно и старателно ремонтирана, в кабинета остана не точно дъх на изгоряло, а сякаш усещането за този дъх, който, разбира се, бе чисто умозрителен, но все пак доста осезаем. Странно свойство има човешката психика: ако знаеш, че някъде нещо е горяло, непременно ще усетиш миризмата на дим.

Все пак напразно махнаха танковете. Трябваше да оставят поне един от тях, както стоят онези Т-34 и дивизионните оръдия ЗИС-3 по бойните полета на Втората световна война. За спомен. И за назидание. Както на едните, така и на другите. На всички.

Вторият вариант за отговор на въпроса беше пак така прост и съвсем обикновен: стоя и чакам да дойдат временно отстраненият от работа следовател Турецки и заместник-главният прокурор Костя Меркулов. Костя се бе обадил рано сутринта и попита дали многоуважаемият експерт в Съвета за сигурност би могъл да им отдели тридесет-четиридесет минути от скъпоценното си време. Защо

да не им отдели? По-рано, когато се разкъсваше от работа в МУР, за него беше проблем да намери свободни четиридесет минути. А сега? Ако поискат — и два часа. Защото по-рано времето му беше поделено на минути за живи хора, с техните кървящи проблеми — често пъти в прекия, а не в преносния смисъл на думата, — а сега то беше посветено на документите, на безкрайните бумажки. Но документите могат и да почакат. Неслучайно е казано, че хартията търпи всичко.

Той чакаше Турецки и Меркулов, радваше се на срещата със старите си приятели, които не беше виждал от доста време, но радостта му беше примесена и с горчивина: с нищо не можеше да им помогне. Костя сигурно бе решил да ходатайства за стария си приятел. Докладната, която Саша Турецки бе написал до президента и секретаря на Съвета за сигурност, след като успя да провали с присъщата си праволинейност международната среща в Гармиш, пристигна в секретариата с официалната поща от главния прокурор. Предварително предупреден от Меркулов, Фьодоров я измъкна от потока входяща документация, даде ѝ ход, доколкото можа, и сега тя чакаше реда си в папката за важна — но за съжаление не от първостепенна важност — информация. А в другата папка — за най-важната и спешна информация — не можеше да я изпрати, не беше в правомощията на ранга му. Макар че според личното мнение на Фьодоров тази докладна беше къде-къде по-важна от много други документи, които обаче бяха подкрепени от хора с много по-високо положение.

Ако зависеше от него, Фьодоров би придвижил докладната на Турецки без изобщо да се замисли. Разбира се, идеята за създаване на международен център за борба с мафията, организираната престъпност и тероризма — особено както го виждаше Турецки — беше изпълнима. Но изпълнима или не, тя беше свързана с конкретната работа по тези проблеми. А всяка идея при допира си с реалността търпи изменения, при което или бива отхвърлена от логиката на работата, или се вкоренява в нея. Разбира се, всичко това е необичайно, непредсказуемо. Ами онова, което става наоколо, нима то е предсказуемо? Можеше ли някой да го предскаже дори преди пет години? Къде са сега онези пророци и техните идеи, кой си спомня изобщо за тях? Животът постави всяко нещо на мястото му, но не така, както се предвиждаше и желаше. Но нима се случва другояче?

И така си продължава всичко: уж го мислят, че е за добро, а се получава както винаги.

Едър и набит, елегантно облечен в прекрасен тъмносив костюм, с гладко избръснато и свежо лице, по което вече нямаше и следа от жълтеникавата повехналост на безсънните нощи в милицията и неимоверното количество изпушени цигари, експертът в Съвета за сигурност Фьодоров стоеше до прозореца и гледаше Москва отвисоко. Долу всичко изглеждаше наред: хората, колите, сградите, отгоре не се виждаха олющените стени, мръсотията по тротоарите, нито скъсаните дрехи на хората. Нямаше просяци, гладни и мръсни безпризорни деца, нито пък спретнати старици, застанали до някоя хлебарница със срамежливо протегната за подаяние ръка. От тази височина не се виждаше нищо.

Всеки можеше да бъде заблуден от това привидно благоденствие, само не и Фьодоров. Дори от висините на Белия дом той ясно проникваше във всички пластове на живота, както един опитен хирург вижда на томографската снимка всяка гънка на мозъка и раковите метастази в него. Той познаваше Москва във всичките ѝ пластове и разрези, от тротоарите и кръстовищата — през погледа на обикновен постови милиционер, от прозорците на патрулната кола — с очите на старшината шофьор от летящата към произшествието с надута сирена и святкащ буркан оперативна лада — през погледа на лейтенант. На петдесет и четири години стигна до чин генерал-майор от милицията и навярно би останал в МУР или в московското ГУВР до пенсия или до инфаркт, но след двата тура на президентските избори всичко завря и закипя, започнаха кадрови въртележки и в резултат на някакви сложни многоходови комбинации той се озова съвсем неочаквано за самия себе си в този светъл и безличен кабинет на единайсетия етаж в Белия дом. Даваше си ясна сметка, че причината за издигането му не са някакви особени заслуги пред любимото отечество, а просто така се случи, че силите на политическите противници се оказаха равностойни и в тази ситуация единственото решение беше да се назначи външен човек.

И той беше именно такъв. Ако в началото хранеше надежди да вложи всичките си сили и богатия житейски опит в големи дела, жизненоважни за съдбините на цялата страна, много скоро от тях не остана и следа. Политическият вихър утихна точно толкова внезапно,

колкото бе започнал, и онези, които не извадиха късмет, бяха повлечени от него. Би било добре, ако бяха от враговете, но сред пострадалите имаше и много приятели, близки съмишленици. Запазилите постове си се укротиха като вълци в бърлогата, сити от погълнатата плячка. Ожесточеното боричкане за власт и по-близко място към държавната баница не отслабна, но сякаш се скри зад кулисите, та когато му дойде времето, отново да излезе на житейската сцена с шумни компромати и скандали.

И точно защото бившият директор на МУР не служеше на някоя определена партия, той се озова в странен вакуум, от който сякаш ушите му заглъхваха. Пристигаше на работа малко преди девет със зачислената му служебна кола с личен шофьор, седеше по съвещания и заседания, изготвяше справки, отчети, аналитични материали, които, изглежда, никой не четеше. Не се обръщаха за съвет към него, а когато сам решише да се обади, го слушаха разсеяно, както възрастните, погълнати от своите занимания, слушат възторжените излияния на наивно дете. И когато си даде сметка за това, Фьодоров се запита какво всъщност правеше тук.

И този път от двата лесни отговора на въпроса неволно се прехвърли към дълбокото му истинско съдържание.

В това състояние на мрачен размисъл го завариха Турецки и Меркулов. На обичайния, последвал разменените поздрави въпрос на Костя как я кара, той отговори съвсем сериозно:

— Добре съм, но ми опротивя животът.

Меркулов веднага разбра причината за мрачното му настроение.

— Така значи? А ние се радвахме, че най-после националната сигурност на Русия е в здрави ръце. И какво представляват горните етажи на властта, погледнати отблизо?

— За горните не знам, мога само да се досещам. Но виж, на единадесетия е ведомственият стол. Само че тук не добавят в супата на съседа сол.

— А какво? — попита Турецки.

— Отрова. С нищо не мога да те зарадвам, Саша — продължи Фьодоров, който нямаше навика да клюкарства за началството или да товари другите със собствените си проблеми. — Твоята докладна е тук, но кога ще ѝ дойде редът, един господ знае.

— Каква докладна? — не разбра Турецки.

— Как коя?! За международния център за борба с организираната престъпност.

Реакцията на Турецки изненада Фьодоров.

— Аа! Нека си седи. Изобщо бях забравил за нея.

— Тогава защо сте тук? Да навестите стария си приятел?

— Ще ми се, Юра, да те излъжа — призна Меркулов, — но сърце не ми дава. Животът стана такъв, че сега човек навестява старите си приятели само в болницата. По работа сме дошли. И ако съм преценил добре — по много сериозна работа. — Той кимна на Турецки: — Разказвай!

— Но може би Юрий Иванович първо ще поиска да прочете документацията по делото?

— Няма — отговори Фьодоров вместо Меркулов. — На хартия всичко може да се обоснове, тя понася хитринки и измислици. А живото слово си е живо слово. Разбира се, и с него може да те забаламосат, но все пак не е толкова лесно. Хайде, разказвай.

— Но при едно условие — съгласи се Турецки. — Ще ме слушаш не като Фьодоров.

— А като кой?

— Като най-главния.

— В такъв случай трябва да си изясним как си попаднал в кабинета ми.

— Добре де, не като най-главния, а като дясната му ръка. Има ли такъв?

— Да речем, че има.

— Слушай тогава.

Цяла сутрин Меркулов бе чел разпечатките на подслушаните разговори, докладите от „Външното наблюдение“, факсовете от Щатите и Германия и всички други документи, от които бе набъбнала пластмасовата папка с фирмения знак на „Глория“, бе разпитвал за допълнителни подробности, опитвайки се да вникне по-дълбоко в същността на това необичайно дело. Но сега, докато слушаше разказа на Турецки в безличния кабинет на единайсетия етаж в Белия дом, той отегчено се мръщеше и недоволно поклащаше голямата си глава, забележимо побеляла през последната година. Не говореше каквото трябва неговият приятел и ученик Турецки. Или по-скоро не говореше както трябва. Защото не е достатъчно само да свършиш работата добре

— трябва да умееш и да я поднесеш. Или — щом живеем в условията на пазарна икономика — трябва да я продадеш. Ако работата е все още недовършена, както това разследване, в което има повече неясноти, отколкото конкретни сведения, то да я продадеш е истинско изкуство. Турецки нямаше подобен талант, не му бе даден от господ бог. Пък може би изобщо не му трябваше? Нали разполагаше с други качества. А умението да продаваш е особена професия.

Вероятно и Фьодоров си мислеше за същото. През дългогодишната съвместна работа на МУР и Главна прокуратура Меркулов отдавна се беше уверил в способността на Фьодоров тутакси да схваща същината на проблема и да му дава точна оценка. Но сега Фьодоров слушаше някак разсеяно. Дори по едно време Турецки прекъсна разказа си и доста рязко попита:

— Изглежда, случаят не ти се струва важен, така ли?

— Защо? — благо и с ленива снизходителност му възрази Фьодоров. — Продължавай, Саша, продължавай. Много внимателно те слушам.

И първият въпрос, който зададе, когато Турецки замълча, потвърди думите му:

— Беше ли публикувано опровержение, че в ЮАР е открито богато находища на никел?

— Преди пет дни. В английския „Икономист“.

— Как се отрази това върху акциите на „Норилски никел“?

— Почти никак, отбелязаха незначително понижение. В момента проблемите на Норилск не са извън него, а в самия град — обясни Турецки.

— Ясно — кимна Фьодоров и в погледа му отново се появи предишната разсеяност и ленивото снизхождение. — И според теб какво трябва да се направи?

Турецки смяташе, че е добре подготвен да отговори на този въпрос.

— Да се изплатят на хората от Норилск дължимите заплати до последната копейка. Да се изясни кой и къде е откъснал парите, отпуснати за тази цел от Министерството на финансите. А те са били отпуснати, специално проучихме въпроса. С гръм и трясък, със съобщение по медиите, да се уволни шефът на красноярската администрация не като акт на отмъщение, а просто възстановяване на

справедливостта. Тези действия ще бъдат оценени в Норилск. Второ: да се намери друг ледоразбивач на мястото на „Восток-5“, който незабавно да започне прокарването на път за корабите с продоволствие за Норилск. Ако в нашите параходства не се намери свободен, да се заеме от Финландия или от Швеция. Това също трябва да се публикува във вестниците и да се съобщи по телевизията. Жителите на Норилск трябва да знаят, че няма да купуват захарта на цената на златото и че няма да пият „Розов ликьор“. И трето: в Норилск да отиде правителствена делегация и да проведе преговори с обединения стачен комитет. При това делегацията да се оглавява най-малкото от някой вицепремиер или от самия премиер.

Фьодоров иронично се усмихна:

— Ама че го каза! Ти да не смяташ тоя стачен комитет за делегация от Г-7? Или за ръководството на Международния валутен фонд?

— Сега той е по-важен от седемте и МВФ, взети заедно — възрази Турецки. — От МВФ получаваме единствено грошове, а в Норилск ще загубим стотици милиарди долара, контрола над цялата никелова промишленост. За да се избегне това, трябва спадът на акциите на „Норилски никел“ незабавно да бъде спрян и дори да се повиши цената им, доколкото това е възможно в момента. А после вече да се мисли за по-нататъшни мерки.

За момент лицето на Фьодоров стана напрегнато и замислено, но после отново доби лениво-разсеяното си изражение.

— Какво да ви кажа? Прав сте, Александър Борисович. Да, прав сте. И особено приятно впечатление ми прави вашата чувствителност, дори бих казал вашата дълбока тревога за проблемите на многострадалната ни Русия. Приятно е да видиш подобни чувства в един още сравнително млад човек. Много приятно. Нали така? — обърна се той към Меркулов.

— Напълно съм съгласен с вас — потвърди Меркулов. — Първостепенна държавна задача днес е не само да подобрим икономическото състояние на страната, но и да възпитаем едно ново поколение хора, предани на родината, готови самоотвержено да се трудят за нейното благосъстояние.

— Именно, именно — удовлетворено го подкрепи Фьодоров.

— А нещо по-конкретно по въпроса? — намръщено се поинтересува Турецки.

— Ама че приземен човек сте вие, Александър Борисович. Не виждам у вас никакъв полет на мисълта, няма въображение. Е добре. Щом искате по-конкретно, ще ви кажа съвсем точно. Дължимите заплати ще се изплатят, разбира се. Но виж, да се уволни шефът на красноярската администрация не е толкова лесно. За това е необходим президентски указ. Между другото, Красноярският край ни даде на изборите над четиридесет процента от гласовете и само седемнайсет — за Зюганов. Как да бъде уволнен при това положение губернаторът? А за ледоразбивача... може, естествено, да се намери. В Мурманското параходство. Или в Архангелското. Или дори да се вземе под наем. Но представяте ли си, Александър Борисович, какви усилия ще ми струва всичко това? Невероятни! Първо трябва да си отлепя задника от креслото, после да вдигна телефона, да набера номера и да извикам един човек, след него втори. Да бъде приет от трети. После да проследя взетите мерки и да отговарям за всички етапи на изпълнението. А за какво ми е нужно всичко това?

— Имам чувството, че съм попаднал не в Белия дом, а в кошер на търтеи — констатира Турецки. — Сериозно ли говориш, Юра?

За негова изненада Фьодоров и Меркулов дружно избухнаха в искрен смях.

После Фьодоров обясни:

— Ти нали искаше да те слушам като най-главния, или по-точно като заместника му. Точно така те изслушах и реагирах на разказа ти.

— Но как може да бъде пречупена пасивността на такъв човек? С картечница ли?

— Разреш ми сега аз да опитам — предложи Меркулов. — Ще се постарая да мина и без картечница — обърна се към Фьодоров: — Президентските избори са през двехилядната година и доколкото разбирам, най-главният не се тревожи за тях?

— Че защо да се тревожи? Конституцията не му позволява трети мандат, дори и да има желание да се кандидатира.

— Но предстоящите в най-близко време избори за губернатори го вълнуват, нали?

— Безспорно.

— Ще бъде ли доволен президентът, ако комунистите спечелят от Тамбов до Красноярск по цяла Русия?

— Твърдо не.

— А именно така ще стане, ако предложенията на нашия приятел Саша Турецки не бъдат реализирани в най-скоро време. Норилският стачен комитет води преговори за съвместни протестни действия и дори за гражданско неподчинение с Воркута, Кузбас, Орско-Халиловския комбинат, концерните „Североникел“ и „Печенега-никел“ на Колския полуостров, с тулските миньори и с миньорите от краймосковския въгледобивен басейн. И между другото, преговорите вървят успешно. Ако се започне една всеобща и безсрочна стачка и изборите протекат в подобни условия, едва ли има съмнение кой ще бъде победител в тях.

— Така е — съгласи се Фьодоров.

— На президента изобщо няма да му хареса червен като знамето на Зюганов Съвет на федерацията, нали?

— Почти толкова, колкото червеният парцал харесва на бика.

— А обикновено как завършват коридите?

— Сега разбра ли как трябва да се разговаря тук? — обърна се Фьодоров към Турецки.

— И това още не е всичко — предупреди Меркулов. — Ако се вдигне всеобща стачка, основното искане ще бъде не изплащането на дължимите заплати, а оставката на правителството. Не на премиера — на цялото правителство. Та кой в момента е по-важен — ръководството на Международния валутен фонд или норилският стачен комитет?

— Убедихте ме — кимна Фьодоров. — Това вече са конкретни аргументи, а не абстрактни разсъждения за съдбата на руската никелова промишленост.

Турецки само сви рамене.

— Непостижима логика. Шизофренична. Значи реалните милиарди долари представляват абстракция, а моментната политическа игра е конкретност?

— Точно така — сериозно потвърди Фьодоров. — В политиката е като в науката. Имаш пред себе си една ябълка: червена или зелена, сладка или не съвсем. Конкретна. Ето, тя пада от дървото. Проявява се друго свойство, характерно не само за ябълката, но и за всички други предмети: тегло. А скоростта на падането се определя от закона за

земното притегляне. И какво е по-важно за науката — вкусът на ябълката или законът на Нютон? А с какви понятия оперира икономиката? С относителното тегло на никела? С цвета на нефта?

— Това са пълни глупости — подхвърли Турецки. — Научните изводи са безспорни и винаги подлежат на проверка. За разлика от политическите решения.

— Тогава сравни политиката с игра на карти. И пак ще стигнеш до моето заключение. Конкретната цел са парите, но ти имаш шанс да спечелиш само ако знаеш значението на картите — шестици, попове, аса и така нататък. Разбира се, играта може да бъде честна или с шмекерии. В зависимост от самите играчи.

— И в момента кой седи на зелената маса и разиграва съдбата на Русия?

— Различни хора. За съжаление съвсем различни. И сред тях има немалко мошеници. Но ти го знаеш и без да ти го казвам. Дай ми сега да проуча събраните документи. Трябва да съм готов за всякакви въпроси, а те едва ли ще са малко.

— Общо взето, информацията е неофициална — предупреди Турецки, подавайки папката на Фьодоров. — Събрана е от агенция „Глория“. МУР също взе известно участие.

— Нима Главна прокуратура още не е образувала дело? — попита Фьодоров.

— Засега не е. С всичко това се запознах едва тая сутрин — обясни Меркулов. — А и в момента нямаме основания за възбуждане на углавно производство. С взрива на ледоразбивача „Восток-5“ се занимава Мурманската прокуратура, с убийството на Кузнецов — Московската, с убийството на Гармаш — Тверската. Остава аферата с „Трейдинг интернешънъл“. Но информацията от Франкфурт е само оперативна. За да се възбуди углавно дело по сведения за финансови машинации в Народната банка, е необходимо да се извърши ревизия на цялата ѝ дейност. А по закон ние нямаме правомощията да започнем такава проверка, без да е възбудено углавно дело. Така че... Появят ли се сериозни основания, моментално ще възбудим дело и ще го възложим на опитен следовател. Ще подберем някого.

— Какво ще му подбиращ? — учуди се Фьодоров. — Възложи го на Турецки.

— Той е в отпуска. И аз нямам право да я прекъсвам и да го връщам на работа. Заповедта е подписана от главния прокурор.

— И освен това в цялата тази история аз съм заинтересовано лице — потвърди Турецки. — Моята задача е ясна: да събирам факти, основания за започване на следствието. А самото дело може да се възложи на Аркаша Косенков. Млад, енергичен, упорит, вече старши следовател. Ще се справи. Разбира се, аз ще му помагам с всичко, което е във възможностите ми. Двамата с него се сработихме добре при разследването на убийството на професор Осмоловски, нали помните?

— Няма да стане — възрази Меркулов. — Косенков е зает. Президентът заповяда Главна прокуратура да разследва обстоятелствата около избухването на войната в Чечня и да издири виновниците за нея, така че Косенков се занимава със случая.

— Възложил си това на един млад следовател? — смая се Фьодоров. — Ти май не си с всичкия си, Костя.

— Защо? Той се справя доста добре, изпълнява всички действия, предвидени от Наказателния и от Наказателно-процесуалния кодекс.

— И какви са те?

— Ами например подготви ключовите въпроси и извика с призовки за разпит в качеството им на свидетели редица длъжностни лица. Включително и президента на Руската федерация, премиера, секретаря на Съвета за сигурност и още някои други.

Фьодоров зяпна от изумление и избухна в неудържим смях:

— Ох, ще се пръсна! И те, разбира се, веднага дотичаха и се строиха на опашка пред кабинета на следователя Косенков с призовки в ръцете? И сигурно се карат помежду си кой е наред: „Извинявайте, Виктор Степанович, но вие бяхте след мен!“ — „Нее, вие ще извинявате, Борис Николаевич, но аз бях точно преди вас!“ Та това си е сюжет за „Куклите“^[1]!

— Не, не се явиха — невъзмутимо отговори Меркулов. — И във връзка с това следователят Косенков възнамерява да им изпрати призовки с предупреждение, че в случай на повторно неявяване без уважителни причини те ще бъдат доведени принудително. Такова е изискването на Наказателно-процесуалния кодекс.

Фьодоров само разпери ръце.

— Е това вече на нищо не прилича! Не просто бюрокрация, а някаква пародия в стил Салтиков-Шчедрин. Истински град Глупов!

— А да ни възложат чеченското дело и да не ни дават никаква възможност да го разследваме по същество — това на какво прилича според теб? — мина в настъпление Меркулов. — Това си е чиста демагогия! А пък бюрокрацията си е съвсем законно средство за борба с демагогията. И морално оправдано при това.

— Ама че работа... Е добре, действайте. От своя страна аз ще направя всичко, което е по силите ми. Но знайте, че трябва да пипате особено внимателно с Дорофеев — предупреди Фьодоров. — Ако се разчуе, че ровичките около него, разследването ви ще бъде спряно на секундата. Готвят го за вицепремиер по икономическите въпроси.

Турецки се възмути:

— Но той е крадец!

— А ти да си го хващал, че краде?

— Ще го хвана.

— Когато го хванеш, тогава ще приказваш. Това не е първият крадец в руското правителство, така си върви от много отдавна. И надали ще е последният.

— Няма да стане вицепремиер — решително отсече Турецки. — Лично аз ще се погрижа за това, доколкото ми е възможно.

— Уместно допълнение — одобри Фьодоров. — Именно: доколкото ти е възможно. А големи ли са твоите възможности? Какво пък, желая ти успех.

Когато волгата на Меркулов потегли, Турецки се обърна и погледна през задното стъкло към Белия дом, който се извисяваше като огромен блок от рафинирана захар над прашната лятна Москва. Мрачно каза на Меркулов:

— През август деветдесет и първа двамата с тебе бяхме в тази сграда. През октомври деветдесет и трета — отвън. Но ако още веднъж стане някаква патаклама наоколо, аз ще си остана вкъщи и ще гледам всичко по телевизията.

— Не говори глупости — миролюбиво отвърна Костя. — Като че не те познавам. Ще удържиш ти да киснеш пред телевизора!

— А ти?

— Навярно и аз... Къде да те закарам?

— В МУР. Имам още една спешна работа.

— Каква?

— Бурбона...

---

[1] „Куклите“ — сатирично телевизионно куклено шоу, популярно най-вече с политическите си сюжети. — Б.пр. ↑

2.

Костелив орех се оказа този случай. Турецки не можеше да го разреши, колкото и да се опитваше. Разполагаше с маса материали, сякаш всичко беше известно: замесените лица, мотивите, цялата комбинация с „Норилски никел“ от самото й начало до крайната цел. Дори начинът на нейната реализация. Какво, по дяволите, му трябваше още? Но все пак нещо липсваше.

И основният въпрос беше защо Никитин-Погодин задържа началото на операцията. Курсът на акциите на „Норилски никел“ е страшно нисък, няма накъде повече да пада. Официалното решение за даване Имангда на концесия е просто претекст: Дорофеев директно му е предложил да ускори работата. И все пак той е отказал. При това с доста рязък тон, което е направило впечатление на Дорофеев. И въобще през последните дни е бил изнервен, дори нещо нехарактерно за него — избухлив.

Очевидно още не бяха готови, чакаха още нещо.

Какво може да е това нещо? Ситуацията на пазара е идеална за целта. Цялата документация за Имангда е в ръцете им, документация с убийствена сила. Публикуването й би предизвикало истински бум по борсите из целия свят, акциите на „Норилски никел“ щяха да хвъркнат на астрономически висоти. Да, нямаше да се покачат, а да хвъркнат — моментално, за един ден. Няма и никакви проблеми за публикуването на информацията — всеки икономически вестник ще налага веднага този сензационен материал. Не е малка работа това — да се разтърси из основи световният пазар на цветни метали!

Така че какво чакаха? Какво още не е готово?

Ами ако всичко беше готово, но нещо им пречи? И не нещо, а някой?

Този някой можеше да бъде само Бурбона.

Следователно дните му са преброени.

Какво можеха да направят те в тази ситуация?

Именно този въпрос обсъждаха в кабинета на заместник-директора на МУР Турецки и полковник Грязнов.

Слава прие доста скептично разказа на Турецки за посещението при Фьодоров и заяви, че така нищо няма да постигнат. Ако властите вникнеха сериозно в предупреждението на Меркулов за контролирания от комунистите Съвет на федерацията и дори ако осъществяха изцяло всички предложени мерки, то какво щеше да стане? Хората в Норилск щяха да се успокоят, да се откажат от стачката, акциите на концерн ще се стабилизират или дори ще се вдигнат с десетина пункта. Но това едва ли щеше да реши проблема.

Дълбоко в себе си Турецки разбираше, че Слава е прав, но въпреки това се засегна.

— Според теб излиза, че е трябвало да седим със скръстени ръце? И да следим хода на събитията като футболен мач по телевизията? Малко ли е да се предотврати една всеобща стачка?

— Я по-кратко, не си на трибуната. Постъпил си правилно, направил си всичко по силите си. И вече спокойно можеш да си поръчаш да изгравират на фамилния ти герб: „Той направи всичко, което можа. Съвестта му е чиста“.

— Това ще бъде изписано на надгробната ми плоча, а не на фамилния ми герб — намръщено отбеляза Турецки.

— Весели са ти шегичките — каза Грязнов. — И жизнеутвърждаващи. Но в момента мисля за друго. Какъв е фактически проблемът? В най-общ вид?

— Чий проблем? — попита Турецки. — На Никитин-Погодин? На Дорофеев? На Корееца? На Бурбона?

— Нашият. На правозащитните органи. МУР. Главна прокуратура. Твоят и моят.

— Да провалим престъпната комбинация с „Норилски никел“.

— Как можем да го направим?

— Да ти нахвърлям ли план? Можеш да си записваш. Първо: да възбудим наказателно дело. Второ: да арестуваме Погодин. Трето: да наложим заповед върху сметката му в Народната банка, да преведем тези пари на Главна прокуратура. Четвърто: да арестуваме Дорофеев. Пето: да обединим делата за убийствата на Кузнецов, на Гармаш, за експлозията в Мурманск и за злоупотреба със суми в особено големи размери. Да продължавам ли?

— Има един исторически анекдот. Петър Първи приближава крепостта, но оттам не го поздравяват с топовни гърмежи. Той вика

при себе си коменданта и пита: „Защо няма салюти?“ Комендантът рапортува: „Ваше величество, имам трийсет и осем обективни причини за това. Първата е, че нямаме барут.“ Петър Първи го прекъсва: „Достатъчно.“ Така че и аз бих могъл — продължи Грязнов — да ти кажа „достатъчно“ още на първата точка. Дори преди това. Но защо смяташ за престъпна комбинацията с норилския концерн? Това си е най-обикновена финансова операция. Разбира се, в големи мащаби, но това не е престъпление. Борсови игрички — повишение, после понижение и така нататък. И в резултат „Норилски никел“ отива в чужди ръце. Твърде жалко, но къде е тук престъплението? От гледна точка на закона комбинацията е безупречна.

— Като изключим двете убийства и експлозията на кораба — отбеляза Турецки.

— А имаме ли доказателства за връзката на тези случаи с „Норилски никел“? Нямаме. Само дето сме убедени в това. И толкоз. Затова Костя Меркулов е съвсем прав: нямаме никакви основания за възбуждане на наказателно дело. За момента — уточни Грязнов. — Да арестуваме Погодин? Можем, естествено. Като мошеник. Веднага щом получим от Ню Йорк официално съобщение за смъртта на истинския Никитин. Да допуснем, че дори успеем да сложим под запор парите му, макар че нямам представа как можем да го направим, без да е възбудено наказателно преследване. Но да допуснем. И какво от това? Ами ако изпратят друг човек за реализирането на тази афера? И преведат още сто двама и четири милиона? Дори нещо повече — ако този човек е вече в Москва и парите вече са налице в друга банка? Те знаят, че играта си заслужава. И как можем да им попречим? Никак. Ключът към проблемите е в документацията на Смирнов — дневниците за сондажите. А този ключ е у тях.

— При ареста на Погодин ще направим обиск. И ако намерим...

— Няма да ги намерим. Той не ги държи в хотела. Във форда му също ги няма, хората на Денис провериха. Значи ги е скрил. Или са у негов човек в Москва, или в някой гардероб на гарата. И със сигурност е казал на когото трябва къде ги е скрил. Не става, Саша. Пък и проблемът не е в това да провалим комбинацията на Погодин и Кореца. Проблемът е много по-голям. Спомни си какво ти е казал в Норилск бившият началник на експедицията.

— Трябва да ги принудим да платят действителната цена за „Норилски никел“. А това са стотици милиарди долари.

— Ето същността на проблема — заключи Грязнов. — И засега не можем да намерим решение. Дори не знаем откъде да го подхванем.

— Много ми допада твоето оптимистично „засега“ — отбеляза Турецки. — Ако не бяхме изтървали документацията за Имангда, щяхме да го решим набързо. Една публикация в „Комерсант“ и край. Курсът на акциите хвърква, нека ги изкупуват на действителната им цена и да се надскачат кой да получи концесията. А ние спокойно ще си се занимаваме с разследването.

— „Ако не бяхме ги изтървали“ — повтори Грязнов. — Ако баба ми беше мъж! Добре де, щом не можем да решим проблема отведнъж и изцяло, ще го разчупваме парче по парче. Какво да правим с Глузман?

— Как какво? — учуди се Турецки. — Ще го подведете под съдебна отговорност за незаконно монтиране на подслушвателно устройство, ще го накарате да подпише, че няма да напуска града и ще го освободите.

— Може и да го убият, знае твърде много. Вече три пъти се обаждаха по телефона в работата му. Два пъти от уличен телефон и веднъж от „Възход“. Все Артур Блохин. Отговаряха му, че Глузман е болен, но той може и да надуши за арестуването. Дали да не го скрием със семейството му в конспиративна квартира?

— МУР разполага ли с излишно жилище?

— Не са много, разбира се, сам знаеш.

— Глузман има ли кола?

— Лада.

— Ами да качи семейството си в ладата и да се покрият у някои далечни роднини. Или някъде на юг. И да кротува там, докато не ни потрябва. А когато го търсят в работата му, нека отговарят, че е заминал в отпуска.

— Разумно — съгласи се Грязнов. — А засега Блохин изобщо няма да го закачаме, да не ги подплашим преждевременно. Разбира се, и той има какво да ни разкаже, но в момента това не е толкова важно, пък и едва ли ще знае много. Остава най-важният въпрос: какво да правим с Бурбона?

— Имаме два варианта за действие — каза Турецки. — И двата са лоши. Първо: да не правим нищо.

— Ще го убият — напомни Грязнов.

— Почти със сигурност.

— Със сигурност. Без почти.

— Съгласен съм.

— И тогава Погодин ще нареди да започне изкупуването на акциите на „Норилски никел“, а ние с нищо не ще можем да му попречим.

— Значи остава вторият вариант: да организираме сигурна охрана на Бурбона.

Полковник Грязнов подскочи на стола си.

— Чуваш ли се какви ги говориш? Вчера погребяхме Миша Володин, а днес трябва МУР да охранява неговия убиец, най-големия престъпник в Русия! Такъв кошмар дори не съм и сънувал.

— Именно затова казах, че и двата варианта са лоши. Кой е по-лошият?

— И двата са много лоши.

— Все пак трябва да се спрем на един от тях.

Грязнов отчаяно въздъхна и вдигна слушалката на вътрешния телефон:

— Началникът на трети отдел майор Олег Софронов... Олег? Грязнов е. Ела при мен. И донеси докладите на оперативно-следствената служба във връзка с Бурбона — тръшна слушалката и вдигна пръст към гърдите на Турецки. — Но ти ще разговаряш с него!

Почти цяла седмица служителите на МУР държаха Бурбона под постоянно наблюдение — от деня, когато Турецки посети сградата на „Възход“ — и затова от докладите им можеше да се добие доста пълна представа за ситуацията.

В схемата за охрана на Бурбона нямаше нито едно уязвимо място. При всичките му пътувания из града, включително от дома до работата и обратно, го придружаваха две коли с по двама-трима бодигардове във всяка, без да се брой шофьорът. В неговия джип също седяха двама души. Във входа на сградата, където живееше, цяла нощ дежуреха двама мъже, други двама — при асансьора на последния, шестнайсети етаж, където имаше само два апартамента. Единият бе за Бурбона, а вторият за охраната. Всеки път джипът спираше плътно до входа. Наоколо нямаше нито една постройка, която да послужи за укритие на снайперист — сградите в съседство с двора бяха твърде

далече, а плоският покрив на тухлените гаражи в самия двор не предлагаше никакво прикритие. Да се сложи експлозив в колата му беше абсолютно невъзможно: през деня джипът и придружаващите го коли стояха в двора на дружество „Възход“ под сигурна охрана, а след завръщането на Бурбона вкъщи тутакси се прибираще в гаража, който бе със стоманена врата и алармена инсталация. Освен това маршрутите, по които отиваше на работа и се връщаше, непрекъснато се променяха.

Имаше само едно място що-годе удобно за засада: тесният тунел, през който се влизаше от булеварда в двора. И единственият момент, удобен за покушение, бе, когато първата кола от ескорта навлезе в тунела. Но отпред се простираше голяма тревна площ с хилави храсти, зад които не можеше да се скрие дори дете, а и втората кола от ескорта през цялото време контролиреше обстановката.

— Да, няма да е лесно да го пречукат — заключи след половин час полковник Грязнов, оглеждайки за пореден път начертаната схема на входа към сградата, арката на тунела и самия двор. — Има само едно слабо място: тръгва и пристига по едно и също време. Недостатък на възрастта или по-скоро консерватизъм.

— А трябва ли да се пречука? — оживи се Олег Софронов.

— Напротив — мрачно отговори Грязнов.

— Какво ще рече напротив?

Грязнов кимна на Турецки да обясни.

— Трябва да бъде опазен жив — каза Турецки.

— А ще се опитат ли да го нападнат?

— Непременно.

— Кога?

— В някой от следващите дни, може би дори още днес.

— И вие искате моите момчета да го опазят жив?

— Да.

Софронов погледна изпитателно Турецки, сякаш за да се увери, че това не е шега. А когато разбра, че говори съвсем сериозно, решително отсече:

— И пръста си не мърдам за тая гад! Моите момчета — също. Та той уби Володин, а сега искате да го охраняваме.

— Ще го помръднеш! — подвикна Грязнов. — И не само че ще го помръднеш, но ако се наложи, с тялото си ще го прикриеш. И това е

заповед, а не новогодишно пожелание.

Олег Софронов скочи от стола и се надвеси над бюрото на Грязнов.

— Знаеш ли какво ще ти кажа, Слава — кротко и дори сякаш дружелюбно изрече той, — тая заповед си я заври в задника.

Извади от вътрешния джоб на офицерската куртка червената си служебна карта от МУР, хвърли я на бюрото и се обърна да излезе от кабинета.

— Майор Софронов! — изрева полковник Грязнов. — Ми-ирно! Кръ-ъгом!

Софронов се спря и лениво, не според устава, се обърна.

— Две крачки напред!

Олег се приближи до бюрото.

— Заповядвам ти да седнеш!

— Е, седнах... После какво?

Грязнов се обърна към Турецки:

— Видя ли?! Доживяхме и това чудо! Същински Клинт Истуд в „Мръсният Хари“! О, времена, о, нрави! Прибирай си тапията — подметна той на Олег. — И си я напъхай по-надълбоко в джоба. И слушай какво ще ти каже сега един умен човек... Хайде, Турецки, убеди моя подчинен. Мен ме няма за нищо. Може пък на тебе да повярва!

Не беше лесна тази задача. Турецки трябваше да вложи цялото си красноречие, та колкото се може по-накратко и по-убедително да внуши на Софронов защо в момента е толкова важно да се опази Бурбона жив. Но усещаше, че думите му не постигат целта си. Олег кимаше с разбиране, дори задаваше уточняващи въпроси, но проблемите на концерна „Норилски никел“ и милиардите долари едва ли намираха отклик в душата му. Там имаше нещо съвсем друго и Турецки знаеше какво е то: траурният марш на Шопен, последният изстрел над пресния гроб на Востряковските гробища и обезумялата от скръб млада вдовица на лейтенант Михаил Володин, и двете осиротели деца.

— Кое е по-важно — да опазим Бурбона или да арестуваме оня, който ще го убие? — попита накрая Олег.

— И едното, и другото — отговори Грязнов.

— Ясно... — Софронов придърпа към себе си листа със схемата, очерта при тунела малко квадратче и обясни: — Това тук е компресор, тая сутрин го докараха. И някакви работници къртят асфалта с чукове.

— Какви работници? — настръхна Турецки.

— Обикновени, с оранжеви жилетки. Казват, че имало повреда в телефонния кабел. — Той се позамисли и допълни до компресора малко кръгче. — А тук е отворът на шахтата.

— Ти откъде знаеш за работниците? — попита Грязнов.

— От нашите хора, дето го наблюдават.

— Защо го няма в рапорта им?

— Още не бяха обобщили информацията. В момента я пишат.

Грязнов грабна слушалката:

— Трети отдел на майор Софронов — да се приготви за излизане! — обърна се към Олег. — Провери дали работниците са още там. Ако са подставени лица — задръж ги... Ако пък са наистина от телефонната централа — подмени ги с твои хора. При нужда извикай специалните части. И поддържай връзка с мен. Действай, Рамбо...

Софронов бързо излезе.

— Няма да изпълни заповедта ти — предположи Турецки.

— Коя по-точно?

— Да прикрие Бурбона. На негово място и аз нямаше да я изпълня.

Полковник Грязнов се намръщи и каза:

— Абе май че и аз... Как ще действваме по-нататък?

— Знаеш ли, разбрах коя е основната ни грешка в това дело. Влачим се подир събитията. А трябва да ги изпреварваме — каза Турецки.

— Лесно е да се каже!

— Имам една идея. Да предупредим Бурбона за опасността.

— Как? — попита Грязнов.

— Много лесно. Ще му се каже лично.

— И кой ще отиде при него?

— Аз.

Почти шест секунди трябваша на полковник Грязнов, за да осмисли ситуацията. После попита:

— Ами ако Бурбона нареди да очистят Погодин?

Турецки мълчеше. Но той не обмисляше как ще се промени ситуацията, ако от играта бъде изваден фалшивия Никитин, а мислеше за истинския Никитин, чийто необикновен и светъл живот бе прекъснат от удар с нож в тъмния парк в покрайнините на Ню Йорк, за двете прекрасни жени, с които го бе дарила съдбата, сякаш да изкупи вината си пред него, за синовете му Константин и Пол и дъщерите Катя и Олга, за внука, на когото бяха дали като дворянска титла името на дядо му — Игор Никитин. Внукът, който никога нямаше да види човека, чието име бе наследил.

Смъртта бе опустошила сърцата на тези хора, а и не само техните. Донякъде и Турецки се чувстваше ограбен, и виновен за това, пряко или косвено, беше Погодин.

Полковник Грязнов мълчаливо наблюдаваше своя приятел, като търпеливо очакваше отговор. И Турецки отговори:

— Майната му!

И сякаш изведнъж получи просветление и му олекна. Не, основната им грешка не бе в това, че събитията ги изпреварват, а в друго: целият този случай досега беше за него някак чужд, неодушевен. Беше професия, работа.

А сега се превърна в живот.

3.

До външнотърговско дружество „Възход“ Турецки отиде с такси. Пред входа освободи колата и влезе в сградата, нехайно размахваше куфарчето си, без да поглежда пазачите, все едно бе един уверен в себе си бизнесмен. Иззад бялото писалище в просторния хол стана да го посрещне млада симпатична жена в подчертано строг костюм, с визитна картичка на единия ревер. Дежурната администраторка. Или, както сега е прието да се казва — рецепционистката.

— С какво мога да ви бъда полезна?

— Казвам се Турецки. Имам среща с генералния директор господин Житински.

В ръцете на жената отнякъде се появи бележник и малка златна писалка. Прегледа списъка и смаяно произнесе:

— Но... името ви не фигурира в списъка на посетителите.

Турецки обясни:

— Тази среща бе запланувана преди четири години — още когато господин Житински за пръв път влезе в кабинета си. А сега настъпи денят да я проведем. Аз съм от Главна прокуратура.

— Може ли да погледна служебната ви карта?

— Естествено.

Тя записа нещо в бележника и върна картата на Турецки.

— Извинете, но трябва да попитам господин Житински дали ще има възможност да ви приеме.

Изчезна в дъното на хола. В помещенията на „Възход“ нямаше и помен нито от солидния интериор на Народната банка, нито от деловата елегантност на „Глория“. Офис като офис, безполов като своята рецепционистка. Във всичко наоколо се долавяше усещане за някаква преходност.

Също толкова безличен се оказа и генералният директор, в чийто кабинет го въведе служителката, като по пътя минаха през просторната приемна, където отегчено чакаха неколцина посетители.

Генералният директор бе към четиридесетгодишен, нито висок, нито нисък. Нито дебел, нито слаб. Нито хубав, нито грозен. Типичен

главен счетоводител, получил длъжността си по-рано от общоприетото й сега се старее да се държи на ниво. Липсваха му само сатенените наръквници, а вместо сметачна машина на бюрото му имаше компютър.

Генералният директор леко се понадигна от креслото, за да демонстрира радушно посрещане, и с жест предложи на Турецки да седне. Погледна в листа от бележника на рецепционистката и произнесе:

— Старши следовател Турецки от Главна прокуратура... Казаха ви, че срещата ни с вас е била определена още преди четири години. Как да разбирам думите ви?

— А няма не е така? — попита Турецки. — Когато човек приема пост като вашия, не може да не си помисли за една такава среща в бъдеще.

— Шегите ви са малко странни.

— Това не е шега, а житейски опит. Плод, както е казал поетът, на безпристрастни наблюдения и горестни сърдечни впечатления. Не знам защо, но ми се струва, че вие не се чувствате много удобно в това кресло. Не съм ли прав?

— Дейността на дружеството редовно се проверява от финансовите органи, от данъчната инспекция и дори от Управлението за борба с икономическата престъпност. В нашите операции нито веднъж не е забелязано дори най-дребно нарушение на закона — заучено произнесе генералният.

— Което е доста странно — подметна Турецки. — Особено като вземем предвид колко много закони има в страната и колко често си противоречат те един на друг.

— И все пак това е така. Ако желаете, мога да ви предоставя нашите отчети и да проверите лично.

— Защо? Аз и така ви вярвам. За онази част от операциите, които са въведени във вашите компютри под защита на ниво Б-2. А какво е положението с онези, които се съхраняват на ниво А-1 с разните му там добавки? Или пък с другите, които изобщо никъде не фигурират?

— Отказвам да продължа подобен разговор. Ако разполагате със заповед за арест, покажете я. И тогава ще го продължим в присъствието на моя адвокат.

Смисълът на тези думи хич не се връзваше с тона, с който бяха произнесени. Турецки виждаше пред себе си един не само изплашен, а изпаднал в истински ужас човек. Изобщо не му бе ясно какво бе накарало директора да застане на нокти. Изведнъж се досети: кабинетът се подслушваше. За щастие беше предвидил и този вариант.

— Ама какво говорите, господин Житински! — примирително каза той. — Заповед, арест! И през ум не ми е минавало да ви подозирам в нещо. Просто исках да ви помоля за малка консултация по проблемите на външнотърговската дейност. Забелязвам на бюрото ви сборник с наредби и закони в тази област. Ще ми позволите ли да го прегледам?

Генералният директор побутна към Турецки една доста дебела книга.

— Моля.

Но Турецки дори не посегна да я вземе. Извади от куфарчето си заглушител — плоска кутия, каквато Денис даде на Дорофеев, включи го и натисна докрай лостчето надолу. Житински с недоумение наблюдаваше действията му.

— Бръмбарите в кабинета ви временно са извън строя — обясни Турецки. — Разполагаме с две-три минути. Затова ще ви помоля да отговаряте бързо и точно. Знам, че не сте престъпник, а просто формален ръководител на фирмата. Истинският шеф е Ермолаев, нали? Само не се правете на партизанин при разпит. Ермолаев ли е?

— Да.

— Кога разбрахте, че сте попаднали в престъпна организация?

— Отдавна. Приблизително половин година след като постъпих на работа тук.

— Защо не напуснахте?

— Не можех, вече знаех прекалено много. Щяха да ме убият.

— Ермолаев споделяше ли с вас плановете си?

— Никога. Само ми нареждаше какво, как и кога трябва да извърша.

— Артур Блохин е човек на Ермолаев, нали?

— Да.

— Съзнавате ли, че колкото по-дълго време работите тук, толкова повече опасна информация събирате и в края на краищата Ермолаев ще заповяда да ви премахнат?

— Да. Това много ме тревожи. Вече не мога да спя без успокоителни.

— Какво знаете за престъпните сделки на „Възход“?

— Всичко. Или почти всичко. Повече от три години си водя отделно счетоводство. Не в компютъра, а в обикновена счетоводна книга.

— С каква цел?

— За самозащита. Усетя ли някаква опасност, ще ги заплаша, че ще предам тази документация на прокуратурата.

— Дори не си помисляйте подобно нещо! Ще ви подложат на изтезания. Когато започне официалното следствие, ще ни я предадете.

— Кога ще стане това?

— Скоро. Ще ви съобщим. Последен въпрос. Срещали ли сте се с президента на ЕКСПО О'Конър?

— Да. Три пъти.

— И той ли е подставено лице?

— Не. Той е истинският шеф.

— Защо мислите така?

— С Ермолаев разговаряше като по-високопоставен.

— Засега толкоз. Опитайте да си възвърнете самообладанието.

Турецки изключи задушителя, прибра го в куфара, прелисти справочника и го хвърли на писалището.

— Е, сега вече някои неща ми се поизясниха. Полезна книга. Ако я открия в някоя книжарница, непременно ще си я купя.

— Мога да ви я подаря.

— Наистина ли? — зарадва се Турецки. — Благодаря ви. Много ви благодаря.

— Имате ли още въпроси към мен?

— Не. Всъщност дойдох да разговарям с друг човек. При вас се отбих само да се запознаем и да ви засвидетелствам своето уважение. Трябва да се срещна с вашия консултант Николай Иванович Ермолаев. Нали имате такъв служител?

— Да. Ще наредя да ви заведат при него.

— Бих предпочел да разговаряме тук. Неговият кабинет ме потиска с огромните си размери. Пък и не обичам някои породи кучета, по-точно доберманите.

Житински вдигна слушалката на телефона и без да набира номер, каза:

— Николай Иванович? Житински ви безпокои... В кабинета ми е господин Турецки от Главна прокуратура. Той би искал да поговори с вас. Имате ли време да се срещнете с него?...

Постави слушалката и каза на Турецки:

— Сега ще слезе.

Турецки иронично се подсмихна.

— Само няколко думи и веднага става ясно кой тук е истинският господар.

Житински мълчаливо разпери ръце.

Бурбона влезе в кабинета не откъм приемната, а през малката врата в ламперията на отсрещната стена. Турецки я беше помислил за вратичка към стаята за почивка, каквито обикновено има в съседство с кабинетите на големите началства. Но когато се отвори, видя отзад коридор, който очевидно водеше към вътрешния асансьор, свързващ мансардата със служебните помещения на дружеството.

— Позволете да ви представя... — започна Житински, но Бурбона го прекъсна:

— Вече се познаваме.

— Да — потвърди Турецки. — Веднъж вече имахме съмнителното удоволствие да разговаряме за достойнствата на философията на Макс Щирнер, сравнена с тази на ранните питагорейци.

— Я излез да се поразходиш — каза Бурбона на Житински и се обърна към Турецки: — Пак ли си довякъл баретите?

— Нима ви домързя да проверите? — изненада се Турецки.

— Крият се.

— Никого не съм довел. Днес нямам нужда от охрана.

— Дошъл си просто така? Дори без патлак?

Турецки разтвори бялото си сако, за да покаже, че не носи никакво оръжие.

— Не може да ти се отрече, смело ченге си!

— Липсата на минало време в думите ви ми се струва доста симптоматична. И ако и двамата преминем на „вие“ и се откажем от „ченге“ и „бандюга“, ще можем съвсем дипломатично да продължим преговорите си. Така че мери си приказките, Бурбон!

— Какво искате?

— Започнахме преговорите значи? Чудесно. Както се изразяват дипломатите, сам по себе си този факт вече дава основания за умерен оптимизъм. Там е работата, Николай Иванович, че за известно време ние с вас не сме врагове, а — колкото и странно да звучи — съюзници. Или по-точно казано: интересите ни временно съвпадат.

— Кои?

— Тревожи ли ви личната ви безопасност?

— Да допуснем.

— Нас също.

Бурбона се позамисли, след което решително отсече:

— Дрън-дрън.

— Страните не съумяха да постигнат веднага взаимно разбирателство — вметна Турецки. — Нека да подходим към въпроса от друга страна. Вчера в четиринайсет и двама и пет вие се срещнахте с генералния директор на Народната банка господин Дорофеев. В седемнайсет нула пет господин Дорофеев проведе личен разговор с известния ви господин Никитин в апартамент номер шестстотин трийсет и четири на хотел „Космос“. В осемнайсет и трийсет господин Никитин отиде в Централна поща и телефонира в Ню Йорк от един автомат с кодово набиране за чужбина. Не успяхме да изясним съдържанието на разговора, но узнахме номера на абоната. Някой си мистър Майкъл О’Конър, шеф на компанията „ЕКСПО импорт-експорт“. Това още не е всичко — предупреди Турецки, забелязал нетърпеливото движение на Бурбона. — Рано тази сутрин, а по това време в Ню Йорк е вече нощ, хотелският телефон на Никитин продължително иззвъня като за междуградски разговор. Никитин изслуша съобщението и в отговор каза само две думи: „Разбрах ви.“ Това не ви ли кара да се позамислите?

— Какво са му казали? — попита Бурбона.

— Само една-единствена дума.

— И каква е тя?

— Не ви ли се струва, че нашите преговори имат някак едностранчив характер? Аз вече ви казах доста неща, а в отговор не чух нищо.

— Какво искате да чуете?

— Кой ви даде бръмбара, който Очиларя трябваше да лепне на Никитин?

— Не познавам този мъж.

— Не го познавате? Или не искате да ми кажете? Вие не бихте се съгласили да се срещнете с непознат човек и едва ли бихте приели поръчка от него. Макар че я изпълнихте доста своеобразно. Така че кой е той?

— Не знам — повтори Бурбона.

— Боя се, че нашите преговори няма да завършат с подписването на съвместно комюнике. Ще се опитам да ви дам още една причина да промените мнението си. Думата, която са казали на Никитин тая сутрин от Ню Йорк, е била: „Започвайте.“ И той е отговорил: „Разбрах ви.“ Да ви дешифрирам ли разговора? Това „започвайте“ означава само едно: заповед да бъдете ликвидиран, Николай Иванович. А подобна заповед може да издаде само един човек: Корееца. И той вече го направи.

— Блъфирате. Искате да ни насъскате един срещу друг.

— Не е блъф — възрази Турецки. — Няма защо да ви насъскваме. Вие вече сам го сторихте, когато се опитахте да влезете в бизнеса на Корееца. Той не е от хората, които прощават такива неща.

— Не ви вярвам. Той не може да заповяда това.

— Защото не знаете за какъв бизнес става въпрос.

— А вие знаете ли?

— Да.

— За какъв?

— Ще ви кажа само едно. Мизата в тая игра са десет милиарда долара.

— Глупости! Никой не може да направи десет милиарда от сто двайсет и четири милиона.

— Вие не — съгласи се Турецки. — Аз още по-малко. Но Корееца може и хич не го блазни мисълта да отдели десет процента за общата каса. А да не говорим вече за подялба с вас. Именно затова нареди да ви премахнат.

— Можете ли да го докажете?

— Да.

— Докажете го тогава.

— Всяко нещо с времето си. Първо вие ще ми разкажете всичко, което знаете за интересувания ме човек. Дори ще ви обясня коя е причината за този интерес. Аз съм сигурен, че именно на него е възложена задачата да ви ликвидира, и ако ние знаем кой е той, то ще имаме възможност да предотвратим нападението срещу вас.

— И защо ще го правите?

— За да попречим на Корееца да осъществи комбинацията си. В момента вие сте единствената пречка за него. Точно затова сме заинтересовани от вашата безопасност. И така, кой е този мъж?

— Не го познавам.

Турецки стана.

— Довиждане, Николай Иванович. Нашите преговори стигнаха до задънена улица. И се боя, че следващ кръг от преговори няма да има.

— Но аз наистина не го познавам! Виждам съм го у Корееца само три пъти. И то случайно. Беше още тук, в Москва. Попитах Корееца кой е, а той отговори: „Никой, върши ми диспечерската работа.“ И аз така го наричам: Диспечера.

— Може пък действително да е бил диспечер, а? Корееца имаше в Москва цял автопарк вносни коли.

— Не, с колите се занимаваше друг. Диспечера беше чистач. Премахваше онези, които пречеха на Корееца.

— Кого?

— Това не ми влизаше в работата.

— Какво знаете за него?

— Почти нищо. Той изобщо не се вясваше в Москва. Живееше някъде извън града, не общуваше с никого от братството. Навремето Корееца му е отгървал кожата. Той е служил в Тбилиси, бил е капитан от армейските барети. Един ден заварил жена си с любовник. Застрелял и двамата. Но любовникът се оказал секретар на грузинския ЦК на комсомола. Така че го подвели по член шейсет и шести — за тероризъм. Корееца наел най-добрия московски адвокат, подкупил прокурора и съдията. Преквалифицирали обвинението по друг член — от терористичен акт на предумишлено убийство в състояние на афект. Дали му най-строгото наказание по този член — петилетка. След две или три години Корееца го измъкнал от Джекказган и оттогава го държи при себе си. После го взе в Щатите.

— Откъде знаете?

— Видях го във вилата на Кореца, когато ходих при него в Щатите.

— И с каква цел ходихте там?

Бурбона се усмихна едва забележимо и отговорът му бе напълно в стила на международните телевизионни коментатори, които вече така бяха пощурили хората, че дори бабичките в метрото се оплакваха една на друга: „И аз си имам проблем — зетят пие. И до никакъв консенсус не могат да стигнат.“

— Този въпрос излиза извън рамките на нашите преговори.

— Съгласен съм — кимна Турецки. — Запомнихте ли външността на Диспечера? Можете ли да го опишете?

— Към трийсет и пет годишен. Малко по-нисък от мен. Спортен тип. Черна коса...

Турецки извади от куфарчето си портрета на заподозрения, изпратен от мурманското УВР, и го показва на Бурбона:

— Това той ли е?

Бурбона веднага го позна — Турецки го разбра по израза на лицето му, но позабави отговора, сякаш обмисляше кое е по-изгодно: да излъже, или да каже истината. Явно реши, че няма смисъл да лъже.

— Да, той е.

— Ето че стигнахме до заключителното комюнике — констатира Турецки. — Ние ще вземем мерки да го открием и неутрализираме, а вас бих ви посъветвал да смените жилището си. Преместете се в Мневники. Или на вилата в Ивантеевка. В момента Строгино е твърде опасно за вас.

— Ще си помисля — каза Бурбона.

— И още един въпрос, който е извън рамките на разговора ни. Можете да не отговаряте на него, но може и да отговорите. Това с нищо не ви ангажира. Няма свидетели на нашия разговор. А ако той се записва, то е от вашите хора...

Турецки хитруваше. В куфарчето, с което го снабди в „Глория“ Денис Грязнов, беше монтирано особено чувствително записващо устройство, което можеше да бъде открито само ако се разкъса подплатата. На лентата се записваше всяка дума, произнесена в помещението на „Възход“ от момента, в който влезе в сградата.

— Какъв е въпросът? — попита Бурбона.

— Преди три дни в Шереметиево-2 беше убит в престрелка служител на МУР, старши лейтенант Володин. Смъртта му случайност ли е, или вие заповядахте да го ликвидират? И ако е така — защо?

Лицето на Бурбона потъмня:

— Значи затова си дошъл тук? И цял час ми дрънкаш врели-некипели? Искал бил да ме защити. Не познавам никакъв Володин. Ако пък ми е трябвало да се отърва от него, щях да го направя без никакви престрелки, разбра ли?

— Вярвам ви. Но ми се ще и вие да ми повярвате. Целта на посещението ми беше да ви предупредя и съм готов да ви дам доказателство, че покушението срещу вас не е моя измислица.

— Дай го.

Турецки извади от куфарчето обикновен портативен касетофон „Сони“ и го включи.

Почукване по вратата.

— Влезте! Иля Наумович?! Защо дойдохте тук? Защо не се обадохте по телефона? Какво се е случило?

— Идва Бурбона. Настоява да преведа парите по сметка на „Възход“. Аз съм в безизходно положение. Той знае, че семейството ми е в Атина...

Турецки прекъсна записа и обясни:

— Разговорът е в хотел „Космос“. В апартамент шестстотин трийсет и четири. Между мъжа, който се представя за Никитин, и Дорофеев.

— Не ме баламосвайте. Семейството ви отдавна вече не е в Атина. Дори ние не знаем къде е в момента. Но съвсем скоро ще научим.

— Той ще ме убие!

— Няма. Ще го спрем.

Турецки изключи касетофона.

Бурбона мълчеше. Турецки върна лентата малко назад:

— *Я не ме баламосвайте. Семейството ви отдавна вече не е в Атина. Дори ние не знаем къде е в момента. Но съвсем скоро ще научим.*

— *Той ще ме убие!*

— *Няма. Ще го спрем.*

Бурбона продължаваше да мълчи.

— *Още веднъж?* — попита Турецки. — *Моля!*

— *Той ще ме убие!...*

— *Стига!* — дрезгаво подвижна Бурбона.

— *Няма. Ще го спрем.*

Турецки прибра касетофона в куфарчето и мълчаливо излезе от кабинета. Но когато вече отваряше вратата към приемната, не се сдържа — обърна се и съвсем искрено каза:

— *Пазете се, Николай Иванович. Животът ви е нужен на Русия.*

И излезе.

Полковник Грязнов внимателно прослуша записите, донесени от Турецки, и зададе само един въпрос:

— *Защо му каза за Мневники и Ивантеевка?*

— *Нарочно. Онзи е капитан от армейските барети. Представяш ли си каква касапница може да стане? А ние и бездруго ще го намерим. Ще изпратим запитване до Тбилиси, там не са убивали толкова често секретари на ЦК на комсомола. По делото ще издирим какви връзки има и ще го арестуваме за взрива на „Восток-5“.*

Грязнов стана.

— *Ще ида да видя какво е докладвало външното наблюдение. Време е вече Бурбона да си е тръгнал от „Възход“...*

След десетина минути се върна или по-точно нахълта в кабинета. Турецки никога досега не беше виждал приятеля си така възбуден.

— *Бурбона отива в Строгино! Не в Мневники или Ивантеевка, а се връща в Строгино! Разбра ли какво е станало? Той не ти е повярвал. Решил е, че засадата ще бъде в Мневники или на вилата.*

— *Незабавно се обади на Олег да изтегли хората си по-далеч оттам.*

— *Вече му заповядах — мрачно промърмори Грязнов.*

Не им оставаше нищо друго, освен да чакат.

На следващата сутрин вестник „Московский комсомолец“ излезе с огромно заглавие на първа страница:

КЪРВАВА РАЗПРАВА В ЖИЛИЩЕН КОМПЛЕКС. ДЕСЕТИМА УБИТИ. ДВАМА РАНЕНИ. ЛИКВИДИРАН Е НАЙ-ГОЛЕМИЯТ ПРЕСТЪПНИК В РУСИЯ ПРИЗНАТИЯТ БАНДИТ БУРБОНА. КОЙ Е СЛЕДВАЩИЯТ?...

4.

*До директора на
Московската криминална милиция
От началника на Трети отдел на МУР майор
Софронов*

доклад

По повод събитията, станали на 30 юли т.г. в Строгино при сградата на № 15 на ул. „Маршал Катукон“, съобщавам следното:

На 30 юли т.г. около 16,00 ч. Трети отдел получи заповед от заместник-директора на МУР полковник Грязнов незабавно да отиде на горепосочения адрес и да осигури безопасността на живеещия в сградата гражданин Н. И. Ермолаев, а в случай на нападение да предотврати престъплението и да задържи извършителите.

В 16,45 служителите провериха документите на петимата строителни работници, които бяха разкъртили асфалтовата настилка при входа на сградата на № 15. И петимата се оказаха работници от строително-монтажното управление, обслужващо строгинската телефонна централа, които обаче нямаха нареждане от началството си за извършваните работи на това място. Бригадирът И. Н. Терехов поясни, че същата сутрин в тяхното СМУ дошъл непознат мъж на около 35 години и се представил за заместник-председател на жилищностроителната кооперация, на която принадлежи сградата на № 15, и ги помолил спешно да се извършат изкопните работи, тъй като има повреда в телефонния кабел и половината от телефоните в сградата не работят. Казал, че за заплащането на тази спешна услуга живущите са събрали 3 милиона рубли, два от които е готов да им даде веднага, а третия — след изпълнението на работата. Бригадирът Терехов се

съгласил да поеме ангажимента. Клиентът казал, че привечер, когато телефонният кабел бъде откопан, той лично ще доведе техник да провери линията и да отстрани повредата. Терехов поръчал да докарат на мястото компресор и необходимите инструменти, за което клиентът доплатил отделно 800 хиляди рубли.

Следвайки указанията на полковник Грязнов, аз отстраних работниците и заедно с още четирима души от оперативната група се преоблякохме във фургона на СМУ в тяхното работно облекло. На останалите служители от групата наредих да огледат комуникационния колектор и да заемат позиции за укритие, съобразени с предварително набелязания план за действие. След огледа на колектора старши оперативният служител Дворцов ми докладва, че не е забелязано нищо подозрително и че в радиус от 100–150 метра от тунела на сградата на №15 колекторът има три изходни капака от типа на канализационните. При външния оглед бе изяснено, че капаците на два от тях са затрупани със строителни отпадъци, а третият е разположен в двора на съседната сграда и до него е паркиран лек автомобил ВАЗ-2106. По мое нареждане ст. опер. служ. Дворцов и опер. служ. Гриценко заеха позиция в непосредствена близост до капака и автомобила. В 18,10 при изкопа се появи неизвестният мъж, представил се сутринта на бригадира Терехов за заместник-председател на кооперацията. Увери се, че кабелът е откопан, и каза на работниците, че може да се прибират по домовете си, а на другата сутрин да дойдат и да затрупат изкопа. Заяви, че ще изчака телефонния техник и ще остане, докато той не оправя повредата, и помоли да отместят настрани капака, тъй като можело да се наложи техникът да провери разположението на телефонния кабел.

Бригадирът Терехов си отиде веднага, както се бяхме уговорили предварително, а аз и другите четирима оперативници останахме при компресора. Обясних на мъжа, че искаме да пийнем по чашка след работа — във фургона не може, началството не дава, а вкъщи жената ще

се кара. Сложихме на един вестник две бутилки „Столичная“, пластмасови чашки и мезета, които предварително бяхме купили, и насядахме така, че да наблюдаваме входа на тунела и същевременно да бъдем защитени от корпуса на компресора, в случай че охраната на Ермолаев открие стрелба.

Предложихме на непознатия мъж да пийне с нас, но той отказа. Изглеждаше твърде нервен и явно за да прикрие това, непрекъснато се ядосваше защо се бави техникът. В 18,54 каза, че сам ще провери каква е повредата на кабела, и слезе през капака в колектора. Не носеше нищо със себе си — нито чанта, нито някакъв пакет, където може да се скрие оръжие. Не изключвах вероятността да крие под дрехите си пистолет, но едва ли би рискувал да го използва, а дори и да бе направил подобен опит, ние щяхме да го обезоръжим. Непознатият мъж остана в колектора не помалко от двацет минути.

В 19,15 по ул. „Катуков“ се появи колона от три автомобила: отпред ВАЗ-2108, син на цвят, след него сив джип „Лендроувър“ и БМВ металик. Когато колите завиха към входа и приближиха на петнайсетина метра, от шахтата се показа до кръста гореспоменатият мъж и стреля срещу автомобилите с гранатомети система „Оса“, при което хвърляше настрани използвания гранатомет и изваждаше отдолу нов. Стрелбата му беше изключително бърза и точна: и трите изстреляни снаряда попаднаха в автомобилите и избухнаха в тях. Когато в ръцете на непознатия се появи четвърти гранатомет, опер. служител Кравченко скочи и го изби от ръцете му, с което предотврати поредния изстрел. Престъпникът скочи долу, с цел да избяга в колектора, но ние се втурнахме да го заловим. Съдейки по бързината и увереността, с която се придвижваше, очевидно той познаваше добре обстановката в колектора и успя да се откъсне от нас на около 60–70 метра. Излезе през отворения капак в двора при паркираната кола, където беше арестуван от Дворцов и Гриценко. Произведените от престъпника изстрели убиха

Ермолаев, двамата му бодигардове и шофьора на джипа, в предната кола загинаха тримата бодигардове и още трима души в последния автомобил. Водачът на първата кола и един от телохранителите в последната бяха тежко ранени и закарани в болница.

От шрапнелите бяха изпотрошени прозорците на няколко апартамента от първия етаж на сградата на №15. Сред живущите и случайните минувачи няма пострадали. Сред хората от оперативната група на моя отдел няма убити, нито ранени. При обиска на задържания у него беше открит пистолет „Макаров“ и портативна радиостанция, по която очевидно е бил предупреден от свой съучастник за приближаването на обекта на нападението. Не бяха открити никакви документи. Задържаният отказа да отговаря на нашите въпроси. Бяха му сложени белезници и под засилен конвой той бе изпратен на „Петровка“ 38 в предварителния арест. Установи се, че използваните от него гранатомети „Оса“ са били скрити предварително в комуникационния колектор. Те не бяха открити от нас при предварителния оглед, тъй като колекторът беше задръстен с боклуци, а и времето за оглед беше недостатъчно. Освен това проверяващите нямаха за цел търсенето на конкретен предмет.

Неизпълнението на заповедта за предотвратяване на покушението срещу Ермолаев е в резултат на моята несъобразителност и некачественото ръководство на действията на оперативната група от Трети отдел на МУР. За допуснатите грешки съм готов да понеса цялата отговорност...

*Резолюция на заместник-директора на МУР
полковник Грязнов:*

„Не забелязвам особени грешки в действията на началника на Трети отдел майор Софронов. Заради предполагаемата личност на престъпника и неговата изключително добра професионална подготовка заповядах

на майор Софронов да изтегли хората си от зоната на евентуалното покушение. Той не изпълни заповедта ми и трябва да понесе отговорност именно за това...”

Резолюция на началника на МУР:

„Рапортът на майор Софронов се приема за сведение. Да се ограничи с обсъждане.“

Из телеграма на информационна агенция ЮПИ:

Атланта, щат Джорджия, САЩ

На 30 юли т.г. следобед в спортната зала на местния затвор при сбиване, възникнало между афроамериканци и бели затворници, беше убит руският гражданин В. И. Иванов, известен с прякора Кореец, който излежаваше петгодишна присъда за нарушение на имиграционните закони на САЩ. Обезглавена ли е руската мафия в САЩ?

Факс от Ню Йорк:

Москва, МУР В отговор на вашето искане от 26 юли т.г. ви изпращаме следните документи: официално потвърждение за смъртта на американския гражданин Игор Константинович Никитин, протокол от съдебномедицинската експертиза и протокол от идентификацията на трупа от вдовицата на Никитин. Съобщаваме ви допълнителна информация по случая. Открити са двама свидетели на произшествието, които вечерта на 14 юли са видели при парк Пелем Бей таксито, с което Хари К. Никитин си е тръгнал от вилата на Р. Мафърти, а до него — червен понтиак, собственост на търговския представител на дружество „Възход“ в САЩ Погодин. Водачът на понтиака е стоял до таксито и е

разговарял с пътника, в когото свидетелите разпознаха на показаната им снимка Хари К. Никитин. Имаме всички основания да подозираме Погодин за участие в убийството на Никитин...

ГЛАВА СЕДМА МИСТЪР ХИКС

1.

Из постановление на заместник-главния прокурор на РФ, държавен юридически съветник втори клас К. Д. Меркулов:

Да се възбуди наказателно производство за убийството на гражданина Н. И. Ермолаев и деветимата му телохранители по чл. 102 д от Наказателния кодекс на РФ. Разследването да бъде възложено на следователя от Главна прокуратура на РФ А. Н. Косенков.

Из протокола от разпита на заподозрения, проведен от следователя А. Н. Косенков, съгласно чл. 123, 150–152 от Наказателно-процесуалния кодекс на РФ.

Въпроси на следователя. Кажете ми трите си имена, място и дата на раждане.

Заподозреният отказва да отговори.

Въпрос. На какъв адрес живеете в момента и къде сте живели преди това?

Заподозреният отказва да отговори.

Въпрос. Какви са мотивите за нападението над Ермолаев, довело до убийството му?

Заподозреният отказва да отговори.

Въпрос. Престъплението беше ли поръчано от някого, или е ваше лично решение? *Заподозреният* отказва да отговори.

Въпрос. Били ли сте по-рано подсъдим и имате ли присъди?

Заподозреният отказва да отговори.

Въпрос. Откъде се сдобихте с гранатометите, които използвахте при нападението? *Заподозреният* отказва да

отговори.

Въпрос. Откъде взехте пистолета „Макаров“ и портативната радиостанция, открити у вас при обиска?

Заподозреният отказва да отговори.

Въпрос. Познавахте ли се с пребиваващия през последните години в САЩ В. И. Иванов, по прякор Кореца, който вчера е бил убит при сбиване в затвора в Атланта?

Заподозреният. Кореца е мъртъв?

Следователят. Да, бил е убит.

Заподозреният. Не вярвам, не може да са убили Кореца.

Следователят. Давам ви три вестника с различна политическа ориентация: „Правда“, „Нова Русия“ и „Московский комсомолец“. Прочетете отбелязаните публикации... Сега вече вярвате ли, че следствените органи ви съобщават достоверна информация?

Заподозреният. Да.

Следователят. Все така ли отказвате да отговаряте на въпросите на следствието? *Заподозреният.* Да, отказвам...

Следователят Косенков даде на заподозрения да подпише протокола за разпита, но не бързаше да вика охраната. Остави листовете настрана и внимателно погледна мъжа, седнал пред бюрото. Среден ръст. Мускулести, малко полегати рамене. Черна коса, паднала на ниското чело. Черни, дълбоко хлътнали очи. Пълно безразличие към всичко ставащо наоколо: в погледа, в израза на лицето, в цялата му поза — така седят хората, обречени безкрайно дълго да чакат на гарата или на затвореното поради лошо време летище. Или в затвора.

Бяха в кабинета на Турецки на ул. „Пушкинска“. След като Саша бе излязъл в отпуска, Косенков временно се разположи тук, тъй като стаите в Главната прокуратура не достигаха. Чувстваше се някак неудобно, сякаш го потискаше авторитетът на истинския собственик на кабинета, и неволно сравняваше думите и поведението си с начина, по който би се държал при подобна ситуация самият Турецки. Но накрая

съумя да превъзмогне сковаващия го самоконтрол и се облегна назад в креслото, примирен, че от този разпит не бе излязло нищо.

— Хайде да си поговорим без протокол — предложи той.

— Няма за какво да си говорим — последва равнодушен отговор.

— Грешите — възрази Косенков. — Вие можете да ми обясните много неща. Но и аз мога да ви разкажа немалко. Част от това вие сам знаете, но има доста неща, за които нямате представа и никога не бихте узнали, ако не се бяхме срещнали. Получихме вашето наказателно дело от осемдесет и четвърта година. Ако искате, бихте могли да се запознаете със съдържанието му. Ето какво изяснихме от него. Името ви е Скворцов. Павел Афанасиевич. Роден сте през шейсет и първа година в село Валентиновка край Москва, където и досега живеят вашата майка и по-малката ви сестра. След като сте отбили военната си служба, сте завършили с отличие висшето военновъздушно десантно училище и сте били изпратен на работа в Закавказкия военен окръг. През осемдесет и втора година сте сключили брак с Елена, дъщеря на началник-отдел „Търговия“ в един от тбилиските райсъвети. Тя останала да живее при родителите си в Тбилиси, а вие сте се върнали в Зугдиги. Предполагам, че именно това е причината за семейната трагедия... Разбирате какво имам предвид, нали?

Скворцов сви рамене и равнодушно отбеляза:

— След като и бездруго знаете всичко, защо ме питате?

— Работата ми е да питам. Дори за неща, които са ми известни. Но сега става дума за друго. От вашето дело ние узнахме някои подробности, които може би ще променят отношението ви към следствието. Няма да скрия, че лично мен в това дело ме интересува не само фактическият, но и психологическият аспект на проблема. Вината ви за убийството на Ермолаев-Бурбона е безспорна. Не буди съмнения и отговорността ви за експлозията на ледоразбивача „Восток-5“ в Мурманското пристанище. По изготвения портрет ви разпознах членовете на екипажа, пристанищните работници и служителите от хотела при спортния комплекс „Арктика“, където сте пренощували с фалшив паспорт. Имаме основания да подозираме, че сте замесен в още две убийства — на норилския минен инженер Кузнецов и на архиваря Тимофей Евсеевич Гармаш в Твер...

— Ами тогава скалъпвайте дело и ме пращайте на разстрел — неохотно каза Скворцов. — Какво още не ви стига?

— Не са ясни мотивите за вашите престъпления. Не конкретно за всяко едно, а изобщо за всичките.

— Никога няма да ги узнаете.

— Аз ги знам — възрази Косенков. — Но не всичко мога да си обясня. И бих искал да го разбера с ваша помощ. Кажете, Павел, как можяхте вие, един превъзходен офицер, да посветите живота си на най-мръсната работа — да изпълнявате волята на един от най-кървавите престъпници на Русия? И ще добавя: един от най-перверзните. После ще разберете защо направих това допълнение. Не бих искал да изравям отново личната ви трагедия, ще говоря само за последиците. Вие сте били обвинен за терористичен акт и сте осъден на смърт. Два месеца и половина сте били в килията на смъртниците, очаквайки изпълнението на присъдата. После — както ви е било казано — Иванов-Кореєца е успял чрез подкупи да преквалифицира делото ви по друг член, а малко по-късно е издействал предсрочното ви освобождаване. Очевидно след всичко това сте се почувствали задължен за цял живот на своя спасител. Така беше, нали?

— Да допуснем — каза Скворцов.

— Да, но всичко е било съвсем другояче. Ще ви разкажа как е било в действителност. Когато се е случила трагедията с младата ви съпруга, командването на вашата армейска част от Закавказкия военен окръг е изпратило в републиканската прокуратура великолепни характеристики за вас с молба като смекчаващи вината обстоятелства да се вземе под внимание вашата личност и личността на съпругата ви, която, меко казано, не се е отличавала с висок морал и порядъчен живот. Била е добавена и характеристика на нейния любовник, който въпреки твърде високото си положение в републиката е бил, както се разбира от материалите по делото, голям мерзавец. Въпреки упражнения натиск от родителите на убития, прокуратурата е взела решение да ви подведе под наказателна отговорност за предумишлено убийство в състояние на силен афект. Но по същото време върху прокуратурата и съда е бил упражнен още по-силен натиск от някой си Мамелашвили, признат бандит, който е бил тясно свързан с Кореєца. Вашата история е била известна в града, за случая са писали дори московските вестници и очевидно това е привлякло вниманието на

Корееца към вас. Отначало той е подкупил прокурора и съда, за да ви осъдят на смърт, а след това — сякаш благодарение на неговата намеса — присъдата е била отменена. И той е постигнал целта си. Това е фактическото положение.

Косенков забеляза, че от лицето на Скворцов изчезна изразът на дълбоко безразличие. Той се намръщи и решително отсече:

— Не вярвам на нито една ваша дума.

— Не съм и очаквал веднага да повярвате — отговори Косенков и сложи пред него три листа. — Това са показанията на Мамелашвили, прочетете ги. Той сега се намира в лагер в Република Коми, излежава десетгодишна присъда. Получихме ги вчера по факса. Тези показания с нищо няма да облекчат присъдата му, така че може да им се има пълно доверие.

Скворцов колебливо взе документите и впери очи в тях. Прочете ги бързо и ги отмести настрана. После ги взе отново и ги прочете още веднъж — по-бавно и задълбочено. Косенков търпеливо чакаше.

— Дори тоя Мамелашвили да не лъже, защо му е трябвало на Корееца да прави всичко това? — попита накрая Скворцов.

— Отговорът е съвсем прост. Много трудна задача е да подготвиш офицер от специалните части, млад, силен, овладял до съвършенство всички професионални умения, способен да ги прилага на практика. И тази задача невинаги се решава успешно дори в специализираните учебни заведения. А така Корееца получава един готов професионалист, и то безрезервно предан. Никой не би се поскъпил да плати каквато и да било сума за подобен човек. Пък и той не се е охарчил много. По онова време грузинското правосъдие, както и нашето, не беше много придирчиво за парите.

— И все пак не ви вярвам — повтори Скворцов.

Косенков сви рамене.

— Какво мога да направя, щом фактите не са достатъчно убедителни за вас?

— Защо ми разказахте всичко това?

— За да ви помогна да се върнете при хората.

— Вече е късно.

— За това никога не е късно. Да не би да смятате, че от моя страна е било по-правилно да премълча?

— Какво искате да узнаете от мен?

— Всичко, което сам пожелаете да ми разкажете. Сега не ви питам колко убийства сте извършили по нареждане на Корееца. Нито какви хора са били жертвите. Ако искате — ще ми разкажете. Дори не ви напомням, че чистосърдечното признание може да повлияе благоприятно върху решението на съда. В момента ме интересува друго. Докато сте били в килията на смъртниците, вие сте се държали — по думите на охраната — доста смело и с достойнство, отхвърлили сте всички предложения да подадете молба за помилване. Разбирам, че по това време сте се чувствали отхвърлен от целия свят...

— Вчерашен сополанко, какво разбираш ти от тези неща? — мрачно подхвърли Скворцов.

— Може би имате право — съгласи се Косенков. — Вие сте на трийсет и пет, а аз на двайсет и девет. Разликата ни не е чак толкова голяма. Но все пак аз не се обиждам — в случая наистина не разбирам нищо. Но съм длъжен поне да опитам да вникна в положението, защото иначе нямам работа в прокуратурата и изобщо никъде, където трябва да се работи с живи хора. А моята работа ми харесва.

— Защо?

— На двайсет и четири години вие вече сте били капитан от специалните части. Ако не сте обичали работата си, нямаше да стигнете и до старши лейтенант. Значи вашата работа ви е харесвала. И затова аз на свой ред ще ви питам: какво ви допаднаше? Може би нашите отговори ще съвпаднат в известно отношение.

— Дай да се разберем... Как ти е малкото име?

— Аркадий.

— Дай да се разберем, Аркадий... Говори ми на „ти“. Може и да отговоря на твоите въпроси, но не ми бъркай в душата.

— Ще се постарая — обеща Косенков. — След като си бил освободен от Джекказган, близо десет години си служил на Корееца честно и предано. Нима никога не ти е хрумвала мисълта, че пътят, който си избрал, е неправилен?

— Аз върших онова, на което са ме учили. Работата си. И нищо повече.

— Но си убивал хора — напомни му Косенков.

— Убивах бандити — възрази Скворцов.

— Норилският инженер Кузнецов, убит през нощта на деветнайсети юли при Москва-река, не е бил бандит.

— Аз нямам нищо общо с неговото убийство.

— Не е бил бандит и Гармаш, краеведът от Твер.

— И него не съм убил.

— Той не е бил просто убит. Преди това е подложен на изтезания.

— Не съм го изтезавал аз.

— Направил го е твоят партньор, така ли? — предположи Косенков. — Кой е той?

— Ще отговарям само за себе си.

— Защо е изтезавал Гармаш?

— Искаше някакви документи.

— Получи ли ги?

— Не знам. Когато върза ръцете на стареца и включи ютията, аз му казах, че няма да участвам в такава работа, и се върнах в Москва.

— С онази лада, до която те арестуваха след нападението срещу Бурбона?

Скворцов кимна:

— Да.

— Не се ли опита да спреш партньора си, когато разбра, че той има намерение да прибегне към изтезания?

— Не съм му бавачка. А и той не е дете, разбираше какво прави.

— Той ли уби Кузнецов?

— Питай за мен. Ще отговарям за себе си. Другите не ме засягат.

— Преди две години си заминал заедно с Иванов-Корееца в Щатите — смени темата Косенков. — Къде живееше там — във вилата му в Бевърли Хилс?

— Не. Нае ми квартира в Брайтън Бийч. Само понякога ме викаше на вилата си.

— Заповядвал ли ти е Корееца в Щатите да отстраняваш хора, които са му пречели?

— Само веднъж.

— Кого?

— Някакъв борсов посредник. Рей Мафърти.

— А участва ли в убийството на геолога от ЮАР Хари К. Никитин, извършено на четиринадесети юли в района на парк Пелем Бей, недалече от Ню Рошел?

Скворцов изненадано го погледна.

— Какви ги говориш? Никитин е жив и сега е в Москва. Но дори това, което казваш, да е вярно, как съм могъл да участвам? Аз излетях от Ню Йорк на дванайсети юли. Провери в Шереметиево-2. Пътувах с истинските си документи.

— Корееца защо те изпрати в Москва?

— Да осигуря безопасността на Никитин. И да го контролирам.

— Корееца нямаше ли му доверие?

— Той на никого няма доверие.

— От кого получи заповедта да ликвидираш Бурбона? От Никитин ли?

— Не, аз нямах пряка връзка с него. Обадиха ми се от Ню Йорк. О'Конър. Той е човек на Корееца. Бях на квартира в Медведково. Само О'Конър знаеше телефона ми.

Косенков сложи пред Скворцов портрета на непознатия, с когото норилският инженер Кузнецов беше излязъл от стаята си в хотел „Русия“, преди да бъде убит.

— Познаваш ли този мъж?

Скворцов кимна:

— Да.

— Той ли е човекът, когото наричаш партньор?

— Да.

— Как се казва? Къде живее?

— Не знам. Аз го наричах Борис Степанович, а той мен — Павел.

— Заедно с тебе ли пристигна от Ню Йорк?

— Не. Мисля, че изобщо не е ходил в Щатите.

— Защо смяташ така?

— Разбрах от въпросите, които ми задаваше. За живота в Америка. Може би са му обещали да го изпратят там, след като задачата бъде изпълнена.

— Каква задача? — попита Косенков.

— Свързана с работата на Никитин.

— Знаеш ли с каква цел е дошъл Никитин в Москва?

— Не.

— Последен въпрос — каза Косенков. — Виждам, че имаш нужда да обмислиш всичко, което научи днес. Но ми се ще да изясня още едно обстоятелство. Както сам разбираш, затворническото сбиване

в Атланта не е станало случайно, а е било предизвикано умишлено единствено с цел да бъде убит Корееца. Съгласен ли си?

— Да.

— Според теб чия работа е това?

— Не знам. Той не ми разказваше за своите сделки. В Щатите имаше много и твърде силни приятели. Но и също толкова врагове... Стига вече, Аркадий — каза Скворцов, забелязал, че Косенков се готви да го пита още нещо. — Върни ме в килията.

— Както кажеш. Имаш ли нужда от нещо?

— Не — кратко отговори Скворцов.

Когато охраната отведе арестанта, Косенков изключи интеркома: всичко, което ставаше в кабинета, се чуваше в съседната стая, където седеше Турецки и следеше хода на разпита.

— Как мина? — попита Косенков, когато Турецки влезе при него.

— А ти как смяташ?

— Не знам — призна Косенков. — Жал ми е за него, лош късмет е извадил в живота. Изключително лош.

— Да, попаднал е между два огъня... Ами добре, Аркадий, много добре — продължи Турецки, разбираше, че Косенков чака оценка от него. — Доста неща ти каза.

— Жалко, че без протокол.

— Ще ги повтори и с протокол, но може би не веднага. Жалко, че за Никитин така и не даде никаква информация.

— Мислите, че крие?

— Едва ли. Дори да е скрил нещо, то не е много. Най-вероятно повечето неща са му неизвестни. Той е чистач и фактически не би трябвало да знае много. Как каза, че е наричал партньора си?

— Борис Степанович.

— Борис Степанович... Кой ли е той? Задача номер две.

— А коя е номер едно? — попита Косенков.

— Самият Погодин. Защо все още не е заповядал на Дорофеев да започва изкупуването на акциите на „Норилски никел“? Бурбона е премахнат, никой не им пречи. А той бездейства.

— Възможно ли е това да има някаква връзка с убийството на Корееца? — предположи Косенков. — Може би именно той е трябвало да издаде заповедта?

— И този въпрос отива на преден план. Кой е убил Корееца? Хората на Бурбона? Със сигурност не. Твърде близки по време са двете убийства. А за да се инсценира бой в затвора на Атланта, трябва продължителна предварителна подготовка — да се намерят извършители, да се вкарат в затвора. Не, това не е работа на Бурбона. В Русия би могъл да го направи без особени усилия, но затворът в Атланта не е Бутирка.

— Кой ли го е направил? И най-важното — защо?

— Виж, за това си прав — съгласи се Турецки. — Важното за нас в момента е не кой, а защо. И ако успеем да намерим отговора на този въпрос, останалото би се изяснило веднага.

Извън прекият телефон. По навик Косенков посегна към слушалката, но тутакси се сепна и въпросително погледна Турецки.

— Вдигни — кимна той. — Сигурно теб търсят, не мен. Навярно вече всички са забравили, че аз отговарям на този номер.

— Слушам — каза Косенков в слушалката и се обърна към Турецки. — Не всички са забравили, вас търсят.

Обаждаше се Денис Грязнов. Звучеше доста развълнуван.

— Чичо Саша? Можете ли да прескочите с колата до „Глория“? Спешно е.

— Не мога. По-бързо ще стигна пеша.

— Добре, елате пеша тогава. Има важни новини.

— Какви по-точно?

— Като дойдете, ще ви ги разкажа. А най-важната е, че с нас иска да се срещне началникът на отдела за охрана на Народната банка Анатолий Андреевич Пономарьов...

2.

Двете новини, с които Денис Грязнов посрещна Турецки още на вратата на кабинета си в „Глория“, действително бяха интересни, но далеч не сензационни. Първата беше за курса на акциите на „Норилски никел“: през последните два дни цената им се беше стабилизирала и дори показваше слаба тенденция към покачване. За това Турецки беше прочел още сутринта в „Комерсант дейли“, който вече бе свикнал да си купува редовно. Експертите на „Комерсант“ обясняваха промяната с известната стабилизация на обстановката в Норилския промишлен регион, настъпила след изплащането на част от дължимите заплати, но не бяха взети никакви мерки за редовно снабдяване на града с хранителни продукти, а за преговори на премиера с обединения стачен комитет не се отваряше и дума. Турецки заключи, че полковник Грязнов познаваше живота много по-добре от него: политиците нищо нямаше да свършат. А дори и да направеха, нямаше да е каквото трябва или както трябва. Или не в момента, когато трябва.

Но Денис имаше свое обяснение.

— Разбрахте ли, чичо Саша, какво става? Някой е започнал да изкупува малко по малко акциите на „Норилски никел“. И това е само началото. Един мой познат, брокер в Московската фондова борса, ми обясни, че акциите не бива да се изкупуват наведнъж, цената им непременно ще скочи.

— Кой ги изкупува? Народната банка за Никитин?

— Там е работата, че не е тя.

— Менатеп? Алфабанк? Мостбанк?

— Не познахте. Някаква съвсем неизвестна холдингова компания „Стройинвест“.

— Кой я финансира?

— Нямам представа. Възложих на Макс да проникне в компютрите им, но там защитата им е по-добра и от тази в ядрения център на НАСА! Ще се наложи да почакаме. Макс страшно се амбицирал — седи пред компютъра по цели денонощия, дори отслабна. Втората новина е от Народната банка. Там прекратиха

всички операции с „къси“ позиции, отказват се от всички изгодни сделки, свързани с инвестиции.

— Какво ще рече това?

— Събират свободни средства. Което ще рече, че операцията с „Норилски никел“ ще започне всеки момент.

— Резонно — съгласи се Турецки. — Е добре, да чуем какво ще ни каже Пономарьов...

Началникът на отдела за охрана на Народната банка пристигна с волвото си в „Глория“ точно на минутата. Здрависа се с Турецки и Денис, седна на крехкия за фигурата му стол и веднага хвана бика за рогата:

— Вие ме подозирате, че шпионирам Дорофеев и работя за неговите конкуренти. И не се опитвайте да го отречете.

— Нека първо се уточним за терминологията — предложи Турецки. — Не ми допада думата „шпионирам“. Бих предложил друга: „наблюдавам“. И думите „работя за конкурентите“ също ми се струват неточни. Имат двояк смисъл: може да работите за конкурентите и да пакостите на своя работодател, а може и просто да споделяте с някого информацията, без да причинявате с това никакви вреди. А иначе сте съвършено прав: ние знаем, че държите под наблюдение директора на Народната банка. Но дали работите за конкуренцията в най-лошия смисъл на думата — в това вече не сме сигурни.

— Но ако не работя за конкурентите, за какъв дявол ми е да го шпионирам?

— Все пак не доловихте разликата между тези две думи. Ние ви държим под наблюдение, но нима това спъва работата ви? Или е изгодно за вашите конкуренти, ако имате такива?

— Значи си признавате, че ме шпионирате?

— Добре де, нека да е по вашето — предаде се Турецки. — Шпионираме ви. Както и вие — Дорофеев. Само че ние го правим при изпълнение на договора, сключен между агенция „Глория“ и Народната банка. А защо вие шпионирате Дорофеев — би било интересно да узнаем.

— Навремето, преди пет години, когато постъпих на работа в Народната банка, аз поех задължението да работя за сигурността на банката, а не на нейния генерален директор. Личната безопасност на Дорофеев е част от задълженията ми. Поне аз така разбирам работата

си. Дорофеев или друг — за мен няма значение. В тази банка са средствата на държавата и на хората. И основното ми задължение е да се грижа за тяхната сигурност.

— И затова дойдохте сега при нас — предположи Турецки.

Понмаръов се позамисли и потвърди:

— Да, затова.

— И по-точно кое събитие ви доведе тук? — намеси се в разговора Денис.

Пономаръов учудено го погледна.

— За какво събитие говорите?

— Малко ли неща се случиха през последните дни? Убийството на Кореца в Атланта. Атенатът срещу Бурбона в Строгино...

— Нито едното, нито другото — отсеке Пономаръов. — Нито третото, ако имате още нещо предвид. Става дума за съвсем друго. Оня ден при Дорофеев идва един мъж, който открито го шантажира. Той даде да се разбере, че семейството на Дорофеев, което сега е в Гърция, ще бъде застрашено, ако Дорофеев не изпълни неговите искания...

— Извинете, че ви прекъсвам, но ние знаем за този разговор — проговори Турецки и кимна на Денис: — Покажи на Анатолий Андреевич разпечатката на записа.

Пономаръов взе текста, сравни го с текста, който извади от папката си, и поклати глава.

— И таз добра... Че колко бръмбара има в кабинета му?

— Три — отговори Денис. — Вашият, на Ермолаев...

— А третият е ваш, така ли? — прекъсна го Пономаръов.

— Да — потвърди Денис.

— Вие сте нарушили закона!

— А вие?

— Аз действах в интерес на сигурността на Народната банка.

— А според вас в чий интерес сме работили ние? — обади се Турецки. — Законът забранява да се слагат подслушвателни устройства без знанието на онзи, у когото ги поставят. Аз не се съмнявам, че господин Дорофеев би ни разрешил да сложим бръмбар в кабинета му, ако бяхме поискали неговото съгласие.

— Да, но не сте го направили!

— А вие? Защо да ангажираме вниманието на един толкова зает човек с дребни технически подробности... Веднъж един английски

разузнавач е казал, полковник Лорънс, струва ми се: „Мога да ви приготвя пържени яйца или омлет с шунка. Но не мога да направя нито едно от двете, без да счупя яйцата.“ Не съм сигурен, че го цитирам дума по дума, но смисълът е точно такъв. Така че не си заслужава, Анатолий Андреевич, да обръщаме внимание на такива дребни подробности — примирително заключи Турецки. — Разбрахме ли се?

— Да предположим. Какво още знаете?

— По-добре питайте какво не знаем. Отговорът ще бъде кратък.

— Какво не знаете? — послушно попита Пономарьов.

— Откога и защо започнахте да наблюдавате Дорофеев?

— Ще ви отговоря откровенно — обеща Пономарьов. — Но при условие, че и вие ще отговорите на въпросите ми. Става ли?

Турецки се подсмихна.

— В момента разговаряме точно като разузнавачи. А откога разузнавачите взеха да си имат доверие?

— Но ние не сме врагове — каза Пономарьов след кратък размисъл.

— Сразихте ме. Направо ме обезоръжихте — призна Турецки. — Да, не сме врагове. И работим за една кауза. Само че по различен начин. Можете да разчитате на пълната ни откровеност. Да ви дам ли честната си дума?

— Излишно е. И така ви вярвам... Всичко започна малко след постъпването ми в Народната банка. Преди това служих в КГБ...

— Знаем — напомни Денис. — Каза ни го Дорофеев. В девето управление, правителствената охрана.

— Не — възрази Пономарьов. — В девето служих по-малко от година. А през останалото време бях в Главното управление за борба с организираната престъпност и корупцията. Така се наричаше през последните години. А по-рано беше Управление за борба с разхищения на държавна собственост в особено големи размери. Тогава разкрихме доста мащабни афери. Разбира се, вашият млад колега не знае за тях. Но вие би трябвало да помните. Например делото на Гойхман...

— Първото шумно дело за валутни престъпления — обясни Турецки на Денис.

— Делото на Соколов и Трьогубов...

— Директорите на Елисеевския гастроном и Московското управление на търговията. И двамата бяха разстреляни.

— Делото на „Океан“...

— Веригата фирмени магазини „Океан“. Контрабанда с черен хайвер. Десетки тонове, ако не и стотици. В него беше замесен заместник-министърът на рибната промишленост.

— И самият министър — уточни Пономарьов. — Но ни беше наредено да не го закачаме. Имаше и други дела, за които вестниците не писаха. Общо взето, работехме здраво, не сме гонили само дисидентите. Така че когато тия идиоти започнаха да ликвидират КГБ...

— Не може ли разговорът да мине без митингов жаргон? — попита Турецки. — Боя се, Анатолий Андреевич, че по тези въпроси ние с Денис имаме малко по-различна гледна точка.

— Наистина ли? — изненада се Пономарьов. — Пък иначе изглеждате нормални хора. Дори умни.

— От пръв поглед и вас човек не би ви взел за глупак — отвърна Турецки.

— Навлизаме в политическа дискусия — предупреди Денис.

— Добре де, добре, спираме пререканията — съгласи се Пономарьов. — Та тогава ми предложиха работа в пресцентъра на ФСС. Или както там се нарича отделът за връзки с обществеността. На мен?! А? Да разнасям информационните бюлетини на разните му... Добре де, край. Разбира се, аз ги пратих по дяволите с всичките им пресцентрове. И тогава изскочи това място в Народната банка. На първо време, близо половин година, аз не се заглеждах много-много в банковите операции — няхах време, трябваше да си подбера екип, да оформя структурата на отдела за охрана и всичко останало. Досиетата също изискваха доста време.

— Досие за всеки служител в банката? — попита Денис.

— Че как иначе?! Трябва да знаеш с кого си имаш работа. Това е банка, а не дъскорезница. И един ден научих, че Народната банка е дала кредит от десет милиона долара на международния фонд за социално развитие за срок от три месеца. Това малко ме обезпокои...

— Кое по-точно? — попита Турецки. — Та банките са именно за това — да дават кредити.

— Кредитът беше безлихвен. А по това време десет милиона бяха много пари за Народната банка. За три месеца можеха да се превъртят два-три пъти...

— Кой ви съобщи за кредита?

— Един мой човек.

— Кой? — повтори въпроса си Турецки.

— Това няма значение.

— Смятате ли, че след подобен отговор ще можете да разчитате на пълна откровеност от наша страна?

— Е добре, ще ви кажа. Хлапето на компютъра в центъра за оперативни сметки. Навремето е бил арестуван за спекула с вносни стоки. Дреболия, но тогава можеше да му изгори мястото.

— С какво се занимава фондът за социално развитие? — поинтересува се Денис.

— Мисля, че и те самите не бяха наясно. Банка за социални идеи, програми за реабилитация на бивши затворници, детски домове от семеен тип. Неща от този род. Просто събираха информация и издаваха някакво въшливо списание веднъж на шест месеца. Бяха се регистрирали като фондация и съответно се ползваха с данъчни облекчения. А под същата шапка се водеха десетина чисто търговски фирми. И така, те върнаха кредита, но аз забелязах, че с Дорофеев нещо не е наред. Той е спокоен, дори добродушен човек, а изведнъж взе да се заяжда едва ли не с всички. Зачудих се каква може да е причината. За всеки случай сложих в охраната му мой доверен човек. Откровено казано, без каквато и да е задна мисъл. Просто за по-голяма сигурност. И след два-три дни той ми съобщи, че Дорофеев е влязъл във връзка с един особено опасен тип... Не знам дали да ви казвам името му. Добре де, нали ще говорим откровено — Корееца. Три дни по-късно в личния сейф на Дорофеев се появиха десет милиона долара. А след още три дни изчезнаха. И тези пари не фигурираха в никакви банкови документи. Разбирате ли вече как стоят нещата? Това бяха лихвите от безлихвения кредит. Накуп. И Корееца му е помогнал да си ги получи от фонда.

— Ясно — проговори Турецки. — А как разбрахте какво има в личния сейф на Дорофеев?

Пономарьов махна с ръка:

— Аз избирах модела на сейфа и присъствах при монтажа му...

— И за всеки случай си извадихте дубликати от ключовете, така ли?

— Какво беше казал вашият англичанин за пържените яйца? — реши да мине с шега Пономарьов.

— Продължавайте, Анатолий Андреевич — любезно каза Денис.

— Оттогава започнах да следя внимателно сделките на банката. Естествено, в рамките на своята компетентност. Всичко беше чисто. Или поне изглеждаше така...

— Контактите с Корееца продължиха ли? — попита Турецки.

— Преки контакти нямаше. Но може и да е имало. Приблизително веднъж на два или три месеца Дорофеев се обаждаше на някого от уличен телефон. Обикновено никога не го прави, защото разполага с клетъчен телефон, който може да използва, когато е с колата. Има и още едно доказателство, макар че то е косвено: в Народната банка нито веднъж не са идвали рекетъори. Дори не са правени подобни опити.

Денис предположи:

— Може пък да са знаели, че имате добър отдел за охрана?

— Може и така да е... Изобщо всичко си вървеше нормално и аз взех да се успокоявам. А тия десет милиона — е, случва се. Паднала му възможност — взел.

Турецки се усмихна.

— Както навремето пишеха по вестниците: „На негово място всеки би постъпил така.“ Голяма работа, десет милиона долара! Може пък ботушите на жена му да са се поизносили. Или да не са си платили наема.

— Нямах това предвид — възрази Пономарьов. — Мисълта ми беше, че Дорофеев явно е искал да разполага с пари в наличност, без тях нищо не става. И смятам, че е пуснал тези десет милиона където трябва, защото след това към нас направо потекоха изгодни договори. Вие знаете ли какви големи и известни фирми се биха помежду си да вземат програмата за преоборудването на нефтената промишленост? А я получи Дорофеев. Едва ли е било заради черните му очи.

— Сега вече идва най-интересното — предположи Турецки.

— Да — кимна Пономарьов. — Преди около шест месеца...

— „Трейдинг интернешънъл“. Договорът за доставката на нефтените инсталации. Народната банка е била оцетена с осемдесет и

четири милиона долара. Данните за сделката са били изтрети от паметта на компютрите.

Пономарьов внимателно изгледа Турецки.

— Май наистина са ви известни много неща. Какво знаете за тази сделка?

— Почти всичко.

— Аз бях откровен с вас.

— Ние също ще удържим обещанието си — увери го Турецки. — Но първо ни се иска да чуем какво ще ни кажете вие. Как изглежда всичко това от ваша гледна точка.

— Отначало бях сигурен, че това е крупна измама, замислена и ръководена от самия Дорофеев. Малко преди това той изпрати жена си и двете си дъщери в Атина. И за себе си взе виза. Откровено казано, не знаех какво да правя. Чудех се дали да не ида при главния прокурор или в Управлението за борба с икономическата престъпност. Но как да ида с празни ръце? Не разполагах с никакви доказателства. Само с догадки. Да предизвикам пълна ревизия на банката? Но за тази цел първо трябва да се възбуди наказателно производство. А без ревизия пък няма на какви основания да се заведе дело. Затворен кръг. Ами ако заради моите лутания тук и там работата стане обществено достояние? Това щеше да е пълен провал, не можех да допусна Народната банка да се превърне в някоя пирамида, на нас са поверили парите си стотици хиляди хора. Не, не можех да се реша да го направя.

— И в крайна сметка какво решихте? — попита Денис.

— Да чакам. И слава богу, защото след нападението срещу него стана ясно, че в тази афера именно Дорофеев е жертвата. Надявам се, знаете какво значи това?

— Да — кимна Денис.

— Грях ми на душата, но бях готов да се моля да стане нещо подобно — продължи Пономарьов след кратко мълчание. — Представяте ли си?! Разбира се, не исках да го убият. Усилих охраната му и, кажи-речи, лично го напъхвах в бронезилетката. Майната им на тия милиони, ще минем и без тях. Ама да разбереш, че толкова години си служил на един мръсник и си го уважавал — това вече, знаете ли...

— Знаем, Анатолий Андреевич — каза Турецки. — Много добре знаем. Всички ние, великият съветски народ. Защото, както се разбира, цял живот сме служили на мръсници.

— Да, служихме — съгласи се Пономарьов. — Но кой ги уважаваше?

— Имаше и такива периоди — възрази Турецки. — Не само че ги уважавахме, ами направо ги боготворяхме. Моята майка ми е разказвала, че когато научили за смъртта на Сталин, хората плачели по улиците. Някакво дяволско заслепение е било тогава — уточни той. — Нима това „било“ никак не ви примирява с новото време?

— Пак навлизате в политически спор — предупреди Денис. — Кажете, Анатолий Андреевич, кое ви разтревожи най-много в разговора на Дорофеев с консултанта от „Възход“? Искането да се прехвърлят онези сто двайсет и четири милиона от сметката на Никитин?

— Не. Думите му: „Ще получите по-нататъшни указания.“

— Какво може да означават те? Ние се опитахме да разберем, но не стигнахме до никакви изводи.

— Значи има и нещо, което вие не знаете. Добре, че дойдох при вас.

— Вие не сте могли да чуете разговора, защото всички бръмбари в кабинета на Дорофеев бяха неутрализирани от нашия заглушител.

— Не съм ги подслушвал, просто разбрах.

— Какво?

— Сега ще ви кажа — обеща Пономарьов. — Днес към обяд в сметката на Народната банка имаше вече триста и седемдесет милиона долара. Сега навярно са повече. Защо според вас се събират толкова много пари?

— А според вас? — попита Турецки.

— За да бъдат преведени на Запад според някакъв фалшив договор. Точно това са „по-нататъшните указания“, които трябва да получи Дорофеев. Или вече е получил. И той ще ги изпълни, за да спаси семейството си.

— Но... сигурно не е толкова лесно да се осъществи подобен трансфер? — предположи Турецки.

— Обясниха ми, че по Интернет ставало за броени минути. Предполагам, че след това ще убият Дорофеев. Затова дойдох при вас, вие имате пряка връзка с МУР, с Главна прокуратура, дори със Съвета за сигурност. Ермолаев трябва незабавно да бъде арестуван.

Турецки и Денис се спогледаха с недоумение. Пономарьов го забеляза, но го изтълкува по свой начин.

— Сигурно се питате каква причина да измислите. Ами каквато и да е, за шантаж например. Или за изнудване. Просто да го арестуват с президентски указ за трийсет дни.

— Но... — колебливо започна Турецки и неочаквано разбра. — Говори ли ви нещо прякорът Бурбона?

— Бурбона? — повтори Пономарьов. — Естествено, че ми говори. Проучваха го във връзка с Корееца. Моят отдел се занимаваше с Корееца.

— А с Бурбона?

— Друг отдел.

— И сигурно не сте си разменяли информация?

— Що за наивен въпрос? Разменяхме си в необходимата степен.

— А очевидно степента на необходимост е била определяна от онзи, който е ръководил всички отдели?

— Естествено.

Турецки се обърна към Денис:

— Усецаш ли каква организация е имало? Върхът! Не бях прав. КГБ непременно трябваше да се запази. И да се превърне във филиал на Историческия музей, да водят там на посещение студентите по право... Виждате ли, Анатолий Андреевич, желанието ви да се арестува Ермолаев е изпълнимо нито практически, нито дори на теория. Ако ще и генералният секретар на ООН да издаде подобна заповед.

Той млъкна, чакаше Пономарьов да го попита за причината. И Пономарьов попита:

— Защо?

— Защото консултантът на външнотърговско дружество „Възход“ Николай Иванович Ермолаев и Бурбона са едно и също лице. И беше убит вчера пред сградата на улица „Маршал Катуков“ номер петнайсет. Поради тази естествена причина той не е дал и не може да даде никакви „по-нататъшни указания“ на господин Дорофеев. Който пък няма никакви причини да се тревожи за сигурността на своето семейство, защото то отдавна вече не е в Атина, а на съвсем друго място. А триста и седемдесетте милиона долара, събрани в сметките на Народната банка, са предназначени не за спасяването на семейство

Дорофееви, а за съвсем други цели. Само че не ме питайте в момента какви са те. Вие бяхте до голяма степен откровен с нас, а ние ще ви кажем абсолютно всичко. Сега Денис Андреевич ще ви даде всички материали по делото, с които разполагаме, и вие ще се запознаете с тях. А после ще продължим разговора си.

— Всичко? — попита Денис.

— Абсолютно всичко — потвърди Турецки.

— И дори...

— Да.

— И...

— И тях също.

— Но нали...

— Прав си. Но в момента това няма значение.

— Значи всичко?

— Нали ти казах — всичко.

Денис извади от сейфа една дебела папка и я сложи пред Пономарьов.

— Разположете се удобно и четете — любезно предложи Турецки. — Някои от тези факти са ви известни, но повечето ще бъдат истинска изненада. И се страхувам, че едва ли ще ви донесат душевно спокойствие. А ние с Денис ще идем до барчето на ъгъла да изпием по една бира. След четиридесет минути ще се върнем. Мисля, че това време ще ви стигне...

Отидоха до барчето, настаниха се на бялата пластмасова масичка, наляха в чашите „Бавария“ и зачакаха пяната да спадне, все така умълчани. По едно време Денис попита някак разсеяно, сякаш си мислеше за нещо друго:

— Дали не сбъркахме?

— За какво?

— Че му дадохме всички материали? В тях са и копията от разпитите, които изобщо не би трябвало да притежаваме. Противозаконно е.

Турецки отговори също толкова разсеяно:

— Не знам. Може и да сме сбъркали.

— Ами тогава защо му ги дадохме?

— Не знам — повтори Турецки. — Просто имах чувството, че така трябва. Нали му обещахме да бъдем откровени. Понякога си

заслужава човек да изпълнява обещанията си.

— Но невинаги.

— Винаги. Само че невинаги резултатът е в твой интерес...

Запалиха по цигара. Взеха си по още една кутийка „Бавария“. Приятна, хубава бира, но само по име напомняше за истинската баварска бира.

— Не успях да ви кажа — сети се Денис. — Моите хора откриха къде си боядисва косата Никитин-Погодин — при един частник до „Никитските порти“. Отива при него на три-четири дни да си боядисва корените, нали косата расте и в корените е черна. Намериха и някакъв крем в апартамента му в две бурканчета без етикети. Единият е за потъмняване на кожата, като истински слънчев загар, с нищо не се измива. А другият — за да се свали тоя тен. Мустаците не са намерили, сигурно ги е изхвърлил. Очевидно е решил, че вече няма да му трябва... — Помълча, след което продължи, сякаш като в заключение: — Колко странен е животът. Гледаш, хората бързат насам-натам. Всеки си мисли за нещо свое. Ами ако изведнъж всички се развикат за онова, което им е на сърцето? Какво ли щеше да стане?

— Лудница — предположи Турецки.

— Не. Случвало ми се е да ходя в психиатрия. Там, общо взето, всички си мълчат. Всеки е сам със страданието си. А разкреци ли се някой, веднага го връзват и му бият инжекция, той притихва и всичко става така, като в нашето всекидневие. С какво се отличава обикновеният живот от този в лудницата? Излиза, че няма разлика.

— Поздравявам те — каза Турецки. — Следващият ти въпрос ще бъде: какъв е смисълът на живота? Доста изненадващ и оригинален.

— А вие за какво си мислите?

— За съжаление аз съм здраво стъпил на земята човек, пък и очевидно вече годинките си оказват влиянието. Та ето за какво си мисля... Помниш ли онова обаждане от Ню Йорк в хотел „Космос“?

— „Започвайте“ — „Разбрах ви.“ Нали това?

— Да. Само че гласът каза „започваме“, а не „започвайте“.

— И каква е разликата? — попита Денис.

— Като се позамисли човек, има разлика. Може, разбира се, да се разбере и като заповед. Но на мен по-скоро ми звучи като: ние започваме тук, в Ню Йорк, а вие — в Москва.

— Както казват нашите северни братя чукчите: „О, велик и могъщ руски език!“

— Именно — кимна Турецки и погледна часовника си. — Май е време да се връщаме...

На входа на „Глория“ ги посрещна Макс. Беше с неизменната си червена фланелка, с влажни петна от пот по гърдите. Турецки го позагледа и не успя да забележи да е отслабнал по време на своите бдения пред компютъра. Беше плувнал в пот, но не беше смъкнал дори грам от внушителната си фигура.

— Имам от тебе една бутилка „Амарето“ — заяви той на Денис.

— Две — веднага се съгласи Денис. — Влезе ли?

— И питаш!

— Е, какво?

— „Стройинвест“ е регистрирана преди една седмица. Учредител е Народната банка. И парите са нейни.

— Е, чичо Саша? Какво ще кажете за това?

— Засега нищо...

Завариха Пономарьов в директорския кабинет на „Глория“, не беше помръднал, откак го бяха оставили, сякаш бе пуснал корени в креслото на Денис, седеше облегат назад, с уморен вид. Всички документи бяха прибрани в папката, а на писалището бяха подредени портретите и снимките на Никитин и Погодин, включително черно-бялото копие, собственоръчно коригирано от Турецки още в Норилск. Началникът на отдела за охрана на Народната банка явно нямаше никакво намерение да отстъпи креслото на Денис. Махна им леко с ръка да седнат и посочи една от снимките:

— Кой е този?

— Истинският Никитин — отговори Денис.

— А този?

— Мъжът, който уби Бурбона.

— А този?

— Неговият партньор.

— Добра работа — каза Пономарьов след кратко мълчание и не беше ясно дали има предвид качеството на снимките и портретите или събраните в папката материали. — Доколкото разбрах, всички разговори, които се водят тук, се записват. И днешния ли?

— Ако имате нещо против, можем да го изтрием. Още сега, във ваше присъствие — предложи Денис.

Пономарьов отказа:

— Недейте, нека се записва... Нека! Онова, което ще ви разкажа сега, е държавна тайна. — Той се позамисли и уточни: — Беше държавна тайна. През осемдесета година започнахме агентурно-оперативна разработка на бандата на Корееца. През следващите три години внедрихме в обкръжението му свои хора. Двама агенти прикrepихме към него още в лагера в Тулун, а чрез тях по-късно още двама. Единият се издъни, наложи се да го изтеглим от играта.

— Как? Премахнали сте го?

Пономарьов дори се обиди:

— Ама вие за какви ни мислите? За престъпници? Не, просто го изтеглихме на канцеларска работа. А останалите трима се внедриха трайно. Единият стана дясна ръка на Корееца, другият също му беше доверен човек. Третият остана малко встрани, но това беше дори по-добре за работата. Така контролирахме не само най-близкото обкръжение на Корееца, но и периферията, така да се каже — понисшите му изпълнители. Когато беше решено Корееца да се премести в Щатите, първите двама заминаха с него, а третият остана в Москва...

Турецки го прекъсна:

— Какво ще рече беше решено да се премести в Щатите? От кого е било решено това?

— От когото трябва.

— И с каква цел?

— Беше набрал твърде голяма сила в Москва, престъпниците бяха станали изключително самонадеяни и арогантни. Ние знаехме, че Корееца ще остави за свой заместник Бурбона. Това напълно ни устройваше. Бурбона е средно интелигентен и с не особено големи възможности, нямаше да успее да обедини бандитите в Москва. От друга страна пък нямаше да позволи на никого друго да се издигне, дотолкова му стигаше умът. Именно така излезе.

— По какъв начин успяхте да накарате Корееца да замине? — попита Денис.

— Е, това беше елементарно. Взехме да го притискаме отвсякъде, дадохме му да разбере, че в Щатите е много по-нужен и ще има много по-широк размах. Там вече имаше десетки хиляди руснаци,

американците вече вдигаха аларма заради техните безчинства. Беше нужен човек със силна ръка, който да контролира ситуацията при вътрешните разправи и да събира пари за общата каса от тамошните руски престъпници. Не му оставихме избор и в края на краищата той замина.

— В криминалното досие на Бурбона пише, че в заминаването на Кореца за Щатите имат пръст спецслужбите на САЩ. Както и покъсно в заминаването на Бурбона за Ню Йорк — отбеляза Турецки. — Така ли е наистина?

— Да.

— И какъв интерес е имало за това ФБР?

— Много голям — наркотиците. Тяхната стратегия беше, а и сега е следната: да се пренасочи потокът наркотици от Южна Америка към Русия и страните от ОНД, при което да подминава Щатите. И именно Кореца беше факторът, който им трябваше в тази игра. Последната информация получихме в началото на деветдесет и първа година — че се подготвя сделка между Кореца и барона на боливийския наркосиндикат Караскильо за кредитиране на руския наркобизнес. Ставаше дума за триста милиона долара. Мисля, че тези сто двайсет и четири милиона, които сега са в сметката на Никитин, представляват първия транш от въпросните триста милиона.

— Боже мили! — отрони се от устата на Турецки. — Само това ни липсваше! Ето защо е ходил три пъти в Богота тоя проклет изрод Погодин. Нали Богота е столица на Колумбия.

— И това още не е всичко — мрачно проговори Пономарьов. — Ако успеят да осъществят комбинацията с „Норилски никел“ и с Имангда, Русия ще бъде наводнена с наркотици. Под прикритието на доставки на рудодобивни съоръжения ще бъде кредитирано закупуването на такива огромни количества хероин, каквито човек не би могъл да си представи и в най-ужасните си кошмари. Та това е положението, драги ми колеги.

— И знаехте всичко това от по-рано? — попита Денис.

— Че го знаех — знаех го, разбира се. Но много неща ми се изясниха едва сега, след като прочетох събраните материали и видях снимките. Особено тази тук — черно-бялата... Та не съм приключил още за нашите хора — продължи Пономарьов. — Когато се започна цялата тази политическа бъркотия у нас, те излязоха извън контрол,

престанаха да реагират на сигналите ни от центъра. Макар че фактически вече нямаше център, все пак успяхме да им открием следите. Мислехме, че са се издънили. Нищо подобно. Те просто бяха започнали да работят за Корееца. Или за себе си. Пък и не е чак толкова трудно да ги разбере човек.

— На тяхно място всеки би постъпил така, това ли имате предвид? — попита Турецки. — Кои са тези хора? Вие познавате ли ги?

— Вие също ги познавате. Единият, майорът от КГБ Ян Скуриниш, е президент на компанията „ЕКСПО“ и се нарича Майкъл О’Конър. Този тук, за когото казахте, че е партньор на убиеца на Бурбона, е подполковникът от КГБ Борис Степанович Мостовой. А главният, дясната ръка на Корееца, полковникът от КГБ Георгий Борзов, е мъжът, който се представя за Никитин.

3.

Мъжът, който се представяше за Никитин и живееше в Ню Йорк под името Погодин, а всъщност беше полковникът от КГБ Георгий Борзов, излезе от асансьора на хотел „Космос“, хвърли върху плота на рецепцията ключа от апартамента си, отговори на приветливото „Добро утро, сър!“ с невъзмутимо кимане и се отправи към павилиона за вестници и списания, където напосоки си взе вестник от изложените десетина издания — от „Московский комсомолец“ до зюгановската „Правда“, плати с банкнота от петдесет хиляди рубли и без да изчака рестото, се обърна да излезе от хотела. Вървеше към вратата, без да обръща внимание на шумните групи туристи с увесени през вратовете видеокамери, на предлагащите услугите си шофьори на таксите и на привлекателните момичета, принудени поради ожесточената конкуренция да работят през тези сутрешни, фактически мъртви за занаята им часове.

Той беше със същия лек сив костюм, в който бе пристигнал в Москва, платиненобялата му коса беше безупречно сресана, сякаш току-що бе излязъл от фризьорския салон, гладкото му, с равномерен средиземноморски тен лице излъчваше спокойна увереност и лека снизходителност към царящата наоколо суета. В занемарения „Космос“, който навремето минаваше за един от най-добрите хотели на Москва, а сега се бе превърнал в някакво подобие на студентско общежитие към университета за чуждестранни студенти „Патрис Лумумба“, той сякаш внасяше с присъствието си атмосферата на „Хилтън“ или „Шератон“, аурата на избраност, на белязаност с висшето благоразположение на съдбата.

Той беше човек без никакви проблеми.

Ей сега ще ти се струпат на главата, помисли си Турецки. Както и на моята, разбира се.

Той изчака мъжа, който се представяше за Никитин, да мине към изхода покрай редицата кресла до стената и тихо го повика:

— Игор...

Онзи, който се представяше за Никитин, не чу. Или се престори, че не е чул.

— Игор! — повтори Турецки по-високо.

Този път вече чу. Позабави крачка и някак се стегна, сякаш цялото тяло му се схвана.

— Никитин! — извика Турецки и пристъпи напред.

Мъжът, който се представяше за Никитин, се спря и бавно се обърна. В Турецки студено се впериха две сиви очи на убиец.

— Мен ли повикахте?

Турецки си представяше как изглежда в очите на този самодоволен и надменен човек: някакъв дълъг като върлина младолик мъж, спортно облечен, с дънки, маратонки и каубойска риза с навити ръкави, с дълга, отдавна неподстригвана коса и глупашки радостна усмивка. Но всичко беше точно преценено — именно така трябваше да изглежда. Турецки се ухили още по-широко и радостно закрещя:

— Игорьок! Как си бе, човек? Не ме ли позна?

Мъжът, който се представяше за Никитин, внимателно го измери с поглед и спокойно отговори:

— Не.

В гласа му не прозвуча дори нотка на безпокойство или поне някаква изненада, които да пробият бронята на невъзмутимост. А за един агент или разузнавач, работещ под прикритие, тази ситуация беше като Чернобил за един атомен физик — същински кошмар, по-лошо не можеше да се случи. Но мъжът, който се представяше за Никитин... Не, каза си Турецки, за мен сега той е истинският Никитин. Игорьок. Състудент. Приятел. Или почти приятел. Колко водка сме изпили заедно — купешка и самогон, колко черен чай „Сенатор“ от бадаевската фабрика! Колко пъти сме кръстосвали стъргалото от „Национал“ до „Топя“, тоест по „Невския проспект“ от стария „Гостиний двор“ до „Фонтанка“ с позеленелите от вечната петербургска влага клодовски коне^[1]. Колко сме изприказвали и бурно разисквали в замъглените от тютюневия дим стаи на общежитието, в пушалнята на библиотеката и по крайбрежните улици, озарени от белите нощи и полъхвани от невския ветрец. Колко мадами... Не ще и дума! И ето че... Господи, какво прави с нас животът!

— Господи, какво прави с нас животът! — каза на глас Турецки.
— Аз също изобщо нямаше да те позная, ако не бях сигурен, че това си

ти. А? Сашка бе, Сашка Турецки! От юридическия. Така наречения Стамбулски, Персийски или просто Турчина, в зависимост от дозата, с която сме се заредили — с надежда повтори той. — Сещаш ли се?

— Сашка?... Турецки?...

— Да, разбира се! От юридическия! Ти живееше с майка си на Василиевския, а аз в общежитието... Запознахме се още когато кандидатствахме — заедно се тресяхме като трепетлики, чакахме списъците дали сме приети. Аз ти поисках цигара. И ти ми даде „Аврора“. Като сега го помня. Тогава за пръв път в живота си запалих цигара. И оттогава не мога да нарежа пушенето, колко пъти съм се опитвал... Когато се видяхме в списъците, отидохме в „Огледалата“ на „Невския“ — нали го помниш онова капанче в сутерена, и се напихме с шампанско и коняк. Аз се отрязах, ти ме заведе у вас. Как и с какво си ме откарал — всичко ми е мъгла. А на сутринта взех да се извинявам на майка ти, че съм бил толкова пиян. А тя ми каза: „Не се притеснявайте, Саша, вие бяхте най-милият пияница, когото някога съм виждала!“ Е? Никитин поклати глава.

— Не си спомням. Турецки... от юридическия... но аз следвах в геоложкия...

— Ей сега ще си спомниш! — радостно обеща Турецки и дори щракна с пръсти при това сполучливо хрумване. — Има неща, които не се забравят! Във втори курс ти с кого се маризи заради Милочка Полторак?

— Заради коя Милочка?

— И таз добра! Милка бе! От филолозите! С разкошните краченца и фигурка, зелени очи, златиста коса...

— И съм се бил с теб заради нея?

— Ами да! Разбира се, че с мен!

— И... после какво стана?

— Какво ли... Всъщност това е стара история. Ти, разбира се, ми разкраси мутрата. Все пак беше по-голям. И по-як. Геолог — в добра форма. А аз...

— И в крайна сметка на кого се падна?

— Милочка ли? — Турецки се замисли. — Знаеш ли, че не помня — призна той и се разсмя. — Не помня! Бих се за нея, с теб се бих, но на кого се... Сигурно на тебе. Защото, ако беше останала при мен, със сигурност щях да запомня.

— И на мене не е — каза Никитин. — Защото и аз щях да запомня.

— Но за боя се сети, нали?

— Разбира се, че се сетих. И след това ние с теб...

— Да бе, колкото и странно да е! — потвърди Турецки. — Не че се сприятелихме, но някак по-често започнахме да се виждаме. И станахме по-гъсти. А знаеш ли защо?

— Защо?

— Защото си имахме вече общо минало.

— Хубава мисъл — оцени Никитин. — Ако бях писател, непременно щях да я използвам.

Турецки махна с ръка.

— Нищо подобно! Първо, аз съм я откраднал от някого. И второ, вече към четири-пет пъти съм я използвал в очерците си.

— Ама ти писател ли си?

— Къде ти! Вестникар съм.

— Но нали каза, че си следвал в юридическия...

Никитин внимателно го изгледа.

— Значи ти, Гарик, изобщо не ме помниш — с огорчение заключи Турецки. — Е, разбира се, къде ще се меря с тебе. Ти беше гордостта и надеждата на университета, един бъдещ Ото Юлиевич Шмид. А аз какво — човек от масовката. Един от многото. Поне Жорка Крутицки помниш ли го?

— Разбира се, че го помня.

— А Славка Старков?

— И още как.

— А Едик Додин?

— Едик ли?

— Оня, поета. Ходеше с брада като на Карл Маркс — подсказа Турецки. — Пишеше къси стихове. Малко неприлични, но смешни. „Рекла на сестра си клизма: не че съм еснафка, не, но не виждам в организма нищо свястно, освен гъз, който сере.“

Никитин се разсмя. Смехът му беше приятен. Открит. Някак заразителен и предразполагащ. Ако не беше хищническото бездушие в дъното на този смях. Ако човек не го познаваше, не би го доловил. Турецки обаче го усети, но веднага си заповяда да го забрави.

— Аа, сетих се за него — каза Никитин. — Негово е и: „Не се срамувай от носа си, мужико пияни, нали по цвят той си подхожда с наш'то знами.“

— Не е негово — възрази Турецки, — а на Гарик Губерман. Той отдавна замина за Израел. Преди половин година идва в Москва. Впрочем ние с тебе сме му ходили на гости. В Питер. Аз те водих у тях.

— Я чакай-чакай! — оживи се Никитин. — Май нещо започвам... А когато след Норилск работех като пазач на шлепа, си идвал при мен, нали?

Турецки дори се възхити. Превъзходна клопка. С двоен капан. Първият — къде точно се е намирал шлепът. Вторият — всички, които по онова време са били в обкръжението на истинския Никитин, са известни по име и адрес на КГБ. Ако кажеш „да“ — дотук си, край на представлението.

— Не — каза Турецки. — Само веднъж съм идвал при тебе в котелното.

— На кой шлеп? Аз работих на два.

— Не помня. На някаква районна експлоатационна служба. Срещнах Олга случайно, идваше при тебе. Беше тъмно, минахме през някакви дворове. При тебе имаше пет-шест човека.

— Идвал си само веднъж? — учуди се Никитин.

— Ами някак много студено ме посрещнахте тогава, ти и приятелите ти. Разбирам, естествено, че около вас е било пълно с доносници. А по-късно Олга ми каза, че са те пратили в чистополската психиатрия. Нима нито веднъж не ти е писала за мене? Или да ти разкаже? Колко пъти съм ѝ намирал лекарства за Катя, нали все боледуваше...

— Сега вече си спомних. Ама разбира се! Сашка Турецки. Турчина. Ей, какво нещо! Наистина, какво прави с нас животът! Не се засягай, все пак оттогава има вече двайсет години.

— Повече са. През седемдесет и осма те изселиха. А за последен път се видяхме на шлепа. Беше през седемдесет и пета. Като гледаш някой филм по телевизията и си мислиш за актьорите: колко бързо стареят! Защото ги виждаш веднъж на две-три години, а собствената си мутра зяпаш всеки ден в огледалото. И ти се струва, че си си все същият. Ама излиза, че не е така... Е, здравей, Гарик!

— Здравсти, Сашка!

Прегърнаха се сдържано, по мъжки, потупвайки се по гърба един друг. Двама стари приятели, които се виждат след двайсет и две годишна раздяла. Виж ти...

— Ама защо стоим тук на пътеката да пречим на хората? — усети се Турецки. — Я да прескочим... Ама ти сигурно си имаш работа, а? Нали си бизнесмен. Времето е пари.

Никитин погледна часовника си, позамисли се и решително каза:

— Никаква работа! Подобни срещи не стават всеки ден. Ти спомена, че нямало да ме познаеш, ако не си бил сигурен, че това съм аз. А как изобщо разбра, че съм в Москва? Защо и ти си в Москва? Нали живееше в Питер.

— Всичко ще ти разкажа — обеща Турецки. — Днес има да си говорим за сума ти неща. Просто ще се чалнеш... Дори не можеш да си представиш за какво по-точно!

— Вече съм се чалнал от нашата среща — усмихна се Никитин.

Хубава усмивка имаше. Умна, не високомерна, а предназначена за също толкова умен като него човек. Изпълнена с доверие. Подкупваща. Такава, че сякаш го поставя на едно ниво със събеседника.

— Това е нищо, Гарик! Другото направо ще ти събере очите. Защото нашият разговор — не целият, разбира се — ще бъде пряко свързан с твоите работи. С бизнеса ти!

— Не думай?! — не повярва Никитин.

— Да, наистина.

— Заинтригува ме. Къде отиваме?

— В Домжур, естествено. Дома на журналистите — поясни Турецки. — Там има едно страшно уютно барче. И в момента няма да е пълно.

— В барче ли? — смая се Никитин. — Аа, не! Няма ли там някой хубав ресторант?

— Естествено, че има. Какво филе по суворовски правят, никъде другаде няма да откриеш такова, дори и сега.

— Значи там ще седнем да си побъбрим.

— Но... — колебливо каза Турецки. — Знаеш ли, Гарка, барчето иди-дойди, ама за ресторанта няма да ми стигне сухото. Сега хонорарите са такива, че...

Никитин намръщено го прекъсна.

— Турчин! Ти ли си това?! Откога взехме да си делим сметките? Или смяташ, че не съм в състояние да ти платя една кръчма?

— Абе като те гледам, не бих се усъмнил в подобно нещо. Напротив, можеш не само сметката да платиш, но и цялата кръчма да купиш!

— Дадено. Ще я купя. И ще се черпим за сметка на заведението. Да полеем покупката. Съгласен?

Турецки се засмя.

— Все същият си. Внезапни решения. Извинявай, ти просто не знаеш какъв е сега животът в Русия. Живеем като чакали. Отръфнеш парче и бягаш в храстите. Скоро ще почнем също като немците — всеки да си плаща сметката. Съгласен съм, разбира се. Още повече че мога да ти се реванширам за каквато и да било сметка.

— С какво?

— А в наше време какво се цени най-високо?

Никитин се замисли и опита да отгатне:

— Верността? Приятелството? Любовта?

Турецки само поклати глава.

— Идеалист от шейсетте. Само в Южна Африка са останали един-двама, но не повече. Сигурно ще добавиш и свободата. Не, Игоръок. Информацията. Хайде да тръгваме.

— Такси ли ще хванем?

— Защо? Аз съм с кола.

— Но ако ще пием...

— Ще я оставя пред клуба. Утре ще си я прибера. Знаеш ли кое е предимството на старите жигули пред новите мерцедеси и дори пред поршетата?

— Кое?

— Че никой не ги краде.

Жигулата на Турецки оправда и най-добрите му очаквания.

Десетина минути безуспешно се опитва да я запали, докато не изтощи докрай акумулатора. После близо четвърт час почиства свещите, след което пък дващестина минути се мота пред хотела, за да придума някой шофьор да му даде „огънче“. И когато най-сетне ладата забръмча, тържествуващо обяви на Никитин:

— И все пак тя се върти! Заповядай, качи се...

Излязоха на „Проспект мира“ и се затътриха по него със скоростта на костенурка, после завъртяха по „Садовое колцо“, за да излязат пред Дома на журналистите, и Турецки, който нарочно бе избрал най-дългия и натоварен път, за да даде време на себе си и на Никитин да свикнат със ситуацията, разказа на стария си приятел историята на своя живот.

Всеки човек има по два-три варианта да тълкува съдбата си: самохвален, обективен и сълзлив. Турецки реши да не предизвиква късмета си и да измисля някаква съвсем нова биография. Първо, защото лесно би се издал при някои дребни подробности, а не се съмняваше, че Никитин умее съвсем професионално да анализира поднесената му информация. Второ, не знаеше какво му е разказал Дорофеев за контактите си с „Глория“ и лично с него — а е могъл да му разкаже много неща, макар и не всичко. А в такъв случай щеше да се движи по минно поле. Ето защо избра за основа на разказа си един среден вариант, разбира се обективен, но с известни преувеличения и недомлъвки.

В този вариант биографията му изглеждаше така: след като завършил Ленинградския държавен университет, е бил разпределен на работа в Луга, край Ленинград, в районната прокуратура, останал там около година и половина, през отпуската се запознал със симпатична московчанка и се оженил за нея, получил московско жителство, след което си издействал да бъде преместен на работа в Москва. Известно време практикувал в Московската градска прокуратура, после бил изтеглен в Главна прокуратура — не че имал някакви особени заслуги, а защото там имали нужда от млади кадри. И доскоро се блъскал там, стигнал до старши следовател, но дошъл нов главен прокурор, който изправил всички на нокти, така че се наложило да напусне. Добре, че го приели за сътрудник на „Нова Русия“. А след това отново настъпил пълен обрат: главният прокурор бил арестуван и до ден-дневен той е подследствен, дошъл нов шеф, започнал да събира изгонените кадри, сетил се и за Турецки. Върнали го на предишната му длъжност и всичко щяло да си продължи съвсем добре, ако някакъв дявол не го накарал да се изкаже неуместно на една международна среща... Само не ме питай каква, нали? След това го обвинили, че е провалил мероприятие, одобрено от лидерите на четири водещи страни в света, и го подложили на служебно разследване. Отначало искали направо да

го изхвърлят, но после решили да изчакат и го изпратили за неопределено време в неплатен отпуск. Фактически е отстранен от работа, докато продължава разследването. С други думи, оправяй се както знаеш!

— И ето, аз се оправям — заключи Турецки, докато качваше десните колела на жигулата върху тротоара на тясната странична уличка при Дома на журналистите. — Пристигнахме!

Той размаха журналистическата си карта пред носа на портиера и небрежно кимна с глава към Никитин, за да покаже, че са заедно. След две минути вече седяха в един ъгъл на почти празния прохладен салон в прочутия някога ресторант на Дома на журналистите, който вече бе позагубил своята популярност заради обирджийските си цени. Турецки извади от задния джоб всичките си документи, остави ги на масата и като се извини на Никитин, отиде да измие следите от борбата с колата. Когато се върна, забеляза, че Никитин дори не бе докоснал документите му, личеше си високата му класа. Те само бяха преместени от келнера в края на масата, а цялото останало пространство бе запълнено с чинии и чинийки с всевъзможни мезета, два вида чаши и две бутилки — френско шампанско и шотландско уиски.

Турецки разпери ръце:

— Както през доброто старо време!

— Подобни срещи трябва да се отпразнуват с качествено шампанско — отбеляза Никитин и с жест заповяда на келнера да напълни чашите. — Е, Сашка, наздраве за нашата среща!

— Наздраве, Гарик!

Чукнаха се и на един дъх изпиха чашите си. Никитин помоли келнера да отвори бутилката уиски и го освободи.

— Продължаваме на твърдо гориво, нали? — попита Никитин.

— Да — съгласи се Турецки.

Уискито беше превъзходно, макар че Турецки по принцип не признаваше много това питие. След него си беше в реда на нещата да запалят и по цигара. Което и направиха.

— Имаш към мен някакъв въпрос, така ли? — предположи Турецки.

— Не само един. Но засега е само уточнение. Каза, че си бил следовател при Главната прокуратура...

— Формално все още съм такъв. Това е служебната ми карта, можеш да я погледнеш...

Никитин не отказа.

— Какво ще рече „старши юридически съветник“? — попита той.

— Нещо като полковник — поясни Турецки.

— Важна птица. Доколкото мога да преценя.

— И то каква! — с ирония отбеляза Турецки. — Направо ще ахнеш, когато разбереш с какво дело съм се занимавал, преди да ме изпратят на оня международен симпозиум.

— Ако не е тайна, кажи.

— Възложиха ми да разследвам причините за избухването на войната в Чечня, да откроя виновните и да ги подведа под съдебна отговорност — излъга Турецки, без да му мигне окото. — Страхотно, нали?

— Турчин! Оля се!

— Не, Гарик. Ако не вярваш, мога да ти го докажа с документи черно на бяло.

— И справи ли се?

— Не успях, нямах време. Подходих към делото абсолютно сериозно — в пълно съответствие и съобразно всички изисквания на Наказателно-процесуалния кодекс. Като начало извиках с призовки в прокуратурата за разпит в качеството им на свидетели редица важни лица: президента, секретаря на Съвета за сигурност, министрите на отбраната — бившия и сегашния. И разни по-дребни риби...

— И те, естествено, дойдоха?

— Разбира се, че не дойдоха. Изчаках да мине определеният от закона срок и отново им изпратих призовки. С предупреждение, че в случай на неявяване въпросните лица ще бъдат доведени принудително.

— И направи ли го?

— А какво друго ми оставаше? Бях длъжен да проведа всички необходими следствени действия.

— И тогава вече те дойдоха? — предположи Никитин, заинтригуван от безобразните лъжи на Турецки.

— Не — въздъхна той. — По някакво странно стечение на обстоятелствата именно тогава ме отстраниха от делото и ме

командироваха на симпозиума.

— А с делото какво стана?

— Дадох го на един колега, мой ученик. Той продължава да го води, като строго съблюдава всички законови разпоредби.

Никитин се разсмя.

— Няма нищо смешно — отбеляза Турецки. — Бюрокрацията е най-доброто законно средство за борба с демагогията. И обратното.

Надяваше се Костя Меркулов да му прости за заимстваната от него мисъл, а Аркаша Косенков — за цялата измишльотина. Но това си беше традиция в Дома на журналистите — тук всички си присвояваха веселите истории и никой не се сърдеше. Никитин наля в чашите по малко уиски.

— За твое здраве, Турчин. Задето си запазил своя бодър и жизнерадостен дух! Дано завинаги си останеш такъв!

— Благодаря. И за твое здраве, Гарик!

— Защо не ме питаш нищо за моя живот? — поинтересува се Никитин, след като обърнаха внимание на хапките с хайвер, маринованите гъби и филето от есетра.

— Всичко за тебе вече ми е известно. Говори ли ти нещо името „Глория“?

— Нищо, струва ми се.

— Това е охранително-детективска агенция. Основа я един мой приятел, Слава Грязнов. И я нарече в своя чест — „Слава“. Кое то на латински е „Глория“. Всъщност той неотдавна се премести в МУР и остави агенцията на своя племенник. Който пък ме помоли да поработя за него като консултант, тъй като в момента съм без работа. Агенцията получи голяма поръчка: един banker пожела да проучим бъдещия му партньор. И аз се съгласих — нали все нещо трябва да припечелвам за препитание. Сега ще ти кажа кой е нашият клиент, а останалото сам ще разбереш. Генералният директор на Народната банка — Дорофеев.

— А обектът съм аз, така ли?

— Точно така. Откровено казано, отначало не загреях. Добре де, Никитин, ама малко ли са Никитини из Русия? А и в Америка вече е пълно с руснаци. Но когато началникът на отдела за охрана на банката събра информацията — тогава вече ми светна. Разбрах, че си ти, не можеше да бъде никой друг! Това беше страхотна изненада. На никого

не казах, че се познаваме. Първо трябваше да си върша работата, а емоциите остават на заден план...

— И от колко време се занимавате с моя милост?

— От две седмици, или може би — три.

— И какво изяснихте?

— Всичко, Игоръок. До последната запетайка в твоя живот. Че си работил и живял в Норилск — лично ходих дотам. Че си живял в Щатите на социални помощи и си се наливал с водка, за да убиеш мъката. Че си се запознал с Джоана и си отишъл на работа в Канада. Че сега живееш в Претория.

— И в Претория ли си ходил?

— Не аз, а една моя позната от Ню Йорк. Тя е във възторг от Джоана, Костя, Пол и Олечка. Тия дни предадохме пълен отчет на нашия клиент. Той остана много доволен. Но знаеш ли кой се радваше най-много?

— Кой?

— Аз, Гарик. Не извадихме голям късмет с времената, в които живеем. Не че навремето бяхме цъфнали и вързали, разбира се, но и сега сме заникъде. Както е казал поетът: „И по-трудни времена сме имали, но толкоз подли не са бивали!“ А като се огледаш наоколо: кой се пропилил, кой се изкурвил, кой пък изобщо е загубил човешкия си облик. И само един човек си е останал такъв, какъвто беше в романтичната ни младост — ти, Гарик. Не се пречупи, въпреки че понесе толкова житейски удари, колкото малцина биха издържали. Нещо повече — ти победи. Мина през затвори, лагери, психиатрия и изгнание и доказа, че си личност, а всички останали са отрепки. При това положение животът ти вече престава да бъде твоя лична работа. Искаш или не, ти ставаш символ. С примера си доказа, че всеки би могъл да остане човек и да не загуби човешкото у себе си дори при най-скотските условия.

— Ти да не смяташ да пишеш очерк за мен, а? — позасмя се иронично Никитин.

— Бих написал, но ти няма да ми разрешиш. И сега не става дума за това. Всичко, което ти казах, е важно най-вече за мен самия. Така че, Игор, благодарен съм на съдбата, че ме събра на младини с един от най-светлите хора, които съм срещал през живота си, и че не

ми прати разочарования след двайсет и няколко години. Хайде да пием за този прекрасен човек — за Игор Никитин.

— Благодаря — измънка Никитин, чукна се с Турецки и изпи чашата си.

— А сега — продължи Турецки, — преди това чудесно шотландско уиски да ни завлече в дълбините си, искам да ти разкажа някои неща за твоите проекти. Не се подсмиввай, известно ми е почти всичко.

— Откъде?

— Туй-онуй ни разказа Дорофеев. Друго взехме от компютрите на Народната банка. А има и неща, които са чисто оперативна информация. Игор, ако сериозно възнамеряваш да реализираш идеята си с акциите на концерн „Норилски никел“, точно сега е моментът да я започнеш. Защото фактически курсът им е минимален. В близките дни той ще започне да се повишава. Защото, първо, утре заминава правителствена комисия за преговори със стачния комитет. Второ, от Финландия е нает ледоразбивач, който да преведе през Северния морски път корабите с провизии за Норилск. Трето, в близките дни ще бъдат изплатени изцяло дължимите заплати на хората. Това е сигурна информация от един мой познат от Съвета за сигурност, там най-последно проумяха каква е ситуацията и взеха необходимите мерки. Но освен това има и друго. От вчера насам акциите взеха да се вдигат... Ти забеляза ли?

— Да.

— А защо се вдигат?

— Имам известни предположения, но ми се ще да чуя първо какво ще кажеш ти — как виждаш нещата отстрани.

— Ще ти кажа — съгласи се Турецки. — Някой вече е започнал да изкупува акциите на норилския концерн.

— Че на кого са притрябвали?

— И това ще ти кажа. Но първо за това кой е започнал да ги изкупува. Някаква холдингова компания „Стройинвест“. Създадена е само преди осем дни. Доколкото разбирам, именно с тази цел. И е финансирана от небезизвестната Народна банка.

Никитин сви рамене.

— Дребна борсова игра.

— Вчера следобед в сметката на Народната банка са били събрани триста и седемдесет милиона долара. Мисля, че днес тази сума е станала над половин милиард. Според тебе защо са му на Дорофеев толкова свободни пари?

— Да не искаш да кажеш, че той има намерение да изкупи контролния пакет на „Норилски никел“?

— А може би заедно с него и концесията за разработката на Имангда.

— Но каква полза ще има от това? Той не разполага с информацията, която би повишила курса на акциите.

— Ами тя изобщо не му трябва. Отдавна не си бил в Русия, Игорьок, сега тук се разиграват съвсем други игри. Ето ти една информация от съвсем достоверни източници: възможно е в най-близко време Дорофеев да бъде назначен за първи вицепремиер, отговарящ за икономическия ресор. Той има страшно дебели връзки по върховете. И ако изкупи контролния пакет на „Норилски никел“, знаеш ли какво ще направи най-напред? Сещаш ли се? Точно така. Правителствени мерки за оздравяване на концерна. Ще издейства финансови инжекции и чрез своите структури най-спокойно ще си тъпче гушката. А после и до Имангда ще се докопа: копията от твоите маршрути бяха намерени в „голямата къща“ на КГБ на „Литейна“, а Владимир Семьонович Смирнов е дал на сегашния началник на експедицията всички описания на сондажните проучвания. Така че нещата са само въпрос на време. А Дорофеев разполага с предостатъчно време. Но ти, доколкото разбирам, не разполагаш с никакво и затова ти казвам: побързай.

Никитин наля по малко уиски в чашите, но не пи.

— Защо си се загрижил за мен, защо ме предупреждаваш?

— Вече ти казах — отговори Турецки. — Смятам, че Имангда си е твоё откритие, ти плати за нея с целия си живот. И аз не мога да позволя от твоя труд да се възползва един мошеник.

— Дорофеев е мошеник, така ли?

— Да.

— Турчин! Информацията, която ми даде, струва страшно много пари.

— Наистина бих взел за нея големи пари. Но не и от тебе, Гарик. Вече се разбрахме: ти плащаш сметката за тая почерпка и сме квит.

— Сериозно?

— Да — потвърди Турецки. — Както казва един мой познат келнер: може и да нямам много принципи, но държа на онези, които имам. И аз съм така. И не вземам пари от приятели.

Никитин се пресегна през масата и здраво стисна ръката на Турецки.

— Надявам се, че някой ден ще имам възможност да ти се реванширам за тази услуга. А сега те моля да ме извиниш, Саша. Това, което ми съобщи, е твърде важно за мене, трябва да взема мерки. Така че хайде да отложим за друг ден продължението на мъжката си среща. Ако искаш, остани тук да си допиеш. Но аз трябва да вървя.

— Сам не ми се пие... Но не ми се ще да оставя уискито. Ще си го прибера.

Турецки завинти капачката и взе от масата почти пълната бутилка.

Малко след като излязоха, Никитин успя да хване такси, помахана на Турецки през прозореца и замина към центъра.

Старият му приятел, с когото не се бяха виждали двайсет и две години.

Край на представлението, гасете прожекторите!

Мъжът, който се представяше за Никитин, оправда очакванията му.

От най-близкия автомат Турецки се обади в „Глория“. Както се бяха уговорили, Денис чакаше в кабинета си.

— Следите ли нашия приятел?

— Още от Дома на журналистите. Две коли не го изпускат от поглед. Пътува с такси, очевидно се връща в „Космос“.

— Обади ли се на Дорофеев?

— Току-що. От уличен телефон. Каза му да отиде при него в „Космос“ след четиридесет минути.

— Нашите хора са пред хотела, нали?

— Както обикновено.

— Качвай се на фиата и ме чакай там. И аз тръгвам...

Шофьорът на таксито се случи много опитен, познаваше Москва добре и след двайсет и пет минути Турецки вече седеше в душния полумрак на камионетката, наблюдаваше движението на синусоидите по скалите на апаратурата и слушаше плисъка на вода в банята на

апартамент шестстотин трийсет и четири. Денис се появи след петнайсетина минути.

— Дойде ли Дорофеев?

— Не още.

— А какво точно трябва да се случи, чичо Саша?

— Нямам представа. Но вероятно нещо сериозно...

Минаха не по-малко от двайсет минути, преди да чуят почукване по вратата и гласа на Погодин-Никитин:

— Влезте, Иля Наумович...

— Защо ме извикахте толкова спешно?

— Момент. Млъкнете, ако обичате.

В стаята се чу леко бръмчене. Операторът се обърна и поясни:

— Минава с детектора, търси бръмбари. Търси си, ако нямаш работа, мой човек!

Бръмченето утихна.

— Сега можем да поговорим.

— Повтарям въпроса си, господин Никитин: коя е причината за тази неотложна среща?

— Ще ви обясня. Но първо ми кажете каква сума е събрана в текущата сметка на банката?

— Това е търговска тайна.

— Половин милиард? Или повече? С каква цел?

— Съветът на директорите не ме е упълномощавал да обсъждам тези въпроси с трети лица.

— С каква цел е създадена холдинговата компания „Стройинвест“ и защо е започнала да изкупува акциите на концерна „Норилски никел“?

— Всички тези въпроси са извън рамките на нашия договор с вас.

— Нищо подобно. Отсега нататък извън рамките на нашия договор с вас не е нито едно начинание на Народната банка, както и на всичките ѝ дъщерни структури. Ако се интересувате с какви хора си имате работа, ще се помъча да ви отговоря, за да не се връщаме повече на този въпрос. Имате ли проблеми с човека, който ви се представи за консултант на външнотърговско дружество „Възход“?

— Да.

— Решени ли са вече?

— Да.

— Имахте ли проблеми с господин Иванов, по прякор Корееца?

— Да.

— Решени ли са вече?

— Да.

— Обърнахте ли внимание, че тези две акции бяха осъществени фактически по едно и също време, при това — едната в Москва, а другата в американски затвор в Атланта?

— Да, направи ми силно впечатление. Това доказва огромните възможности на вашата организация.

— Напълно вярно. С едно изключение. Ние не сме организация. Нямаме нищо общо с престъпния свят и с каквито и да било мафиотски структури, нито руски, нито американски. Ние сме бизнесмени. И толкоз. И ако сме принудени да прибъгваме до крайни мерки, то е само защото трябва да защитаваме бизнеса си. Не бива да забравяте, че нашият бизнес е абсолютно легален. „Норилски никел“ е един от примерите. Имаме още редица мащабни разработки и ще се радваме да ви видим в тях като наш партньор. Но ние изискваме от партньорите си изключителна честност. Сега вие се опитахте да ни измамите, това беше сериозна грешка, но сме съгласни да я сметнем за досадно недоразумение, произлязло от известно разминаване на принципите ни за етика в бизнеса. Но тази грешка трябва да е последна. Нямаме намерение да се намесваме сериозно в работите на вашата банка, но при съвместните ни операции вие не бива да допускате никаква самодейност. Възникне ли проблем — ще бъдем винаги готови да го обсъдим заедно и да намерим оптималното му решение. Подобен подход към работата ще бъде полезен и за вас, и за нас. Съгласен ли сте, господин Дорофеев?

— Разбира се. Всъщност вие не ми оставяте избор...

— Нищо подобно. Ако искате да излезете от сделката с „Норилски никел“, можете да го направите всеки момент. Ще преведа парите си в друга банка и тя ще стане мой партньор. Но след това вие трябва да забравите за „Норилски никел“ веднъж завинаги. Както виждате, аз съм напълно откровен с вас. Не бих желал да виждате в думите ми дори най-малък опит за шантаж. Ние знаем, че вашето семейство живее в околностите на Ларнака, но дори не правим опит да открием точния адрес, макар че това не е никак трудно при нашите

възможности. И знаете ли защо? По принцип сме против подобни методи за въздействие върху партньорите ни. Партньорството трябва да се крепи на взаимната изгода, а не на страха. Само тогава то е перспективно.

— Харесват ми принципите, които изложихте. Ще се постарая и аз да се придържам към тях. А що се отнася до изкупуването на норилските акции от „Стройинвест“, това изобщо не беше опит да ви измамим. Просто исках да парирам нашите конкуренти. При толкова нисък курс не е изключено Мостбанк или „Московски недвижими имоти“ да започнат да търгуват акции от концерна. Колкото повече се отлага реализацията на вашия проект, толкова по-реална става тази възможност. Доколкото разбирам, осъществяването на първоначалния ви план е възпрепятствано от някакви проблеми. — Гласът на Дорофеев звучеше гладко, без никакви следи от вълнение.

— Да се надяваме през следващите ден-два да ги решим. Ако не успеем, ще действаме по предложението от вас начин: ще изкупим контролния пакет. Но ще го изкупим ние, а не Народната банка. И концесията за разработката на Имангда също трябва да е наша, а не на Народната банка.

— Тези сто двайсет и четири милиона няма да ви стигнат за всичко това.

— Ще осигурим допълнително финансиране в нужните размери. Повтарям, вие можете да участвате в сделката, но контролният пакет трябва да е у нас. И така, оставате ли наш партньор?

— Да. Надявам се да ви бъда полезен, както и вие на мен.

— Чудесно, господин Дорофеев, именно такъв отговор очаквахме от вас. Между другото, Народната банка е сключила договор с детективска агенция „Глория“. Тя изпълни ли условията на договора?

— Да.

— Има ли Народната банка някакви претенции към нея?

— Никакви.

— Още днес ще се разплатите с тях и ще прекратите всякакви взаимоотношения.

— Незабавно.

— Още един въпрос. Кой е Турецки?

— Той е един от най-опитните следователи в Главната прокуратура на Русия. Сега е в принудителен отпуск и работи като

консултант на „Глория“.

— Навътре ли е в нещата?

— Понякога имам чувството, че знае много повече, отколкото е нужно.

— Ще се заемем с този проблем. А сега по-добре да си вървите. Ще поддържаме връзка както по-рано — обаждате се от уличен телефон. И всеки път ще си уговаряме срещи на ново място. Притежаваме прекалено важна информация, за да си позволим още грешки. Всичко хубаво, господин Дорофеев.

— Довиждане, господин Никитин...

Операторът изключи звука.

— Дай записа на момичетата да го свалят от лентата и да го разпечатат в три екземпляра, след което да го прикачат към делото — разпореди се Денис Грязнов и слезе след Турецки от заддушната камионетка.

— Та значи какво получихме от всичко това, чичо Саша? — обърна се Денис към Турецки, палейки цигара. Но на него не му беше до разговори.

— Бързо да се качваме в колата! — изкомандва той и се втурна към фиата на младия Грязнов.

— И накъде?

— Първо в МУР, а после в Твер.

— В Твер ли? — смая се Денис. — Там пък защо?

— А ти не разбра ли? Документите с резултатите от сондажните проучвания не са у тях. Разбираш ли? Гармаш не ги е дал!

— Но един стар човек... При това изтезаван...

— Не знам как се е случило. Може да ги е скрил някъде и да не са ги намерили. Но фактът си е факт: те не разполагат с тях! И ние трябва да ги намерим! Давай газ!

Фиатът полетя напред.

---

[1] Четири скулптурни групи на Аничкиния мост в Петербург от руския скулптор-анималист Пьотр Карлович Клодт (1805 — 1867). — Б.пр. ↑

4.

Планът им беше прост: да прегледат всички материали от следственото дело за смъртта на Гармаш, да проучат заключението на съдебномедицинската експертиза, протоколите за огледа на местопроизшествието и обиска на къщата, внимателно да прочетат показанията на свидетелите, да проведат заедно със следователя повторен обиск в дома на Гармаш и на всички постройки в двора, да разпитат подробно дъщерите му, съседите и всички негови познати. Разбира се, едва ли можеха да разчитат на някакъв успех, но друг начин нямаше. Плахата им надежда се крепеше единствено на факта, че Никитин-Погодин не разполага с документацията. Значи Гармаш я бе скрил някъде и те може и да я открият. При щастливо стечение на обстоятелствата.

— Хубаво би било, ако капитан Воронин не е излязъл в отпуска и го заварим там — отбеляза Денис. — Той познава всички и всички го познават. Оправен мъж е. Ще ни бъде по-лесно да работим с него.

В това отношение извадиха късмет. Заместник-началникът на районното поделение на милицията капитан Воронин седеше в малкия си кабинет с южно изложение. Напечен от слънцето, той обилно се потеше, но търпеливо се ровеше из някакви документи. Когато видя Денис, който влезе пръв в кабинета му, капитанът отначало се намръщи, но тутакси се усмихна широко, очевидно зарадван от възможността да се откъсне от досадното занимание.

— Аа, племеннико! Пак ли си тук? Заповядай. Предаде ли поздравите ми на Вячеслав Иванович?

— Разбира се. И той ви праща много здраве.

— Значи ме помни — със задоволство заключи Воронин.

— Не съм сам — каза Денис и направи път на Турецки. — Това е...

— Знаем кой е и без да ми казваш — прекъсна го капитанът, сложи си фуражката, за да изглежда по-представителен, и козирува: — Здраве желаем, Александър Борисович!

Турецки му подаде ръка.

— Здравей, Сергей Николаевич, радвам се да те видя.

Капитанът погледна към Денис:

— Ето на! И той ме помни! А колко време мина от онова разследване, което водихте тук — май четири-пет години, а?

— Хубавите хора не се забравят — усмихна се Турецки.

— Значи аз съм хубав човек — заключи капитанът. — Радвам се да го чуя.

— Излиза, че и аз съм хубав — каза Турецки.

Воронин се засмя.

— Пуснахме си значи взаимни комплименти и по цени на едро. Но пък ако не си го изпросиш, нищо няма да те огрее, нали така? Вие по същата работа ли идвате?

— Да.

— Така си и помислих. — Воронин си свали фуражката, метна я на шкафа и стана сериозен. — А теб, племеннико, кажи-речи, всеки ден те споменавам, и то по пет пъти. Още откакто убиха Тимофей Евсеевич Гармаш.

— И защо? — поинтересува се Турецки.

— Странни неща взеха да се случват, Александър Борисович. Ей го на, седя тук и за десети път прелиствам докладите по делото. Не мога да открия нищо, за което да се хвана. А някакво ченгелче все пак трябва да има. Просто инстинктивно го надушвам. Но не мога да го открия.

— За какви странни неща става дума?

— Ами ето. В деня на погребението на Гармаш някакви гадове са влезли в жилището на малката му дъщеря и са обърнали всичко наопаки.

— Откраднали ли са нещо?

— Че какво толкова има там за крадене? Не, нищо не е изчезнало. Но са разровили всички дрехи, книги, възглавниците са разпразили, дюшеците, дори юрганите. Търсили са нещо. Това беше първата странна случка. На другия ден същото се повторило и в жилището на втората дъщеря, докато тя и мъжът ѝ са били на работа, а синът им в детската градина. И пак нищо не беше изчезнало, но домът беше на вили и могили, дори част от дюшемето в кухнята беше разкъртено. Пак излиза, че са търсили нещо. А след още един ден са влезли и в дома на третата дъщеря. Тя си била вкъщи. Овързали я

цялата, сложили ѝ превръзка на очите, лепнали ѝ устата със скоч и я заключили в банята. И в нейната къща бяха направили пълен погром. Търсили са нещо...

— Колко души са били?

— Тя казва, че е само един мъж. Във всеки случай не е чула гласове, пък ако са били двама или трима, все някоя дума са щели да си подхвърлят.

— Запомнила ли го е как изглежда?

— Да, момичето е доста отракано. Заснехме пръстовите му отпечатъци, потърсихме ги в нашата картотека, пратихме запитване и до Москва — нищо, никъде го няма. Направихме портрет по описанието ѝ — и него не успяхме да идентифицираме. — Той измъкна от папката с делото портрета. — Ето, полюбувайте му се.

Турецки само бегло го погледна и извади от папката на „Глория“ изготвения по описание на служителката в хотел „Русия“ портрет и го сложи до другия.

— Той е! — възкликна Воронин. — Да! Същият мъж е, няма какво да му мислим. Кой е той?

— Един от главните заподозрени по това дело — уклончиво отговори Турецки. — Може би именно той е изтезавал Гармаш.

— Ясно — мрачно промърмори Воронин.

— Не се засягай, Сергей Николаевич. Ако делото остане при вас, ще предадем на теб и на следователя от прокуратурата всичко, което имаме за него. Но ако делото бъде изтеглено в следствената служба на Главна прокуратура — извинявай, но сам разбираш... И у четвъртата дъщеря на Гармаш ли са тършували?

— Виж, това беше най-интересното. След смъртта на Тимофей Евсеевич за тяхната съборетина неочаквано се яви купувач. И предложи на сестрите да купи на най-голямата едностаен апартамент в някоя нова кооперация, а те да му отстъпят къщичката. А тя едва се държи, ремонтът ѝ ще струва милиони. Сестрите обсъдиха предложението и се съгласиха. Да, ама не минаха и пет дни, откакто тя се нанесе в новото си жилище и там бе направен същият погром. А жената дори мебели си няма: едно походно легло, малко дрешки и спално бельо. Въпреки това всичко беше разбито. Много ясно, пак нещо са търсили. И сега все се питам: какво може да търсят у

дъщерите на Гармаш? И си отговарям — онова, което не са намерили у самия Тимофей Евсеевич.

— Или което той не им е дал — коригира го Денис.

Воронин със съмнение поклати глава.

— Ако го е имал, щеше да им го даде. Стар, болен човек. Пък когато ти горят гърба с ютия... трудно е да се правиш на герой. А и в тази ситуация е направо безсрамие човек да очаква от някого героизъм. Пак добре, че не се е мъчил много, горкичкият. Аутопсията показа, че сърцето му не е издържало. И сега, уважаеми московски другари, ви питам: какви са тези документи, заради които онези мръсници са били решени да изтезават човека и да го убият? Вярно ли е, че имат някаква връзка с историята на Норилск?

— Да — потвърди Турецки. — С историята отпреди двайсет и няколко години.

— Заради някакви си мухлясали...

— Тези мухлясали книжа струват сега десетки милиарди долари, Сергей Николаевич.

— Не думайте?!

— Абсолютно сериозно.

— И вие сте дошли за тези документи?

— Че дойдохме за тях — дойдохме, ама дали няма да си тръгнем с празни ръце — това е въпросът. След като ти си се заел така сериозно със случая и си разнищил всяка подробност, навярно ние няма какво повече да правим тук.

— Разнищих — съгласи се капитан Воронин. — Доколкото можах. Право да си кажа, ходих дори в библиотеката, откъдето Гармаш си вземаше книги. Току-виж е дал там на служителката нещо да му пази. Ядец. Отключихме и проверихме всички шкафчета в гардеробите на гарата и на автогарата, да не би да ги е съхранявал там. Пак ядец. Не мога да измисля нищо друго. Тъкмо се канех да ви се обадя и да питам и не щеш ли, ето ви и вас. Какво да правим, Александър Борисович?

— Най-напред трябва да вземем от прокуратурата всички материали по делото на Гармаш и внимателно да ги проучим.

— Няма защо да ги взимате, ето ги — трети ден стоят на бюрото ми. Само че в тях няма кой знае какво да се проучва. Нашият следовател е голям писател — същински Лев Толстой. Само че в

обратния смисъл. „На въпроса за еди-какво си свидетелката поясни еди-кое си.“ Основното вече ви разказах, а с тези протоколи само ще си вземете беля на главата. И ще почнете да разговаряте с жена си като нашия следовател: „Относно вечерята, ти обръщам внимание...“

— В къщата на Гармаш трябва да се направи обиск още веднъж.

— Ходихме вече три пъти.

— Ще идем и за четвърти.

— Дадено. Имам в резерва още една прокурорска заповед за обиск, ето я. Още сега ли отиваме?

— Да.

— Ами добре — съгласи се капитан Воронин. — Само нека прибера следственото дело в сейфа... Всъщност, Александър Борисович, струва ми се, че все пак открих една мъничка следа. След като най-голямата дъщеря на Гармаш се оправи от шока, нашият следовател я разпита. Не му е казала много: нищо не била видяла, нито пък знаела нещо, а онова, което знаела, вече го е разказала на милицията. Но се е изтървала на едно място. Следователят не е обърнал внимание на това, обаче аз забелязах. Ето за какво става дума. Два дни преди Гармаш да бъде убит, тя е ходила у тях — да му поизчисти, да му сготви. И докато шетала, чула, че пред къщата спира кола — сива лада. С двама мъже в нея. По същото време Гармаш седял в градината под ябълката и те поговорили с него.

— За какво? — оживи се Денис.

— Там е работата, че тя не казва. Не била чула нищо, защото миела пода. Може и да не е чула. А може и да крие. Така че си заслужава още веднъж да поговорим с нея — току-виж, че сега кандиса да ни каже?

— Ще поговорим — съгласи се Турецки.

Когато фиатът на Денис и служебната лада на капитан Воронин приближиха към номер 54 на улица „Заречна“, веднага стана ясно, че няма да има никакъв обиск. И то по простата причина, че там вече нямаше къща: тя бе разтурена греда по греда от покрива до основите, всички храсти и дървета бяха изкоренени, а почвата на парцела беше изкопана най-малко на един метър дълбочина.

На гредите, струпани до оградата, седяха трима работници и пиеха „Жигульовско пиво“.

— Здравейте, труженици! — поздрави капитан Воронин. — Къде ви е шефът?

— Стана вече три дни, откак замина за Москва. Завчера се канеше блокове за основите да докара. Обеща и на нас да плати, ама нейде се е запилял.

— Вие тук да не сте търсили имане някакво? Я гледай какво сте разкопали.

— Абе и ние все за това се смеехме, че имане търсим. Собственикът обясни, че иска да махне горния слой на почвата и да сложи друга, по-богата и плодородна. Е, мястото си е негово, той решава, няма какво да го правиш. Ама ако питаш нас, по-хубава от тази земя няма: и картофи стават, по два юмука големи, и ягоди, и всякакви зеленчуци.

— А когато събаряхте къщурката, той тука ли беше?

— И деня, и нощя. Нийде за минутка не се отделяше и все в ръцете ни гледаше.

— А имането намерихте ли?

— Че как иначе! Един поднос от самовар, още от миналия век. И две сребърни лъжици. Е, вярно, с тях не може да се куса, щото целите са в дупки. Та това е то цялото имане.

— А някакви книжа да сте намирали?

— Какви ти книжа! Дори да е имало, отдавна са изгнили — къщата беше над стогодишна.

Турецки им показа портрета на бившия подполковник от КГБ Борис Степанович Мостовой.

— Това ли е вашият клиент?

И тримата енергично закимаха.

— Да-да! Той е. Борис Степанович. Трябва да е ваш познат, а?

— В известен смисъл — уклончиво отговори Турецки.

— Ха като го видите, му кажете, че няма аванта да седиме тука със скръстени ръце. Ако ще строи, да кара материала, щото иначе ще си намерим друга работа.

— Непременно ще му предам, стига да го срещна — обеща Турецки. — Кога, казахте, че е заминал за Москва?

— Преди три дни. С лада „Нива“ с московски номера.

Повече нямаше какво да правят тук. Върнаха се при колите и Саша попита капитан Воронин:

— Кога е било претърсвано жилището на голямата дъщеря на Гармаш?

— Вчера през деня. Някъде между един и три часа следобед. Най-удобното време. Нова сграда, никой никого още не познава. И повечето хора са на работа.

Турецки се обърна към Денис:

— Разбра ли какво значи това?

— Какво има за разбиране? Съборили са къщата, преорали са целия двор и не са намерили нищо. И са решили за всеки случай още веднъж да проверят жилището на... Как се казва голямата дъщеря на Гармаш?

— Евдокия Тимофеевна — отговори капитан Воронин. — Работи като домакин в кварталната детска градина.

— Важното е, че нищо не са открили — заключи Турецки. — И така, последната ни надежда е Евдокия Тимофеевна.

— Нищо няма да ни каже — подхвърли капитан Воронин. — Корава жена е. Отначалото изобщо не искаше да разговаря и с нашия Лев Толстой, следователя.

— Може би той просто я е притеснил? — предположи Турецки.

Воронин презрително се усмихна.

— Да, това го може добре. А между другото, в някои случаи тоя му език и поведение много ни помагат. Когато заловим някой печен мошеник, най-напред го пращаме на разпит при Лев Толстой. След един час оня започва да се жалва: махнете го тоя досадник, изтрови ми нервите, не мога да го гледам повече, пратете друг следовател. Ние му пращаме и той проговаря. Така че всички качества могат да помогнат за работата, стига да знаеш как да ги използваш. Да тръгваме — върна се към задачата Воронин. — Сега тя трябва да е в детската градина, защото по това време родителите си прибират децата...

Детската градина „Зайо Байо“ се намиреше на една стръмна улица на хълма, недалеч от река Тверца. Дворът беше просторен, с хубава трева и високи борове. На вратата имаше едно старателно, но безвкусно нарисувано зайче, кой знае защо зелено на цвят, оградата също беше боядисана със зелена боя. В същия цвят бяха беседките в двора и всички люлки, катерушки, пързалки и въртележки на площадката за игра. Очевидно градината не разполагаше с много

средства, но навсякъде цареше чистота и ред и това я правеше уютна и приветлива.

По алеята към изхода вървяха дечица, придружени главно от баби и млади майки, тук-там се виждаше някой баща. Отвън не чакаше нито една лека кола — сигурно детската градина беше близо до домовете на децата, но по-вероятно хората от Зареченския квартал на града не бяха от онези, които държат в гаражите си леки коли.

Няколко млади възпитателки извеждаха малчуганите на площадката пред вратата, предаваха ги на родителите им, а недалече от входната врата ги изпращаше висока широкоплещеста жена с посивяла коса и синя престилка. Тя утешаваше онези, които се разплакваша при раздялата с веселата си компания, а на другите се усмихваше и махаше с ръка за довиждане.

— Здравейте, Евдокия Тимофеевна — поздрави капитан Воронин и без да й даде време да му каже нещо, кротко я увери: — Дошли сме само за минутка. Вие се оправате с децата, а ние ще идем в беседката да изпушим по една цигара.

— Добре — съгласи се тя. — Само че няма да хвърляте фасове наоколо, тук не е пивница.

— Няма, няма — обеща Воронин.

След двайсетина минути Евдокия Тимофеевна дойде при беседката, където Воронин, Турецки и Денис пушеха, старателно тръскайки пепелта в хартиени фунийки, и недружелюбно попита:

— Пак ли сте дошли да ми вадите душата, Сергей Николаевич? Какво искате още? Всичко, което знаех, вече съм ви го казала. Или пак се е случило нещо?

— Не, слава богу — успокои я капитан Воронин. — Просто тия другари пристигнаха от Москва и биха искали да поприказват малко с вас.

— Поседнете при нас, Евдокия Тимофеевна — помоли я Турецки.

Тя се поколеба, след което приседна на крайчеца на пейката.

— Приемете моите най-дълбоки съболезнования — продължи Турецки. — Нямах щастието да се запозная лично с Тимофей Евсеевич, но неотдавна ходих в Норилск, там всички приказват за него с огромно уважение и благодарност за онова, което е направил за града.

— Какво толкова е направил?

— Как какво? Музеят за историята на Норилск.

— Че на кого ли е притрябвал!

— Не сте права. На всички им трябва, не само на учените или на журналистите, а на целия град. А и не само на Норилск. Докато съществува този музей, в паметта на хората ще живее спомен за миналото. И може би то вече никога няма да се повтори. Бихте ли ми казали защо всъщност баща ви се е заинтересувал от историята на града?

— Имал е по-малък брат, който загинал в тамошните лагери. Бил е ранен през войната, попаднал е в плен, а когато се върнал, го пратили в лагер край Норилск. И татко започна да го търси.

— Намери ли го?

— Не, документите му се бяха загубили някъде. Но оттогава нататък взе да се занимава с тия неща. През всичките седемнайсет години, които живяхме там, той се занимаваше само с музея. Сигурно вече са го разпилели?

— Какво говорите! Сега там цари образцов ред. Помещава се в две огромни зали на Дома на техниката, назначени са на щат трима научни сътрудници.

— Сетили са се! А докато беше там, татко се блъскаше сам за всичко — от сутрин до късна нощ. Вие с кого точно говорихте за татко в Норилск?

— С най-различни хора. С Вера Фьодоровна, която в момента е завеждаща на музея, с Владимир Семьонович Смирнов, бившия началник на норилската експедиция.

— Как е той? Продължава ли да кара ски?

— Владимир Семьонович? — учуди се Турецки. — Не, за съжаление. Той е много тежко болен. Има рак на задстомашната жлеза. Той си го знае, но се държи много мъжки, храбър човек е.

— А има ли бенка на лявата буза?

— Бенка ли? — съвсем се обърка Турецки. — Не помня. Не, няма никаква бенка, иначе щях да я запомня, защото съм добър физиономист.

— Явно наистина се познавате с Владимир Семьонович — неочаквано за Турецки заключи Евдокия Тимофеевна.

— Разбира се, че се познавам. Е, срещнахме се само веднъж, но разговаряхме доста време... Защо?

— Просто така... Идваха тука едни. Уверявах татко, че са приятели на Смирнов. И че всеки ден карат ски с него. И за бенката веднага се сетиха, макар че той изобщо няма бенка.

— Да не са били двамата мъже, които са идвали при Тимофей Евсеевич два дни преди...

— Да.

Турецки извади от папката снимката на бившия капитан от специалните части Скворцов — чистача на Кореца, по прякор Диспечера, и портрета на партньора му Мостовой.

— Тези ли са?

Евдокия Тимофеевна кимна:

— Да. Добре ги разгледах. Кой са те?

— Единият е убиецът на Тимофей Евсеевич. Най-вероятно този, възрастният.

— А вие кой сте?

— Другарите са от Главна прокуратура на Русия — представи гостите си капитан Воронин. — Александър Борисович е старши следовател.

— Виж ти. И с какво е заслужил баща ми такава чест? Докато беше жив, никой не се интересуваше от него. А като умря — направо следовател от Главната прокуратура!

— За нас убийството на всеки един човек е важно дело — каза Турецки. — А следствието за смъртта на Тимофей Евсеевич аз приемам като лична отговорност. У нас има закон за охрана на членовете на Конституционния съд и на много други длъжностни лица. Ако зависеше от мен, бих приел закон за специална защита на архиварите, защото, както правилно го каза Владимир Семьонович, историята се прави от архиварите.

— Това как да го разбирам? — поинтересува се капитан Воронин.

Турецки повтори почти дума по дума обяснението, което му беше дал Смирнов в Норилск:

— Известните исторически личности извършват подвизи или престъпления, но споменът за тях се запазва в архивите. Ако не бяха те, човечеството щеше да е още в пещерния си период.

— Никога не съм мислил за това — призна Воронин.

— За какво разговаряха двамата мъже с Тимофей Евсеевич? — обърна се Турецки към Евдокия Тимофеевна.

— Ами аз почти нищо не чух. Имах работа — мих пода, готвих яденето.

— Ако нямате желание да ми кажете — недейте. Но не ме лъжете, че нищо не сте чули. Прозорците са били отворени, пейката е под ябълката, а тя се е намирала, кажи-речи, до прозорците. Преди да я изкоренят.

— Е добре, чух нещичко, разбира се — каза Евдокия Тимофеевна. — Младият повечето време мълчеше. Говореше по-възрастният. Първо взе да лъже колко добри приятели били със Смирнов, как заедно са карали ски в тундрата... А татко знаеше, че Владимир Семьонович от дълго време е болен и не излиза от къщи. После нарочно го попита за бенката...

— Баща ви е бил истински разузнавач!

— Не, той просто беше много умен.

— Да, това е нещо повече, отколкото да си разузнавач — съгласи се Турецки.

— Та после по-възрастният взе да разправя, че Смирнов им заръчал да вземат от татко някакви документи за музея. Татко каза, че отдавна ги е изпратил в Норилск, още преди половин година. Дори ме накара да намеря пощенските квитанции и им ги показа.

— Квитанциите за какво бяха?

— От време на време татко изпращаше нови материали за музея. Откриваше ги по разни книги, записваше ги на картончета и ги изпращаше. А аз носех пратките на пощата.

— Имаше ли сред тях един голям пакет, приблизително колкото шест опаковани счетоводни книги?

— Може и да е имало, не помня, много пакети съм пращала в Норилск. А ония двамата също питаха за такъв пакет.

— И какво им отговори Тимофей Евсеевич?

— Същото. Изпратил бил всичко, което е държал при себе си, а конкретно за този пакет не помнел, вече бил стар, паметта му отслабнала. А той имаше много по-добра памет от някои младежи.

— А те как разговаряха с него? Кротно? Или го заплашваха?

— Не го заплашваха. Кандърдисваха го. Дори му предложиха пари. Татко каза, че на драго сърце би им продал тия документи, само че те не са у него. След това те си заминаха. А как го казахте онова за архиварите?

— „Историята се прави от архиварите.“ Тази фраза е парола — поясни той на Денис и капитан Воронин. — През войната Смирнов е бил в полковото контраразузнаване. Паролата е условна фраза, която се използва при извънредни обстоятелства. Та те с Тимофей Евсеевич са се уговорили той да даде документацията за Имангда само на онзи, който му каже тази парола.

— И Смирнов ви е казал за нея? — уточни Евдокия Тимофеевна.

— Да. Аз трябваше да взема от вашия баща документите. Но закъснях — времето в Норилск беше лошо, летището беше затворено и загубих почти цяло денонощие, докато се прибера в Москва...

— Може ли да видя служебната ви карта?

— Разбира се, заповядайте.

Евдокия Тимофеевна внимателно я прочете, върна му я, след което каза:

— Почакайте малко, ей сега се връщам...

След четири-пет минути тя излезе от някаква барака. Носеше кофа за хранителни отпадъци, покрита с капак, отстрани с надпис: *Детска градина „Зайо Байо“*. Сложи кофата върху пейката, вдигна капака и извади тежък пакет, плътно обвит в найлон. Подаде го на Турецки:

— Ето ги... Когато ония двамата си заминаха, татко ми даде този пакет, като ми заръча да го скрия добре и да го дам на човека, който дойде от името на Смирнов и каже паролата. Така че вземете го.

Турецки разопакова пакета. Под найлоните бяха шестте дневника с описанията на сондажните проучвания.

Денис, капитан Воронин и самият Турецки мълчаливо впериха очи в безценната документация, заплатена на такава страшна цена.

По едно време Турецки проговори, като усещаше, че от вълнение гласът му е леко прегракнал:

— Кой ме уверяваше, че един стар и болен човек не би могъл да издържи на изтезанията? Да, безсрамие е да изискваш героизъм от такъв човек. Само той единствен може да го изиска от себе си. Евдокия Тимофеевна, вашият баща е бил велик човек. Велик, уверявам ви! Той

спаси Норилск от забравата. А сега го спаси и от разграбване. Денис, в жабката на колата има една бутилка шотландско уиски, изтичай да я донесеш!

След малко тумбестата бутилка, която Турецки бе взел от ресторанта в Дома на журналистите, стоеше в центъра на масичката в беседката, а съдържанието ѝ бе разлято в четири пластмасови чаши.

Турецки вдигна своята.

— Да пием за Тимофей Евсеевич. Велик човек беше. И истински архивар. Вечна му памет!

Четиримата станаха на крака и пресушиха чашите.

5.

*До първия заместник-директор
на Московската криминална милиция
полковник Грязнов
от началника на Трети отдел
майор Софронов*

доклад

На 31 юли т.г. в 17,00 получихме нареждане да установим наблюдение над автомобил марка ВАЗ-2106, червен на цвят, собственост на старши следователя от Главна прокуратура на РФ А. Б. Турецки. Колата бе оставена от него на бул. „Суворов“ в непосредствена близост до Дома на журналистите. По време на оперативното съвещание вие изказахте предположение, че престъпни елементи ще направят опит да сложат в автомобила взривно устройство. В такъв случай членовете на оперативната група трябва да арестуват човека, който ще се опита да го направи, а взривното устройство следва да се обезвреди от специалисти сапъори. Изпълнението на вашето нареждане беше възложено на оперативна група под ръководството на старши оперативния служител Дворцов.

Според доклада на старши лейтенант Дворцов около 1 часа през нощта на 1 август т.г. до автомобила ВАЗ-2106 е била паркирана червена „Нива“. Водачът ѝ е свалил предната лява гума и е оставил колата на крик, сякаш ще поставя резервната гума. Възползвайки се от отсъствието на минувачи, той се е приближил до ВАЗ-2106, отключил е вратата на шофьора с шперц, сложил е под седалката пластичен експлозив, еквивалентен на около 250 грама тротил, и е съединил щифта на взривателя с педала на съединителя, след което е заключил купето. После се е

върнал при своята кола и е поставил на мястото ѝ предната гума. Непознатият е бил арестуван, когато се е готвел да се качи в колата с намерение да избяга. При обиска от него е бил иззет пистолет „Макаров“, а в колата е бил намерен още един пластичен експлозив, аналогичен на поставения в автомобила ВАЗ-2106. У задържания са били открити следните документи: паспорт на името на Борис Степанович Мостовой, род. 1940 г., с адресна регистрация в Москва, ул. „Мала Бронна“ № 17-А, ап. 36, шофьорска книжка, както и пенсионно удостоверение от Въоръжените сили на същото име.

На въпросите с каква цел и по чие нареждане е поставил взрив в автомобил ВАЗ-2106 задържаният отказа да отговори. Не даде показания и относно начина на снабдяването си с пистолета „Макаров“ и двата пластични експлозива. Задържаният Мостовой бе откаран в следствения изолатор №1 на затвора „Матроска тишина“ и затворен в единична килия. Отказа да отговори на въпросите, зададени му от служителите на МУР, и пожела да го свържем с ръководството на ФСС, като мотивира искането си с обяснението, че именно по нареждане на ФСС е изпълнявал специална задача и ще даде отчет само на своя ръководител. Ние се свързахме с ФСС, откъдето ни казаха, че бившият подполковник от КГБ Б. С. Мостовой е пенсиониран преди много години, в никакви оперативни мероприятия на ФСС не е бил включен, нито пък е получавал конкретни задачи.

Понастоящем задържаният се намира в следствения изолатор на „Матроска тишина“.

Съгласно получените заповеди експлозивът в автомобил ВАЗ-2106 беше обезвреден от специално извиканата група сапъори, след което колата бе изтеглена от ДАИ в двора на сградата на „Фрунзенска крайбрежна“, където живее собственикът ѝ А. Б. Турецки.

По време на изпълнението на задачата не са констатирани никакви усложнения и непредвидени произшествия.

Майор Софронов

ГЛАВА ОСМА
ИСТОРИЯТА СЕ ПРАВИ ОТ АРХИВАРИТЕ

1.

Време беше да се направи равносметка.

В деня след завръщането на Турецки и Денис Грязнов от Твер бе насрочено съвещание в кабинета на заместник-директора на МУР полковник Грязнов. Началото му бе определено за десет часа сутринта и в него трябваше да участват всички, които по един или друг начин бяха замесени в това необикновено дело, наричано за по-кратко в хода на работата дело „Норилски никел“.

То беше необикновено не само по характера си, но и по форма. Следствено дело — в чисто юридическия смисъл на това понятие — нямаше. Разполагаха единствено с няколко свързани помежду си престъпления, но без никакви доказателства, освен логическите заключения на участниците в разследването, както и с личната им убеденост, че такава връзка съществува и тя трябва да бъде открита и документирана.

Ето защо съвещанието беше и необикновено по състав: полковник Грязнов, началникът на Втори отдел на МУР подполковник Яковлев, началникът на Трети отдел на МУР майор Софронов, шефът на „Глория“ Денис Грязнов и временният частен детектив Александър Турецки.

Преди това Турецки бе мобилизирал цялата си дързост и упоритост в опит да накара и Костя Меркулов да присъства на съвещанието. Неговото мнение, необременено от подробностите, можеше да бъде извънредно полезно. Но всичките му усилия бяха напразни. Когато се налагаше, Костя можеше да проявява желязна логика и непреклонност:

— Делото не е взето за производство от Главна прокуратура. В качеството си на какъв ще присъствам на съвещанието?

— Като консултант.

— Това не влиза в кръга на моите задължения.

— Тогава като наблюдател. Нима делото не те интересува?

— Интересува ме, дори много. И го смятам за изключително важно. Но интересът може да ми излезе през носа. А и самото ви

съвещание има доста двусмислен характер. Що за странна симбиоза е това: МУР и частната детективска агенция? Ако се разчуе за мое участие във вашето сбирание — а то непременно би се разчуло, — това може да ми попречи, когато дойде моментът да се намеся официално в качеството си на заместник главен прокурор. Повярвай ми, Саша, постъпвам правилно. Делото е много по-важно и сложно, отколкото ти се струва. И предчувствам, че с него тепърва ни предстои ходене по мъките. Ето защо не бива да даваме дори най-малък коз в ръцете на противниците ни.

— А ще има ли противници? — попита Турецки.

— Ще има. И то доста сериозни.

— Е добре тогава — предаде се Турецки. — Но поне изпрати Аркаша Косенков, а? В края на краищата той води делото за убийството на Бурбона и има всички основания да участва в нашето — както благоволи да го наречеш — сбирание.

— Добре, ще го изпратя — съгласи се Меркулов.

И така, на съвещанието присъстваше и следователят Косенков.

При това стълпотворение столовете в кабинета на Грязнов не стигнаха, така че се наложи да донесат от другите стаи.

Както често се случва при подобни съвещания, които нямат предварително определен дневен ред и тема, още от самото начало разговорът придоби хаотичен характер. Няколко минути Грязнов послуша мълчаливо, после почука с химикалката по гарафата с вода, за да въведе ред.

— Знаете ли, приятели мои, защо пияниците обикновено си купуват бутилка за трима? — неочаквано попита той.

— Защото за двама е много, а за четирима е малко — предположи майор Софронов.

— Не. Защото тримата стигат до магазина относително нормално. Ако са четирима, хващат се двама по двама и след разпавии вървят вече два пъти по-дълго. А петима изобщо не могат да стигнат до магазина, защото всеки тегли в своята посока. Така че и ние сега сме в същото положение. Затова нека направим следното: първо ще обсъдим онова, което е очевидно. А после ще продължим от по-простото към по-сложното. Започваме от тебе, Саша — кимна той на Турецки.

Турецки смяташе, че най-ясен е въпросът, какво следва да се направи с документацията за Имангда, получена от голямата дъщеря на Тимофей Евсеевич Гармаш. Да се извадят копия на документите, да се получи експертно заключение на специалисти от Министерството на промишлеността за достоверността им, след което всички материали да се публикуват в „Комерсант“ или „Комерсант дейли“. И това трябваше да се направи час по-скоро.

— Погледнато от страни, човек би казал, че това не е наша работа — завърши той. — Нито на МУР, нито на Главна прокуратура, нито на „Глория“. Но в дадения случай няма кой друг да го направи. Налага се да спрем далаверата с акциите на „Норилски никел“, независимо от кого е предприета. С това ще се заемем двамата с Денис още днес. А след публикуването на материалите ще имаме един проблем по-малко.

— Съгласен съм — кимна Грязнов. — А как стои въпросът с Дорофеев?

— Там всичко е ясно — обади се Денис. — Материалите срещу него ще стигнат за няколко наказателни дела. Ханс Юнге от Франкфурт изпрати официални документи за аферата с „Трейдинг интернешънъл“...

— Е няма що, той охлюв нещо много се е разбързал — отбеляза Грязнов-старши.

— Бюрокрацията си е бюрокрация и в Германия — отговори Денис и продължи: — Житински от „Възход“ предаде тайните си счетоводни записки за машинациите на Бурбона, в които фигурира и Дорофеев, на Управлението за борба с икономическите престъпления. Началникът на отдела за охрана на Народната банка също ни даде в писмен вид информация за измамата с безлихвения кредит, отпуснат от банката на фонда за социално развитие. Остава да се систематизират допълнителните следствени материали, след което може да се предадат на Главна прокуратура.

— От чие име? — попита полковник Грязнов.

— От името на МУР — убедено отговори Турецки. — От „Глория“ е несериозно. Още повече че по-голямата част от работата беше свършена от МУР. В едно обобщаващо писмо до главния прокурор може да се отбележи, че някои мероприятия на МУР са били проведени в сътрудничество с „Глория“. Това може да не хареса на някои хора, но не е забранено от закона.

— С придружителното писмо ще се заемеш ти — приключи тази част от обсъждането Грязнов. — Какво е положението с Мостовой?

— Засега мълчи — обади се майор Софронов. — Надява се, че хората му ще го отърват. Но ще проговори, като се види натясно, няма къде да ходи. Веднага щом разбере, че вече са му сложили кръст. Но и без показанията му срещу него има предостатъчно материал. В Централна поща намерихме бланката на телеграмата, с която Кузнецов е бил извикан в Москва. Попълнена е с почерка на Мостовой. Той е идентифициран от дежурната служителка в хотел „Русия“, няма никакви съмнения, че убийството на Кузнецов е негова работа. Както и убийството на Гармаш.

Грязнов се обърна към Косенков:

— Как се държи вашият подопечен, капитанът от баретите? Склони ли да даде показания?

— Засега не. В момента си има много сложни психологически проблеми и докато не ги разреши, трудно бихме могли да разчитаме на откровеност от негова страна.

— А иначе има ли желание да контактува с вас?

— Понякога да. Но понякога се затваря в себе си и дума не проронва. Не се съмнявам, че той ще даде пълни и достоверни показания. Но трябва да се изчака.

— Срещу Никитин, по-точно срещу човека, който се представя за Никитин, даде ли ви някакви сведения?

— Не.

— Това е основният проблем — констатира Грязнов. — Никитин е централната фигура. Надявам се, че никой тук не се съмнява в това, нали? Той е организаторът на всички престъпления — експлозията в ледоразбивача „Восток-5“, убийствата на Кузнецов и на Гармаш, той даде и заповедта да бъде унищожен Ермолаев-Бурбона. Но засега не разполагаме с никакви доказателства срещу него.

— Може да бъде обвинен за незаконно влизане и пребиваване в страната с фалшив паспорт — подсказа Денис.

— И колко ще получи за това? Пък и не се знае дали изобщо ще получи нещо.

— Засега не бива да го арестуваме, в никакъв случай — намеси се в разискванията подполковник Яковлев, който до този момент внимателно бе преглеждал материалите в папката на „Глория“.

— Защо? — попита Грязнов.

— Ще започна с няколко въпроса: откъде капитан Скворцов е намерил гранатометите „Оса“? Цели четири броя. Откъде е взел оръжието и пластичните експлозивни подполковник Мостовой? Откъде Скворцов е взел взривното устройство за ледоразбивача „Восток-5“? Наистина, тези неща могат и да се купят, сега всичко може да се купи. Но все пак не е толкова лесно да си напазаруваш четири гранатомета. Второ: тук пише, че по време на пребиваването си в Москва Никитин е ходил най-малко четири-пет пъти в сградата на бившето КГБ на „Лубянка“. Влизал е в четвърти вход и е оставал вътре по два и дори по три часа. С кого се е срещал там? И защо? Какво са обсъждали?

— Пономарьов, шефът на отдела за охрана на Народната банка твърди, че Никитин, известен още като Погодин, всъщност е полковник от КГБ на име Борзов, който е бил внедрен преди много години в най-близкото обкръжение на Корееца, а по-късно е излязъл от контрол заедно с другите си колеги — напомни Турецки. — И е започнал да работи за Корееца. Или по-точно, както се разбира сега — и тримата започват да работят за себе си. В КГБ са знаели това.

— Ами ако документите за тази операция са унищожени при разформироването на КГБ? Ако той е съумял да възстанови връзките си в Москва? Или ако е завербувал сред бившите си колеги нови сътрудници? Сега вече ще има с какво да им плати, а доларите са особено убедителен аргумент.

— Искаш да кажеш...

— Да. Ако го арестуваме, не е изключено след ден-два ФСС да ни го вземе и вече никога нищо да не чуем за него. И по-рано сме имали подобни случаи — при това не един.

— Имали сме — с въздишка се съгласи Грязнов. — Наистина, сега времето е друго...

— Но кадрите на „Лубянка“ са си предишните — довърши изречението му Яковлев. — Разбира се, не всички, има и много честни служители. Но пък на Никитин не са му нужни всичките — стигат му и двама-трима души. И той със сигурност ще ги намери, ако вече не го е направил.

— Не бива да го изпускаме. Не бива! — повтори Турецки. — Той е затънал до коленете в кръв. А защо да не му се обадя, че дневниците за Имангда са у мен, и да му кажа някаква фантастична цена — да

речем, сто милиона долара? Той, естествено, няма да ги плати, но ще потърси начин да получи документацията, тя му е безкрайно необходима. Ще се опита да ме убие, сега вече няма свои хора в Москва. И ще го арестуваме направо на местопрестъплението, поубедително доказателство от това — здраве му кажи!

Грязнов иронично изръкопляска.

— Първо, това се нарича провокация. А провокациите, може би си подочул отнякъде, са забранени от закона. Второ, това е страшно опасен номер. С подобни смъртоносни номера можеш да играеш в цирка! Ами ако Володя Яковлев е прав и той вече си е възстановил някои стари връзки в криминалния свят? Или ако е завербувал съучастници сред бившите си колеги? Ние, Александър Борисович, оценяваме високо твоята самоотверженост, но глупавата ти глава ни е много по-ценна.

— И какво ще правим тогава? — попита Турецки.

— Това е въпросът — отговори Грязнов.

— Получава се парадоксална ситуация — отбеляза Денис. — Най-големите престъпления на този Борзов-Погодин-Никитин са извършени в Русия, а основания за привличането му под наказателна отговорност има само в Ню Йорк у Кейт Уилсън. За участието в убийството на истинския Никитин.

Грязнов потвърди:

— Така е, Щатите са поискали той да бъде екстрадиран като особено опасен престъпник. Имам копие от официалното искане.

— Добре би било да им го предадем наистина! — оживи се майор Софронов. — И никакво ФСС няма да успее да го измъкне от нюйоркската полиция. А американският съд ще му друсне максимална присъда, по най-строгите параграфи — те не се церемонят много с убийците.

Полковник Грязнов само се усмихна:

— Екстрадиция! С тях действително сме подписали споразумение за предаване на криминалните престъпници, но представяш ли си колко време може да отнеме тази процедура? Месеци! И всичко на ниво посолство, министерства на външните работи, правителство. Пък нашите са толкова чевръсти, че по-скоро мачка по кюнец ще се качи, отколкото въпросът да се реши. А и не се знае как ще свърши. Току-виж някой патриот реши, че не е хубаво да

се предава руски гражданин в ръцете на продажното капиталистическо правосъдие...

— Момент! — прекъсна го Турецки. — Нашият човек официално е гражданин на Съединените щати.

— Паспортът му е фалшив — напомни Грязнов.

— А кой знае за това? Само ние.

— И експертите в американското посолство.

— Те няма да научат за акцията — махна с ръка Турецки. — Следователно няма да става дума за предаване на руски гражданин на американските власти, а за прехвърляне на американски престъпник на американската полиция. И това според мен значително ще опрости ситуацията.

— Може би — съгласи се Грязнов. — Но все пак ще отнеме седмици наред. А за да го вземат и скрият завинаги този Никитин, е необходим само един подпис на някой шеф от ФСС. И ние оставаме с пръст в устата, и цял живот ще си ходим така. Изобщо засега виждам само един изход: да продължим външното наблюдение над Никитин-Борзов. Има ли други предложения?... Тогава всички сте свободни, благодаря...

Кабинетът се изпразни.

— Изчакай ме долу — подвикна Турецки на Денис. — Идвам след две минути... Слава, я си отвори сейфа и ми дай ония документи. Май вече им дойде времето.

— Всичките ли? — попита Грязнов.

— Да. Ще съставям досие на Дорофеев. А в него всеки документ може да има решаващо значение.

След няколко минути той слезе в двора на МУР с дебела папка в ръце и се намести на предната седалка във фиата на Денис.

— Сега къде отиваме, чичо Саша?

— В „Глория“.

Но още щом влязоха в прохладния хол на агенцията, при Турецки дойде дежурният.

— Александър Борисович, вече три пъти ви търси някой си Борис Соломонович Николски от Норилскснаб. Много моли да отидете при него. Важно било.

— Благодаря, веднага тръгвам. — Турецки подаде папката на Денис. — Започвай да ги оправяш. Подреди ги в хронологичен ред.

Всичко, което имаме, включително и разпечатките на разговорите, които сме водили в този кабинет. Материалите ще отидат в Главна прокуратура. Когато приключиш, направи две ксерокопия. Едното ще остане в архива на „Глория“.

— А второто? — попита Денис.

— Ще го дадеш на мен.

— Защо ви е?

— Може да потрябва. Не забравяй да извадиш и копия на геоложките дневници. Сигурно трябва да се наберат на компютър или...

— Ами да попитаме Макс — предложи Денис.

Макс си седеше пред компютъра и този път играеше на „Междузвездни войни“.

— Победих на седемнайсетото ниво — похвали се той. — Не е зле, нали?

— А колко нива са общо? — поинтересува се Турецки.

— Ами толкова — седемнайсет.

След като изслуша молбата на Турецки за копия от дневниците на сондажите, Макс пренебрежително изпръхтя:

— Че защо да ги набираме? Само ще изгубим време. Ще ги сканираме и край.

— Какво значи „сканираме“? — не разбра Турецки.

— Сканираме — ами точно това значи: да ги сканираме. Дори не знам как да ви го обясня. Пускаме програмата и компютърът изкарва на принтера документите едно към едно, с всичките му там заврънкулки, дори с мастилените петна. Фактически ще бъде факсимиле — точно копие на дневниците. Това върши ли ви работа?

— Чудесно. Колко време ще отнеме?

— Е, ще трябва да се позанимаем малко с настройката за първото копие, но после компютърът ще изплюва останалите като автомат за понички. Десет, двајсет, колкото е необходимо.

— Двајсет са много, но пет можеш да извадиш.

— Утре сутринта ще ги имате на бюрото — обеща Макс.

След пет-шест минути бърз ход, изминавайки краткото разстояние от три малки квартала, дялящи „Глория“ от кантората на Норилскснаб, Турецки се качи по познатите изтрити, леко хлътнали стъпала и влезе в пластмасовите лабиринти на кантората. Спря се при

масичката с вестниците, където бяха добавили последните броеве на „Красноярски работник“ и „Заполярна правда“. На първа страница на „Заполярна правда“ беше поместен репортаж от срещата на правителствената комисия с обединения стачен комитет. А общото заглавие си беше напълно в стила на вестника: „Всеобщата стачка се отменя. Мъже, нима ги хванахме натясно?!“

За немалка изненада на Турецки при влизането му в приемната на началника на Норилскнаб секретарката стана и отвори пред него вратата на кабинета на Николски.

— Заповядайте. Барух Соломонович ви очаква.

Въпреки горещия летен ден Николски беше с тъмен костюм и тъмна вратовръзка. Той мълчаливо стана да посрещне Турецки, стисна му ръка, посочи с жест да заеме креслото до бюрото, а след това пак така мълчаливо постави пред него голям плик от плътна хартия. Върху плика бе написано на ръка с едри букви: „След смъртта ми да се предаде в архива на норилската експедиция“. Последните думи бяха задраскани и над тях пишеше: „В Главната прокуратура на Русия на следователя А. Б. Турецки.“

Пликът не беше залепен. В него имаше около петдесет страници гъст машинописен текст.

— Какво ще рече това? — попита Турецки.

— Моят приятел Владимир Семьонович Смирнов почина. И аз изпълнявам последната му воля.

— Кога е починал?

— Три дни след вашето заминаване.

— При какви обстоятелства?

— Във вас заговори следователят. При най-обикновени, ако може да се нарекат така обстоятелствата, при които човек умира. В болницата, заобиколен от своите близки — жена му, дъщерите и приятелите. Два дни преди да умре, той ми се обади по телефона. Помоли ме да ви напомня, че сте се нагърбили с тежък товар.

— Не съм забравил задължението, което поех — каза Турецки.
— Вие запознат ли сте със съдържанието на тези страници?

— Да, прочетох ги. Той нарочно не беше залепил плика. Вътре подробно са описани сондажните проучвания, които е провел в Имангда. Аз съм потресен.

— От резултатите ли?

— Не. От това, че цели двайсет години той не ми е споменал нито дума за тях.

— Защо, нали бяхте приятели?

— Вероятно точно затова. Не си е позволил да ме обременява със своите проблеми. Сам е носил товара си. Ще пиете ли водка?

— Не, благодаря — отказа Турецки. — Днес имам още много работа.

— И аз няма да пия. Довечера ще пийна, за да излъжа безсънието. Знаете ли какво значи безсъние?

— На практика не.

— Ще узнаете, като му дойде времето. Безсънието е страшният съд, при което човек е едновременно и подсъдим, и върховен съдия, и палач. Само адвокат няма в тоя съд.

— Не вярвам греховете ви да са чак толкова много.

— От гледна точка на обичайния морал те наистина не са много — съгласи се Николски. — Но безсънието, Александър Борисович, не е обикновен, а върховен съд. И при него критериите са съвсем други. — Той стана и стисна ръката на Турецки. — Желая ви успех. Отбивайте се понякога при мен, стария човек, ще се радвам да си поговорим.

— Непременно, Барух Соломонович! — обеща Турецки.

Когато отмина първия квартал между кантората на Норилскснаб и „Глория“, Турецки разсеяно си помисли, че едва ли ще има възможност често да се вижда с Николски. След двайсетина метра си каза, че би било добре, ако успее да отдели време и го посети поне веднъж-дваж. А когато вече приближаваше „Глория“, съвсем ясно осъзна, че това обещание, което даде така импулсивно и което най-вероятно нямаше да изпълни, ще бъде всъщност за него едно от тежките му обвинения пред върховния съд на безсънието.

Когато настъпи времето на безсънните нощи.

Още щом влезе в кабинета на Денис, Турецки сложи плика на бюрото му.

— Това е подробно обяснение от Смирнов към данните от сондажните проучвания. Размножи го. Сега вече имаме всичко. Давай да се хващаме на работа, до утре трябва да свършим маса неща.

Но така и не можаха да работят тази вечер. Обади се Ирина:

— Турецки, имаш ли намерение да се прибиращ у дома?

— Ами знаеш ли, Ирина...

— Знам. Но ще трябва да отложиш всичките си важни и неотложни ангажменти. Имаме си гостенка. Чака те вече два часа. Така че имай добрината да си тук след дваайсет минути.

— Коя е тази гостенка?

— Когато дойдеш, ще разбереш... — и затвори.

Във вестибюла Ирина мълчаливо пое от ръката на Турецки сакото му и тържествено отвори пред него вратата на кухнята. До масата, на която имаше две чаши кафе, а в пепелника димеше дълга черна цигара „More“, седеше Олга Николаевна Никитина.

2.

Още преди много години Турецки бе забелязал, че московчанки и ленинградчанки — вече трябваше да казва жителки на Санкт Петербург — се обличат по съвсем различен начин. Е, младите носеха, кажи-речи, еднакви дрехи, но в стила на по-улегналите жени се чувстваше голяма разлика. Облеклото на московчанките беше някак по-фрапантно и скъпо, но и сякаш по-стандартно и еднообразно. В Петербург по-рядко можеха да се видят скъпи кожени палта от норка, френски и канадски екстравагантни полушубки, а и по-малко накити от злато и скъпоценни камъни. Но затова пък тоалетите на повечето жени от старата столица се отличаваха с някаква изисканост, с финес, което показваше ако не ръката на първокласен моделиер, то във всеки случай желанието на жените да се придържат към най-добрите образци на европейската мода. При това те не я копираха сляпо, а възприемаха тенденцията, линията и същината на модното направление.

Така беше облечена и Олга Николаевна. На пръв поглед нищо особено: вталено сиво костюмче от лека материя с дълга пола и копринена гарнитура от по-тъмен цвят на маншетите и джобовете, едно-две подходящи бижута и съвсем дискретен грим. И въпреки това, като си припомни най-хубавите тоалети на Ирина, Турецки си помисли, че редом с Олга Николаевна любимата му съпруга определено губи по точки.

Ирина направи още кафе, сервира на масата всички запаси от бисквити и готови сладки, отвори кутия шоколадови бонбони и остави Никитина и Турецки насаме, като се извини, че е време да слага Нинка да спи.

— Имате много мила съпруга — отбеляза Олга Николаевна. — И чудесна дъщеричка. Тя успя да ми разкаже, че вие не сте вие, а параходът „Турецки“. И че на този параход е много весело, когато не сте отплавали за дълго и надалече.

— Получихте ли снимката на Игор? — попита Турецки. — Още същия ден я преснихах и ви я изпратихме.

— Получих я. Благодаря. Не се среща често такава коректност сред журналистите... Извинете, Александър Борисович, че си позволих да ви обезпокоя. Домашния ви телефон ми го дадох в редакцията на „Нова Русия“. А съпругата ви ми каза, че сте на някакво много важно съвещание и беше така любезна да ме покани да ви изчакам. Защо ме излъгахте, Александър Борисович?

— Моля за извинение. Но просто реших, че така ще бъде по-добре. Посещението на следовател от Главна прокуратура можеше безпричинно да ви разтревожи. Още повече че същия ден дойдох при вас по-скоро като журналист, а не като следовател.

— Друго имах предвид. Защо не ми казахте, че Игор е мъртъв?

— Тогава и аз самият не знаех. Честна дума. Нещо повече, аз бях съвсем сигурен, че човекът, чиито снимки ви показах, е вашият бивш съпруг. За смъртта на Игор узнах чак на следващия ден.

— Как е загинал?

— Игор е бил убит в един парк в предградията на Ню Йорк.

— Кой го е извършил?

— Бандити от руската мафия.

— Защо?

— За да се възползват от честното му име и от резултатите от проучванията му в Имангда. Ние знаем кой е убиецът. И той ще си понесе наказанието.

— Ще си понесе наказанието... Но Игор вече го няма... Къде е погребан?

— В Претория. Джоан го е транспортирала дотам... Съзнавам, Олга Николаевна, че каквото и да ви кажа в момента, ще прозвучи неуместно. Случвало ми се е да загубя много добри приятели и свои близки. И ми е познато това чувство на безпомощност пред загубата. Човек вече нищо не може да промени, смъртта е безвъзвратна. В такива случаи животът ни се струва безсмислен. Но животът е свято нещо, божествен дар за хората. Вие имате дъщеря, внук. Игор живее в тях. И във вас. Нямате право да го забравяте. Това е вашият дълг пред паметта на този прекрасен и храбър мъж.

Олга Николаевна го слушаше внимателно.

— Благодаря... Не се безпокойте за мен. И все пак съм ви благодарна за топлите думи.

Тя запали още една цигара.

— А вие как узнахте за смъртта на Игор? — попита Турецки.

— Това е странна история. Всъщност аз дойдох при вас заради нея... Вчера, когато бях на работа, у дома е идвал някакъв млад мъж, който се представил за адвокат и показал документите си. Катерина беше сама вкъщи с детето, така че тя е разговаряла с него. Той й казал, че след смъртта на Игор Константинович Никитин, Катя като негова пряка наследница трябва да подпише някаква декларация, че ще претендира за своя дял от наследството. Дъщеря ми не съобщи веднага, че става дума за баща й — детето беше болно и в момента нещо е мрънкало. Изобщо взела, че подписала. Разказа ми всичко това вечерта, когато се прибрах от работа. Отначало и аз не разбрах нищо, дори я накарах да повтори разказа си за случилото се два-три пъти. Накрая като че взех да проумявам. Но все пак не мога да си обясня много неща. За какво наследство става дума? Защо мястото, където е открито наследството, е Москва — така е казал мъжът, струва ми се, — а не Претория, където живееше и работеше Игор? И въобще какво значи всичко това? Разбрах, че отговор на всички тези въпроси бих могла да получа само в Москва. И дойдох при вас...

— Ходихте ли при някой адвокат?

— Не, реших да поговоря първо с вас. Вие можете ли да ми обясните как стоят нещата?

— Ще се опитам... Доколкото си спомням нещата от наследственото право, дъщеря ви Катя, съпругата на Игор — Джоан, и децата им Константин, Пол и Олга, се явяват негови преки наследници. С равни права. Ако някой от наследниците се откаже от своя дял, той се разпределя поравно между останалите претенденти. А наследството е открито в Москва, защото Игор Никитин има влог в Народната банка, който възлиза на сто двайсет и четири милиона долара. Превел е тук тези пари, за да ги вложи в разработването на Имангда.

— Сто двайсет и четири милиона долара?! — недоверчиво възкликна Олга Николаевна. — Откъде у него толкова пари?

— Той е получавал добра заплата в Претория и доста сполучливо е играл на Нюйоркската фондова борса.

— Но... тези пари са на семейството му. Ние нямаме право на тях. Ще накарам Катка да си изтегли декларацията.

— Ще престъпите неговата последна воля и дори ще оскърбите паметта му. Спомнете си, че той постоянно ви е изпращал пари — от

Щатите и от Канада. Така ли беше?

— Да.

— А между другото, в Щатите той е живял от социална помощ за безработните, която е възлизала само на около триста долара месечно. Е, плюс талони за храна и наем за жилището. В Канада на първо време също е печелил не повече от петстотин-седемстотин долара. И дори при тези малки доходи той е намирал възможност да ви помага. Защото е чувствал Катя за свое дете точно толкова, колкото Олга, Костя и Пол.

— Но... сто двайсет и четири милиона — това са страшно много пари!

— Нека това да не ви безпокои. Първо, половината от тях ще получи Джоан — като съвместно придобито имущество. Голяма част от парите — не знам точно колко процента — ще прибере нашата грижовна държава като данък върху наследството. А останалите пари по решение на съда ще бъдат разпределени между Джоан, Катя, Оля, Пол и Константин. И това решение ще излезе не по-рано от половин година от деня, когато е открито наследството. Това се прави, с цел да се даде време на другите наследници, ако се появят такива, да предявят своите права. Така че с онази част от наследството, която се полага на Катя, няма да може да си купи дори вила в Майами. Нито пък яхта. Но надявам се, ще стигне да осигури на вашето семейство един що-годе охолен живот, да отгледате внука си и да му дадете добро образование.

— Но защо е било необходимо да искат от Катя документ, че претендира за наследството, щом — както казвате — тя и бездруго има права над него?

— Това вече е из областта на юридическия формализъм. Предполагам, за да се блокира сметката на Никитин и да се опази наследството от евентуално посегателство върху него от страна на трети лица. Може би е дал на някого пълномощно да се разпорежда с неговата сметка. Или пък е сключил някакви сделки.

— Но нали по тези сделки трябва да се правят разплащания?

— Всички подобни въпроси ще бъдат решени от съда.

— А аз какво да правя? — объркано попита Олга Николаевна.

— Нищо. Ще благодарите на съдбата, че ви е срещнала в живота с мъж като Никитин, който е станал баща на вашата дъщеря.

— Умеете да бъдете убедителен.

— Само когато аз самият съм убеден. А сега случаят е точно такъв.

— Кога е загинал?

— Късно вечерта на четиринайсети юли. В края на август стават четиридесет дни от смъртта му. Направете му панихида и се помолете за него, ако умеете да се молите на Бога.

Олга Николаевна се позамисли и каза:

— Ще се науча... Благодаря ви, Александър Борисович. Време е да тръгвам. Влакът ми е след два часа.

— Да ви откарам до гарата — предложи Турецки.

— Недейте, ще стигна с метрото.

— Не ме лишавайте от удоволствието да прекарам още известно време във вашата компания.

Тя се усмихна:

— Е, щом искате...

Във вестибюла Турецки помогна на Олга Николаевна да си облече шлифера, сложи си якето и извика на Ирина:

— Излизам за малко. Ще откарам Олга Николаевна до Ленинградската гара и веднага се връщам.

Ирина излезе да изпрати гостенката:

— Добър път, Олга Николаевна. Заповядайте пак, когато дойдете в Москва.

— Благодаря ви за гостоприемството, Ирина. Имате прекрасен съпруг.

— Да — съгласи се тя. — Понякога му се удава да е такъв.

Когато слязоха долу, Турецки помоли Олга Николаевна да излезе на улицата и да го почака пред входа на сградата, след което обясни:

— Колата ни е в двора, до една огромна непресъхваща локва и навсякъде е кал като в миргородски балнеосанаториум, ще си изцапате обувките. Ще запаля и минавам да ви взема.

Отвори вратата, по навик пъхна ключа в стартера и дръпна скоростния лост, за да го постави в неутрално положение. Както обикновено, лостът заяде. Без да се качва в колата, Турецки натисна педала на съединителя и изключи от скорост. Посегна да завърти ключа в стартера и видя на слабата светлина от улицата на мокета под седалката да проблясва нещо като стоманена спирала. Дори не точно я видя, а по-скоро долови блясъка с някакво шесто чувство. И в този

момент, както често му се беше случвало при подобни случаи, времето сякаш спря. Секундите се проточиха едва ли не като минути. А той разполагаше с не повече от три секунди — точно толкова, колкото с три скока да се озове на улицата зад ъгъла на сградата, където пред входа стоеше Олга Николаевна, да я изблъска по-назад и да се притисне заедно с нея до стената.

В същия миг се чу експлозия. Не особено силна. Около двеста грама тротил. Дори не пострадаха прозорците от първия етаж.

Турецки почака трийсетина секунди, след което предпазливо надникна иззад ъгъла: сред миргородската кал гореше колата му.

— Какво беше това? — попита Олга Николаевна, смаяно ококорила очи.

— Това ли? Как да ви обясня... Това по-рано беше моята кола, която от време на време дори вървеше. И то не особено охотно. Боя се, че вече извървя своя път.

Олга Николаевна поклати глава.

— Имам усещането, че Москва е станала доста шумен град. Все пак у нас в Питер е малко по-спокойно.

— Сега ще хванем едно такси и ще ви изпратя до гарата — каза Турецки.

Олга Николаевна решително отказа:

— Не, недейте, ще ида с метрото. Вие трябва да се приберете вкъщи и да успокоите жена си. Мисля, че в момента тя има нужда от това. Още веднъж ви благодаря за всичко. И довиждане.

Към догарящата жигула вече приближаваше пожарникарска кола. Веднага след нея в двора влезе патрулка със святкащ син буркан. Турецки мълчаливо я проследи с поглед, махна с ръка и се качи вкъщи.

Ирина го посрещна разтревожена.

— В двора май нещо избухна. Ти видя ли какво стана?

— Случайно.

— Какво?

— Ирина, как мислиш, кое е по-хубаво: да си имаме кола, която ту върви, ту не върви, или да си нямаме никаква?

— Сто пъти съм ти казвала, че нямаме нужда от кола.

— Е, заветното ти желание се изпълни: сега вече нямаме кола.

Ирина му хвърли един бърз поглед и както си беше по пантофи и халат, се втурна към междинната площадка на стълбището. Оттам през

прозореца се виждаше дворът. Турецки запали цигара и бавно я последва.

— Какво гори? — попита Ирина.

— Нашата кола.

— Която преди това избухна?

— Лекичко.

— А ти къде беше през това време?

— Къде, къде! — ядоса се Турецки. — Извън нея, разбира се. Ако бях вътре, сега нямаше да стоя до тебе.

Тя заби нос в рамото му и се разплака.

— Саша! Миличък! Докога ще продължава всичко това?

— Сега вече взе да говориш като жената на поп Авакум. „Докога, отче, ще теглим туй тегло?“

— И какво ѝ отговорил той?

— Като истински мъж ѝ казал: „До свършека на дните си, майчице, чак дорде склопим очи!“...

— Турецки, моля те, не отплавай надалече от нас — умолително каза Ирина. — И недей да потъваш! Чуваш ли?

— Няма — обеща той. — Защото аз не съм параход, а ледоразбивач. Може би дори броненосец. И Шести американски флот няма да може да ме потопи. Още повече че сега сме в приятелски отношения.

Ирина въздъхна и обърса една сълза с ръкава на халатчето си.

— Да вървим да вечеряме... броненосецо „Турецки“!

Но преди да седне на масата, той набра домашния номер на началника на службата за охрана на Народната банка.

— Анатолий Андреевич? Турецки ви безпокои. Извинете, че се обаждам по това време, но работата е спешна.

— Телефонът ми подслушва ли се? — попита Пономарьов.

— Не. След нашия откровен разговор вече не се налага. Помните ли какво беше казал английският разузнавач за пържените яйца?

— Е, и?

— Трябва да се счупи още едно яйце.

— Александър Борисович, карай направо и без да го увърташ. Какво да направя?

— Да надникнете в един сейф и да прегледате документите вътре. Те са се появили там снощи или тази сутрин.

— За какво става въпрос?

— Документи от отдела за международно-правни отношения в московския градски съд.

— И какво има в тях?

— Точно това трябва да разберете. И то е пряко свързано със сигурността на Народната банка и лично на вашия шеф.

— Разбрано, ще го направя. Елате при мен в банката утре сутринта.

— В девет съм при вас — каза Турецки и затвори.

3.

На другата сутрин Турецки седеше в тесния като клетка кабинет на Пономарьов и внимателно четеше ксерокопията, които той бе извадил през нощта от документите в личния сейф на Дорофеев.

Те не бяха много. Заверените от централния нотариат на Претория заявления на Джоан Никитина и нейните деца — Константин, Пол и Олга, че ще претендират за наследството, оставено от И. К. Никитин, както и заявлението на Екатерина Никитина от Санкт Петербург. И най-важното — писмена заповед на отдела за международноправни отношения в московския градски съд, издадена въз основа на тези заявления, която задължаваше Народната банка да замрази вложените на името на Никитин 124 милиона долара до момента, когато излезе решението на съда как ще се процедира с откритото наследство. При това положение губеха сила всякакви пълномощни за разпореждане с влога, ако Никитин е дал такива на трети лица. А евентуалните претенции от кредитори трябваше да бъдат разгледани от същия съд, който щеше да се занимава с делото за наследството.

— Как е успял да се свърже толкова бързо с Претория? — попита Турецки.

— По Интернет. При това информацията веднага се распечатва на принтера, без да се записва нито на дискета, нито на твърдия диск. Така че в паметта на компютъра не остават никакви следи от тези разговори. Според вас какво значи всичко това?

— Че шефът ви е или изключително смел човек, или е просто кръгъл глупак.

Пономарьов поклати глава.

— Не. Само не и глупак. Всичко друго, но не и глупак.

— Добре, сега ще проверим. Искате ли да присъствате на разговора ми с него?

Пономарьов се позамисли, след което решително отказа.

— Помолихте ме да счупя яйце и аз го счупих. А дали ще правите омлет или нещо друго — това си е ваша лична работа...

Служителят в приемната на Дорофеев посрещна Турецки така, сякаш го виждаше за пръв път. Дори има наглостта да го попита за името, макар че досега се бяха виждали най-малко шест-седем пъти.

— Зле си с паметта, синко. Не ти ли е малко рано за склероза? — попита Саша. — Името ми е Турецки. Александър Борисович. Старши следовател от Главна прокуратура на Русия. Съветвам те да го запомниш. Всичко се случва. Току-виж някога ти потрябва.

— Имате ли уговорена среща с господин Дорофеев?

— Не.

— Боя се, че той няма да може да ви приеме. Днес графикът му е претоварен.

— Все пак го попитай — препоръча му Турецки. — Кой знае защо имам чувството, че ще ми отдели една-две минути от скъпоценното си време.

Младежът сви рамене, демонстрирайки, че възпитанието не му позволява да влиза в пререкания при подобно нахалство и изчезна зад високата полирана дъбова врата на кабинета. След секунди излезе:

— Господин Дорофеев ви очаква.

— Видя ли, а ти казваше, че нямало да ме приеме...

При появата на Турецки генералният директор на Народната банка дори не се понадигна от мястото си, нито пък подаде ръка да се здрависа, само се облегна назад в резбованото си кресло и с жест го покани да седне.

— Вчера преведох останалата сума по сметката на „Глория“ и уведомих директора ѝ за прекратяването на взаимоотношенията ни. Агенцията има ли някакви претенции към Народната банка?

— Абсолютно никакви — отговори Турецки.

— В такъв случай каква е причината за вашето посещение? И за настойчивостта, с която сте поискали да се срещнем? Разполагам само с четири минути.

— Можете да прекъснете нашия разговор в момента, когато ви се стори, че той е излишен. И аз няма да възразя.

— Слушам ви.

— Получили сте заповед от отдела за международно-правни отношения на московския градски съд да блокирате влога на Никитин във вашата банка.

— Откъде ви е известно това?

— Вчера при мен идва бившата съпруга на Никитин от Санкт Петербург и ми разказа за посещението на някакъв служител на съда и за разговора му с дъщеря ѝ. От съда потвърдиха, че са ви изпратили такава писмена заповед.

— Да. И аз съм задължен да я изпълня. Такъв е законът.

— Известно ми е, че лично вие сте настояли за издаването на тази заповед.

— Дори няма да ви питам как сте го узнали. Вече съм наясно, че имате доста обширни канали за информация. Всъщност не съм съвсем сигурен, че те винаги са законни. Да, така е. Смятате, че съм постъпил неправилно, така ли?

— Напротив. Не само смятам постъпката ви за правилна, а дори и за високоморална. Макар че у някои особено ревностни защитници на морала биха могли да възникнат известни съмнения по този повод. Аз обаче нямам такива.

— Радвам се, че одобрявате действията ми. Какъв е тогава проблемът?

— Искане ми се да разбера защо сте го направили. С други думи, дали сте човек с рядко срещана, дори бих казал — с изключителна смелост, или пък изобщо не разбирате характера на създалата се ситуация.

— А каква е тя според вас?

— Веднага щом човекът, представящ се за Никитин, узнае, че сметката му е блокирана, аз не бих дал за живота ви дори една копейка от старите — с които навремето си купувахме кибрит. Разбирам, че семейството ви вече не е в Ларнака, а на друго, по-сигурно място. Но сега вече става въпрос не за вашето семейство, а за живота ви. Нищо чудно не просто да бъдете убит, а преди това да бъдете подложен на изтезания, с което да ви заставят да деблокирате сметката.

— Не може да си позволи подобно поведение. Ще го арестуват.

— Може да го направят съучастниците му по негова заповед.

— Той няма съучастници, те са задържани от МУР и са сложени под сигурна охрана.

— До вчера и аз бях убеден в това. Снощи беше взривена колата ми, паркирана в двора на моето жилище, тъкмо когато се качвах, за да отида на Ленинградската гара. А през това време мъжът, представящ се за Никитин, беше в апартамента си в хотел „Космос“.

— Така ли? И вие бяхте в нея?

— Да.

— И тя се взриви?

— Точно така.

— А как успяхте да оцелеете?

— А кой ви каза, че съм оцелял? Аз се взривих заедно с любимия си автомобил. И в момента с вас разговаря моят дух. Моето, така да се каже, астрално тяло.

— Шегичките ви са доста мрачни — отбеляза Дорофеев.

— Нямам основания да съм весел. А вие — още по-малко.

— Знаете ли, Александър Борисович, аз не съм смел човек, както благоволихте да се изразите. Но въпреки това много трудно могат да ме уплашат.

— Все пак ще опитам. Всъщност четирите минути свършиха...

— Продължавайте, слушам ви много внимателно.

— Имате ли представа кой е човекът, представящ се за Никитин и какви хора стоят зад гърба му?

— Струва ми се, че имам.

— А аз съм сигурен, че нямате. Преди години ръководството на КГБ е внедрило в най-близкото обкръжение на Иванов-Кореца най-малко трима професионални разузнавачи с голям опит в агентурната работа. Не е изключено в процеса на работа тези трима души да са завербували и внедрили още хора — и то не един или двама, а значително повече. Основания за подобно твърдение ми дава начинът, по който е бил ликвидиран Кореца при инсценираното сбиване в затвора на Атланта. Фактът, че Кореца и Ермолаев-Бурбона бяха убити по едно и също време на две различни места, показва само едно: че тези хора са се почувствали достатъчно силни, за да заграбят бизнеса на Кореца или по-голямата част от него. И те го направиха. Единият от тях, подполковникът от запаса Мостовой, е арестуван и ще бъде изправен пред съда за убийството на двама души. Вторият — бивш майор от държавна сигурност — е шефът на фирма „ЕКСПО импорт-експорт“ и живее в Щатите под името Майкъл О’Конър. А главният от тримата, полковникът от КГБ Борзов, е човекът, организира убийството на истинския Никитин в Ню Йорк, и възнамерява под негово име да реализира комбинацията с „Норилски никел“.

— Защо го смятате за главен? — попита Дорофеев.

— Защото той се зае с осъществяването на цялата комбинация. Спомнете си за какви суми става дума. На никого не е могъл да повери толкова много пари. Ние имаме всички основания да подозираме, че именно той е издал заповедта за убийството на Корееца и Бурбона. Както виждате, Иля Наумович, имате си работа не с бандити, не с мафиоти, а с много по-опасни хора — с истински първокласни професионалисти, притежаващи огромен опит в агентурната работа и необременени от никакви морални скрупули или чувство за служебен дълг. Нещо повече, в момента Борзов има контакти със служители от ФСС. Не е изключено точно от тях да си завербува нови помощници. Най-малкото един вече е завербуван — онзи, който взриви колата ми.

— И сте напълно убеден, че Борзов-Никитин е главната фигура?

— А нима не успях да убедя и вас? — отговори Турецки на въпроса с въпрос.

— Да, май сте прав — съгласи се Дорофеев. — Значи, ако при ареста този Борзов окаже съпротива и бъде убит, проблемът ще бъде решен в основната си част?

— Той няма да окаже съпротива. Няма оръжие. И не е глупак. Знае, че за подправения си паспорт може да бъде осъден максимум на половин година. Ако преди това бившите му колеги не го измъкнат. Или сегашните.

— Но при ареста може да възникне непредвидена ситуация...

— При която все пак да му теглят куршума, така ли? — довърши Турецки. — За тази работа, Иля Наумович, ще трябва да потърсите услугите на някой престъпник. Нито един началник от МВР или ФСС, дори най-високопоставеният, не би поел отговорността да издаде подобна заповед. И дори да го направи, нито един служител на органите на реда няма да се съгласи да я изпълни. Защото това е убийство. А ние все пак сме служители на закона. Иначе работата ни губи всякакъв смисъл. Бандитите ще изпълнят поръчката ви, не се съмнявам. Но след това в Народната банка ще засмърди на затворнически клозет... И вие чудесно го знаете.

Дорофеев се замисли. Лицето му придоби познатия разсеян, дори добродушен израз, клепките с руси ресници бяха леко притворени, само ноздрите лекичко потрепваха.

Накрая той проговори:

— Доколкото разбирам, този Борзов е проблем и за вас? Какъв по-точно?

— Той е организаторът на няколко престъпления. За това сме абсолютно сигурни, но не разполагаме с никакви доказателства. Можем да открием, но това ще ни отнеме много време.

— Не се съмнявам, че сте обсъждали този проблем подробно. Стигнахте ли до някакъв що-годе приемлив вариант за решаването му?

— Да. Но за съжаление на практика неосъществим.

— И какъв е той?

— Правителството на Съединените щати се обърна към нашето правителство с искане Борзов да им бъде предаден като криминален престъпник. Нюйоркската полиция разполага с доказателства, че той е взел участие в убийството на истинския Никитин.

Дорофеев махна с ръка.

— Екстрадиция! Тя може да се проточи цяла година.

— Не е съвсем така — възрази Турецки. — Той е гражданин на САЩ. Няма да е екстрадиция, а предаване на един американски престъпник на американската полиция. Това вече не е въпрос на междудържавни отношения, а на сътрудничество между правозащитните органи на нашите две страни. Сътрудничество, което между другото всячески се поощрява от руската страна.

— Това е доста интересен обрат на проблема — констатира Дорофеев. — Защо не реализирате този план?

— Операцията ще бъде успешна само при едно условие: ако всичко се извърши много бързо. Максимум за два-три часа. Арестът на Борзов-Никитин, предаването му на американците и незабавното му извеждане от страната, за да няма възможност да се свърже със своите съучастници или покровители от ФСС.

— Разполагате ли с копие от американското искане за предаването на Никитин?

— Да, в МУР е. Искате ли да го получите?

— И то незабавно.

Турецки набра номера на Грязнов:

— Слава, при тебе ли е копието от искането да бъде върнат Никитин в Щатите? Чудесно. Прати го по факса в Народната банка на Дорофеев... В момента съм при него... Незабавно... Защо ли? После ще ти разкажа.

— Та какво все пак ви пречи да проведете тази операция с необходимата експедитивност? — повтори Дорофеев.

— Трябва ни силна подкрепа от върховете. Ние я нямаме.

— Ами Фьодоров от Съвета за сигурност?

— Не е от неговата компетенция.

— А заместник главният прокурор Меркулов?

— Още по-малко. Дори главният едва ли би могъл да помогне с нещо.

— Самият акт на арестуването на Борзов-Никитин ще представлява ли някакъв проблем?

— Никакъв.

— Кога могат да пристигнат американците да си го приберат?

— Веднага, щом нашият консул им издаде входни визи.

— Как възнамеряват да транспортират задържания до Щатите?

— Тази сутрин разговарях по въпроса с началника на отдел „Убийства“ в нюйоркската полиция, лейтенант Кейт Уилсън. Тя смята, че е най-добре да се използва военнотранспортен самолет от силите на НАТО с американски екипаж. Няколко такива ескадрили са на база в Германия.

— Значи ще трябва да се вземе разрешение от нашите ВВС за влизане на натовски самолет във въздушното пространство на страната и за приземяването му на някое от краймосковските ни летища, нали така?

— Да. И това ми изглежда най-трудната част от проблема. Трябва ни пряка връзка с ръководството на ВВС или с Министерството на отбраната.

Дорофеев записа нещо в дебелия си настолен бележник.

— Друго? — попита той.

— Вероятно при предаването на Борзов на американците ще трябва да присъства служител от посолството на САЩ, както и служител от нашето Министерство на външните работи. Все пак това е официална процедура.

— Е, тая част от проблема все някак ще я решим.

— А останалите?

Дорофеев не успя да отговори. Влезе секретарят му и сложи на бюрото получения от Грязнов факс. Дорофеев внимателно го прочете и го прибра в кожената папка със златист монограм. Побарабани върху

нея с късите си пръсти, покрити с рижи косъмчета, вдигна слушалката на един от телефоните и набра трицифрен номер.

— Дорофеев. Трябва да се срещнем... Идвам след петнайсет минути. Да тръгваме — кимна той на Турецки и стана от креслото си.

— Къде?

— В Кремъл.

Докато Дорофеев даваше някакви нареждания на секретаря, Турецки слезе на първия етаж. Пред стаята на охраната го чакаше Пономарьов.

— Как мина? — попита той. — Глупак ли е?

— Не. Прав сте. Може да е всичко друго, но със сигурност не е глупак...

Сребрилата лимузина на Дорофеев влезе в Кремъл през Спаската порта и спря пред сградата, където се помещаваше президентската администрация.

Дорофеев се обърна към Турецки:

— Нали няма да се обидите, ако ви помоля да ме изчакате в колата? Ако се наложи вашето присъствие, ще ви се обадя. Но мисля, че то няма да е необходимо, всичко е достатъчно ясно. Почерпете се с нещо от барчето. Не се стеснявайте. Асортиментът е добър за всеки вкус.

Той натисна някакво бутонче. Откъм предната седалка плавно изскочи малък барплот, върху който бяха подредени десетина бутилки с различни напитки.

Турецки поогледа етикетите и отговори:

— С удоволствие ще ви почакам. Можете да не бързате. Това тук ще ми стигне за известно време.

Бодигардът се усмихна.

Дорофеев изчезна във входа на сградата. Турецки си наля „Джони Уокър“ в масивна кристална чаша, отпи от нея голяма глътка и с удоволствие запали цигара.

— Шефът не обича да се пуши в колата — деликатно му напомни бодигардът.

Турецки небрежно махна с ръка:

— Нищо, ще го преглътне някак.

Напрегнато се питаше при кого ли беше отишъл bankerът. Но така и не можеше да намери отговор на този въпрос.

Дорофеев се забави не по-малко от час. През това време Турецки успя да изпразни почти една четвърт от бутилката „Джони Уокър“, да изпуши няколко цигари и дори да се поразходи из Кремъл. Но навън го спираха служители на охраната, кажи-речи, на всяка крачка и му искаха документите, така че в края на краищата той бе принуден да седне отново в лимузината.

Най-после Дорофеев се появи. Бодигардът почтително отвори пред него задната врата на мерцедеса.

— В МУР — подхвърли Дорофеев на шофьора и пак натисна някакъв бутон, при което задната част на купето бе изолирана със звуконепроницаемо стъкло. — Всичко е наред — съобщи той в отговор на въпросителния поглед на Турецки. — Входните им визи вече са при нашия консул в Ню Йорк. И с ВВС всичко е съгласувано: военните диспечери ще дадат на самолета въздушен коридор. На директора на МУР ще бъде заповядано да започва подготовката на операцията. Така че вече можете да викате американските си приятели.

— Не казахте най-важното: има ли разрешение Борзов-Никитин да бъде предаден?

— Естествено. Всъщност това беше най-лесната част. Трябва да ви кажа, Александър Борисович, че ми харесва как работите. Не бихте ли искали да станете началник на отдела за охрана в нашата банка?

— Не — отговори Турецки, без да се замисля.

— Защо? Ще получавате много добра заплата. Десет пъти по-висока от тази, която ви дават в прокуратурата.

— Двайсет пъти — поправи го Турецки.

— Тъкмо затова.

— Имате си началник на отдела.

— Мястото му скоро ще се оваканти.

— Ще направите грешка. Анатолий Андреевич Пономарьов е истински професионалист, той си гледа работата най-добросъвестно и никога не е работил за вашите конкуренти.

На „Петровка“ Турецки слезе от лимузината и се качи в кабинета на полковник Грязнов. Тук вече седяха началникът на трети отдел майор Софронов и началникът на втори отдел подполковник Яковлев, и оживено обсъждаха заповедта на директора на МУР във връзка с арестуването на Борзов-Никитин.

— Какво става, Саша? — попита Грязнов, когато Турецки влезе в кабинета.

Яковлев, Софронов и Грязнов изслушаха с напрегнато внимание разказа на Турецки за срещата му с Дорофеев.

— Излиза, че е решил всички проблеми за по-малко от час, а? — попита Яковлев. — С кого ли в Кремъл е разговарял?

— Мисля, че най-малко със съветника на президента по въпросите на националната сигурност, а може и с този за отбраната — предположи Турецки. — Но не е изключено да е било и някоя по-важна птица.

— Гледай ти! — възкликна Грязнов.

— Костя Меркулов вече ми каза, че с това дело тепърва ще си имаме големи главоболия — напомни Турецки. — Изглежда, ще се окаже прав.

Грязнов въздъхна.

— Е ще си имаме, какво толкова. Няма да ни е за пръв път. А сега да помислим как да проведем акцията така, че всичко да мине по мед и масло... Кога пристига твоята Кейт Уилсън?

— Мисля, че утре вечер.

— Тогава да вземем този момент за отправна точка и да започваме...

4.

Разработката на общия план за операцията не отне много време. Решиха, че с цялостното ръководство ще се заемат Грязнов и Яковлев, а майор Софронов ще оглави оперативната група. За транспорт се разбраха да вземат два джипа от новите, които наскоро бяха закупени специално за нуждите на милицията; двете ескортиращи коли също нямаше да бъдат лади, а от новите бяло-сини фордове със сирени и буркани. За всеки случай щеше да ги следва и една камионетка с барети.

Турецки остави Грязнов, Яковлев и Софронов да доуточняват подробностите и побърза да отиде в „Глория“: трябваше да се обади в Ню Йорк, за да уговори точния час за излитането на самолета с Кейт Уилсън и сержантите от нейния отдел, а най-важното — да се заеме с публикуването на материалите за Имангда.

Както беше обещал Макс, петте копия от дневниците на сондажите вече бяха готови, размножено беше и обяснението на Смирнов. Денис Грязнов беше успял да отиде до Министерството на промишлеността и да вземе експертно заключение за документите. Той каза на Турецки, че професорът, който е дал заключението, навремето също е работил в Имангда и е смятал за грешка прекратяването на проучванията. А сега, когато прегледал съдържанието на дневниците, бил просто смяян от получените резултати.

Подреждането на материалите в папката за Главна прокуратура още не беше приключено, но решиха, че тази работа може и да се поотложи.

Най-напред отидоха в „Нова Русия“. Главният ѝ редактор беше стар вестникар и подушваше сензацията от километър. Още щом прочете петте страници, които Турецки беше написал специално за вестника, веднага извика отговорния секретар и му нареди да помести материала на първа страница в утрешния брой. Секретарят възрази, че броят вече е готов за печат, но редакторът се намръщи и отсече:

— Сваляш всичко от страницата. На тяхно място пускаме сензация. Заглавието е: „Наш кореспондент откри несметните

богатства на Таймир“. Това ще бъде истинска бомба!

— Не е ли малко силничко? — опита се да възрази Турецки. — Може например: „Наш сътрудник намери в архивите документи, които...“

— Е-е, и ти ги заточи едни! „Които“! „Каквито“! Нали донесе сензацията? Благодаря ти. Не ме учи как да я поднасям!

Турецки разбра, че е излишно да спори с него: щом като е сензация — да излезе като сензация.

Заместник главният редактор на „Комерсант дейли“ се оказа журналист със съвсем друг стил на работа, от новата школа. Той бързо вникна в същността на нещата, позамисли се и попита:

— Ще имате ли нещо против, ако публикуваме материала не в този брой, а в следващия?

— Ще имам — рязко отговори Турецки. — И то съвсем категорично. Или ще публикувате материала в утрешния брой, или изобщо няма да ви го дам.

— Но вестникът фактически вече е готов, а вашият материал и всички документи ще заемат половината брой.

— Значи ще се наложи спешно да пренаредите нещата.

— Между другото, едно подобно забавяне само с ден би дало възможност да се спечелят маса пари.

— На кого?

— И на вас, и на нас.

— Точно това не искам да допусна. От тези пари ще капе човешка кръв. Така че вземате ли материалите?

— Ще трябва да се посъветвам с главния редактор. Ще позволите ли да взема документите, за да му ги покажа?

— Добре, съветвайте се — разреши Турецки. — Но не много дълго.

След петнайсетина минути младежът се върна в кабинета.

— Главният се съгласи.

— Кога подписвате броя за печат?

— Обикновено в шест часа. Но с тези промени едва ли ще успеем по-рано от осем.

— Към осем ще се отбия да проверя дали материалът е влязъл.

— Нямате ми доверие, така ли? — засегна се той.

— Уви, не. Защото вие не сте журналист, а икономист.

— Аз наистина съм завършил икономика.

— Точно затова ви нямам доверие — отсече Турецки.

— Хитрец — отбеляза Денис, когато излязоха. — Сега сигурно се е залостил на телефона да звъни на познатите си брокери.

— Късно е. Търговският ден на борсата вече е приключен. Но не е излишно да се презастраховаме. Да отидем и в „Икономически вестник“.

В „Икономически вестник“ се повтори приблизително същата история. Но главният редактор се оказа по-съобразителен и предприемчив:

— Ще пуснем материалите ви още в утрешния брой. Но при условие, че ни предоставите изключителното право за тяхната публикация.

— И дума да не става — възрази Турецки. — Тази документация ще излезе утре във всички наши икономически издания, а освен това ще бъде предоставена и на английския „Иконъмист“.

— С каква цел?

— За да се изключи всякаква възможност за борсови спекулации с курса на акциите на „Норилски никел“.

— Не разсъждавайте като икономист, но вашата убеденост прави впечатление. Ще публикуваме материала ви. Това е сензация. А сензацията е реклама. Елате към седем часа, за да се уверите, че материалът е в броя.

— Непременно ще дойда — обеща Турецки.

— Хич не ми харесват тия работи — каза той на Денис, когато излязоха от редакцията на „Икономически вестник“. — Дали наистина ще успеем да изпратим материалите в „Иконъмист“?

— Разбира се. По Интернет.

— Добре. И още нещо. Ще разпечатаме още сто копия и утре рано сутринта ще ги разпратим по куриери в най-големите банки. И то преди борсата да е отворила. А останалите екземпляри ще ги откараме направо до борсата и ще ги раздадем на брокерите. Фактически така ще блокираме всякакви опити за машинации.

Денис се засмя.

— Представям си само каква лудница ще стане там! Земятресение десета степен. Ще ми се да видя как ще се издължи физиономията на нашия приятел господин Дорофеев, когато разбере,

че всички тези милиарди долари му се изплъзват от ръцете като пясъка на така мечтаните от него плажове по Азорските острови.

— Аз пък бих искал да видя как ще реагира нафукания баровец, който се представя за Никитин. По принцип злорадството не е хубаво нещо, но все пак... Подобни дреболии придават на живота допълнителна прелест. Както ароматът на едно цвете. Глупост някаква, ама ти прави кеф.

— Защо не, може пък наистина да го видите — предположи Денис.

— Би било малък, но много приятен подарък от съдбата.

Но този път съдбата не беше склонна да глези естетическите потребности на нежната душа на следователя Турецки. Когато се върна в „Глория“ и се свърза с нюйоркската полиция, той разбра, че лейтенант Кейт Уилсън, придружавана от сержантите Харпър и Уески, вече е излетяла от Ню Йорк и ще пристигне в Москва около 23 часа московско време.

5.

Мъжът, който се представяше за Никитин, сновеше из хола на просторния си апартамент на шестия етаж в хотел „Космос“ и пушеше цигара след цигара. От обичайната му невъзмутимост не беше останала и следа. Беше страшно ядосан, по-точно вбесен. Проклети тъпанари! Вече на никого не можеше да разчита, че ще му свърши работа. Да не успеят да вземат документите от оня немощен старец с цял куп дъщери и внуци. За хиляда долара той не само дневниците на сондажите, но и целия си архив до последната хартийка щеше да даде! А за десет хиляди и душата си би продал. При тая жалка пенсия! При сегашните цени в Русия! Ама не, на оня тъпанар му хрумнало да вземе ютията! Стар мухлясал дръвник! Да провали подобна операция! Съвсем сигурна! Гениално замислена! Изпипана и до най-малката подробност! И заради един такъв идиот...

Не, в тая страна не може да се върши работа. Каквито задръстенияци си бяха, такива и си останаха. По-рано поне заповедта означаваше нещо. Сега плюят на всякакви заповеди. Дай им само пари. Ама понеже са мърлячи, работят за твоите долари точно толкова през пръсти, колкото навремето за заплатата си. Тоя идиот не успя да взриви и колата на хапльото Турецки, големия следовател! Пак добре, че вторият опит успя — едно главоболие по-малко.

А беше главоболие, каквото и на врага си не би пожелал. Ама че малшанс — точно сега да попадне на стар познат на Никитин. И то какъв познат! За когото нищичко не знае. А така старателно разработваха легендата. Но в нито един от материалите на КГБ нямаше подобно име. Всъщност те не са се задълбавали много-много в биографията на Никитин, ограничили са се само с подробности за него и близките му след завръщането му от Норилск. А е трябвало. И това ми били служители на КГБ — мамка им мръсна! Накараха го да се изпоти сто пъти! Една погрешна дума и край! Защото Турецки не е някакъв обикновен журналист, а един от най-опитните следователи на Главна прокуратура, ако се вярва на Дорофеев. И при най-малката грешка би заподозрял нещо. Все пак мина добре, повечето време

говореше само той. Явно наистина е бил приятел на Никитин, макар че по някое време това беше съмнително. Познава го добре, познава Олга и Катя, знае най-различни подробности от живота му: че е трябвало да се търсят лекарства за Катя, че е работил на шлеп, дори веднъж е ходил там и са го посрещнали хладно, помислили го за доносник. И оня брадат поет с циничните стихчета. Сбиването за Милка Полторац. Борзов гореше от желание да разпита Дорофеев по-подробно за Турецки, но беше рисковано, можеше случайно да се издаде. Така или иначе, тоя стар познат на Никитин представляваше за тях много сериозна опасност. За щастие се отърваха от него.

Само едно приятно впечатление остави у Борзов съвременна Москва: посещението в Н-ския военен склад, където го заведе негов стар приятел и колега от бившето КГБ. Отговорникът на този склад, един младши офицер, ги посрещна като продавач от американски супермаркет. Гранатомети? Моля. Колко броя ще желаете? Каква система? Взривни устройства? Радиоуправляеми или механични? Пистолети? „Макаров“, ТТ, „Стечкин“? Десантните автомати „Калашников“ не ви ли интересуват? Жалко, имаме прекрасни нови модели, не отстъпват на израелските „Узи“. Бронирана кола не искате ли? А зенитна картечница? Не? Може би танк? Заповядайте пак, винаги сте добре дошли.

Е, вярно, взе му цял куп пари, но за подобно обслужване човек не го е яд дори да надплати.

Мъжът, който се представяше за Никитин, изключи телевизора — дразнеха го глезотиите на водещите от „Лека нощ, деца“ — и се опита да се успокои.

Е добре, светкавичната атака не успя. Вече трябваше да се примири с това. Откровено казано, дори би било странно, ако беше минала съвсем гладко. Твърде брилянтна комбинация, мащабна, хитро измислена. А такива комбинации много рядко излизат сполучливи — все ще се натъкнат на някой подводен камък, човек не можеше да предвиди всичко. Но целта на операцията си оставаше непроменена. Реализацията на проекта с „Норилски никел“ щеше да отнеме много повече пари и време, но в крайна сметка целта щеше да бъде постигната. В Имангда има богато находище на никелова руда. Ако все пак не намерят дневниците на сондажите, ще се наложи сами да проведат сондажни проучвания — местата за сондиране са посочени в

маршрутните записки на Никитин, които успя да вземе от наказателното дело в архивите на Норилския градски съд. Разбира се, тая работа няма да им излезе евтино, но предвид резултатите нямаше и да е скъпо. Нищо, голямата цел не се постига бързо. А тяхната цел е не просто голяма, тя е грандиозна. Те ще контролират целия световен пазар за цветни метали.

Така че ще трябва да се зареди с търпение. И да бъде изключително предпазлив. Особено пък в отношенията си с тази хитра лисица Дорофеев. Усети, подлецът му с подлец, че оня номер с резкия скок на норилските акции няма да стане. И колко ловко искаше да използва ситуацията. Може би щеше да успее, ако Турецки не го беше предупредил за това. Впрочем той пък защо го предупреди? Каква игра играеше? Или наистина е било порив на благородство от негова страна, надделели са романтичните му идеали от шейсетте години? Ама че загадка е славянската душа, дявол да я вземе.

Много, прекалено много подводни камъни се появиха в тая работа. И точно затова трябваше да е особено предпазлив. Май щеше да се наложи да открият къде е семейството на Дорофеев. Хванат ли го веднъж за топките, после няма накъде да мърда. Дори да е замислил още някой хитър номер.

Да, именно това трябва да направи. Борзов посегна към телефона, за да се обади в Ню Йорк, но в същия миг той иззвъня. Борзов се поколеба. Кой ли можеше да го търси? Телефонът млъкна, но след секунди отново зазвъня. Борзов вдигна слушалката, без да казва нищо. И чак когато чу гласа на Дорофеев, се обади.

— Господин Никитин, безпокои ви Дорофеев. Звъня ви от уличен автомат.

— Кажете, Иля Наумович.

Гласът на банкера му се стори възбуден или може би разтревожен от нещо.

— Какво се е случило?

— Получих много важна информация по въпроса, който ни интересува, и трябва спешно да се срещнем.

— За какво по-точно се отнася?

— Не мога да ви кажа по телефона. Тръгнете с колата по „Проспект мира“ в посока към околоръстното шосе. След поста на ДАИ завийте надясно, където е излазът за околоръстното. Аз ще ви

чакам там. Ще бъда не с мерцедеса, а с червено волво 940. Това е колата на началника на службата за охрана на банката. Вътре ще бъдем трима души: аз, шофьорът и бодигардът. Мисля, че за четиридесет минути ще успеете да дойдете.

— Тръгвам.

— Чакам ви — каза Дорофеев и затвори.

Часовникът показваше осем и няколко минути, движението по „Проспект мира“ не беше толкова натоварено, както през деня. След трийсет минути Борзов видя вдясно от пътя ярко осветената стъклена будка на ДАИ. До поста стоеше патрулна кола на ДАИ, двама инспектори спираха минаващите автомобили, предимно вносните, както и новите жигули, и лениво проверяваха документите на шофьорите. Недалече от тях стояха и пушеха трима-четирима омовци с бронезилетки и автомати. Съвсем обичайна гледка, която не събуди никакви съмнения у Борзов.

Както и очакваше, новият му лъскав форд привлече вниманието на катаджията. Борзов послушно отби, спря и без да слиза от колата, подаде шофьорската си книжка и документите на форда.

— Значи е под наем? — уточни катаджията, преглеждайки документите.

— Да, от агенция „Ръст“ — потвърди Борзов.

— А вашата книжка?

— В ръцете ви е.

— Но... не е на руски език.

— Това е международна шофьорска книжка. Аз съм американски гражданин.

Катаджията се обърна към будката.

— Майоре! Я ела да погледнеш документите на този господин. Нали го чаткаш английския.

Дойде един майор от милицията, взе книжката от ръцете на катаджията, внимателно я прочете, след което попита:

— Защо е на английски език?

— Защото съм гражданин на Съединените американски щати — губейки търпение, обясни Борзов. — А колкото и странно да е, там се говори на английски.

— Може ли да видя паспорта ви?

— Заповядайте.

Майорът предаде паспорта на появилия се изневиделица офицер от милицията с пагони на полковник и пак се обърна към Борзов:

— Ако обичате, слезте от колата. Носите ли оръжие, наркотици или взривни вещества?

— Не. От наркотиците — само цигари. Можете да ме обискирате.

Той с готовност разтвори сакото си и вдигна ръце. Единият от омоновците го опипа. Втори влезе с фенерче в колата, след две минути излезе.

— Не открих нищо.

— Може ли вече да продължа пътя си? — поинтересува се Борзов.

— Момент — спря го полковникът и се представи: — Полковник Грязнов, първи заместник-директор на Московската криминална милиция. Господин Никитин, вие сте арестуван. Запознайте се със заповедта за вашето задържане.

— Арестуван? И по какво обвинение?

— Обвинението ще ви бъде връчено в определения от закона срок.

— Аз съм американски гражданин. Настоявам за среща с представител на посолството на САЩ!

— Ще ви бъде предоставена такава възможност. Моля, качете се.

Той отвори задната врата на приближилия се джип. На задната седалка седеше някакъв мъж. Борзов разбра, че е безполезно да се съпротивлява, и се качи. След него се качи още един мъж в униформа. Така че той се озова между двама снажни млади мъже. Това не бяха омоновци, а бойци от специалните части. Майорът седна до шофьора и джипът рязко потегли. Отпред се появи катаджийска кола с антени и светлинни сигнали, след нея се пристрои още една. Борзов се обърна и видя, че зад тях се движи милиционерски микробус, в който имаше най-малко десетина души.

Колоната бавно зави и излезе на околоръстното шосе. Борзов погледна към банката. Там нямаше никаква кола — нито мерцедеса на Дорофеев, нито червено волво. Бяха му устроили клопка.

Да, клопка. Но какво обвинение можеха да му лепнат? Дали Диспечера не бе проговорил? Едва ли. Дори да е проговорил, какви показания можеше да даде срещу него? Никакви. Взривът в

ледоразбивача „Восток-5“ и убийството на Кузнецов бяха планирани още в Щатите, а нареждането бе издадено лично от Корееца. Заповедта да вземе документацията от Гармаш Диспечера получи по телефона от О'Конър — такава беше уговорката, за да се осигури безопасното пребиваване в Москва на Борзов под името Никитин. А Мостовой пък получи задачата да сложи взрив в колата на Турецки пак по телефона, но не от Борзов, а от негов бивш колега от КГБ, когото бе завербувал за съучастник срещу голяма сума долари и виза за постоянно местожителство в САЩ. Така че МУР нямаше и не можеше да има никакви улики срещу него.

Неочаквано Борзов отново се сети за Дорофеев и странното му обаждане по телефона. Ето каква била работата! Виж ти! Какъв мръсник! Решил е да се отърве от него и сам да осъществи комбинацията с „Норилски никел“. Без съмнение това му беше целта. Но как смяташе да го изкара от играта? Та нали и той самият бе затънал до гуша заради историята с „Трейдинг интернешънъл“? Или пък си въобразяваше, че не знае за нея? Е-е, Борзов не е чак такъв глупак. Какво все пак може да му се лепне? Паспортът му е истински, със снимката се занимаваха най-добрите специалисти в Ню Йорк, не му направиха проблем на нито една граница. А виж, московските специалисти, със своите допотопни съоръжения щяха да се мотаят цял месец, и то без никакъв успех. Но какво ли бе намислил Дорофеев?

А че той имаше план — и то хитър план, Борзов не се съмняваше.

Но какъв? Трябваше да го разбере още сега, много бързо.

Колоната зави от ярко осветения околоръстен път по някакво краймосковско шосе. Изглежда, Шчелоковското.

— Къде отиваме? — попита Борзов, като се понаведе към седящия отпред майор.

Той отговори, без да се обръща:

— Ще узнаете, когато му дойде времето.

Селата, които в началото се низеха едно след друго, започнаха забележимо да оредяват, край шосето все по-често се виждаха смърчови и борови горички. Баретите, между които седеше Борзов, спокойно се бяха облегли назад. Въпреки мрака той успя да забележи, че вратите не са заключени. Тутакси му хрумна идеята рязко да отвори вратата и да блъсне баретите на пътя, след което сам да

скочи и да се скрие в някоя горичка. Знаеше, че можеше да го направи, беше в чудесна форма, пък и старите навици все още не бяха напуснали мускулите на силното му тренирано тяло. Но веднага се отказа. Може би именно това целяха? „Убит при опит за бягство“! Нямахте да го оставят да избяга, ненапразно зад тях се движеше микробусът с баретите, които със сигурност са въоръжени с автомати.

„Той има много големи връзки“ — спомни си думите на Турецки за Дорофеев. Да, очевидно планът му е бил точно такъв. Не че е особено оригинален, подобни планове бяха се оказвали ефикасни неведнъж, още през годините, когато Борзов служеше в централния апарат на КГБ. А в момента вършеше чудесна работа на Дорофеев. Ако беше руски гражданин, щяха да инсценират пътнотранспортно произшествие — случайно да го връхлети някой автомобил, загубил управление, или чисто и просто щяха да организират убийството му, като го маскират като обикновен грабеж. С гражданите на САЩ тези номера нямаше да минат. Но пък беше изключително удобно да го застрелят при опит за бягство. Спират го за рутинна проверка, намират в колата му наркотици и при опита за бягство...

Дорофеев действително имаше здрави връзки. Или много пари. И така, разбра плана на противника, вече му беше ясна и неговата тактика: да не се поддава на никакви провокации и да демонстрира безропотно подчинение, като настоява за среща с представител на американското посолство. И при възможност да се свърже със своите хора в Ню Йорк, за да организират малка медийна кампания за насието, на което са подложени в Русия американските бизнесмени, решили да инвестират капитали в тукашната промишленост. Тук набързо щяха да подвият опашки. В момента за руснаците този въпрос беше изключително болезнен. А после щеше да си оправи сметките и с Дорофеев. Скъпо щеше да му струва тоя гаден номер. Много скъпо. Борзов си позволи да се отпусне.

Колоната зави по някакъв път с бетонна настилка и след двайсетина минути спря пред портала на военен гарнизон. Пространството зад високата ограда бе ярко осветено от силни прожектори, виждаха се корпусите на самолети и стърчащите опашки на изстребители. Военно летище.

След кратък разговор на полковника от милицията с дежурния офицер вратата на портала се отвори, колоната се отправи към широка

ниска сграда в дъното на летището и спря пред входа. Баретите изскочиха от камионетката и наобиколиха джипа в плътен обръч. Както бе предположил Борзов, те бяха въоръжени с къси десантни автомати „Калашников“. Майорът скочи от джипа, отвори задната врата и каза на Борзов:

— Слезете, моля.

Борзов безропотно се подчини. Баретите го наобиколиха от всички страни и го поведоха към сградата, която най-вероятно беше армейска казарма. Борзов успя да види, че през бариерата на входа влязоха още две коли — черна волга и нов понтиак с дипломатически номер, явно на американското посолство. Това беше добър знак. Борзов се покуражи.

Придружен от дежурния офицер, майора от милицията и баретите, той прекоси просторна зала с дръпнати до стените маси и столове, мина по тесен коридор, боядисан в бледозелено, и по заповед на майора спря пред желязна врата с малко зарешетено прозорче. Дежурният офицер отключи и Борзов се озова в сравнително голямо помещение с високи прозорци, също оковани с решетки. Покрай двете стени имаше двуетажни дървени нарове, а по средата — завинтени за бетонния под маса с четири железни табуретки. Очевидно това беше гарнизонният арест. Вратата зад гърба му с грохот се затвори, задрънчаха ключове, заскърцаха резета. Не го бяха накарали да си сваля вратовръзката и колана, дори не му бяха взели часовника, цигарите и запалката, както обикновено се процедираше при подобни случаи. И това също можеше да се сметне за добро знамение, явно нямаха намерение да го държат тук дълго.

Полковник Грязнов, подполковник Яковлев, майор Софронов и изпадналият в немилост старши следовател Турецки стояха наред залата и си приказваха. Имаха вид на гости, поканени на светски прием, липсваше само сервитьорът с напитките. Очевидно залата се използваше за прожекции на филми, за събрания и дори за танцови забави при празнични случаи.

Дежурният офицер отиде до командния пункт на летището. Когато се върна, доложи:

— Самолетът е получил разрешение за кацане.

В същия миг в залата влязоха двама млади мъже. Единият беше пълен брюнет в строго официален черен костюм с жилетка. Другият —

висок блондин в светлосиви панталони и тъмносин блейзер със златисти копчета. Но помежду им се долавяше някаква прилика, която веднага се изясни, когато те се представиха:

— Алексей Попов, Министерство на външните работи на Руската федерация.

— Джон Стейн, посолство на Съединените щати.

— Добър вечер, господа — приветства ги полковник Грязнов.

— Арестуваният докаран ли е? — попита Попов.

— Тъй вярно — рапортува майор Софронов.

Чу се мощен рев от самолетни двигатели, при което отдавна немитите стъкла на прозорците в залата леко задрънчаха. Всички неволно се приближиха към тях, но изгледът беше към хангарите в другия край на летището. Ето защо само по звука можеше да се определи, че се приземява голям транспортен самолет. Двигателите утихнаха. След десетина минути вратата се отвори и придружени от дежурния офицер в залата влязоха трима души в униформа на нюйоркската градска полиция: двама снажни чернокожи сержанти, а помежду им — висока и стройна красива мулатка с изразително лице и блестящи зелени, сякаш засмени очи. Въпреки че и тя като сержантите носеше офицерска униформа, тясната сива поличка и обувките с висок тънък ток ѝ придаваха по-скоро вид на артистка, играеща ролята на полицай в някой мюзикъл. Държеше се с безупречна протоколна изисканост.

— Господа, разрешете да ви представя: сержант Реджиналд Харпър и сержант Ким Уески — каза младата жена на добър руски език.

Сержантите изпъчиха гърди и удариха токове.

— Лейтенант Уилсън, началник на отдел „Убийства“ при Главното полицейско управление на Ню Йорк — добави тя и чукна токове. Странното беше, че въпреки високите обувки движението стана превъзходно, точно по устав.

— Мис Уилсън, радваме се да ви посрещнем в Москва — приветства я Турецки. — Това са господин Попов от руското Министерство на външните работи и господин Стейн от посолството на Съединените щати — представи той дипломатите. — А това са моите колеги: първият заместник-директор на Московската криминална милиция полковник Грязнов...

Кейт направи крачка напред и стисна ръка на Грязнов:

— Здравейте, полковник.

— Подполковник Яковлев, началник на отдела за разследване на убийства при МУР...

— Здравейте, колега.

— Майор Софронов, началник на трети отдел при МУР...

— Здравейте, майоре.

— Следовател Турецки.

Кейт задържа ръката му в своята и едва забележимо се усмихна.

— Здравейте, мистър Бонд.

— Предлагам да пристъпим към официалната процедура — предложи Попов. — Доведете арестувания.

След малко в залата влезе Борзов, придружен от двама от баретите.

— Искате да ви срещнем с представител на американското посолство — каза Грязнов. — Моля, това е господин Стейн.

Но Борзов не се обърна веднага към американеца. Сред офицерите той бе съгледал Турецки и тъмното му от слънчев загар лице стана още по-тъмно от гняв. Значи и този път го бяха изтървали! Що за страна беше това? Проклети некадърници! Нищо свястно не можеха да направят! Дори и за пари! Не, тук просто не може да се върши работа. Тази страна изобщо нямаше право на съществуване. Колония — това е единственото, което ѝ подхожда...

— Искате ли да направите някакво изявление? — попита Стейн.

— Да. Протестирам срещу незаконното ми задържане.

— Вашият протест ще бъде взет под внимание. Имате ли оплаквания за грубо отношение към вас?

— Не.

— Това също ще бъде взето под внимание.

— Настоявам да ми обясните в какво съм обвинен!

— Вие сте в правото си да искате това — невъзмутимо потвърди американецът. — Както се вижда от официалното обръщение на правителството на Съединените щати към правителството на Русия, вие сте обвинен за убийството на американския гражданин Хари К. Никитин, геолог в ЮАР, което е извършено на четиринайсети юли тази година в крайградския нюйоркски парк Пелем Бей.

— Но това е пълен абсурд! Аз съм американският гражданин, геологът от ЮАР Хари К. Никитин. Нали държите в ръцете си моя паспорт.

— Този документ буди съмнения. Има ли някой, освен вас, който би могъл да потвърди вашата самоличност?

Борзов безпомощно се огледа. Погледът му спря на Турецки.

— Саша! Кажим им, че съм аз! Тук всички са се побъркали.

— За жалост нито мога да потвърдя, нито мога да опровергая думите ви. Не съм имал щастието да се познавам с Игор Константинович Никитин, за което дълбоко съжалявам.

— Как?! Но нали заедно следвахме в Ленинградския университет! Дори ти сам ми припомни, че сме се били заради Милочка Полторак...

— Не разбирам за какво говорите. Аз никога не съм учил в този университет, нито пък съм живял в Ленинград. А Емилия Георгиевна Полторак беше професор от катедрата по философия в Московския университет. И по времето, когато следвах там, тя беше около седемдесетгодишна. Не виждам причина да сме се били заради нея.

Представителят на външното министерство реши, че е време да се намеси:

— Господин Никитин, правителството на Руската федерация разгледа искането на Съединените щати за вашето предаване на нюйоркската полиция и сметна основанията за законни. От този момент нататък вие преминавате на разположение на представителите от американска страна и попадате под юрисдикцията на Съединените щати. Позволете, господин Стейн, да ви връча официалното решение на моето правителство.

— Господин Попов, от името на правителството на Съединените щати ви изказвам благодарност за бързото и положително решение на нашето искане.

— Вашата благодарност ще бъде предадена по съответния ред на по-горните инстанции. Предполагам, че официалната процедура е приключена. Моите уважения, господа. Разрешете да се сбогувам.

И представителят на външното министерство важно се отпрати към изхода.

— Лейтенант Уилсън, приеми арестувания — разпореди се Стейн.

— Тъй вярно, сър.

По нейна команда сержантите сложиха белезници на Борзов.

— Господин Никитин — обърна се към него Кейт Уилсън, — по закон съм задължена да ви разясня вашите права. Съгласно първата поправка към конституцията вие имате право на адвокат, имате право да отговаряте или да не отговаряте на нашите въпроси, но всичко, което кажете, може да бъде използвано срещу вас. — После заповяда на сержантите: — Отведете го.

— Тъй вярно!

Когато вратата след тримата мъже се затвори, американският дипломат с лек поклон се сбогува с присъстващите:

— Господа, желая ви успех!

И също излезе.

Кейт Уилсън не помръдна от мястото си, на лицето ѝ все така бе изписано официалното изражение.

— Господин полковник — обърна се тя към Грязнов, — от името на ръководството на нюйоркската полиция ви моля да предадете на ръководството на МУР и на Министерството на вътрешните работи на Русия нашата благодарност за съдействието при арестуването на един особено опасен престъпник.

— Вашата благодарност ще бъде предадена по надлежния ред на съответните висшестоящи инстанции — тържествено я увери Грязнов.

И тутакси всички избухнаха във весел смях. Стъклата на прозорците отново лекичко задрънчаха от звука на набиращите обороти самолетни двигатели.

— Май трябва да тръгвам — каза Кейт Уилсън. — Колеги, много се радвам, че имах възможността да се запозная с вас. Жалко, че разполагаме с толкова малко време. Но може би това няма да е последната ни среща?

— Надявам се — каза полковник Грязнов.

Всички излязоха да я изпратят. До стълбата на самолета с американски опознавателни знаци Кейт здраво стисна ръка на Грязнов, Яковлев и Софронов, а Турецки отривисто прегърна.

— Чао, мистър Бонд! До скоро виждане в Гармиш!

— Успех, Кейт — отговори Турецки.

Самолетът рулира на пистата за излитане, изрева с двигателите и след няколко минути бордовите му светлини се стопиха в мрака.

— Това беше — сякаш направи равносметката Грязнов.

Освободиха двете коли и камионетката с баретите и се качиха в удобния просторен джип.

Пътуваха мълчаливо. Кой знае защо, никой нямаше желание за разговори. Чак когато се показаха светлините на околоръстното шосе, Яковлев погледна часовника си и отбеляза:

— Всичко мина за три часа и четиридесет минути.

Грязнов потвърди:

— Все пак можем да работим хубаво, когато поискаме.

— Когато поискаме силно — уточни Турецки.

6.

„Нова Русия“:

Най-голямата сензация на века. Наш кореспондент откри несметни запаси от изключително богата никелова руда...

„Комерсант дейли“:

„Не съществуват ни най-малки съмнения относно истинността на документите, предадени в редакцията на нашия вестник от журналиста Борис Александров. Най-голямото геоложко откритие, извършено преди четвърт век, днес изправя пред тотална революция цялата никелова промишленост на Русия и кардинално променя ситуацията на пазарите за цветни метали в световен мащаб...“

„Икономически вестник“:

„Странният търг вече не е тайна. Сензационните архивни документи, които публикуваме днес, дават възможност да се предположи, че в конкурсната борба за спечелване на концесията за разработка на Имангдинското находище със сигурност ще се включат най-големите банки и финансови структури не само в Русия, но и в целия свят...“

„Иконъмист“:

„От отбора на аутсайдерите изскочи нов лидер само за една нощ. След публикуването на документацията за Имангдинското находище на медно-никелови руди концернът «Норилски никел» се превръща в един от флагманите на руската промишленост. Изглежда, това е първият случай в историята на нова Русия, когато възраждането на най-важния отрасъл на цветната металургия няма да отнеме нито рубла от бюджета на страната, а напротив, ще стане стабилен и мощен източник на постъпления в хазната на Русия от така необходимата ѝ твърда валута...“

Из телекса на агенция „Интерфакс“:

„Във финансовата история на нова Русия няма аналог на хаоса, който настъпи днес в залите на Московската фондова борса още при нейното отваряне. През първата половина на деня курсът на акциите на концерна «Норилски никел» се повиши 94 пъти, а към края на борсовата сесия — над 120 пъти. Характерът на сключваните фючърсни сделки показва, че водещите брокери очакват още по-нататъшно повишение на курса, и то значително... Както ни съобщиха от Комитета за държавното имущество, вече са подадени заявки от над двацет големи холдингови компании за участие в търга за концесията за разработването на Имангдинското находище на никелови руди. Максималната стартова цена бе предложена от Народната банка — 600 милиона долара. Но за да спечели, Народната банка ще трябва да удържи на особено сериозната конкуренция от страна на Менатеп, Алфабанк, Мостбанк и други водещи финансови институции. Според някои специалисти не е изключена вероятността концесията за разработването на Имангда да бъде продадена за не по-малко от един милиард долара...“

ГЛАВА ДЕВЕТА
ЧАСЪТ НА БИКА

1.

Целия следващ ден Турецки прекара в „Глория“, където заедно с Денис подготвиха за Главна прокуратура предварителните следствени материали по делото на Дорофеев: редактираха разпечатките на разговорите, като изчистваха от тях онова, което не беше от значение за делото, добавяха необходимите коментари за доизясняване на фактологията в едни или други документи. Доста време отне на Турецки и отчетният доклад за командировката в Норилск с описание на проведените в града срещи. Наложиха се да нанесат известни корекции при уточняването на някои подробности, за да не бъде обвинена „Глория“ в нарушаване на закона за следствената дейност, което можеше да ѝ коства лиценза. Ето защо „Външното наблюдение“ бе преименуван на „Служба за охрана на клиента“, а докладите му за движението и контактите на Дорофеев бяха представени като случайни впечатления при изпълнение на охранителните мероприятия. Впрочем това бе заложено като клауза в договора на „Глория“ с Народната банка и не беше забранено от закона. По-трудно беше с подслушването, но и тук намериха изход: част от информацията представиха за случайно дочути разговори, друга част обясниха с факта, че модерната апаратура, с която разполагат, е успяла да хване сигнала на подслушвателните устройства в кабинета на Дорофеев и да запише предаваните от тях разговори. В документите пишеше, че устройствата са били монтирани в кабинета на генералния директор на Народната банка от неизвестни лица, които едва по-късно са били разкрити (бившият началник на отдел „Анализи“ Б. Глузман). Помолиха Грязнов-старши да отчете подслушаните разговори в апартамент шестстотин тридесет и четири в хотел „Космос“ като мероприятие на милицията. МУР имаше за това съвсем законни основания във връзка с оперативната работа по убийствата на Кузнецов и Гармаш, а Борзов попадеше в кръга на тази разработка. Грязнов-старши доста време се колеба и мърмори, но накрая все пак даде съгласието си.

Заедно с копията на дневниците на сондажите и обяснителната записка на Смирнов се събраха толкова много материали, че бе

немислимо да ги напъхат във фирмената папка на „Глория“. Наложих да изпратят секретарката до „Детски свят“, откъдето тя донесе три огромни папки, които едва стигнаха да поберат всички материали.

Няколко минути Турецки и Денис поспориха за титулната страница на папките. Дело „Дорофеев“ беше правилно, но обхващаше само част от материалите. Решиха, че по-общото заглавие — дело „Норилски никел“ — ще бъде по-точно.

Минаха още два часа, докато извадят ксерокопия на всички материали в папката за прокуратурата.

Накрая приключиха. Турецки опакова папката в дебела амбалажна хартия и помоли Денис да го откара до дома на Костя Меркулов. Беше станало доста късно, а и не биваше да се разкарва с подобна важна документация по метрото и автобусите. Всичко се случва...

Турецки завари Меркулов пред телевизора, което само по себе си беше нещо необичайно, но вниманието, дори напрежението, с което следеше предаването, направо го смаяха. Костя не обичаше да гледа телевизия, предпочиташе да чете вестници, а през малкото си свободно време — академични издания за историята на Русия. Сега дори не погледна своя приятел, само му кимна и посочи фотьойла до себе си да седне.

— Какво толкова дават? — попита Турецки. — Някакъв криминален филм?

— Аха. Производство на киностудия „Александър Турецки“.

По новините излъчваха репортаж от борсата: млади мъже с разкопчани сака и кривнати на една страна вратовръзки се суетяха около компютрите, трескаво си разменяха книжа, подписваха ги, претичваха от група на група. От време на време на екрана се появяваше информационният пулт. Цифрите в графата „Норилски никел“ се въртяха като таксиметров брояч в бясно движеща се кола.

— Така мина денят в Московската фондова борса — обобщил дикторът, с което новинарската емисия приключи.

Меркулов щракна копчето.

— Отдавна не бях виждал подобно зрелище — призна той. — Знаеш ли колко се покачи курсът на норилските акции?

— Чух по радиото — сто и десет, сто и петнайсет пъти.

— Сто двайсет и четири пъти — поправи го Меркулов. — И като пряк резултат от това курсът на долара спрямо рублата падна с девет пункта. Поздравявам те. Истински спасител на Русия!

— Аха — кимна Турецки. — Че и паметник ще ми издигнат. На „Лубянка“, на мястото на Дзержински. Железният Шурик. А дечицата ще питат: мамо, защо тоя чичко целият е оакан от птичките? Не, благодаря. И без мен Русия си има предостатъчно спасители.

— Хайде, разказвай.

Както винаги, Меркулов слушаше внимателно, без да го прекъсва, но Турецки остана с впечатление, че подробностите около арестуването на Никитин и предаването му на американските власти не го интересуват особено.

— И за колко време, каза, че Дорофеев си е разрешил проблемите? — попита той, когато Турецки завърши разказа си.

— За час. Дори за по-малко. Постара се — нали трябваше да спасява собствената си кожа. Но така или иначе най-важното е свършено.

Костя поклати глава.

— Не, Саша. Боя се, че това не е най-важното. Далеч не е.

— А какво според теб е най-важното?

Меркулов почука с пръст по папката.

— Това тук. Е добре, остави да го прочета. Явно тая нощ няма да се спи. Ела при мен утре в девет. Кажу ми и на Грязнов да дойде. Имам предвид рижия полковник Грязнов, а не твоя млад червенкос приятел Денис.

— Защо сме ти притрябвали? — не разбра Турецки.

— За да предадете лично тези материали на главния прокурор.

— А ти не можеш ли да го направиш?

— С това дело сте се блъскали вие. От началото до края. То си е ваше. А аз ще кажа мнението си, ако изобщо имам някакво мнение до сутринта.

— Определено ще имаш — увери го Турецки.

— Вече съм сигурен за съжаление.

Турецки внимателно го погледна.

— Твоето настроение нещо не ми харесва...

Меркулов въздъхна.

— И на мен.

На другата сутрин точно в 9,00 старши юридическият съветник Турецки и полковникът от милицията Грязнов влязоха в просторния кабинет на заместник главния прокурор. Меркулов вече седеше зад огромното си бюро. Лицето му беше мрачно, торбичките под очите му синееха от прекараната безсънна нощ. На бюрото пред него лежеше единствено дебелият папка с надпис *Дело „Норилски никел“*. Меркулов мълчаливо се здрависа с Турецки и Грязнов.

— Почакайте тук, ще ида да проверя кога може да ни приеме.

След пет-шест минути се върна.

— Да вървим...

За последен път Турецки се беше виждал с главния прокурор след завръщането си от Гармиш-Партенкирхен. Тогава той дори не се опита да прикрие гнева си срещу него. А сега сякаш бе станал съвсем друг човек — добродушен и приветлив, дори някак светски любезен. Радушно се ръкува с тях, заповяда на секретарката да им донесе кафе, а на него чай и дори разреши на Турецки и Грязнов да пушат, като сложи пред тях голям кристален пепелник. Но нито единият, нито другият рискуваха да се възползват от любезността му.

— И така, на какво дължа удоволствието да ви видя? — попита главният прокурор, когато секретарката постави пред гостите керамични чашки с черно кафе, а пред него — голяма порцеланова чаша със силен запарен чай.

Меркулов сложи папката на бюрото му и обясни:

— Това са материали от съвместната работа на МУР и детективска агенция „Глория“, в която Александър Борисович е бил нает в качеството си на консултант по време на принудителната му отпуса.

— Дело: „Норилски никел“ — прочете главният прокурор надписа върху папката. — Това има ли някакви връзка с вчерашния бум на Московската фондова борса?

— Съвсем пряка — потвърди Турецки. — Отначало мислехме да го наречем дело „Дорофеев“, но после решихме, че това неоправдано би стеснило темата и извън него биха останали твърде много важни компоненти.

Главният прокурор леко се понамръщи.

— Дорофеев ли? Кой Дорофеев имате предвид?

— Генералният директор на Народната банка.

Главният прокурор се намръщи още повече. Дори остави на масата чашата си с чай.

— Какво по-точно включва делото?

— Минимум три убийства. Взривен ледоразбивач в Мурманското пристанище, цял куп мащабни финансови афери.

Главният се обърна към Меркулов.

— Вие запознат ли сте с тези материали?

— Да.

— Какво е мнението ви?

— Професионално и добросъвестно извършена работа.

— Аз не се съмнявам в професионализма и добросъвестността на Александър Борисович и Вячеслав Иванович. Интересува ме вашето мнение за важността на делото.

— Ако това дело бъде прието за производство от Главна прокуратура, то ще стане едно от най-големите през последните години. Разбира се, като изключим делото за причините на войната в Чечня — добави Меркулов.

— Смятате, че имаме основания да образуваме следствие? — попита главният.

— Да. Въпреки цялата разнородност на материалите тук има обединяващ фактор. Но окончателното решение по въпроса трябва да вземете лично вие.

Главният прокурор се замисли. После каза:

— Ще проуча най-подробно всички материали и ще ви съобщя решението си. Но така или иначе, все пак ви благодаря, Александър Борисович, че сте провели тази работа през свободното си, така да се каже, време. А на вас, Вячеслав Иванович — че сте я свършили въпреки многобройните си трудни служебни задължения.

Той се изправи, за да покаже, че срещата е приключила.

— Имам една молба към вас — каза Турецки.

— Ще я изпълня на драго сърце. — Главният прокурор отново беше самата любезност. — Каква е тя?

— Нямаше да постигнем никакви резултати в това дело, ако не ни беше помогнал капитан Сергей Николаевич Воронин от Вятското УВР. Познавам го от много години като един изключително опитен и добросъвестен служител...

— Аз също — обади се полковник Грязнов.

— Мисля — продължи Турецки, — че неоправдано дълго време се отлага удостояването му с по-високо звание. Бих ви помолил да ходатайствате за него пред ръководството на МВР. В момента има всички основания и добър повод да бъде произведен в по-горен чин.

— Ръководството на МУР ще подкрепи ли молбата на Александър Борисович? — обърна се главният към Грязнов.

— Със сигурност — отговори му той.

— Всъщност МУР и сам може да свърши това.

— Но с вашата подкрепа ефектът ще е много по-голям.

— Е добре, подгответе съответните документи. С удоволствие ще подкрепя повишението му.

Аудиенцията приключи.

— Браво, Сашка — одобри Грязнов, когато се върнаха в кабинета на Меркулов и седнаха да обсъдят резултатите от срещата си с главния прокурор. — Серьога Воронин наистина ни помогна много. Но дали вашият шеф няма да забрави обещанието си? Струва ми се, че той е от хората, за които Лесков пише: „Руснакът дава обещания според настроението си, а ги изпълнява в зависимост от обстоятелствата.“

— Ще му го припомня — обеща Меркулов.

— Слава, кога успяваш да четеш? — смая се Турецки. — И то кого: Николай Лесков, един от най-сложните руски писатели!

— Всъщност не успявам — призна Грязнов. — Но случайно ми попадна книгата „Умни мисли“. От нея черпя тия мъдрости. От време на време. Според теб какво ще реши шефът по делото „Норилски никел“? — попита той Меркулов.

Меркулов сви рамене.

— Живот и здраве, ще разберем скоро... А теб май те мъчат някакви колебания, а? — обърна се той към Турецки, забелязал, че се мръщи.

— Да — призна Турецки. — Имаме още две копия от делото за „Норилски никел“. Едното остава в архивите на „Глория“, а второто ми се ще да го дам на Дорофеев.

— Да го дадеш ли? — не разбра Грязнов. — Кога?

— Може би още днес.

— Ти да не си мръднал нещо? — попита Грязнов. — Нали той веднага ще се покрие. Върви после го търси. Сигурно е заради голямото напрежение тези дни, я пийни една-две бирички, легни да се

напиш като хората и всичко ще ти мине. Това е, господа, аз изчезвам. За съжаление има още доста време, докато изляза в отпуска.

Полковник Грязнов напусна кабинета на Меркулов.

— И ти ли смяташ, че съм откачил? — попита Турецки.

Костя не отговори веднага.

— Как ти хрумна тая идея да дадеш делото на Дорофеев? — попита той вместо отговор.

— Интуиция — призна Турецки. — Подсказа ми го някакъв вътрешен глас.

— Ясен ли е тоя глас?

— Не особено.

— В такъв случай поразмисли. А когато го измислиш... вътрешният глас понякога подсказва ценни идеи.

— Ами ако Дорофеев наистина избяга?

Меркулов се усмихна и неочаквано за Турецки отбеляза:

— Вероятно, Саша, това ще бъде най-добрият изход.

— За кого?

— За всички...

2.

В прохладния си кабинет Денис с нетърпение очакваше завръщането на Турецки. Когато той се появи, жадно изслуша разказа му за срещата с главния прокурор и не успя да скрие разочарованието си.

— Какво има да му мисли и да решава? Та делото си е съвсем ясно. Ако аз бях главен прокурор, за секунда нямаше да се замислям.

— Точно затова не си главен прокурор и никога няма да станеш — отговори Турецки.

— Много ми е притрябвало — махна с ръка Денис. — Чичо Саша, обиден съм ви. Защо не ми казахте, че са взривили ладата ви?

— А ти откъде разбра?

— Жена ви ми каза. Чичо Слава потвърди. А вие си мълчите.

— Добре де, ако ти бях казал, какво щеше да направиш? Щеше да хукнеш да я гасиш ли? И бездруго пожарникарите те изпревариха.

— А вие как успяхте да изскочите от колата?

— С дълъг скок, приятелю. На младини човек трябва да спортува, а не да тича по жени.

— Значи сте спортували?

— Откровено казано, не много активно — призна Турецки. — Може би само като студент.

— Е, независимо от всичко ние свършихме добра работа — заключи Денис. — Ето ви хонорара — и подаде на Турецки дебел плик.

Турецки го отвори — вътре зеленееше цяла пачка стодоларови банкноти.

— Не си ли ми дал прекалено много?

— Според уговорката ни. По стотарка на ден. Плюс трийсет процента премия, каквото получават всичките ми служители, включително и аз. Смятам, че сме ги спечелили с честен труд. Дали по този повод да не отидем да хапнем някъде? Например да обядваме в ресторанта на журналистите.

— Само не в Дома на журналистите — възрази Турецки. — Боя се, че там ще ми секне апетитът.

— Тогава в „Узбекистан“? — предложи Денис.

— Може — съгласи се Турецки. — Но нека да вземем с нас още един човек.

— Кого?

— Ще видиш. Ще ти бъде интересно да се запознаеш с него. Пък и трябва да му предадем едни документи.

Той извади от сейфа оригиналите на дневниците на сондажите и обяснителните записки на Смирнов.

Заедно се отправиха към кантората на Норилскснаб. По установен вече навик Турецки се спря пред масичката с вестниците. Най-отгоре лежеше вчерашният брой на „Заполярна правда“, дори още не бяха успели да го подшият в папката. На първа страница биеше на очи огромно заглавие, очевидно набрано с най-едрия шрифт, с който е разполагала печатницата: „Хора! Какво става?!“ Под него беше поместен със съкращения телекът на „Интерфакс“ за бума на Московската фондова борса.

Още щом видя Турецки да влиза в кабинета му, Николски скочи да го посрещне, като се усмихваше с всичките си трийсет и два метални зъба.

— Александър Борисович! Драги мой! Изгориха ми телефоните да звънят от Норилск: кой е този Б. Александров, откъде има тия документи? Защо сте се прикрили под псевдоним, а?

— Скъмността краси руския журналист.

— Майната й на тая скромност! Вие дори не можете да си представите какво извършихте! В Норилск трябва паметник да ви издигнат!

— Не на мен — възрази Турецки. — Ако става дума за паметник, аз бих го издигнал на Гармаш. И на него да напишат: „На Тимофей Евсеевич Гармаш и всички неизвестни архивари“. Николски се позамисли и одобри:

— Да, би станал чудесен паметник. Може би най-хубавият в света.

— Често ли пътуват ваши хора до Норилск? — попита Турецки.

— Фактически всеки ден.

Турецки му подаде дневниците на сондажите и обяснителните записки на Смирнов.

— Нека ги предадат в архива на норилската експедиция. Искрахме да ги изпратим по пощата, но сега тя не е много сигурна. А това е особено важна документация.

— Още днес ще ги изпратя. Или утре — с първия човек.

— А сега се запознайте с моя млад колега и приятел, директора на агенция „Глория“ Денис Грязнов, и елате да обядваме заедно в ресторант „Узбекистан“.

— С удоволствие — прие поканата Николски.

Почти три часа прекараха на масата в градината на ресторант „Узбекистан“, като отдадоха дължимото на чудесната кухня и слушаха интересните истории на Николски за Норилск — града, който той така страстно ненавиждаше и пак така страстно обичаше. Когато напуснаха гостоприемния „Узбекистан“, вече се мръкваше. Изпратиха Николски до дома му, а после още почти цял час се разхождаха по „Тверска“.

— Не ми се прибира — призна Денис. — В Барнаул имах една приятелка, артистка. Често пъти след поредното представление трупата се събираше в някоя гримьорна и седяха там по два-три часа. Изпращаха ме за пиене и говореха ли, говореха. Аз много се ядосвах, но веднъж тя ми каза: след хубаво представление никога не ни се прибира вкъщи, ще ни се да продължим усещането за празник. Нещо такова. Сега я разбирам.

Все пак беше време да се прибират. Вече се бяха сбогували и Денис тръгваше към метрото, но Турецки неочаквано му подвикна:

— Чакай! Нека да се върнем за минутка до „Глория“.

— Защо? — учуди се Денис.

— Трябва ми папката с делото за „Норилски никел“.

— Защо? — повтори Денис.

— Да я занеса на Дорофеев.

— Сега?

— Да.

— Чичо Саша, сигурен ли сте, че това е правилно решение?

— Цял ден се колебах, но сега вече съм сигурен.

Денис го погледна с недоверие, но не каза нищо.

От „Глория“ Турецки се обади в приемната на Дорофеев. Слушалката вдигна секретарят.

— Обажда се Турецки. Не си забравил името ми, синко, нали?...
Кажете тогава на шефа си, че идвам при него.

Когато Турецки влезе в приемната с дебелия папка под мишница, секретарят тутакси стана от мястото си и отвори пред него вратата на кабинета:

— Заповядайте. Господин Дорофеев ви очаква.

Банкерът се понадигна от креслото, за да демонстрира благоразположение към Турецки, след което с гостоприемен жест го покани да седне.

Навън вече беше тъмно, но полилеят в кабинета не беше запален. Пред Дорофеев имаше купчина книжа, които той преглеждаше на силната светлина от настолната лампа. Огромната маса за съвещания бе затрупана с вчерашни и днешни вестници, сред които Турецки съгледа „Иконъмист“ и „Индипендънт“.

— Мисля, Иля Наумович, че това ще бъде последната ни среща — каза той, настани се в креслото до бюрото и сложи пред себе си папката с делото за концерна „Норилски никел“.

— Дори не зная дали да се радвам, или да съжалявам — отговори bankerът.

— Нито едното, нито другото. Ще го приемем като факт. Без оценка.

— Съгласен съм. Но преди да преминем към работата, по която сте дошли, позволете ми само един въпрос. — Дорофеев кимна към вестниците върху масата за съвещания: — Защо го направихте?

— Боя се, че отговорът ми ще ви се стори малко високопарен.

— И все пак?

— За да опазя за Русия нейното национално богатство.

— Наистина звучи високопарно. Но аз ви вярвам. Колкото и странно да е. Възхищавам се от майсторството, с което осъществихте цялата тази операция, но трябва да призная, че изобщо не разбирам логиката на вашите действия. Надявам се, си давате сметка, че пропуснахте една добра възможност да спечелите страшно много пари?

— И на никой друг не дадох такава възможност. Включително и на вас.

— Сега говорим за вас. Страшно много пари — повтори bankerът. — И то спечелени честно.

— Двамата с вас имаме различно разбиране за честността.

— Това също ми се струва странно. Ние сме почти на една възраст, с еднакво възпитание, учили сме в училищата и институтите на една страна. Откъде може да е тази разлика във възгледите?

— Може учителите ни да са били различни? — предположи Турецки.

— Възможно е. Но да оставим това. Какво ви доведе при мен по това никое време?

— Известно чувство за морален дълг, което и аз самият не мога още да си обясня. — Бутна папката към Дорофеев и каза: — Тук са копията от документите, които тази сутрин бяха официално връчени на главния прокурор. Реших, че имате право да се запознаете с тях, преди той да е взел решение дали да възбуди следствие.

— Необичайна постъпка — отбеляза bankerът.

— И дори не съвсем законна — съгласи се Турецки. — Защото в делото има материали, които представляват служебна тайна.

— И въпреки това решихте да ме запознаете с тях. Защо?

— Преди всичко, защото тази информация беше събрана с парите на Народната банка, вашата банка. Но това не е най-важното. Решаваща за мен беше една ваша постъпка, на която може би самият вие не сте придали голямо значение.

— И коя по-точно?

— Когато превърнахте бандитските пари в наследство за жената и децата на Игор Никитин. Разбирам, че сте преследвали свои съвсем конкретни цели и това е било, така да се каже, страничен ефект. Но фактът си е факт: вие го направихте, дори да сте нямали такава цел.

— Защо смятате, че не съм способен да преценявам моралния аспект на постъпките си? Аз напълно осъзнавах онова, което върша.

— В такъв случай имам още по-сериозно основание да ви донеса тази папка.

— Дело: „Норилски никел“ — прочете Дорофеев надписа. — Според вас какво решение ще взема, след като прегледам материалите в това дело?

— Каквото и решение да вземете, то ще бъде ваше решение. И само ваше. — Турецки стана. — Всичко хубаво, господин Дорофеев.

— Всичко хубаво, господин Турецки...

Долу във фойето го пресрещна Пономарьов. Изглеждаше доста разтревожен. Въведе Турецки в стаята на охраната, отпрати дежурния и посочи един от мониторите. На екрана се виждаше кабинетът на Дорофеев. Банкерът седеше зад писалището си и четеше материалите от делото.

— Видях всичко, той беше забравил да изключи камерата. Какво му дадохте?

— Това са копия от следствените материали, които тази сутрин бяха връчени на главния прокурор.

— Защо го направихте? Ами ако после се укрие или избяга в чужбина?

Турецки нехайно сви рамене.

— Това ще бъде негово решение...

Вкъщи се прибра към дванайсет часа. Нина отдавна спеше, а Ирина го чакаше с вечерята.

— Защо закъсня толкова? Започнах да се тревожа. Измий си ръцете и сядай да вечеряш, сигурно вече всичко е изстинало.

— Благодаря, не съм гладен. Днес обядвахме с Денис доста добре, ходихме на ресторант по случай приключването на делото.

— Значи го завършихте, а? Слава Богу. Поне ще си отспиш. Защото имаш такъв вид, сякаш цяла седмица си пренасял камъни.

Турецки ѝ подаде плика с парите.

— Вземи. Мъжът ти се върна в пещерата с богата плячка.

Тя отвори плика и преброи парите.

— Сашка! Станахме богаташи!

— Няма да е за дълго — успокой я той. — А сега върви да спиш, Ириночка. Аз ще поседя още малко, да изпуша една-две цигари на спокойствие. Пък и вестниците да прегледам.

В дванайсет и половина донесе от хола телефона, плътно затвори вратата на кухнята и набра номера на охраната в Народната банка. Обади се Пономарьов.

— Аз съм, Турецки. Какво прави той?

— Чете.

— Ще се обадя по-късно.

— Обадете се, аз ще бъда тук...

В един и половина Турецки отново позвъни.

— Почти свърши — съобщи Пономарьов.

Турецки позамълча, след което решително каза:

— Ей сега ще дойда.

Във вестибюла си облече якето и когато излезе, внимателно превъртя ключа, за да не вдига шум. Първото такси, което спря, се съгласи за двайсет хиляди да го откара на „Садовое колцо“. Пред входа на Народната банка Турецки освободи таксито и натисна звънеца. Отвори му Пономарьов, мълчаливо го заведе в стаята на охраната и му посочи едно кресло да седне. Всички монитори бяха изгасени, с изключение на този на камерата за външно наблюдение и в кабинета на генералния директор. Турецки видя как Дорофеев затваря папката, обляга се назад в резбованото си кресло и затваря очи.

Турецки погледна часовника. Беше точно два часът.

— Часът на бика — отбеляза той. — На цифрата две в зодиака се намира знакът на „Телец“. Бикът. Ето защо два часът през нощта е часът на бика. Най-тежкият час. Часът за най-трудните решения.

И сякаш за да потвърди думите му, Дорофеев стана и отиде до библиотеката. Натисна нещо зад книгите и една от секциите се извъртя. Дорофеев отключи сейфа и известно време преглежда книжата в него. После извади някакъв тъмен предмет и без да затваря сейфа, се върна до писалището. Предметът се оказа кобур на пистолет.

— Бразилски „Роси“, личното му оръжие — шепнешком, сякаш Дорофеев можеше да ги чуе, поясни Пономарьов.

Дорофеев удобно се настани в креслото, извади пистолета от кобура и внимателно го огледа. После дръпна затвора и сложи пистолета върху папката с делото за концерна „Норилски никел“. Стана и изключи видеокамерата. Екранът на монитора угасна. Турецки скочи.

— Трябва да го спрем!

Пономарьов поклати глава.

— Не. Това си е негово решение... Идете си, Александър Борисович. Аз ще поостана. И ако нещо...

Той не се доизказа, но и нямаше нужда.

3.

На другата сутрин Ирина едва успя да го събуди.

— Търсят те от прокуратурата. Секретарката на главния прокурор каза, че той спешно те вика при себе си.

— Я ги прати всички по дяволите. Кажи, че съм в отпуска.

— Казах, но тя ми отговори, че със заповед отпуската ти е прекратена и незабавно трябва да се явиш при него.

Мърморейки ядосано, Турецки пъкна глава под силната струя студена вода, набързо се облече и тръгна към „Пушкинска“, като усещаше как всяка клетка от тялото болезнено му припомня за трупаната дни наред тежка умора, непобедена от краткия сън.

Щом влезе в приемната на главния прокурор, секретарката стана.

— В момента при него има съвещание. Но ме помоли веднага да му съобщя, когато дойдете. Почакайте, ей сега ще му кажа.

След секунди главният прокурор излезе в приемната. В ръцете си държеше някакъв документ на бланка от канцеларията на президента.

— Александър Борисович, от днес отпуската ви е прекратена — официално му събщи той. — Възложиха ми да ви уведомя, че вашата докладна записка до президента на Русия и до секретаря на Съвета за сигурност е разгледана от съответните инстанции и по нея е взето положително решение.

— Което ще рече? — попита Турецки.

— Вашите предложения са одобрени. Във връзка с това още днес ще трябва да заминете за Мюнхен, а оттам — за Гармиш-Партенкирхен. Командировъчното и всички документи за пътуването ви в чужбина са готови. Ето ви и официалната заповед.

Той му връчи заповедта и се върна в кабинета си.

Турецки внимателно я прочете. Старши следователят от Главна прокуратура, старши юридическият съветник А. Б. Турецки се командироваше в Гармиш-Партенкирхен, Германия, за да вземе участие във втората сесия на международния симпозиум „Наукотехническият прогрес и жизнената среда на човека“.

— Самолетът ви излита след час и петдесет минути — предупреди го секретарката. — Ето ви документите и парите. Разпишете се тук. Побързайте.

Лесно беше да се каже. Турецки се обади в „Глория“. За щастие Денис беше в кабинета си.

— Спасявай ме, Денис — помоли го той. — Обаждам ти се от прокуратурата. След час и петдесет минути излита самолета от Шереметиево-2, а преди това трябва да прескоча до къщи за багажа.

— Ще успеем, чичо Саша! След три минути съм при вас, чакайте ме пред входа.

И наистина, Турецки тъкмо слезе по стълбището и отвори вратата, когато Денис се появи светкавично и закова пред него. Но сега не беше със своя фиат, а с чисто нова червена лада. Започна се истинско надбягване с времето. Турецки нахвърля в куфара най-необходимите вещи и дрехи за официални случаи, надраска на Ирина бележка, че заминава, и помоли Денис после да ѝ обясни по-подробно. След един час те бяха на Шереметиево-2, по радиоуредбата вече викаха пътниците за полета до Мюнхен.

Денис откара ладата на платения паркинг, взе квитанцията и я даде на Турецки заедно с документите на колата и ключовете.

— За какво ми са? — не разбра Турецки.

— Колата е ваша — обясни Денис. — Вие загубихте жигулата докато работехте за нашата агенция. Сметнахме за свой дълг да ви компенсирате понесената загуба. Всичко е наред, чичо Саша! От това дело спечелихме добри пари, благодарение на него получихме още две големи поръчки. Така че ако имате време и желание да припечелвате по нещо допълнително... — Той се сепна: — Време е, чичо Саша! Бързо!

Едва в залата за митнически контрол Турецки се усети:

— Денис, купи ми вестници!

— Какви?

— Няма значение. Днешни! Но по-бързо!

Денис успя да закупи цял куп вестници и му ги прати по един митничар.

— Добър път! — помахна му той с ръка.

Веднага щом самолетът на Луфтханза се издигна във въздуха, Турецки започна внимателно да преглежда вестниците. Отначало

разлисти „Московски комсомолец“:

„Собственик на верига барове убит със снайпер в Москва...“

„Властите няма да допуснат грипна епидемия...“

„Четири месеца въоръжен дезертьор кръстосва краймосковските села...“

„Труд“:

„Неизвестни в Чечня отвличат настоятеля на църквата...“

„Евгений Примаков: «Икономическите санкции не бива да ни плашат...»«

»«Сотби»: Под ударите на чукчето си отиват руски шедьоври...“

„Независимая газета“:

„Елцин предложи на Лукашенко фактическо обединение на Русия и Беларус...“

„Нефтът е винаги политика...“

И нито дума за самоубийството на генералния директор на една от най-големите банки в Русия!

„Мегаполис-експрес“:

„Самоубиец получи заплатата си на кулокран...“

„Екстрасенската Елена умъртвена с ритници...“

„Мир новостей“:

„Производители на алкохол-менте...“

„Спешно снабдяват журналистите с оръжие...“

„Комерсант дейли“:

„Въннотърговският оборот на Русия нараства...“

„Приоритет в търговията са недвижимите имоти...“

„Правда“ — нито дума за самоубийството на банкера.

„Днес“ — нито дума.

„Нова Русия“ — също.

Но какво означаваше това?!

И неочаквано в колоната за правителствените вести на „Нова Русия“ Турецки съгледа кратка бележка и когато я прочете, просто не повярва на очите си.

Пак я прочете.

И пак.

В нея пишеше:

„Ново назначение в министерския кабинет на РФ. По наши сведения вече е издаден указ за назначаването на поста първи вицепремиер на един от най-големите финансисти на Русия, бившия генерален директор на Народната банка господин И. Н. Дорофеев. Ресорът на новия вицепремиер са икономическите въпроси.“

А от сърцето му се надигна вопъл към Всевишния: „Господи! Докога ще търпим всичко това?!“

И му беше отговорено с гласа на протопоп Авакум: „До свършека на дните ти, господин Турецки! Чак дорде склопиш очи!“

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.